

**ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΥΠΡΟΥ**

**ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ»

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ
Η Ελληνοκυπριακή Κοινότητα μέσα από τον
Τουρκοκυπριακό Τύπο –
Απεικονίσεις Ετερότητας και Ταυτότητας –
Μια Ποσοτική Ανάλυση Περιεχομένου

ΟΝΟΜΑ ΦΟΙΤΗΤΗ
Ιάκωβος Τσαγγάρης

ΟΝΟΜΑ ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑ ΚΑΘΗΓΗΤΗ
Δρ. Αθανάσιος Ν. Σαμαράς

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ, 2015

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών

***Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών Επικοινωνία και
Νέα Δημοσιογραφία***

Μεταπτυχιακή Διατριβή

**Η Ελληνοκυπριακή Κοινότητα μέσα από τον
Τουρκοκυπριακό Τύπο - Απεικονίσεις Ετερότητας και
Ταυτότητας - Μια Ποσοτική Ανάλυση Περιεχομένου**

Ιάκωβος Τσαγγάρης

**Επιβλέπων Καθηγητής
Δρ. Αθανάσιος Ν. Σαμαράς**

Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή υποβλήθηκε προς μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων για απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στην Επικοινωνία και Νέα Δημοσιογραφία από τη Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου.

Ιούνιος 2015

Περίληψη

Στην παρούσα μελέτη διερευνάται η εικόνα των Ελληνοκυπρίων μέσα από τα δημοσιεύματα του τουρκοκυπριακού Τύπου με τη μέθοδο της ποσοτικής ανάλυσης περιεχομένου. Χρησιμοποιείται επίσης η ποιοτική ανάλυση περιεχομένου η οποία διαδραματίζει ρόλο στην σταθεροποίηση των κατηγοριών.

Κατά τη διάρκεια της έρευνας μελετήθηκαν τα δημοσιεύματα τεσσάρων τουρκοκυπριακών εφημερίδων (Kıbrıs, Afrika, Yeni Düzen και Volkan) της περιόδου Ιούλιος 2014. Για τις ανάγκες της έρευνας δημιουργήθηκε ένα ερευνητικό εργαλείο το οποίο συγκροτήθηκε από τυπολογικά συστήματα που χρησιμοποιήθηκαν από προηγούμενες μελέτες ή δημιουργήθηκαν από τα εμπειρικά δεδομένα που επρόκειτο να αναλυθούν.

Η μελέτη αντλεί ερμηνευτικά πλαίσια και άλλα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν από προηγούμενες έρευνες και συνεισφέρει συμπληρωματικά με τη μελέτη ενός νέου είδους εικόνας για την απεικόνιση των Ελληνοκυπρίων στον τουρκοκυπριακό Τύπο.

Για μελέτη της απεικόνισης των Ελληνοκυπρίων στον τουρκοκυπριακό Τύπο χρησιμοποιούνται ως διαμεσολαβούντα πολιτικά υποκείμενα οι απλοί Ελληνοκύπριοι, οι κρατικοί αξιωματούχοι και οι θεσμοί της Κυπριακής Δημοκρατίας, τα ελληνοκυπριακά πολιτικά κόμματα και οι αξιωματούχοι τους, καθώς και η Ελλάδα σε κείμενα που αναφέρονται στους Ελληνοκύπριους.

Καταβάλλεται προσπάθεια να διαπιστωθεί τυχόν διαφοροποίηση της εικόνας των Ελληνοκυπρίων ανάλογα με την ιδεολογικοπολιτική τοποθέτηση της εφημερίδας, αλλά και σε σχέση με το θέμα, τον τύπο και την πηγή του κειμένου.

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ πρώτα απ' όλα τον επιβλέποντα καθηγητή μου Δρ. Αθανάσιο Σαμαρά για την πολύτιμη καθοδήγηση, την απλόχερη προσφορά της πολύτιμης γνώσης του και την κοπιώδη προσπάθεια που κατέβαλε κατά τη διάρκεια της εκπόνησης της παρούσας διατριβής.

Ευχαριστώ επίσης ιδιαίτερα την υπεύθυνη του Προγράμματος Επικοινωνία και Νέα Δημοσιογραφία Δρ. Σοφία Ιορδανίδου για όλη τη βοήθεια και τις γνώσεις που μας πρόσφερε κατά την τελευταία τετραετία.

Ξεχωριστές ευχαριστίες και στους διδάσκοντες Τζάνα Οτενμπαχερ και Χρυσάνθο Χρυσάνθου για την πολύτιμη συνεισφορά τους στον εμπλουτισμό των γνώσεών μας.

Ευχαριστώ την Μαριλένα Δημητρίου για την τεράστια βοήθειά της κατά την φάση της ανάλυσης των στοιχείων της έρευνας, αλλά και την Μυρσίνη Δογάνη για τις πολύτιμες συμβουλές της.

Ευχαριστώ την οικογένειά μου που μου συμπαραστάθηκε κατά τη διάρκεια των τελευταίων τεσσάρων χρόνων και ιδιαίτερα κατά την συγγραφή της παρούσας διατριβής, επιδεικνύοντας τεράστια κατανόηση.

Τέλος θα ήταν παράληψη να μην ευχαριστούσα τους συναδέλφους στον Κλάδο Τουρκικών Θεμάτων του ΓΤΠ για την στήριξη και τη βοήθειά τους.

Περίληψη	2
Ευχαριστίες	3
Πίνακας Περιεχομένων	4
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
2. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	10
2.1. Εθνοκεντρισμός	10
2.1.1 Εθνοκεντρισμός και Ταυτότητα	10
2.1.2. Εθνοκεντρισμός και Ιδεολογία	13
2.1.3. Εθνοκεντρισμός και Εθνικισμός	16
2.2. Η θεωρία της εικόνας	19
2.2.1. Εικόνα και Απόδοση Υπαιτιότητας και Ευθύνης	28
2.3. Ειδησεογραφικός Εθνοκεντρισμός και Εικόνες Κρατών στα Μέσα Ενημέρωσης	30
2.3.1. Ο καθορισμός της ημερήσιας διάταξης	33
2.3.2. Η Διαδικασία Επιλογής των Ειδήσεων	37
2.3.3 Ερμηνευτικά Σχήματα και Κρατική Εικόνα στην Ειδησεογραφία	40
2.3.3.1. Τυπολογία Ερμηνευτικών Πλαισίων	42
2.3.3.2. Παρουσίαση Τυπολογικού Συστήματος Στρατηγικής Πλαισίωσης	42
2.3.3.3. Παρουσίαση Τυπολογικού Συστήματος Ερμηνευτικών Σχημάτων State- Mapping	44
3. ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΟΙ ΣΗΜΕΡΑ	48
3.1. Το Ιστορικό Πλαίσιο της Σύγκρουσης στην Κύπρο	48
3.2. Το τουρκοκυπριακό πολιτικό και επικοινωνιακό σύστημα	55
3.2.1. Τα σημαντικότερα τουρκοκυπριακά πολιτικά κόμματα	56
3.2.2. Το επικοινωνιακό τοπίο	61
4. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	65
4.1 Ανάλυση Περιεχομένου	65
4.2. Ο ρόλος της ποιοτικής ανάλυσης	66
4.3. Δείγμα, Χρονική Περίοδος	67
4.4. Διαμόρφωση πρωτοκόλλου κωδικοποίησης	70
4.4.1. Μονάδα Καταγραφής και ανάλυσης	70
4.4.2. Αξιολόγηση	74
4.4.3. Κατηγοριοποίηση του Περιεχομένου, Τυπολογία και Πηγή Θεμάτων	78

4.4.4. Η έκταση αναφοράς	80
4.4.5. Παρουσίαση Τοπολογικού Συστήματος Στρατηγικής Πλαισίωσης	80
4.4.6. Παρουσίαση Τοπολογικού Συστήματος Ερμηνευτικών Σχημάτων State-Mapping	88
4.4.7. Παρουσίαση Τοπολογικού Συστήματος Εικόνες Κρατών στις Διεθνείς Σχέσεις	98
4.4.8. Απόδοση αιτιότητας	107
4.4.8.1. Εξωτερική Απόδοση αιτιότητας	107
4.4.8.2. Εσωτερική απόδοση αιτιότητας	111
4.4.8.3. Μικτή απόδοση αιτιότητας	114
4.4.8.4. Κυρίαρχη Απόδοση Αιτιότητας	116
5. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ	119
5.1 Γενικά Χαρακτηριστικά Δείγματος	119
5.2. Εικόνα Ελληνοκυπρίων στα τουρκοκυπριακά Μέσα Ενημέρωσης	123
5.2.1. Το στοιχείο της ορατότητας	123
5.2.2. Το στοιχείο της αξιολόγησης	125
5.2.3 Η Εικόνα των Ελληνοκυπρίων	129
5.2.4. Ερμηνευτική πλαισίωση	131
5.2.4.1. Εκφάνσεις στρατηγικής πλαισίωσης	131
5.2.4.2 Αποτελέσματα για state-mapping	132
5.2.5 Απόδοση Αιτιότητας	136
5.3. Θεματολογία και Εικόνα Ελληνοκυπρίων	141
5.3.1. Θεματικές Κατηγορίες και Αξιολόγηση Ελληνοκυπρίων	145
5.3.2. Θεματική κατηγορία και αξιολόγηση διαμεσολαβούντος υποκειμένου	149
5.3.3. Θεματική κατηγορία και εικόνα	153
5.3.4. Θεματική κατηγορία και εκφάνσεις στρατηγικής πλαισίωσης	157
5.3.5. Θεματολογία και Ερμηνευτικά Σχήματα	159
5.3.6 Θεματολογία και Απόδοση Αιτιότητας	165
5.4. Κομματική Τοποθέτηση Εφημερίδας και Εικόνα Ελληνοκυπρίων	168
5.4.1. Αξιολόγηση Ανά Εφημερίδα	171
5.4.2. Εικόνα Ανά Εφημερίδα	175
5.4.3. Ερμηνευτική Πλαισίωση	179
5.4.4 Απόδοση Υπαιτιότητας Ανά Εφημερίδα	183

5.5. Η Επίδραση των Αναδημοσιεύσεων από Ελληνοκυπριακές Εφημερίδες στην Εικόνα των Ελληνοκυπρίων	186
5.5.1 Αξιολόγηση Ανά Πηγή Δημοσιεύματος	192
5.5.2. Ερμηνευτική Πλαισίωση Ανά Πηγή Δημοσιεύματος	193
5.5.3 Κυρίαρχη Εικόνα Ανά Πηγή Δημοσιεύματος	195
5.5.4. Κυρίαρχη Απόδοση Υπαιτιότητας Ανά Πηγή Δημοσιεύματος	197
5.5.5. Κυρίαρχη Στρατηγική Πλαισίωση Ανά Πηγή Δημοσιεύματος	200
6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	201
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	209

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στόχος της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση της εικόνας των Ελληνοκυπρίων στον τουρκοκυπριακό Τύπο. Το εγχείρημα θεωρήθηκε ως πρόκληση από την άποψη της μελέτης της σύγχρονης φάσης μιας σύγκρουσης δεκαετιών ανάμεσα στις δύο βασικές εθνικές κοινότητες της Κύπρου και φιλοδοξεί να συμβάλει στην κατανόηση του τρόπου σκέψης των Τουρκοκυπρίων, αλλά και του πώς ο τουρκοκυπριακός Τύπος δομεί την απεικόνιση των Ελληνοκυπρίων ως «σύννοικο στοιχείο».

Το Κυπριακό αποτελεί μια από τις πιο μακροχρόνιες διεθνείς διενέξεις, την μόνιμη επίλυση της οποίας επιδιώκει επί δεκαετίες η διεθνής κοινότητα. Θεωρείται η δεύτερη σημαντικότερη διένεξη, σε βάθος χρόνου, στον άξονα Μέση Ανατολή-Ανατολική Μεσόγειος μετά την αραβοϊσραηλινή σύγκρουση (Aksu & Guder, 2014). Η ενεργός εμπλοκή του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) στις προσπάθειες επίλυσης του προβλήματος χρονολογείται από τις 4 Μαρτίου 1964, όταν το Συμβούλιο Ασφαλείας ζητά με το ψήφισμα 186 (1964) από τον Γενικό Γραμματέα να προσφέρει τις «καλές του υπηρεσίες»¹. Στο πλαίσιο των προσπαθειών αυτών, απεσταλμένοι του ΟΗΕ επιχείρησαν, χωρίς αποτέλεσμα, να εξεύρουν μια φόρμουλα λύσης κοινά αποδεκτής από τους Ελληνοκύπριους και τους Τουρκοκύπριους² και να συμβάλουν στην οικοδόμηση ενός αισθήματος εμπιστοσύνης ανάμεσα στις δυο κοινότητες.

Το ερώτημα, βεβαίως, είναι το πώς, ο τρόπος που θα επιτευχθεί αυτός ο στόχος και ποιες ενέργειες θα πρέπει να κάνουν οι πλευρές προς αυτή την κατεύθυνση. Αν θεωρηθεί αυτονόητο ότι η εμπιστοσύνη αποτελεί συναίσθημα που προϋποθέτει θετική αξιολόγηση και απεικόνιση του «άλλου», η μελέτη της «εικόνας» που η μια κοινότητα έχει κτίσει και κτίζει για την άλλη θεωρείται κομβικής σημασίας ζήτημα, αφού με αυτό τον τρόπο θα μπορούσαν να κατανοηθούν καλύτερα οι αντιλήψεις, τα συναισθήματα και οι αξιολογήσεις στις οποίες προβαίνει η μία πλευρά για την άλλη, με στόχο τον σχεδιασμό ενεργειών για επηρεασμό τους προς το θετικότερο. Κεντρική θέση της «θεωρίας της εικόνας» είναι ότι οι εικόνες επηρεάζουν τους δρώντες να ακολουθήσουν συγκεκριμένες στρατηγικές καθώς δημιουργούν προσδοκίες για την συμπεριφορά άλλων δρώντων και έτσι διαμορφώνουν πολιτικές προτιμήσεις, γεγονός που τις καθιστά «οργανωτές πληροφοριών» για τον «Άλλο» (Heiduk 2013: 6). Η

¹ UNFICYP Background, Ιστοσελίδα United Nations Peacekeeping Force in Cyprus, <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unficyp/background.shtml>

² Ο.π.

θεωρία της εικόνας αποτελεί κεντρικό πυλώνα κατά την συγκρότηση του θεωρητικού πλαισίου στην παρούσα έρευνα.

Ο έτερος πυλώνας της έρευνας είναι η θεωρία του εθνοκεντρισμού. Η έννοια του εθνοκεντρισμού στηρίζεται στην ύπαρξη μιας «έσω-ομάδας» (in-group) [ενός «εμείς»], η οποία αποτελείται από άτομα αλληλέγγυα μεταξύ τους και ορίζεται σε αντιδιαστολή με τα μέλη της «έξω-ομάδας» (out-group), δηλαδή τον «Άλλο» [ενός «αυτοί»] (Sumner 1906: 13). Άμεσα συνυφασμένη με το φαινόμενο του εθνοκεντρισμού είναι η έννοια της ταυτότητας, η οποία καθορίζεται μόνο έναντι σε κάποιον «άλλο», αφού αναγνωρίζουμε τον εαυτό μας ως «εμείς» επειδή είμαστε διαφορετικοί από «αυτούς» (Hobsbawm 1996: 38-47).

Ο εθνοκεντρισμός εξετάζεται παράλληλα με την εξέλιξη του εθνικισμού στην Κύπρο, ο οποίος θεωρείται ένας από τους βασικότερους παράγοντες του διαχωρισμού και των συγκρούσεων που αναπτύχθηκαν μεταξύ της ελληνικής και της τουρκικής κοινότητας του νησιού (Ατταλίδης 1981: 415-416).

Η κοινωνιολογία των ειδήσεων διαδραματίζει «εργαλειικό ρόλο» κατά την συγκρότηση του θεωρητικού πλαισίου της έρευνας. Συνεισφέρει στην ανάλυση της διαδικασίας κατασκευής των ειδήσεων και στο φαινόμενο του εθνοκεντρισμού όπως αυτό εμφανίζεται όχι στο επίπεδο των στάσεων και των αντιλήψεων της κοινής γνώμης αλλά στο επίπεδο των αναπαραστάσεων στα μέσα ενημέρωσης. Ο ορισμός της θεματολογίας από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης αποτελεί βασικό εργαλείο, καθότι ως ένας σημαντικός κοινωνικός και γλωσσικός χώρος, οι εφημερίδες έχουν διαδραματίσει εξαιρετικά σημαντικό ρόλο στο να γίνει νοητό το έθνος και στη δημιουργία του εθνικισμού (Anderson 1991, Billig 1995).

Η μέθοδος που ακολουθήθηκε είναι η ποσοτική ανάλυση περιεχομένου των ΜΜΕ, η οποία αποτελεί την «αντικειμενική, συστηματική και ποσοτική περιγραφή του έκδηλου περιεχομένου των επικοινωνιών» (Berelson 1952: 7-8). Το υλικό που χρησιμοποιήθηκε κατά την έρευνα πάρθηκε από τα δημοσιεύματα τεσσάρων τουρκοκυπριακών εφημερίδων (Kıbrıs, Afrika, Yeni Düzen και Volkan) της περιόδου Ιούλιος 2014.

Όσον αφορά τη δομή του ανά χείρας κειμένου, διευκρινίζεται ότι αρχικά παρουσιάζεται το θεωρητικό υπόβαθρο της έρευνας στο οποίο αναλύεται: πρώτον) η

έννοια του εθνοκεντρισμού σε συνδυασμό με την ταυτότητα και την ετερότητα δεύτερον) η θεωρία της εικόνας στις διεθνείς σχέσεις και γ) ο ρόλος των ΜΜΕ στον σχηματισμό της εικόνας. Γίνεται αναφορά στο ιστορικό πλαίσιο της σύγκρουσης στην Κύπρο και στο πολιτικό και επικοινωνιακό σκηνικό που επικρατεί σήμερα στην κατεχόμενη Κύπρο. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε κατά την έρευνα με αναλυτική επεξήγηση του πρωτόκολλου κωδικοποίησης καθώς και με παράθεση παραδειγμάτων για κάθε επιμέρους κατηγορία που συνθέτει το πρωτόκολλο κωδικοποίησης. Ακολούθως αναλύονται τα ευρήματα της ποσοτικής ανάλυσης περιεχομένου και η παρουσίαση ολοκληρώνεται με τα συμπεράσματα.

Μία σειρά από κεντρικά ερωτήματα καθοδηγούν εξ αρχής την παρούσα έρευνα: Ποια είναι η εικόνα των Ελληνοκυπρίων στον τουρκοκυπριακό Τύπο σήμερα; Είναι ενιαία σε όλες τις εφημερίδες ή διαφοροποιείται ανάλογα με τον ιδεολογικό προσανατολισμό του κάθε εντύπου; Είναι ενιαία για όλους τους Ελληνοκύπριους ή διαφέρει η εικόνα των κυβερνητικών, κρατικών και κομματικών αξιωματούχων από εκείνη των απλών Ελληνοκυπρίων; Είναι κατάλληλη για την οικοδόμηση σχέσεων εμπιστοσύνης μεταξύ των δύο κοινοτήτων η γενική εικόνα που επικρατεί για τους Ελληνοκύπριους στον τουρκοκυπριακό Τύπο;

2. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

2.1. Εθνοκεντρισμός

2.1.1 Εθνοκεντρισμός και Ταυτότητα

Ο εθνοκεντρισμός είναι ένα χρηστικό αναλυτικό εργαλείο για ερμηνεία των αναπαραστάσεων στο πλαίσιο των διακοινοτικών συγκρούσεων στην Κύπρο. Στο παρόν κεφάλαιο εξετάζεται ο ορισμός του εθνοκεντρισμού σε σχέση με την έννοια της ταυτότητας και της ετερότητας και γίνεται αναφορά στην εξέλιξη του εθνικισμού στο νησί, που αποτέλεσε πεδίο σύγκρουσης του ελληνικού και του τουρκικού εθνισμού κατά το τελευταίο μισό του εικοστού αιώνα (Κιζίλγιουρεκ 1993:15). Αναφορά γίνεται επίσης στον ρόλο του Τύπου στην ανάπτυξη του εθνοκεντρισμού, του εθνικισμού και της ταυτότητας, ενώ η ενότητα κλείνει με μια αναδρομή στο ιστορικό πλαίσιο της σύγκρουσης στην Κύπρο και ανασκόπηση του πολιτικού και επικοινωνιακού σκηνικού που επικρατεί εντός της τουρκοκυπριακής κοινότητας.

Το φαινόμενο του εθνοκεντρισμού συνδέεται άμεσα με την έννοια της **ταυτότητας**, η οποία, σύμφωνα με έναν ορισμό της, θεωρείται ως το απλό συναίσθημα που έχει κανείς ότι ανήκει σε ένα «εμείς» και ως μέσο για την ενδυνάμωση κάθε ομάδας που κινητοποιείται ενάντια σε ένα «αυτοί» (Neveu 2010:197).

Η **θεωρία της κοινωνικής ταυτότητας** (Social Identity Theory) υποστηρίζει ότι το άτομο δεν έχει μόνο έναν «εαυτό», αλλά πολλούς και αυτοί οι «εαυτοί» ανταποκρίνονται στον αριθμό των ομάδων στις οποίες ανήκει το άτομο (Hymans 2002:4). Αν το άτομο μπορεί να σκεφτεί, να αισθανθεί και να ενεργήσει εντός διαφορετικών κοινωνικών πλαισίων σε διάφορα «επίπεδα εαυτού», όπως προσωπικό, οικογενειακό, επαγγελματικό, κομματικό και εθνικό (Hymans 2002:4), η «**κοινωνική ταυτότητα**» είναι η αντίληψη του ατόμου για το τι καθορίζει την ομάδα (Brewer 2001: 115-125). Η κοινωνική ταυτότητα συνδέει την ψυχολογία του ατόμου – την αναπαράσταση του εαυτού - και τη δομή και τη διαδικασία των κοινωνικών ομάδων στις οποίες ανήκει (Brewer 2001: 115-125).

Όπως γίνεται αντιληπτό, η δημιουργία της ταυτότητας του «εαυτού» δεν συμβαίνει «μέσα σε ένα κενό», αλλά σε σχέση με τους άλλους, γεγονός που νομιμοποιεί το συμπέρασμα ότι οι αντιλήψεις για τον «εαυτό» προκαλούνται και συντηρούνται σε σχέση με τους «άλλους» και, εν μέρει, και από τους «άλλους». Οι Gellner και

Hobsbawm (Μαδιανού 2007: 34-35), για παράδειγμα, πιστεύουν ότι η ταυτότητα κατανοείται ως σχέση και όχι ως αντικείμενο και ότι «η διαχωριστική γραμμή τραβιέται πάντοτε σε σχέση με κάτι ή κάποιον άλλο».

Επομένως, το να ανήκει κανείς σε μια ομάδα σημαίνει ταυτόχρονα και καθορισμό των ορίων της ομάδας αυτής. Σύμφωνα με τον Migdal (2004: 6), ένας «καλός τρόπος» να φανταστεί κανείς αυτά τα όρια είναι να τα μεταχειρίζεται ως κοινωνικά κατασκευασμένα σημεία ελέγχου πάνω σε νοητικούς χάρτες. Αυτά τα «κοινωνικά κατασκευασμένα σημεία ελέγχου πάνω σε νοητούς χάρτες» είναι σε μερικές περιπτώσεις η διαχωριστική γραμμή μεταξύ του αντιλαμβανόμενου ως «καλό» και του αντιλαμβανόμενου ως «κακό». Η κατηγοριοποίηση των ανθρώπων σε «εμείς» και «αυτοί» είναι από μόνη της αρκετή να οδηγήσει σε εθνικές, φυλετικές και άλλες διακρίσεις, οι οποίες δεν είναι άσχετες με τις προκαταλήψεις και τα στερεότυπα που επικρατούν για τον «άλλο». Σημειώνεται δε ότι έρευνες έδειξαν μιαν αυτόματη διασύνδεση του «εμείς» με το «καλό» και του «αυτοί» με το «κακό» (Cunningham, Nezlek & Banaji 2004: 1334).

Η τάση διαχωρισμού του κόσμου σε «καλό» και σε «κακό» αποκαλείται «**δαιμονοποίηση**» και κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αυτής οι άνθρωποι «θέτουν στο στόχαστρό τους άτομα ή ομάδες ως την ενσάρκωση του κακού» και μετατρέπουν άτομα και ομάδες σε αποδιοπομπαίους τράγους και σε μια απρόσωπη ενιαία δύναμη που απειλεί την «αδανική κοινότητα» (Berlet 2009: 12). Τα αρνητικά συναισθήματα που προκαλούνται κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας αρχίζουν από τη δυσφήμιση (denigration) συνεχίζουν προς την από-ανθρωποποίηση (dehumanization) και κλιμακώνονται στη δαιμονοποίηση (demonization) και κάθε ένα από αυτά τα βήματα προκαλεί αυξημένα επίπεδα μίσους εναντίον του «Άλλου» που έχει μετατραπεί σε αντικείμενο και αποδιοπομπαίο τράγο (Berlet 2009: 13).

Η **εθνική ταυτότητα** θεωρείται «διαπραγμάτευση ανάμεσα σε δυνάμεις εσωτερικές και εξωτερικές» του υπό αναφορά έθνους (Rusciano 2003: 361) και το χτίσιμό της πηγάζει από την εθνική συνείδηση ενός έθνους, ή την εικόνα που οι πολίτες έχουν για την χώρα τους, και από την αντιλαμβανόμενη εικόνα ή την εικόνα που υπάρχει για το έθνος αυτό διεθνώς (Rusciano 2003: 361).

Υποστηρίζεται μάλιστα ότι η ισχυροποίηση της ταυτότητας της ομάδας, η καθιέρωση ορίων ανάμεσα σε αυτήν και τις άλλες και η δημιουργία προϋποθέσεων για την ανάδυση του έθνους-κράτους ισχυροποιούνται από τις κοινές πολιτισμικές και επικοινωνιακές πρακτικές, κάτι που αποκαλείται με τον όρο «κοινωνική επικοινωνία» (Μαδιανού 2007: 39).

Οι στάσεις των ελίτ αναφορικά με την «εθνική ιδέα», η προσοχή του κοινού και το πόσο λεπτομερώς και προσεκτικά συντονίζεται μέσα στα ΜΜΕ, οι γλωσσικές και πολιτιστικές ομοιότητες που είναι μοναδικές για ένα συγκεκριμένο πληθυσμό, τα δίκτυα οικονομικής ανεξαρτησίας και κοινωνικής επικοινωνίας, η γεωγραφική περιοχή και η ανοχή ισχυρών γειτόνων, η ικανότητα του κράτους να διατηρεί τον έλεγχο, και η ολοκλήρωση άλλων εν δυνάμει χωριστικών ταυτοτήτων όπως η φυλή και η θρησκεία θεωρούνται μερικοί από τους παράγοντες που οδηγούν τους ανθρώπους να πιστεύουν ότι ανήκουν σε ένα συγκεκριμένο έθνος (Herrmann, Isernia & Segatti 2009: 724).

Εκφράζοντας μια τρισδιάστατη αντίληψη για την ταυτότητα, οι Duckitt & Parra (2004: 237-247) διαχώρισαν την προσήλωση στις ομάδες, το νόημα της ομάδας στα μυαλά των ανθρώπων και την αξιολόγηση της ομάδας σε σύγκριση με τους άλλους. Η αντίληψη αυτή καταδεικνύει τη **διασύνδεση ανάμεσα στις έννοιες της «ταυτότητας» και της «εικόνας»**, αφού αμφότερες αποτελούν συνέπεια γνώσεων, αντιλήψεων και αξιολογήσεων του «εαυτού» και του «άλλου».

Βασιζόμενοι στην πιο πάνω αντίληψη, ορισμένοι μελετητές υποστηρίζουν ότι η εθνική ταυτότητα περιλαμβάνει την εθνική προσήλωση, την πολιτισμικότητα και τον εθνικό σοβινισμό και ότι αναφέρεται στα χαρακτηριστικά που οι άνθρωποι θεωρούν ότι καθορίζουν την ουσία του έθνους, συμπεριλαμβανομένων πολιτιστικών ή προγονικών σημαδιών ή απλώς πολιτικών νορμών (Herrmann και άλλοι 2009: 725). Προτείνουν μάλιστα την εθνική προσήλωση και τον εθνικό σοβινισμό ως τις πιο σημαντικές διαστάσεις της εθνικής ταυτότητας (Herrmann και άλλοι 2009: 723-724), θεωρώντας ότι το αίσθημα προσήλωσης εντός της ομάδας αυξάνεται από την αντιπάθεια προς τους ευρισκόμενους εκτός της ομάδας, αίσθημα το οποίο προκαλείται από τον σοβινιστικό εθνοκεντρισμό (Herrmann και άλλοι 2009: 728).

Ο Wendt χαρακτηρίζει τις διεθνείς σχέσεις ως «μια συνεχόμενη διαδικασία κατά την οποία τα κράτη παίρνουν ταυτότητες σε σχέση με Άλλους, συλλέγοντάς τις σε αντίστοιχες αντι-ταυτότητες και ολοκληρώνοντας το αποτέλεσμα» (Wendt 1999: 21).

Από τη μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας, εξάγεται το συμπέρασμα ότι δίστανται οι απόψεις για τη λειτουργία της εθνικής ταυτότητας και του έθνους. Οι φιλελεύθεροι εθνικιστές πιστεύουν ότι τα έθνη και η ανεξαρτησία τους από τις αυτοκρατορίες αποτελούν βάση συνεργασίας (Hegmann και άλλοι 2009: 722). Ο Huntington (2004), για παράδειγμα, υποστηρίζει ότι η βαθιά προσήλωση στο έθνος δεν οδηγεί αναγκαστικά στο σοβινισμό, αλλά σε μια εν δυνάμει δημοκρατική ειρήνη.

Από την άλλη, οι επικριτές θεωρούν ότι η εμφάνιση των εθνών μοιράζει τον κόσμο και προκαλεί συγκρούσεις ανάμεσα σε λειτουργικά ανεξάρτητες κοινότητες και ότι οι ομαδικές ταυτότητες οδηγούν σε κοινωνικές συγκρίσεις που διευρύνουν το «εγώ» και σε συμπεριφορά που χαρακτηρίζεται από διακρίσεις έναντι άλλων εθνών, γεγονός που καθιστά τις ταυτότητες «ρίζα της μαζικής βίας» που σχετίζεται με τους λεγόμενους «πολέμους ταυτότητας» (Hegmann και άλλοι 2009: 723). Υποστηρίζουν επίσης πως είναι πιο πιθανόν να τείνουν λιγότερο να συνεργάζονται με ξένα έθνη και να αποτελούν «απόθεμα στρατιωτών έτοιμων για στρατιωτική αναμέτρηση» άνθρωποι που πιστεύουν ότι το γεγονός πως είναι μέλη ενός έθνους αποτελεί κεντρικό ψυχολογικό χαρακτηριστικό του ποιοι είναι (Hegmann και άλλοι 2009: 723).

2.1.2. Εθνοκεντρισμός και Ιδεολογία

Ο **εθνοκεντρισμός** θεωρείται «ένα σχεδόν καθολικό σύνδρομο στάσεων και συμπεριφορών διακρίσεων», συμπεριλαμβανομένου του να θεωρεί κάποιος ότι η ομάδα στην οποία ο ίδιος ανήκει (έσω ομάδα) είναι ενάρετη και ανώτερη, ότι τα αξιακά της πρότυπα είναι παγκόσμια και ότι οι έξω ομάδες είναι κατώτερες και μπορούν να προσαρμοστούν (Hammond & Axelrod 2006: 926). Οι άνθρωποι μπορεί να έχουν ταυτόχρονα δύο στάσεις για μια κοινωνική ομάδα, οι οποίες μάλιστα να διαφέρουν πολύ μεταξύ τους: μια που ενεργοποιείται αυτόματα και μια που μπορεί να ενεργοποιηθεί μόνο με ενσυνείδητη σκέψη (Cunningham, Nezlek & Banaji 2004: 1334).

Η έννοια του εθνοκεντρισμού χρησιμοποιήθηκε από τον W. G. Sumner για να ορίσει την οπτική των πραγμάτων που η ομάδα στην οποία ανήκει κάποιος, η έσω ομάδα (in-group), θεωρείται το κέντρο των πάντων και όλοι οι άλλοι αξιολογούνται με σημείο αναφοράς αυτή την ομάδα (Sumner 1906: 14). Η έσω ομάδα αποτελείται από άτομα αλληλέγγυα μεταξύ τους και ορίζεται σε αντιδιαστολή με τα μέλη της έξω ομάδας (out-group), δηλαδή τους «ξένους», τους «Άλλους» (Sumner 1906: 13). Εθνοκεντρική συμπεριφορά ορίζεται ως η συνεργασία με μέλη της έσω ομάδας και η έλλειψη συνεργασίας με μέλη άλλων ομάδων (Axelrod & Hammond 2003: 3). Ο εθνοκεντρισμός οδηγεί τα άτομα να αποδέχονται όσους είναι πολιτιστικά όμοιοι μαζί τους και να απορρίπτουν όσους είναι πολιτιστικά διαφορετικοί (Adorno, Frenkel-Brunswik, Levinson & Sanford 1950: 102).

Κάποιοι ερευνητές υποστηρίζουν ότι η τάση να αξιολογούμε την στάση και τη συμπεριφορά του άλλου με βάση τα δικά μας κριτήρια και πρότυπα είναι φυσική και αναπόφευκτη, ότι όλοι εμφορούνται από εθνοκεντρισμό σε κάποιο βαθμό και ότι είναι αδύνατον ένα άτομο να είναι απόλυτα μη εθνοκεντρικό (Gudykunst, W.B., 1991: 67). Επομένως, γίνεται λόγος για διάφορες διαβαθμίσεις στην ένταση του εν λόγω φαινομένου.

Συμπεριφορές που συνδέονται με τον εθνοκεντρισμό βασίζονται στα όρια της ομάδας, τα οποία καθορίζονται από εμφανή χαρακτηριστικά όπως η γλώσσα, η θρησκεία κλπ, και συμπεριλαμβάνουν σχέσεις συνεργασίας με τα μέλη της έσω ομάδας και παντελή έλλειψη συνεργασίας με την έξω ομάδα (Hammond & Axelrod 2006: 926-927). Δεν είναι τυχαίο, εξάλλου, που έρευνες κατέδειξαν θετική συσχέτιση του εθνοκεντρισμού με φαινόμενα όπως ο αυταρχισμός και σημαντική συσχέτιση αμοτέρων των φαινομένων με τον βαθμό ταύτισης με την έσω ομάδα, η οποία συσχετίζεται σημαντικά με συμπεριφορές διακρίσεων (Perreault & Bourhis 1999: 92). Ορισμένοι ανθρωπολόγοι μάλιστα υποστηρίζουν ότι οι εθνικισμοί και οι ρατσισμοί που παρατηρούνται σήμερα αποτελούν πιθανώς «υπερτροφίες» ενός εθνοκεντρισμού που εκδηλωνόταν για χιλιετίες σε πολύ μικρότερη κλίμακα (Hammond & Axelrod 2006: 927-928).

Επομένως, αποτελεί μάλλον απομακρυσμένο ενδεχόμενο το να προβούν σε θετικές κρίσεις και αξιολογήσεις για τις έξω ομάδες τα άτομα που διακρίνονται από ψηλά επίπεδα εθνοκεντρισμού. Αντίθετα μάλιστα, ο εθνοκεντρισμός εμπεριέχει την τάση

να σχηματίζει και να διατηρεί αρνητικές αξιολογήσεις και εχθρότητα έναντι πολλών και διαφορετικών έξω ομάδων. Σύμφωνα με τον Levinson (1950: 152), υπάρχουν στοιχεία που καταδεικνύουν στενή σχέση μεταξύ του συντηρητισμού και του εθνοκεντρισμού. Η πιθανότητα να παρουσιάζει ένα άτομο αυξημένο βαθμό εθνοκεντρισμού μεγαλώνει ευθέως ανάλογα με το βαθμό συντηρητισμού που διακρίνει το εν λόγω άτομο (Levinson 1950:180). Εξάλλου, ερευνητές όπως οι Cunningham, Nezlek και Banaji (2004:1333) αντιλαμβάνονται τον εθνοκεντρισμό ως τμήμα ενός πιο ευρύ δεξιού ιδεολογικού προσανατολισμού, ο οποίος γενικά αντικατοπτρίζει πιο συντηρητικές, αρνητικές στάσεις από ό,τι η αριστερή ιδεολογία. Σύμφωνα με τους ίδιους ερευνητές ένα ευρύ φάσμα των προκαταλήψεων που σχετίζονται με τη δεξιά ιδεολογία διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην έκφραση εθνοκεντρικών στάσεων. Προς επίρρωση αυτής της προσέγγισης επισημαίνεται ότι έρευνες κατέδειξαν ότι ο εθνοκεντρισμός ανταποκρίνεται σε πιο απλά, άτεγκτα εννοιολογικά στιλ στην συνηθισμένη και καθημερινή σκέψη (Adorno και άλλοι 1950) και ότι υψηλά επίπεδα εθνοκεντρισμού οδηγούν σε αποφυγή περίπλοκων συλλογισμών και μικρότερη ικανότητα αλλαγής στρατηγικής κατά την επίλυση προβλημάτων (Rokeach 1948: 259-278) και έχουν ως αποτέλεσμα μεγαλύτερη πιθανότητα εξαγωγής γρήγορων συμπερασμάτων (Block & Block 1951: 303-311), κάτι που θεωρείται ως ο «μηχανισμός που προστατεύει τις γενικεύσεις που είναι απαραίτητες για τις ιδεολογικές στάσεις της δεξιάς» (Cunningham, Nezlek & Banaji 2004:1333).

Η πιο πάνω αναφορά ανάγει στο φαινόμενο της επαλληλίας του πολιτικού και επικοινωνιακού συστήματος (press – party parallelism). Ο Seymour-Ure (1974) ανέφερε ότι το φαινόμενο αυτό αφορά την ύπαρξη δεσμών ανάμεσα σε πολιτικά κόμματα και ειδησεογραφικούς οργανισμούς (Van Kempen 2007) και χαρακτηριστικό του είναι ο βαθμός στον οποίο τα διάφορα ΜΜΕ αντικατοπτρίζουν ιδιαίτερες πολιτικές κατευθύνσεις στις ειδήσεις τους, αλλά και στο ψυχαγωγικό τους περιεχόμενο (Hallin & Mancini 2004: 28). Με άλλα λόγια υπάρχει μια ευθυγράμμιση του επικοινωνιακού συστήματος με τα κελεύσματα του κομματικού συστήματος (Σαμαράς 2015). Η στοίχιση αυτή οργανώνει την μεροληψία στα μέσα επικοινωνίας και δημιουργεί ερμηνευτικούς άξονες με διαφορετικό πολιτικό προσανατολισμό, επηρεάζοντας τις εξής πτυχές του περιεχομένου του μέσου: 1) διαφοροποίηση του ποιοι χρησιμοποιούνται ως «αξιόπιστες πηγές», 2) διαφοροποίηση των ερμηνευτικών

σχημάτων που χρησιμοποιούνται για να πλαισιώσουν το ίδιο θέμα εφημερίδες που έχουν διαφορετική ιδεολογικοπολιτική τοποθέτηση, 3) προβολή διαφορετικών θεμάτων ανάλογα με την κομματική τοποθέτηση της εφημερίδας με αποτέλεσμα την ύπαρξη διαφορετικών ημερησίων διατάξεων, 4) διαφορετική αξιολόγηση των δρώντων και των γεγονότων ανάλογα με την κομματική γραμμή και 5) διαφορετική απόδοση αιτιότητας στα προβλήματα ανάλογα με την κομματική γραμμή (Σαμαράς 2015).

Οι Hallin και Mancini διαπίστωσαν σε έρευνά τους (2004) ότι η επαλληλία επικοινωνιακού και κομματικού συστήματος είναι ισχυρότερη στις χώρες της Μεσογείου και της Βόρειας και Κεντρικής Ευρώπης, όπου πολλές εφημερίδες συνδέονται με πολιτικά κόμματα ή πολιτικές τάσεις και χαμηλότερη στα βορειοατλαντικά επικοινωνιακά συστήματα (ΗΠΑ, Καναδά και Ιρλανδία με εξαίρεση την Βρετανία). Ένα πολυκομματικό σύστημα συνήθως συμπίπτει με ισχυρό κομματισμό στον Τύπο (Hallin & Mancini, 2004).

Υψηλό επίπεδο επαλληλίας πολιτικού-επικοινωνιακού συστήματος χαρακτηρίζει τα τουρκοκυπριακά ΜΜΕ, αφού πολλές από τις δεκαέξι καθημερινές τουρκοκυπριακές εφημερίδες³ αποτελούν τα επίσημα εκφραστικά όργανα πολιτικών κομμάτων, όπως για παράδειγμα η Yeni Düzen (του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος - Ενωμένες Δυνάμεις – Cumhuriyetçi Türk Partisi-Birleşik Güçler), η Bakış (του Δημοκρατικού Κόμματος – Εθνικές Δυνάμεις - Demokrat Parti – Ulusal Güçler), η Güneş (του Κόμματος Εθνικής Ενότητας - Ulusal Birlik Partisi) και η Ortam (του Κόμματος Κοινωνικής Δημοκρατίας - Toplumcu Demokrasi Partisi) (Hançer 2006).

2.1.3. Εθνοκεντρισμός και Εθνικισμός

Η συζήτηση οδηγείται φυσιολογικά στην έννοια του εθνικισμού. Εθνικός σοβινισμός ή εθνικισμός ορίζεται το φαινόμενο κατά το οποίο τα μέλη του έθνους θεωρούν ότι το δικό τους έθνος είναι πολύ ανώτερο από τα άλλα και νιώθουν ότι ο κόσμος θα ήταν καλύτερος αν οι άλλοι γίνονταν ίδιοι μαζί τους (Herrmann και άλλοι 2009). Κατά μία προσέγγιση, ο εθνικισμός αποτέλεσε και συνεχίζει να αποτελεί πηγή συγκρούσεων, αφού είναι η «δύναμη που συμβάλλει στην ίδρυση και στην συντήρηση των εθνών-κρατών» και λειτουργεί ως «η ιδεολογία και το αίσθημα που τονίζει την επιδίωξη των

³ Οι δεκαέξι καθημερινές τουρκοκυπριακές εφημερίδες είναι οι εξής: Kıbrıs, Afrika, Yeni Düzen, Havadis, Halkın Sesi, Star Kıbrıs, Volkan, Vatan, Güneş, Bakış, Yeni Bakış, Ortam, Kıbrıslı, Kıbrıs Postası, Detay, Diyalog

εθνικών συμφερόντων και την υπεροχή έναντι των άλλων εθνών-κρατών» (Bratta 2009: 233).

Σχολιάζοντας το φαινόμενο, ο Mercer (1995: 229-252) ισχυρίστηκε ότι η ταύτιση με τα έθνη οδηγεί τους ανθρώπους να δουν τον κόσμο με ανταγωνιστικούς όρους και ότι η προσήλωση στο έθνος αυξάνει τη σημασία που αποδίδεται στις ρεαλιστικές συγκρούσεις. Το αναμενόμενο αποτέλεσμα, σύμφωνα με αυτή την προσέγγιση, είναι μια τάση για απόψεις για τον κόσμο οι οποίες ορίζουν τα αυτόνομα έθνη σε έναν κόσμο αναρχίας στον οποίο η εξάρτηση από τη μονομερή στρατιωτική ισχύ είναι η ανώτατη εγγύηση ασφάλειας και μεγαλείου.

Ένα στοιχείο που εξηγεί γιατί τα μέλη της ομάδας εμπιστεύονται το ένα το άλλο και δεν εμπιστεύονται μέλη έξω ομάδων είναι το συναίσθημα (Eznack 2011: 242-243). Το εθνικιστικό συναίσθημα, σύμφωνα με αυτή την προσέγγιση, είναι ένα αίσθημα θυμού που προκαλείται από την παραβίαση της αρχής του εθνικισμού ή ένα αίσθημα ικανοποίησης που προκαλείται από την εκπλήρωσή της (Bratta 2009: 233).

Ο Billig (1995: 6) εισάγει τον όρο «κοινότυπος εθνικισμός» για να περιγράψει τις ιδεολογικές συνήθειες, οι οποίες καθιστούν δυνατή την αναπαραγωγή των εθνών και συναντώνται στην καθημερινή ζωή, με αποτέλεσμα το έθνος να καθίσταται εμφανές ή να υποδεικνύεται στη ζωή των πολιτών. Εξηγώντας πώς σχηματίζεται αυτός ο «κοινότυπος εθνικισμός», η μεγαλύτερη δύναμη του οποίου θεωρείται το γεγονός ότι καθίσταται τόσο φυσικός ώστε να γίνεται αόρατος, ο Billig αναφέρει χαρακτηριστικά το εξής (1995: 8):

«Στα συγκροτημένα έθνη, η εθνικότητα προβάλλεται και υπενθυμίζεται διαρκώς... Ωστόσο αυτή η υπενθύμιση είναι τόσο συνηθισμένη και συστηματική, ώστε να μη συνειδητοποιείται ως τέτοια. Η μετωνυμική εικόνα του κοινότοπου εθνικισμού δεν είναι η σημαία που ανεμίζει με πάθος κάποιος συνειδητά, αλλά η σημαία που κρέμεται δίχως να την προσέχει κανείς σε ένα δημόσιο κτίριο».

Αν υιοθετηθεί η πιο πάνω προσέγγιση του Billig, συνάγεται ότι η εθνική ταυτότητα και το φαινόμενο του εθνικισμού αποτελούν κοινωνικές κατασκευές μέσω συμβόλων, όπως η σημαία, τα οποία «δίνουν σάρκα και οστά» στο έθνος και στο έθνος-κράτος. Έρευνες κατέδειξαν ότι όταν τα άτομα εκτεθούν σε ισχυρά σύμβολα είναι πιθανόν να συμπεριφέρονται με τρόπους που συνάδουν με τις κοσμοθεωρίες και τις απόψεις με τις οποίες αυτά τα πολιτιστικά σύμβολα συσχετίζονται και έτσι, επειδή η εικόνα της σημαίας συσχετίζεται με κεντρικές πολιτιστικές και πολιτικές ιδέες, πρέπει να μπορεί

να ενισχύσει τη σύνδεση των ατόμων με το έθνος τους (Kemmelmeier & Winter 2008: 861).

Η «σύνδεση» που νιώθουν τα άτομα με την εθνική ή εθνοτική ομάδα της οποίας είναι μέλη επηρεάζει στον καθορισμό της εικόνας και της συμπεριφοράς, αφού ο βαθμός στον οποίο ένα άτομο νιώθει συνδεδεμένο με το έθνος του είναι σημαντικός στον καθορισμό των συναισθημάτων και των αντιδράσεών του έναντι μιας απειλής ή ευκαιρίας που παρουσιάζεται από άλλο κράτος (Bilali 2010: 278). Επομένως, ο βαθμός ταύτισης με το έθνος καθορίζει το κατά πόσον οι δομικές σχέσεις θα προκαλέσουν ισχυρά συναισθήματα έναντι μιας έξω ομάδας και επομένως θα επηρεάσουν τον σχηματισμό εικόνων και τάσεων συμπεριφοράς (Bilali 2010: 278).

Οι πολιτιστικές αξίες που ασπάζεται μια ομάδα, όπως για παράδειγμα η θρησκεία, επίσης διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της εικόνας που οι ομάδες έχουν για ένα άλλο έθνος και στη συμπεριφορά τους έναντι του. Για παράδειγμα, διαπιστώθηκε ότι Λιβανέζοι που συμμετείχαν σε έρευνα των Alexander και άλλοι (2005b: 27-45) τόσο περισσότερο υιοθετούσαν την εικόνα του βάρβαρου για τις ΗΠΑ όσο πιο ισχυρή ήταν η ταύτισή τους με τους Άραβες και τους Μουσουλμάνους, ενώ αντίθετα τόσο λιγότερο υιοθετούσαν την εικόνα του βάρβαρου για τις ΗΠΑ όσο πιο πολύ ταυτίζονταν με τη Δύση και τον Χριστιανισμό.

Από την πιο πάνω συζήτηση προκύπτει το πιο κάτω ζήτημα σε σχέση με την τοποθέτηση των τουρκοκυπριακών Μέσων στο ιδεολογικοπολιτικό φάσμα και τη συνάρτηση αυτής της τοποθέτησης με το βαθμό εθνοκεντρισμού που παρουσιάζουν:

Υπόθεση Εργασίας 1 ή Υπόθεση της Δαιμονοποιημένης Ετερότητας:

Οι Ελληνοκύπριοι ως ετερότητα για τον τουρκοκυπριακό Τύπο έχουν αρνητικές αναπαραστάσεις, οι οποίες δεν διαφοροποιούνται από την πολιτική τοποθέτηση των εφημερίδων.

Η προγενέστερη σύνδεση ανάμεσα στις πιο ακραίες εκφάνσεις του εθνοκεντρισμού και σε μία σκληρή δεξιά στάση οδηγεί στην διαμόρφωση υποθέσεων εργασίας οι οποίες στηρίζονται στην παραδοχή ότι οι απεικονίσεις των Ελληνοκυπρίων είναι σημαντικά αρνητικότερες στον τουρκοκυπριακό Τύπο της δεξιάς σε σύγκριση με τον τουρκοκυπριακό Τύπο της αριστεράς. Ελέγχοντας αυτή την υπόθεση εργασίας ουσιαστικά ελέγχεται η θεωρία της επαλληλίας. Στο αιτιακό σχήμα ανεξάρτητη μεταβλητή είναι η πολιτική στάση της εφημερίδας (τοποθέτηση της στο πολιτικό

σύστημα), ενδιάμεση μεταβλητή είναι η ένταση του εθνοκεντρισμού και εξαρτημένη μεταβλητή είναι οι αναπαραστάσεις των Ελληνοκυπρίων. Με βάση τη θεωρία της επαλληλίας διαμορφώνεται η κάτωθι υπόθεση εργασίας:

Υπόθεση Εργασίας 2 ή Υπόθεση της Επαλληλίας: Όσο πιο δεξιά του ιδεολογικοπολιτικού φάσματος βρίσκεται μια τουρκοκυπριακή εφημερίδα, τόσο πιο αρνητικά απεικονίζει στα δημοσιεύματά της την ελληνοκυπριακή κοινότητα. Όσο πιο αριστερά στο ιδεολογικοπολιτικό φάσμα βρίσκεται μια τουρκοκυπριακή εφημερίδα τόσο πιο θετική (ή λιγότερο αρνητική) είναι η απεικόνιση των Ελληνοκυπρίων στα δημοσιεύματά της.

Αυτή είναι μία γενική υπόθεση εργασίας το περιεχόμενο της οποίας θα εξειδικευτεί σε σχέση με τα επιμέρους χαρακτηριστικά της απεικόνισης των Ελληνοκυπρίων τα οποία διερευνώνται στην παρούσα ανάλυση.

2.2. Η θεωρία της εικόνας

Στην παρούσα ενότητα γίνεται αναφορά στην θεωρία της εικόνας, η οποία αποτελεί το εργαλείο ανάλυσης της έρευνας. Εξετάζεται επίσης το πώς η εικόνα επηρεάζει τη συμπεριφορά ενός πολιτικού δρώντος και παρουσιάζονται τα βασικότερα είδη εικόνων που διαπιστώθηκαν μέχρι σήμερα, ενώ αναδεικνύεται ειδικά η «εικόνα της Φιλανδοποίησης» σε σχέση με την περίπτωση της Κύπρου.

Η θεωρία της εικόνας μας παρέχει «τρόπους αντίληψης των εικόνων που δύο ομάδες πιθανόν να έχουν η μία για την άλλη σε ένα συγκεκριμένο δια-ομαδικό πλαίσιο» (Alexander, Brewer & Livingston 2005: 783). Η έννοια της εικόνας ορίστηκε πρώτα από τον Boulding ως «η συνολική εννοιολογική, συναισθηματική και αξιολογική δομή μιας συμπεριφορικής μονάδας ή η εσωτερική της άποψη για τον εαυτό της και τον κόσμο της» (Boulding 1959: 120-121). Αυτές οι έννοιες, τα συναισθήματα και οι αξιολογικές δομές δεν δημιουργούνται από το πουθενά και ανεξαρτήτως από την εμπειρία και την προηγούμενη γνώση του ατόμου και πιστεύεται πως εξαρτώνται από το τι και πόσα το άτομο ή η ομάδα γνωρίζει για τα άλλα άτομα ή ομάδες. Πολλές γνώσεις που προέρχονται από πολλές και διάφορες πηγές για ένα άτομο, ομάδα ή κράτος διαμορφώνουν μια πλούσια και καλά διαμορφωμένη εικόνα, ενώ λίγες γνώσεις σχηματίζουν μια αδύναμη εικόνα (Σαμαράς 2014: 15).

Ο Boulding (1956) υποστήριξε ότι η εικόνα σχηματίζεται ως αποτέλεσμα όλων των προηγούμενων εμπειριών του κατόχου της και μέρος της αποτελεί «η ιστορία της εικόνας αυτής καθαυτής». Θεωρεί επίσης ότι μια εικόνα μπορεί να μετασχηματιστεί ή να αλλοιωθεί μέσω μηνυμάτων, τα οποία έχουν τρεις πιθανές επιδράσεις πάνω σε αυτήν: πρώτον) Μοιάζουν με «θόρυβο» (background noise) και δεν επιφέρουν καμία επίδραση πάνω σε αυτήν, δεύτερον) Την διαφοροποιούν σε κάποιο βαθμό αποτελώντας «απλή προσθήκη», η οποία δεν αλλάζει ριζικά την εικόνα μας για τον κόσμο και τρίτον) Επιφέρουν ριζική αλλαγή της υφιστάμενης εικόνας.

Η εικόνα ενός έθνους ορίζεται ως η «εννοιολογική παρουσίαση» μιας χώρας και αποτελείται από την «προβαλλόμενη» εικόνα (image-projected), δηλαδή την εικόνα ως ιδιότητα του μηνύματος που προβάλλεται από το πολιτικό υποκείμενο, και την «προσλαμβανόμενη» εικόνα (image-perceived), δηλαδή την εικόνα που αποδίδει ο δέκτης του μηνύματος στο πολιτικό υποκείμενο (Iordanidou, Samaras & Dimitriou 2014: 1). Η παρούσα έρευνα κινείται σε ένα είδος προβαλλόμενης εικόνας: την δημοσιογραφικά διαμεσολαβούμενη εικόνα, δηλαδή την εικόνα των Ελληνοκυπρίων όπως παρουσιάζεται μέσα από τον τουρκοκυπριακό Τύπο.

Η «προβαλλόμενη» εικόνα μπορεί να οφείλεται σε γεγονότα που συμβαίνουν σε μια χώρα ή συνδέονται με αυτήν καθοιονδήποτε τρόπο, στην ταυτότητα της χώρας που κτίζεται και προβάλλεται από διάφορους οργανισμούς ή θεσμούς της και στην εικόνα που δημιουργείται με τη διαμεσολάβηση των MME (Iordanidou, Samaras & Dimitriou 2014: 1). Η εικόνα ενός έθνους αποτελείται από τέσσερα στοιχεία: το γνωσιακό (τι γνωρίζουμε γι' αυτό), το συναισθηματικό (τι νιώθουμε, ποια συναισθήματα έχουμε γι' αυτό), το αξιολογικό (πώς το αξιολογούμε, αν δηλαδή η εικόνα που έχουμε γι' αυτό είναι θετική ή αρνητική) και το συμπεριφορικό (ποια τάση έχουμε απέναντι στο έθνος και σε ό,τι σχετίζεται με αυτό) (Boulding 1956 και Boulding 1959: 120-131).

Σύμφωνα με τους Herrmann & Fischerkeller (1995: 425-426), οι στρατηγικές σχέσεις από όπου πηγάζουν οι εικόνες είναι λειτουργία τριών διαστάσεων, οι οποίες διαμορφώνονται με διαφορετικούς τρόπους ανάλογα με τους οποίους εμφανίζονται διαφορετικές εικόνες που αντικατοπτρίζουν εκτίμηση της ικανότητας, των κινήτρων και των διαδικασιών λήψης αποφάσεων του άλλου. Πρόκειται για τη διάσταση της αρμονίας (συμβατότητας) στόχων μεταξύ κρατών, τη διάσταση της αξιολόγησης της

σχετικής ισχύος και τη διάστασης της αξιολόγησης του πολιτιστικού στάτους του άλλου δρώντος (Herrmann & Fischerkeller 1995: 425-426). Κάθε διάσταση αποτελεί μια αξιολόγηση της συγκεκριμένης σχέσης μεταξύ της «έσω» και της «έξω» ομάδας από την προοπτική της έσω ομάδας (Alexander, Brewer & Livingston 2005: 782).

Ένας παράγοντας που αντικατοπτρίζει τη φύση των δομικών σχέσεων ανάμεσα στις ομάδες και δικαιολογεί τις στάσεις και τη συμπεριφορά ανάμεσά τους είναι και τα στερεότυπα, το περιεχόμενο των οποίων μπορεί να προέρχεται από χαρακτηριστικά των κοινωνικών δομικών σχέσεων ανάμεσα στις ομάδες (Alexander, Brewer & Livingston 2005: 782). Επομένως, το στερεότυπο επηρεάζει τον τρόπο αξιολόγησης της έξω ομάδας από την έσω ομάδα και άρα τη διαμόρφωση της εικόνας που η μία ομάδα έχει για την άλλη.

Τα στερεότυπα είναι «μια λίγο πολύ συμπαγής εικόνα του κόσμου στην οποία έχουν προσαρμοστεί οι συνήθειες μας, τα γούστα μας, οι δυνατότητές μας, οι βολές μας και οι ελπίδες μας» (Lippmann 1988:94). Θεωρούνται προϊόν φυσιολογικών προσαρμοστικών γνωστικών διαδικασιών και προκύπτουν από μια διαδικασία κατηγοριοποίησης, απλοποιούν και ταξινομούν τα πολύπλοκα και ποικιλόμορφα ερεθίσματα που δεχόμαστε από το περιβάλλον και είναι σχεδόν φυσικό επακόλουθο της τάσης των ατόμων να απλοποιούν τα πράγματα έτσι ώστε να μπορούν να τα χειριστούν (Χαντζή 2008: 223-258). Χαρακτηρίζονται δε ως «μια μορφή κατανόησης» που «επιβάλλει έναν ορισμένο χαρακτήρα πάνω στα δεδομένα των αισθήσεών μας προτού αυτά τα δεδομένα να φτάσουν στον νου» (Lippmann 1988:97).

Ως συλλογικές αναπαραστάσεις, τα στερεότυπα ορίζονται ως οι κοινές πεποιθήσεις για τα προσωπικά χαρακτηριστικά, αλλά και για τις συμπεριφορές, μιας ομάδας ατόμων και αποτελούν μέρος της «συλλογικής γνώσης» μιας κοινωνίας (Χαντζή 2008: 225). Τα στερεότυπα οδηγούν σε υπερεκτίμηση των διαφορών ανάμεσα σε ομάδες και σε υποεκτίμηση των διαφορών στο εσωτερικό μιας ομάδας (Tajfel, 1969: 79-97), λειτουργία σημαντική για την κατασκευή μιας ενιαίας εικόνας για ένα τόσο σύνθετο φαινόμενο όπως μια χώρα (Σαμαράς 2014: 14).

Τα στερεότυπα αποτελούν το γνωστικό στοιχείο της προκατάληψης, η οποία ορίζεται ως μια αρνητική στάση απέναντι στα μέλη μιας ομάδας (Χαντζη 2008: 225). Το συμπεριφορικό στοιχείο της προκατάληψης είναι η διάκριση, η οποία ορίζεται ως

συμπεριφορά που δείχνει άνιση μεταχείριση ατόμων ή ομάδων βάσει της φυσικής ή κοινωνικής τους κατηγοριακής υπαγωγής (Χαντζη 2008: 226). Ως συμπεριφορά, η διάκριση έχει το γνωσιακό στοιχείο (π.χ. πεποιθήσεις για την ομάδα-στόχο), το συναισθηματικό στοιχείο (π.χ. αντιπάθεια) και το συμπεριφορικό στοιχείο (π.χ. προδιάθεση για αρνητική συμπεριφορά έναντι της ομάδας-στόχου) (Dovidio, Hewstone, Glick, & Esses 2010: 4-28).

Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις θεωρούνται συνηθισμένες κατασκευές που βρίσκονται σταθερά ριζωμένες στον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται, κατηγοριοποιούν, μαθαίνουν και θυμούνται (Cunningham, Nezlek & Banaji 2004: 1332), υποστηρίζεται ότι η διαπίστωση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων που επικρατούν μέσα σε συγκεκριμένες έσω ομάδες για τις έξω ομάδες μπορεί να συντείνει στην αλληλοκατανόηση καθότι μόνο μετά από απόκτηση μιας τέτοιας γνώσης μπορούν να αναληφθούν συγκεκριμένες δράσεις, οι οποίες, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, πιθανόν να καταλήξουν στη διόρθωση τυχόν διαστρεβλωμένων εικόνων και κρίσεων. Η θεωρία της εικόνας προσφέρει ένα πλαίσιο πρόβλεψης της φύσης των στερεοτύπων ανάμεσα σε δύο εθνικές ομάδες και των αλλαγών στο περιεχόμενο των στερεοτύπων αυτών ανάλογα με την περίπτωση και διά μέσου του χρόνου (Alexander και άλλοι. 2005: 785). Τα στερεότυπα για τα άλλα έθνη συνήθως συμβαδίζουν με τις εξελίξεις στις διεθνείς σχέσεις, καθότι οι συγκρούσεις συμφερόντων (πραγματικές ή φανταστικές) μεταξύ δύο ή περισσότερων ομάδων για περιορισμένους πόρους δημιουργούν ρεαλιστική σύγκρουση μεταξύ αυτών των ομάδων, με αποτέλεσμα τις αρνητικές διομαδικές στάσεις και συμπεριφορές (Χαντζη 2008).

Υποδεικνύοντας την σημασία της θεωρίας της εικόνας στις σχέσεις μεταξύ κρατών, οι Herrmann & Fischerkelle (1995) ισχυρίζονται ότι η μελέτη των εικόνων αποτελεί «πολύτιμη λεωφόρο μέσω της οποίας μπορεί να παρακολουθείται η θεωρία των διεθνών σχέσεων» και αναφέρθηκαν σε «στρατηγικές εικόνες» τις οποίες όρισαν ως «εννοιολογική κατασκευή του υποκειμένου ή πνευματική αναπαράσταση ενός άλλου δρώντος στον πολιτικό κόσμο» (Herrmann & Fischerkelle 1995: 415).

Εξάλλου, τη σημασία της εικόνας στις διεθνείς σχέσεις και τη δυνατότητα που παρέχει για πρόβλεψη της συμπεριφοράς των δρώντων στη διεθνή σκηνή, ενισχύει και η άποψη ότι οι εικόνες είναι πρότυπα ή μορφές λογικών πεποιθήσεων για τον

χαρακτήρα, τις προθέσεις, τα κίνητρα και τα συναισθήματα που αποδίδονται σε μια εξωτερική ομάδα ως σύνολο (Alexander και άλλοι 2005: 782) και αλληλοσυνδέονται με τις έννοιες της ταυτότητας, των αντιλήψεων και των στερεοτύπων, αλλά διαθέτουν χωριστά χαρακτηριστικά ως μονάδες ανάλυσης (Feklyunina 2008: 607-608).

Μελέτες αναφέρονται σε τρία είδη εικόνας: πρώτον) Τις αυτό-εικόνες (self-images), δηλαδή τις εικόνες που αφορούν το πώς βλέπει κάποιος την χώρα του, δευτερον) τις αντιλαμβανόμενες εικόνες (perceived images), δηλαδή τις εικόνες που άλλοι δρώντες έχουν για μια χώρα και τρίτον) τις επιθυμητές εικόνες (desired images), δηλαδή τις εικόνες που μια χώρα προβάλλει προς εσωτερικά ή εξωτερικά ακροατήρια (Feklyunina 2008: 607-608).

Η συμπεριφορά ενός κράτους-έθνους στη διεθνή σκηνή επηρεάζεται και από τα τρία είδη εικόνας. Όπως εξηγεί η Feklyunina (2008: 608), επειδή η αυτό-εικόνα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το πώς οι «σημαντικοί άλλοι» αντιλαμβάνονται ένα κράτος και επειδή μια από τις βασικές ανάγκες ενός κράτους, η οποία διαμορφώνει το πώς βλέπει τα εθνικά του συμφέροντα, είναι και η ανάγκη για «ομαδικό αυτοσεβασμό», η αντιλαμβανόμενη έλλειψη σεβασμού από άλλα κράτη μπορεί να οδηγήσει σε αρνητική αντίληψη για τον εαυτό, γεγονός το οποίο μπορεί να αναγκάσει το κράτος να επανακαθορίσει τα συμφέροντά του κατά τρόπον ώστε η επιδίωξή τους να καταλήξει πιθανώς σε συμπεριφορά αυτοάμυνας στη διεθνή σκηνή με στόχο την αποζημίωση για την αρνητική εικόνα. Διευκρινίζοντας το τι εννοείται με τον όρο «σημαντικοί άλλοι», η ίδια αναφέρει ως παράδειγμα ότι οι πολιτικές ελίτ στη Ρωσία πάντα κοίταζαν προς την Ευρώπη και προσφάτως προς τις ΗΠΑ για να δουν πώς βλέπουν την Ρωσία. Επομένως, οι απόψεις τον εν λόγω δρώντων επηρεάζουν τους Ρώσους κατά τον σχηματισμό της αυτό-εικόνας της χώρας τους.

Ταυτόχρονα, το κτίσιμο της προβαλλόμενης εικόνας επηρεάζει σημαντικά την εξωτερική πολιτική, αφού καθώς μια χώρα προσπαθεί να κτίσει μιαν επιθυμητή εικόνα, χρειάζεται να την ενισχύει με συγκεκριμένα σημάδια ή πράξεις και ως εκ τούτου είναι λίγο πολύ περιορισμένες οι επιλογές εξωτερικής πολιτικής που διαθέτει, ούτως ώστε αυτές οι επιλογές να συνάδουν με το μήνυμα (Feklyunina 2008: 609). Και όλα αυτά βεβαίως συμβαίνουν στην προσπάθεια να συνάδει η «αντιλαμβανόμενη εικόνα» ενός έθνους όσο το δυνατόν πιο πολύ με την «επιθυμητή εικόνα». Επομένως, η εικόνα που έχει ένα υποκείμενο (άτομο, ομάδα, έθνος ή κράτος) στη διεθνή σκηνή

για τον εαυτό του και για τους άλλους συμβάλλει σημαντικά στην χάραξη της εξωτερικής του πολιτικής και στη συμπεριφορά του έναντι των άλλων.

Σύμφωνα με τον Λιλλήκα, η κυπριακή εμπειρία αποδεικνύει ότι η διαμόρφωση από ισχυρότερες δυνάμεις μιας αρνητικής εικόνας για μια χώρα «είναι μια κακή εξέλιξη, αλλά αναστρέψιμη», ενώ αντίθετα, «η αποδοχή κακών λύσεων σε εθνικά θέματα για να αποτραπεί η δαιμονιοποίηση μιας χώρας μπορεί να οδηγήσει σε μη αναστρέψιμες καταστάσεις» (Λιλλήκας 2014: 164).

Αναφερόμενη στο ρόλο της εικόνας στη διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής, η Feklyunina (2008: 609) σημειώνει χαρακτηριστικά το εξής:

«Οι διεθνείς εικόνες που έχουν οι πολιτικές ελίτ διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής. Αν και δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι μια συγκεκριμένη αυτο-εικόνα, μια προβαλλόμενη εικόνα ή μια αντιλαμβανόμενη εικόνα προκαλούν συγκεκριμένες ενέργειες μιας χώρας, μπορεί να ισχυριστεί κάποιος ότι όλες αυτές οι εικόνες διαμορφώνουν την ερμηνεία των εθνικών συμφερόντων και έτσι το τι θεωρείται ως μια προτιμητέα εξωτερική πολιτική».

Ένα στοιχείο που συμβάλλει στον σχηματισμό της εικόνας θεωρείται και το συναίσθημα. Οι Herrmann, Voss, Schooler & Ciarrochi (1997: 403-433) υποστήριξαν ότι οι εικόνες και οι τάσεις συμπεριφοράς έναντι του άλλου δρώντος προκαλούνται από την αντίληψη των δομικών σχέσεων ανάμεσα σε δύο κράτη και από τα συναισθήματα που αυτή δημιουργεί. Επεσήμαναν ακόμη ότι οι εικόνες δικαιολογούν τάσεις συμπεριφοράς έναντι άλλων εθνών και ταυτόχρονα διατηρούν μια θετική και ηθική εικόνα για το ίδιο το έθνος κάποιου.

Οι Herrmann & Fischerkeller (1995: 425) προτείνουν ότι οι εικόνες που έχουν οι δρώντες στη διεθνή σκηνή για τους άλλους δρώντες μπορεί να περιέχουν μian αξιολόγηση ότι ο «άλλος» συνιστά απειλή ή ευκαιρία προς εκμετάλλευση ή δυνατότητα για αμοιβαίο κέρδος. Τουλάχιστον έξι εικόνες και τα χαρακτηριστικά (θετικά, αρνητικά ή ουδέτερα) που αντιστοιχούν στη κάθε μία έχουν διαπιστωθεί μέχρι σήμερα (Bilali 2010: 276-277).

α) **Ο εχθρός:** Η εικόνα του εχθρού εμφανίζεται όταν δύο έθνη θεωρούνται ως πολύ ανταγωνιστικά, αλλά διαθέτουν παρόμοια ισχύ και πολιτιστικό στάτους, κάτι που προκαλεί και στα δύο έθνη το αίσθημα της απειλής του από το άλλο (Bilali 2010: 276-277). Η εικόνα του άλλου ως πολύ εχθρικού, ικανού να διαπράττει δολοπλοκίες και αναξιόπιστου εξυπηρετεί τον στόχο της δικαιολόγησης της τάσης για επίθεση.

β) **Ο σύμμαχος:** Η εικόνα του συμμάχου εμφανίζεται όταν ο άλλος θεωρείται ως ίσος σε πολιτιστικό καθεστώς και ισχύ και ως έχων τους ίδιους στόχους και συμφέροντα, με αποτέλεσμα οι δρώντες να θεωρούν τη σχέση τους ως ευκαιρία για αμοιβαίο κέρδος και επομένως να εμφανίζεται η τάση για συνεργασία (Bilali 2010: 276-277). Η εικόνα του συμμάχου που σχηματίζεται ως αποτέλεσμα μιας τέτοιας αξιολόγησης συμπεριλαμβάνει την αντίληψη της έξω ομάδας με κυρίως θετικά χαρακτηριστικά όπως συνεργάσιμη, αξιόπιστη και δημοκρατική (Alexander και άλλοι 2005: 782).

γ) **Ο βάρβαρος:** Η εικόνα του βάρβαρου εμφανίζεται όταν ο άλλος θεωρείται πως έχει στόχους που δεν εναρμονίζονται με τους δικούς σου, είναι ισχυρός αλλά πολιτιστικά κατώτερος (Bilali 2010: 276-277). Η πολιτιστική κατωτερότητα προκαλεί ανασφάλεια και αδυναμία πρόβλεψης των πράξεων της άλλης πλευράς και κάτω από αυτές τις συνθήκες η καλύτερη στρατηγική για αντιμετώπιση τέτοιας απειλής θεωρείται η αυτοπροστασία μέσω αυτοαπομόνωσης δηλαδή η αποφυγή ή η απόσυρση (Bilali 2010: 276-277). Η έξω ομάδα παρουσιάζεται ως βίαιη, σκληρή, παράλογη και ανήθικη (Alexander και άλλοι 2005: 782).

δ) **Ο ιμπεριαλιστής:** Η εικόνα του ιμπεριαλιστή δημιουργείται όταν ο άλλος δρών θεωρείται πιο ισχυρός και με παρόμοιο ή υψηλότερο πολιτιστικό στάτους από ένα άλλο έθνος, με αποτέλεσμα να παρουσιάζεται ως πολύ εξελιγμένος από την άποψη των διαδικασιών του για λήψη αποφάσεων και των θεσμών του, ικανός για χάραξη πολύπλοκων στρατηγικών, αλλά εκμεταλλευτής των πόρων της χώρας του άλλου (Bilali 2010: 276-277). Μια τέτοια εικόνα του άλλου νομιμοποιεί τάσεις αντίστασης και επανάστασης. Η έξω ομάδα θεωρείται ως υπεροπτική, πατερναλιστική, εξουσιαστική και εκμεταλλευτική και πιστεύεται ότι κάποια μέλη της έσω ομάδας έχουν ξεπουληθεί στην έξω ομάδα επιτρέποντας να χρησιμοποιούνται ως πιόνια των ιμπεριαλιστών (Alexander και άλλοι 2005: 783). Συνεπώς μέλη της έσω ομάδας δαιμονοποιούνται με απώτερο στόχο ίσως την κινητοποίηση κατά της έξω ομάδας ή την εξυπηρέτηση των συμφερόντων της κατηγορούσας έσω υποομάδας.

ε) **Ο εξαρτώμενος:** Η εικόνα του εξαρτώμενου παρουσιάζει ένα έθνος ως κατώτερο σε ισχύ και πολιτισμό, αλλά και ως ευκαιρία για αύξηση των κερδών κάποιου άλλου, με αποτέλεσμα μια τέτοια εικόνα να οδηγεί την πιο ισχυρή χώρα να εκμεταλλεύεται την αδύναμη και να θεωρεί την τάση για εκμετάλλευση ως νόμιμη και ηθική συμπεριφορά (Bilali 2010: 276-277). Η εκμετάλλευση αυτή παρουσιάζεται ως

βοήθεια ή προστασία του κατώτερου σε ισχύ και πολιτισμό έθνους από τον εαυτό του (Alexander και άλλοι 2005: 783).

στ) Πέρα από την λίστα των υφιστάμενων εικόνων και με βάση το ιστορικό πλαίσιο της Κύπρου, αλλά και λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιόμορφες συνθήκες που επικρατούν στο νησί, το μέγεθός του και την ισχύ της Κυπριακής Δημοκρατίας διεθνώς, στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης αναδεικνύεται και η **εικόνα της φιλανδοποίησης** ως απεικόνιση των Ελληνοκυπρίων στον τουρκοκυπριακό Τύπο. Ο όρος φιλανδοποίηση περιγράφει τη διαδικασία κατά την οποία μια μικρή χώρα αποκτά με συγκαλυμμένο τρόπο εξαρτήσεις από μια μεγαλύτερη και ισχυρότερη χώρα με την οποία συνορεύει (Σαμαράς 2011: 109-111). Η μικρή χώρα υιοθετεί τη στάση αυτή ως απότοκο φόβου ότι σε μια πιθανή σύρραξη με τη γείτονά της θα χάσει πολύ περισσότερα.

Οι αποφάσεις που αφορούν την στάση και την συμπεριφορά των εθνών στη διεθνή σκηνή και λαμβάνονται ως συνέπεια των προαναφερθέντων εικόνων δεν αποτελούν ζήτημα των απρόσωπων κρατών, αλλά των ατόμων τα οποία στελεχώνουν τους κρατικούς θεσμούς και είναι επιφορτισμένα με τη χάραξη της εξωτερικής πολιτικής. Οι ερμηνείες των ατόμων αυτών για τον κόσμο, η άποψή τους για τον «Εαυτό» και τον «Άλλο» και οι προτιμήσεις τους συσσωρεύονται κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων από τις κυβερνήσεις και τους θεσμούς των κρατών και μπορούν να επηρεάσουν τον τρόπο πλαισίωσης της εξωτερικής πολιτικής και τις επιλογές που γίνονται, αλλά και να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην αλλαγή της στρατηγικής κουλτούρας ή των εθνικών ρόλων του κράτους τους (Özkeşeci 2012: 107).

Επομένως, οι αποφάσεις και οι εξελίξεις εν τέλει στη διεθνή σκηνή και οι διεθνείς σχέσεις αντικατοπτρίζουν τις εικόνες που οι λαμβάνουσες τις αποφάσεις κυρίαρχες ελίτ έχουν στο μυαλό τους για τα ίδια τα κράτη τους (την έσω ομάδα) και τα άλλα κράτη (την έξω ομάδα).

Αναφερόμενος στον τρόπο συμπεριφοράς του ατόμου κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, ο Abelson (1986: 223-250) επεσήμανε ότι η συμπεριφορά αυτή επηρεάζεται από τις «εικόνες» του ατόμου για τον κόσμο και από «σχήματα» (1986: 223-250), τα οποία χαρακτηρίζονται επίσης και ως «συστήματα πεποιθήσεων» και ορίζονται ως «νοητικά κατασκευάσματα που αντιπροσωπεύουν διαφορετικές συσσωρεύσεις γνώσης για τις διάφορες πλευρές του περιβάλλοντος για ερμηνεία της πληροφορίας» και που απλοποιούν και δομούν το εξωτερικό περιβάλλον ούτως ώστε

να αποκτήσει νόημα ο κόσμος και μια δεδομένη κατάσταση (Rosati 1995: 53). Τέτοια σχήματα και εικόνες καθίστανται «κτήματα» του ατόμου και καθορίζουν τι είναι αυτά τα άτομα πολιτικώς και σε τι δίδουν αξία, επηρεάζοντας τους στόχους τους σε συγκεκριμένες καταστάσεις (Abelson 1986: 223-250).

Συνοψίζοντας σημειώνεται ότι η συσσωρευμένη γνώση και εμπειρία των ατόμων, των ομάδων και των κρατών σε συνδυασμό με τα συναισθήματα, τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις τους, συμβάλλουν στον σχηματισμό μιας εικόνας για τον «εαυτό» τους και τους «άλλους» κατόπιν αξιολογικών κρίσεων στις οποίες προβαίνουν. Πιστεύεται ότι αυτή η εικόνα επηρεάζει τις αποφάσεις, τις στάσεις και τις συμπεριφορές τους. Στο σημείο αυτό τίθεται και το κεντρικό ερώτημα της παρούσας μελέτης:

***Ερώτημα 1:** Ποια είναι η εικόνα της ελληνοκυπριακής κοινότητας στον τουρκοκυπριακό Τύπο;*

Ένα άλλο ερώτημα που χρήζει απάντησης είναι και το εξής πιο εξειδικευμένο ερώτημα του αρχικού ερωτήματος σε σχέση με τα συγκεκριμένα πολιτικά υποκείμενα:

***Ερώτημα 2:** «Ποια είναι η εικόνα του απλού Ελληνοκύπριου στον τουρκοκυπριακό Τύπο;*

Το ερώτημα αυτό εξειδικεύεται στα εξής επιμέρους ερευνητικά ερωτήματα:

***Ερώτημα 2Α:** Ποια η εικόνα των Ελληνοκυπρίων πολιτικών και πολιτειακών αξιωματούχων;*

***Ερώτημα 2Β:** Υπάρχουν αξιολογικές διαφορές ανάμεσα στην απεικόνιση του απλού Ελληνοκύπριου και στην απεικόνιση των Ελληνοκυπρίων πολιτικών και πολιτειακών αξιωματούχων στον τουρκοκυπριακό Τύπο;*

***Ερώτημα 2Γ:** Είναι η ίδια η απεικόνιση των Ελληνοκυπρίων σε όλες τις τουρκοκυπριακές εφημερίδες;*

Με βάση τις πολιτικές εξελίξεις και τις συγκρούσεις κατά την σχετικά πρόσφατη ιστορία του νησιού, νομιμοποιείται κάποιος να υποθέσει ότι:

***Υπόθεση εργασίας 3:** Ο τουρκοκυπριακός Τύπος παρουσιάζει τους Ελληνοκύπριους ως τον «άλλο», τον «εχθρό».*

Η ανωτέρω υπόθεση εργασίας αποτελεί συνέχιση της υπόθεσης της «δαιμονοποιημένης εταιρότητας», καθότι αρνητικές αναπαραστάσεις που δεν διαφοροποιούνται ανάλογα με την ιδεολογικοπολιτική τοποθέτηση της εφημερίδας διαμορφώνουν την εικόνα του εχθρού. Οι υποθέσεις που ακολουθούν εμπλουτίζουν την υπόθεση της επαλληλίας, επιχειρώντας να εξετάσουν την εικόνα που επικρατεί για διαφορετικά πολιτικά υποκείμενα και την απεικόνιση των Ελληνοκυπρίων γενικά ανάλογα με την ιδεολογικοπολιτική τοποθέτηση της εφημερίδας.

***Υπόθεση Εργασίας 4:** Ο τουρκοκυπριακός Τύπος απεικονίζει τους Ελληνοκύπριους αξιωματούχους με πιο αρνητικό τρόπο σε σύγκριση με τον τρόπο που παρουσιάζει τους απλούς Ελληνοκύπριους.*

***Υπόθεση 4A:** Ωστόσο, η εικόνα που υπερισχύει τόσο για τους απλούς Ελληνοκύπριους όσο και για τους Ελληνοκύπριους αξιωματούχους είναι η εικόνα του εχθρού.*

***Υπόθεση 4B:** Στις αριστερές εφημερίδες η απεικόνιση των Ελληνοκυπρίων είναι λιγότερο αρνητική σε σύγκριση με τις δεξιές.*

2.2.1. Εικόνα και Απόδοση Υπαιτιότητας και Ευθύνης

Ένα εργαλείο που χρησιμοποιείται κατά την ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας είναι και η θεωρία της κοινωνικής απόδοσης, η οποία αφορά τις διαδικασίες που ακολουθεί το άτομο για να αποδώσει αίτια σε γεγονότα και την επίδραση των αιτιών που επιλέγονται στη σκέψη, τα συναισθήματα και τη συμπεριφορά του (Ξενικού 2008: 397). Η ουσία μιας κατάστασης γίνεται κατανοητή μέσα από την κατανόηση των παραγωγικών αιτιών της, με την υποβολή του ερωτήματος «γιατί» συνέβη κάτι για να γίνει κατανοητό το «τι» συνέβη (Γεωργιάς 1990).

Ο Heider (1958) υποστήριξε ότι το αποτέλεσμα μιας πράξης θεωρείται ότι εξαρτάται από δύο σύνολα παραγόντων: τους ατομικούς, δηλαδή αυτούς που αφορούν κάποια πλευρά του ατόμου (εσωτερικά αίτια) και τους περιβαλλοντικούς δηλαδή αυτούς που αφορούν κάποια πλευρά του περιβάλλοντος (εξωτερικά αίτια) (Ξενικού 2008:399). Επομένως, εσωτερική απόδοση ευθύνης αφορά περιπτώσεις κατά τις οποίες παθογένειες που βιώνει ένα πολιτικό υποκείμενο αποδίδονται στο ίδιο, ενώ εξωτερική απόδοση ευθύνης υπάρχει όταν οι παθογένειες αυτές αποδίδονται σε εξωγενείς παράγοντες. Πιστεύεται ότι, κατά πάσα πιθανότητα, η διαδικασία της απόδοσης αιτιών ενεργοποιείται όταν ένα αποτέλεσμα είναι είτε απροσδόκητο, είτε σημαντικό είτε αφορά την αποτυχία επίτευξης ενός επιθυμητού στόχου (Ξενικού 2008:410).

Η σημασία της απόδοσης υπαιτιότητας για την παρούσα μελέτη κατανοείται καλύτερα με την επισήμανση του γεγονότος ότι ο τρόπος με τον οποίο αποδίδεται υπαιτιότητα για κάποιο πρόβλημα που αντιμετωπίζει ένας πολιτικός δρών επηρεάζει την εικόνα του (Σαμαράς 2014). Ο ρόλος της απόδοσης αιτιακής ευθύνης στη δημιουργία της εικόνας και στις διεθνείς σχέσεις καθίσταται αυταπόδεικτος, αν λάβει κανείς υπόψη ότι η απόδοση ευθύνης στα «εθνικά θέματα» υποβάλλει τις γνώμες που έχουν οι άνθρωποι πάνω στα θέματα αυτά (Iyengar 1991: 20-21).

Ο Iyengar (1991: 19) αναφέρει ότι η απόδοση ευθύνης αποτελεί κρίσιμο συστατικό στοιχείο της κοινωνικής γνώσης και σημειώνει ότι η «αιτιακή ευθύνη» (causal responsibility) εστιάζεται στην πηγή ενός προβλήματος. Οι αιτιακές αποδόσεις ευθύνης επιδρούν ισχυρά πάνω στην στάση του ατόμου έναντι του εαυτού, στην πρόκληση συναισθημάτων και στις διαπροσωπικές αξιολογήσεις (Gomez & Wilson 2001: 902). Έρευνες τεκμαίρουν ότι η ικανότητα να προβαίνει κανείς σε αξιόπιστες αποδόσεις ευθύνης καθορίζεται από την ποσότητα και την καθαρότητα της διαθέσιμης πληροφόρησης, η οποία όμως συνήθως φιλτράρεται μέσω των φίλτρων αντίληψης των προδιαθέσεων του ατόμου, με αποτέλεσμα όχι μόνο την προκατειλημμένη κατανόηση της πληροφορίας, αλλά και την προκατειλημμένη απόδοση αιτιακής ευθύνης (Gomez & Wilson 2001: 902).

Ως μορφές προκατειλημμένης απόδοσης αιτιακής ευθύνης μπορούν να χαρακτηριστούν οι περιπτώσεις της «αυτοεξυπηρετικής μεροληψίας» και της «ομαδοεξυπηρετικής ή εθνοκεντρικής μεροληψίας» (Ξενικού 2008: 422-423). Η πρώτη αφορά την τάση των ανθρώπων να αποδίδουν την επιτυχία σε εσωτερικά αίτια και να αρνούνται την ευθύνη για την αποτυχία, ενώ η δεύτερη αναφέρεται στην τάση των ανθρώπων να αποδίδουν τη θετική συμπεριφορά των μελών της έσω-ομάδας σε εσωτερικά αίτια και την αρνητική συμπεριφορά σε εξωτερικά αίτια (Ξενικού 2008: 422-423). Η ομαδοεξυπηρετική μεροληψία αφορά επίσης την τάση να αποδίδεται η θετική συμπεριφορά των μελών της έξω-ομάδας σε εξωτερικά αίτια και η αρνητική τους συμπεριφορά σε εσωτερικά αίτια (Ξενικού 2008: 423).

Δεδομένου ότι η απόδοση ευθύνης δεν συνδέεται μόνον με την αντικειμενική πραγματικότητα αλλά και με τον τρόπο με τον οποίο το υποκείμενο αντιλαμβάνεται την πραγματικότητα - και στην περίπτωση της διομαδικής διαδικασίας απόδοσης υπαιτιότητας η ταυτότητα και η ετερότητα παίζουν καθοριστικό ρόλο - το σύστημα

ερευνητικών ερωτημάτων και υποθέσεων εργασίας το οποίο έχει αναπτυχθεί σε σχέση με τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά του περιεχομένου των εφημερίδων επεκτείνεται για να περιλάβει και την απόδοση υπαιτιότητας.

***Ερώτημα 3:** Αποδίδει κυρίως σε εσωτερικά ή εξωτερικά αίτια ο τουρκοκυπριακός Τύπος τις παθογένειες που αντιμετωπίζουν οι Ελληνοκύπριοι;*

***Ερώτημα 3Α:** Διαφοροποιείται ανάλογα με το θέμα η μορφή απόδοσης υπαιτιότητας;*

***Ερώτημα 4:** Διαφοροποιείται ανάλογα με την ιδεολογικοπολιτική τοποθέτηση της εφημερίδας το είδος απόδοσης αιτιότητας για παθογένειες που αντιμετωπίζουν οι Ελληνοκύπριοι;*

***Υπόθεση Εργασίας 5:** Ο τουρκοκυπριακός Τύπος αποδίδει κυρίως σε εσωτερικά αίτια τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Ελληνοκύπριοι.
Υπόθεση Εργασίας 5Α: Διαφοροποιείται ανάλογα με το θέμα το είδος απόδοσης αιτιότητας.*

***Υπόθεση Εργασίας 6:** Όσο πιο δεξιά του ιδεολογικοπολιτικού φάσματος βρίσκεται μια τουρκοκυπριακή εφημερίδα τόσο πιο πολύ τείνει να αποδίδει σε εσωτερικά αίτια παθογένειες που αντιμετωπίζουν οι Ελληνοκύπριοι.*

2.3. Ειδησεογραφικός Εθνοκεντρισμός και Εικόνες Κρατών στα Μέσα Ενημέρωσης

Στην παρούσα ενότητα εξετάζεται ο ρόλος των Μέσων Ενημέρωσης στη δημιουργία του εθνοκεντρισμού και στη διαμόρφωση της κρατικής εικόνας. Γίνεται αναφορά στον τρόπο λειτουργίας των Μέσων, στον μηχανισμό παραγωγής ειδήσεων και στο πώς καθορίζεται η ημερήσια διάταξη στις σύγχρονες καπιταλιστικές κοινωνίες. Ως φορείς παροχής πληροφοριών και γνώσεων, τα Μέσα συμβάλλουν καθοριστικά στη διαμόρφωση της ταυτότητας και της εικόνας των ανθρώπων για τον εαυτό τους και τους άλλους.

Τα μέσα ενημέρωσης και οι τεχνολογικές εξελίξεις που είχαν ως αποτέλεσμα να αποκτούν αυτά ολοένα και πιο μαζικό κοινό διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της εθνικής ταυτότητας και της ανάδυσης του έθνους κράτους. Τα έντυπα ΜΜΕ λειτούργησαν ως παράγοντας κοινωνικής συνοχής, ο οποίος δημιούργησε τις προϋποθέσεις για την εμφάνιση του έθνους και η «συνάντηση του

καπιταλισμού και των τεχνολογιών εκτύπωσης» αποτέλεσε καταλύτη για την ανάπτυξη και την ισχυροποίηση της «φανταστικής κοινότητας», η βασική «μορφολογία της οποίας προετοίμασε το σύγχρονο έθνος» (Anderson 1991: 58), αφού ο έντυπος καπιταλισμός συνδέεται στενά με τυποποίηση των γλωσσών και της εκπαίδευσης (Anderson 1991: 58), που θεωρούνται από τα βασικά υλικά της διαδικασία κατασκευής του έθνους (Castelló 2009: 305).

Μελέτες κατέγραψαν ότι ο εθνοκεντρισμός και ο πατριωτισμός αποτελούν θεμελιώδες πλαίσιο σύνταξης και παρουσίασης των εξωτερικών ειδήσεων (Πλειός και Φραγκονικολόπουλος 2010: 39), ενώ ο εθνικισμός, ως ιδεολογία που θέτει την κοινότητα του έθνους – κράτους πάνω απ' όλες τις κοινότητες, αποτελεί τον κυριότερο κινητήριο μοχλό του φαινομένου επίδρασης της συσπείρωσης γύρω από την σημαία (rally-around-the flag effect) (Baum 2002: 263-298), κατά το οποίο τα ΜΜΕ συμπεριφέρονται ως «υπερασπιστές» των «εθνικών δικαιών» υιοθετώντας μια λιγότερο ή περισσότερο εθνικιστική θέση, κάτι το οποίο συμβαίνει κυρίως σε περιόδους πολέμου, όπως για παράδειγμα κατά τον Πόλεμο του Ιράκ το 2003, οπότε ο βρετανικός Τύπος συντάχθηκε με τον βρετανικό στρατό ανεξαρτήτως αν υποστήριζε την πολιτική του πολέμου, δαιμονοποιώντας το ιρακινό καθεστώς (Goddard, Robinson & Parry 2008: 27).

Όμως, πώς εκφράζεται και πώς καταγράφεται η παρουσία του εθνισμού και του εθνοκεντρισμού στα μέσα ενημέρωσης; Σε μελέτη τους για τα αποκαλούμενα ελληνικά «εθνικά θέματα», οι Πλειός και Φραγκονικολόπουλος (2010: 101-102) αναφέρουν ότι η παρουσία του εθνοκεντρισμού και του εθνικισμού στις ειδήσεις εκδηλώνεται με κάποια ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά και μπορεί να διαπιστωθεί με δύο τρόπους: Πρώτον) Με την έκταση της προβολής εκείνων των θεμάτων εξωτερικής πολιτικής που αποτελούν προνομιακό πεδίο για τον εθνικιστικό λόγο (τα λεγόμενα «εθνικά θέματα»), έχοντας την εσωστρέφεια ως βασική συνέπεια της κυριαρχίας του εθνοκεντρισμού και του εθνικισμού στην κάλυψη των γεγονότων (ποσοτική πλευρά). Δεύτερον) Με τα ποιοτικά στοιχεία της αναπαράστασης των θεμάτων της εξωτερικής πολιτικής, όπως για παράδειγμα ο όρος με τον οποίο χαρακτηρίζονται τα θέματα εξωτερικής πολιτικής (λ.χ. ως «εθνικά», Σκοπιανό, Μακεδονικό, Ελληνοτουρκικά, Κυπριακό κλπ), με τη θέση που υιοθετούν οι δημοσιογράφοι για τη θέση της ελληνικής κυβέρνησης (π.χ. συστοίχιση με τη

σημαία) και τη θέση των κυβερνήσεων και των εμπλεκόμενων πλευρών, την πλαισίωση, τα ρηματικά χαρακτηριστικά του περιεχομένου των Μέσων.

Στο πεδίο της μετάδοσης εξωτερικών ειδήσεων σε μια χώρα, ο εθνοκεντρισμός λειτουργεί ως μια μορφή στρέβλωσης της ειδησεογραφίας (Σαμαράς 2007: 234-269). Ο εθνοκεντρισμός και ο εθνικισμός συγκαταλέγονται ανάμεσα στους παράγοντες που συμβάλλουν στην εμφάνιση, διατήρηση ή/και επίταση (Πλειός και Φραγκονικολόπουλος 2010: 106) του φαινομένου της «εσωτερίκευσης» ειδήσεων (domestication of the news) που έκανε την εμφάνισή του στη μετάδοση των εξωτερικών ειδήσεων στα ΜΜΕ και που έχει ως αποτέλεσμα να περιορίζεται κατά κανόνα ο όγκος της πληροφόρησης για τις διεθνείς σχέσεις αλλά και τα διεθνή ζητήματα που προβάλλονται στα ΜΜΕ.

Άλλη μια διάσταση του εθνοκεντρισμού στις ειδήσεις αποτελεί και η ερμηνεία των γεγονότων εντός του λεγόμενου «εθνικού πλαισίου» (Nossek 2004: 363) ως κωδικοποίηση των εθνικών συμφερόντων και της γεωπολιτικής αυτό-εικόνας του κράτους καθώς και του τρόπου με τον οποίο αυτά τροφοδοτούν με συγκεκριμένες οπτικές τα ΜΜΕ (Σαμαράς 2009: 455-480). Η χρήση του εθνικού συμφέροντος στην ειδησεογραφία επηρεάζει καθοριστικά τη διαμόρφωση της εικόνας για τις ξένες χώρες από το ακροατήριο, ιδιαίτερα όταν ο ειδησεογραφικός εθνοκεντρισμός οδηγεί τα ΜΜΕ να υιοθετήσουν μια στάση αντιπαράθεσης προς την ξένη χώρα (Σαμαράς και Ιορδανίδου 2014: 227).

Η διαμόρφωση της εικόνας μιας χώρας (ή ενός πολιτικού δρώντος) στις ειδήσεις αποτελεί συνάρτηση παραγόντων όπως των γεγονότων που την αφορούν σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο, των ενεργειών και των δηλώσεων όσων ενδιαφέρονται να επηρεάσουν την εικόνα της και της λειτουργίας της παραγωγής ειδήσεων (δημοσιογραφικά φίλτρα, αξίες, κριτήρια επιλογής γεγονότων και διαδικασίες παρουσίασής τους) (Σαμαράς και Ιορδανίδου 2014: 226). Οι εικόνες των ξένων κρατών επηρεάζονται από τη λειτουργία του ειδησεογραφικού εθνοκεντρισμού (Σαμαράς και Ιορδανίδου 2014: 226).

Ο Luhman υποστηρίζει ότι τον πρωταρχικό ρόλο στην επιλογή των ειδήσεων παίζει το ίδιο το σύστημα των ΜΜΕ και όχι οι δημοσιογράφοι ή οι ελευθερίες και οι περιορισμοί που τους επιβάλλονται (Χρυσάνθου, 2005: 35). Η επιλογή των

γεγονότων και η διαμόρφωσή τους σε ειδήσεις από τους δημοσιογράφους γίνεται με βάση ορισμένα κριτήρια τα οποία οι μελετητές αποκαλούν «δημοσιογραφικές αξίες», χωρίς ωστόσο να συμφωνούν στον αριθμό και στο είδος των εν λόγω αξιών (Πλειός 2011: 99). Το βέβαιο πάντως είναι ότι, παράλληλα με αυτές τις δημοσιογραφικές αξίες, σημαντικό ρόλο στη διαδικασία παραγωγής ειδήσεων διαδραματίζει τόσο το σύστημα των ΜΜΕ, όσο και οι διάφοροι χρονικοί και άλλοι περιορισμοί των εργαζομένων στους δημοσιογραφικούς οργανισμούς, αλλά οι πιέσεις που δέχονται από διάφορα πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα. Η συμμετοχή των δημοσιογράφων στη διαμόρφωση της ημερήσιας διάταξης ορίζεται από το βαθμό ενσωμάτωσής τους στον γραφειοκρατικό μηχανισμό των ΜΜΕ, την προσωπική τους παιδεία και κατάρτιση, τις ικανότητες, το έμφυτο ταλέντο τους και τις προσωπικές τους ευαισθησίες και αντιστάσεις (Χρυσάνθου 2005: 46).

2.3.1. Ο καθορισμός της ημερήσιας διάταξης

Τα ΜΜΕ αποτελούν ένα από τα πλέον σημαντικά υποσυστήματα της κοινωνίας, ως διαμεσολαβητές της πληροφορίας ανάμεσα στο κοινό και στους πολιτικούς δρώντες, εκεί όπου η πρόσωπο με πρόσωπο ανταλλαγή πληροφοριών ανάμεσα στα διάφορα τμήματα της κοινωνίας έχει καταστεί αδύνατη (Eilders 2002: 25-26).

Ο Lippmann (1988: 13-14) θεώρησε τα ΜΜΕ ως τον πρωταρχικό σύνδεσμο μεταξύ των γεγονότων που συμβαίνουν στον κόσμο και των εικόνων των γεγονότων αυτών στο μυαλό των ανθρώπων, οι οποίοι μέσω της διαμεσολάβησης των ΜΜΕ μπορούσαν πλέον να αποκτήσουν γνώση και πληροφόρηση για γεγονότα στα οποία δεν ήταν οι ίδιοι αυτόπτες μάρτυρες. Ο Strömbäck (2008: 228-246) διέκρινε δύο πιθανές σχέσεις ανάμεσα στα ΜΜΕ και στην πολιτική: πρώτον, τη «διαμεσολάβηση» (mediation) κατά την οποία τα Μέσα περιγράφουν την πολιτική αλλά εξαρτώνται από αυτήν και δεύτερον, τη «μεσοποίηση» (mediatization) κατά την οποία τα ΜΜΕ καθορίζουν την πολιτική και έτσι η πολιτική εξαρτάται από τα Μέσα. Επομένως, ως αποτέλεσμα της διαμεσολάβησης των ΜΜΕ δημιουργείται στο μυαλό των ανθρώπων μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα για τον κόσμο που τους περιβάλλει, για τα γεγονότα που συμβαίνουν και τους άλλους ανθρώπους.

Σύμφωνα με θεωρητικούς της κοινωνιολογίας των ειδήσεων όπως ο Πλειός, «η πληροφόρηση παίζει αποφασιστικό ρόλο στη λήψη ατομικών και συλλογικών

αποφάσεων και στον σχεδιασμό και την έκβαση της δράσης των υποκειμένων» (Πλειός 2011: 90), ενώ όπως έχει δείξει η αναθεωρητική προσέγγιση στην ιστορία, η πληροφόρηση γίνεται και «αναπόσπαστο τμήμα των ίδιων των γεγονότων» (Πλειός 2011: 91).

Στο σημείο αυτό εγείρονται ορισμένα ερωτήματα: Μπορούν τα ΜΜΕ να καλύπτουν όλα τα γεγονότα που συμβαίνουν στον κόσμο; Αν δεν μπορούν, ποια από τα πολλά γεγονότα που συμβαίνουν παρουσιάζουν τα ΜΜΕ στο κοινό τους; Πώς, με ποια κριτήρια και με ποιες διαδικασίες επιλέγονται τα προς κάλυψη γεγονότα; Πώς παρουσιάζονται τα γεγονότα αυτά στο κοινό; Πώς επηρεάζονται οι απόψεις, οι στάσεις και οι συμπεριφορές του κοινού από το περιεχόμενο των ΜΜΕ;

Για να απαντηθούν τα πιο πάνω ερωτήματα πρέπει να γίνει κατανοητός ο τρόπος λειτουργίας των ΜΜΕ και το πώς διαμορφώνεται η δημόσια θεματολογία, η οποία εξηγεί γιατί δίδεται στο κοινό πληροφόρηση για ορισμένα θέματα και όχι για κάποια άλλα και γιατί ορισμένα θέματα, σε αντίθεση με άλλα, επιλύονται μέσα από την ανάληψη πολιτικής δράσης (Dearing & Rogers 2005: 20).

Οι Dearing & Rogers (2005: 19) υποστήριξαν ότι κάθε κοινωνικό σύστημα πρέπει να διαθέτει μια θεματολογία για να ιεραρχεί τα προβλήματα που αντιμετωπίζει, με στόχο να μπορεί να αποφασίζει με τι θα ασχοληθεί αρχικά. Οι ίδιοι όρισαν τη **θεματολογία** ως μια «ομάδα θεμάτων τα οποία επικοινωνούνται σε μια ιεραρχία βάσει της σημασίας τους σε μια χρονική στιγμή» (Dearing & Rogers 2005: 20). Επομένως, η διαμόρφωση της δημόσιας θεματολογίας ή διάταξης είναι μια πολύπλοκη και διαρκής διαδικασία κατά την οποία αξιολογείται και αποφασίζεται ποια θέματα θα αποτελέσουν αντικείμενο δημόσιας ενασχόλησης ή διαπραγμάτευσης και με ποια σειρά θα γίνει αυτό.

Οι Cobb & Elder (1983: 82) όρισαν το θέμα (issue) ως «μία σύγκρουση μεταξύ δύο ή περισσότερων αναγνωρίσιμων ομάδων επί διαδικαστικών ή ουσιαστικών ζητημάτων που σχετίζονται με την κατανομή θέσεων ή πόρων», κάτι που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι θέμα είναι οτιδήποτε αποτελεί επίδικο αντικείμενο αντιπαράθεσης μεταξύ ομάδων ανταγωνιστικών συμφερόντων. Στηριζόμενοι στην αρχή ότι προκειμένου τα προβλήματα να θεωρηθούν ζητήματα δημοσίου ενδιαφέροντος προαπαιτείται η κάλυψή τους από τα ΜΜΕ, άλλοι μελετητές χαρακτήρισαν το θέμα

«ως ένα κοινωνικό πρόβλημα, συχνά συγκρουσιακό, το οποίο έχει τύχει κάλυψης από τα MME» (Dearing & Rogers 2005: 21), σημειώνοντας ότι τα θέματα έχουν αξία διότι «μπορούν να χρησιμοποιηθούν για προσπορισμό πολιτικού οφέλους» (Ansolabehere & Iyengar 1994: 335-357).

Σε αυτή την σύγκρουση και την αντιπαράθεση μεταξύ διαφορετικών ομάδων συμφερόντων αναφέρθηκε και η «θεωρία της αποφασιστικής αξιοποίησης» (instrumental actualization), η οποία υποστηρίζει ότι πολλά από τα γεγονότα που εμφανίζονται στις ειδήσεις λειτουργούν υπέρ της μίας ή της άλλης πλευράς σε αυτές τις υφιστάμενες αντιθέσεις (Kepplinger, Brosius & Staab 1991: 268). Όταν το ίδιο το σύστημα επιλέγει θέματα που έχουν θετική αξιοποίηση για τη μία από τις δύο πλευρές μιας δημόσιας σύγκρουσης και αποσιωπά άλλα θέματα που έχουν αρνητική αξιοποίηση για την πλευρά αυτή, τότε εμφανίζεται μια μορφή μεροληψίας (Σαμαράς 2002: 1-11). Επομένως, με αυτό τον τρόπο το θεματολόγιο των MME μπορεί να επιδράσει θετικά ή αρνητικά πάνω στην εικόνα ενός πολιτικού δρώντος, με το να την ενισχύσει με γεγονότα τα οποία λειτουργούν θετικά γι' αυτή ή με αλλαγή της λειτουργικής αξιοποίησης ενός γεγονότος μέσω στρατηγικής επαναπλαισίωσης (reframing) ώστε γεγονότα που λειτουργούσαν αρνητικά να αρχίσουν να λειτουργούν θετικά (Σαμαράς και Ιορδανίδου 2014: 229).

Οι υποστηρικτές ποικίλων δημοσίων θεμάτων ανταγωνίζονται συνεχώς μεταξύ τους προκειμένου να ελκύσουν την προσοχή των επαγγελματιών των MME (των «πυλωρών»), του κοινού και των πολιτικών ελίτ, καθορίζοντας έτσι την ημερήσια διάταξη (Dearing & Rogers 2005: 20).

Με δεδομένο ότι δεν είναι δυνατόν όλα τα θέματα να έχουν την ίδια ειδησεογραφική αξία για τους «πυλωρούς», το κατά πόσον οι διάφοροι πολιτικοί δρώντες θα πετύχουν τον πιο πάνω στόχο εξαρτάται εν πολλοίς από αυτό που αποκαλείται «συγκριτική υπεροχή» (salience) ενός θέματος στα MME, δηλαδή από τον «βαθμό στον οποίο ένα θέμα της ημερήσιας διάταξης προσλαμβάνεται ως σχετικά σημαντικό» και λέει στους τηλεθεατές, στους αναγνώστες και στους ακροατές «περί ποίων θεμάτων να σκεφτούν» (Dearing & Rogers 2005: 29-30).

Με άλλα λόγια, η σημασία που αποδίδεται σε ένα θέμα επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό και την προσοχή που δίδεται σε αυτό. Αναφερόμενος στο ζήτημα, ο Lasswell (1948: 218) έκανε λόγο για ύπαρξη διακριτών «πλαισίων προσοχής» (attention frames) σε

κάθε ΜΜΕ, κάθε ομάδα κοινού και κάθε διαμορφωτή πολιτικής και υποστήριξε ότι τα ΜΜΕ διαδραματίζουν τον πλέον κρίσιμο ρόλο στο να κατευθύνουν την προσοχή μας σε θέματα, με αποτέλεσμα μια ταυτόχρονη συσχέτιση της προσοχής σε συγκεκριμένα θέματα από τα Μέσα, το κοινό και τους πολιτικούς. Επομένως, οι δημοσιογράφοι μπορούν να καθορίσουν τη θεματολογία. Και μάλιστα το κάνουν «χωρίς ιδιαίτερη προσπάθεια, απλώς κάνοντας τη δουλειά τους» (Dearing & Rogers 2005: 139).

Ο τρόπος με τον οποίο ιεραρχούνται και προβάλλονται οι ειδήσεις από τα ΜΜΕ καθορίζει την προσοχή του κοινού τους και ότι η τακτική υπέρμετρη κάλυψη ενός θέματος σηματοδοτεί το βαθμό της σημασίας του (Παπαθανασόπουλος 1997: 153). Η μακροχρόνια έκθεση στο περιεχόμενο των ΜΜΕ διαμορφώνει απόψεις και επιλογές σύμφωνα με τους Paletz και Entman (1981: 153): «τα ΜΜΕ σταθεροποιούν τις κυρίαρχες απόψεις, θέτουν τις προτεραιότητες, μεγεθύνουν γεγονότα και θέματα, μερικές φορές αλλάζουν απόψεις και τελικά καθορίζουν τις επιλογές».

Από την πιο πάνω συζήτηση, τίθενται τα εξής ερωτήματα που αφορούν την παρούσα μελέτη:

***Ερώτημα 5:** Υπάρχει διαφοροποίηση στον τρόπο με τον οποίο τα ειδησεογραφικά θέματα επηρεάζουν την εικόνα των Ελληνοκυπρίων;*

***Ερώτημα 6:** Ποια θέματα έχουν πιο αρνητική και ποια θέματα έχουν πιο θετική αποφασιστική αξιοποίηση για τους Ελληνοκύπριους στα τουρκοκυπριακά μέσα;*

***Ερώτημα 7:** Διαφοροποιείται η αξιολόγηση των Ελληνοκυπρίων γενικά ανάλογα με το θέμα;*

***Ερώτημα 7Α:** Διαφοροποιείται η αξιολόγηση του διαμεσολαβούντος πολιτικού υποκειμένου ανάλογα με το θέμα;*

***Υπόθεση Εργασίας 7:** Η απεικόνιση των Ελληνοκυπρίων διαφοροποιείται ανάλογα με το ειδησεογραφικό θέμα.*

***Υπόθεση Εργασίας 8:** Διαφοροποιείται η αξιολόγηση τόσο των Ελληνοκυπρίων γενικά όσο και των διαμεσολαβούντων υποκειμένων ανάλογα με το θέμα. Σε δημοσιεύματα που αφορούν το Κυπριακό η αξιολόγηση των Ελληνοκυπρίων είναι αρνητικότερη.*

2.3.2. Η Διαδικασία Επιλογής των Ειδήσεων

Στην παρούσα υποενότητα γίνεται αναφορά στη διαδικασία επιλογής των ειδήσεων και στον διακηρυγμένο στόχο των δημοσιογράφων για αντικειμενική παρουσίαση των γεγονότων. Εξετάζεται επίσης η διασύνδεση των μεροληπτικών παρουσιάσεων των δημοσιογραφικών κειμένων με τον τύπο του δημοσιεύματος.

Καίριο ζήτημα αποτελεί βεβαίως το ποιος αποφασίζει για το ποια θέματα θα συμπεριληφθούν στη δημόσια συζήτηση και πότε, αλλά και με βάση ποια κριτήρια γίνεται αυτό. Αναφερόμενος στο ζήτημα, ο Robert Park (1992:328), ο οποίος συνέλαβε την έννοια της «θυροφύλαξης των ΜΜΕ», σημείωσε το εξής:

«Από όλα τα γεγονότα τα οποία συμβαίνουν και καταγράφονται καθημερινά από ανταποκριτές, δημοσιογράφους και ειδησεογραφικά πρακτορεία, ο συντάκτης επιλέγει συγκεκριμένες πληροφορίες για δημοσίευση που θεωρεί πιο σημαντικές ή πιο ενδιαφέρουσες σε σχέση με κάποιες άλλες. Οι εναπομείνουσες καταδικάζονται στη λήθη και στον κάλαθο των αχρήστων. Υπάρχει ένας τεράστιος όγκος ειδήσεων που 'αναλώνονται' καθημερινά (Park, 1922, σελ 328)».

Η «θυροφύλαξη του συντάκτη» (editorial gatekeeping) μπορεί να θεωρηθεί ως η συνολική διαδικασία μέσω της οποίας κτίζεται η κοινωνική πραγματικότητα που μεταδίδεται από τα ΜΜΕ και είναι μια διαδικασία με την οποία ένα ευρύ φάσμα εν δυνάμει ειδήσεων περνούν από σχολαστικό έλεγχο κατά τον οποίο διαμορφώνονται και επιλέγονται εκείνες οι λίγες ειδήσεις που θα μεταδοθούν από τα Μέσα (Shoemaker, Eichholz, Kim & Wrigley 2001: 233).

«Θυροφύλακες» ή «πυλωροί»⁴ θεωρούνται τα άτομα που κατέχουν τις θέσεις-κλειδιά και ελέγχουν τις «πύλες» μέσα από τις οποίες περνούν όλα τα μηνύματα (Σεραφετινίδου 2005: 218-219).

Σύμφωνα με την κοινωνιολογία των ειδήσεων, τα ΜΜΕ δεν αποτελούν ουδέτερους φορείς μετάδοσης πληροφοριών, αλλά λαμβάνουν ενεργά μέρος στην πολιτική διαδικασία ακούσια ή εκούσια επιλέγοντας και δομώντας πληροφορίες, ερμηνεύοντας

⁴ Επισημαίνοντας την ανεπάρκεια του όρου «πυλωρός», ο Σάντσον (2009: 205) υποστηρίζει ότι από κοινωνιολογική άποψη ο όρος αυτός δεν θίγει καθόλου το θέμα της πληροφόρησης, ενώ υποβαθμίζει και την πολυπλοκότητα της ειδησεογραφίας, αφού οι ειδήσεις δεν επιλέγονται μόνο, αλλά κατασκευάζονται κιόλας, πτυχή την οποία δεν καλύπτει η μεταφορά του «πυλωρού» αγνοώντας την αναδραστική αλυσίδα, κατά την οποία οι φορείς που παράγουν πληροφόρηση για τον Τύπο προσπαθούν να προβλέψουν τα κριτήρια των πυλωρών για να διαβούν την πύλη.

και αξιολογώντας την ροή των γεγονότων, συμμετέχοντας συνεχώς και υποστηρίζοντας ή απορρίπτοντας συγκεκριμένες πολιτικές επιλογές.

Ένα κομβικό ζήτημα αποτελεί και αυτό της πρόσβασης των διάφορων ομάδων συμφερόντων στα ΜΜΕ και οι πηγές των ειδήσεων. Πιστεύεται ότι το τίμημα της εξασφάλισης της πρόσβασης των ομάδων αυτών στα μέσα ενημέρωσης είναι η αποδοχή της τάσης τους για υπεραπλούστευση του πολύπλοκου και της «εξατομίκευσης» των προβλημάτων που προέρχονται από τη δομή, αλλά και η προσαρμογή του περιεχομένου των μηνυμάτων προς τους δημοσιογράφους λαμβάνοντας υπόψη τις κυρίαρχες ειδησεογραφικές αξίες και τις διαδικασίες παραγωγής (Μάνινγκ 2007: 121).

Παρότι η κοινωνιολογία των ειδήσεων έχει τεκμηριώσει ότι η αντικατοπτρική απεικόνιση της πραγματικότητας δεν είναι εφικτή, η αντικειμενικότητα και η αμεροληψία συγκροτούν το κυρίαρχο κανονιστικό πλαίσιο και αποτελούν τον διακηρυγμένο στόχο των δημοσιογράφων και των δημοσιογραφικών οργανισμών. Η αμεροληψία συνοψίζεται στην απουσία σκόπιμης ή απορριπτέας προκατάληψης και απαιτεί ισομέρεια στην επιλογή και στην χρήση των πηγών ώστε να αντανακλούν διαφορετικές απόψεις (McQuail 1992:191), ενώ η αντικειμενική παρουσίαση της είδησης προϋποθέτει έλλειψη προσωπικών, κοινωνικών και πολιτικών μεροληψιών, όσο το δυνατό περισσότερο λεπτομερείς και ελέγξιμες πληροφορίες, σαφή διαχωρισμό ανάμεσα στην παρουσίαση των γεγονότων και τον σχολιασμό τους, αναφορά σε αξιόπιστες πηγές σχολιασμού και αποστασιοποίηση του δημοσιογράφου από τις συγκρουόμενες πλευρές (McQuail 1992:191).

Ουσιαστικά η ειδησεογραφική αντικειμενικότητα μπορεί να γίνει αντιληπτή ως φάση λειτουργίας του μηχανισμού παραγωγής των ειδήσεων, δηλαδή του τρόπου οργάνωσης μίας διαδικασίας η οποία εκ φύσεως παράγει μεροληψίες. Το σχήμα αυτό είναι σε πρώτη ανάγνωση αντιφατικό, ωστόσο αυτή η αντίφαση ξεπερνιέται εάν διαχωρίσουμε ανάμεσα στα είδη μεροληψίας.

Σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση του McQuail (1992:193-4), υπάρχουν τέσσερα είδη μεροληψιών: Πρώτον) Ο κομματισμός κατά τον οποίο υπάρχει πρόθεση μεροληψίας και είναι αναμενόμενη η μεροληψία στο μέρος της εφημερίδας που δεν παρουσιάζει ειδήσεις, αλλά πολιτικά σχόλια, Δεύτερον) Η ασυνείδητη μεροληψία που προκύπτει από τη λειτουργία των μηχανισμών κατασκευής της ειδησεογραφίας,

Τρίτον) Η προπαγάνδα κατά την οποία υπάρχει πρόθεση χειραγώγησης διά της μεροληπτικής παρουσίασης των γεγονότων, αλλά δεν γίνεται εύκολα αντιληπτή αυτή η μεροληψία, και Τέταρτον) Η ιδεολογία, η οποία αποτελεί μορφή μεροληψίας που δεν είναι εμφανής ούτε και υπάρχει πρόθεση για τέτοιου είδους μεροληψία, αλλά απλώς προκύπτει από μια κοσμοθεωρία που οργανώνει τον τρόπο αντίληψης του γίνεσθαι.

Από την άποψη του κατά πόσον υπάρχει πρόθεση για μεροληπτική παρουσίαση των ειδήσεων, οι μεροληψίες χωρίζονται σε δύο κατηγορίες (McQuail 1992:193-4): Πρώτον) τις εμπρόθετες ή ενσυνείδητες, δηλαδή εκείνες που οφείλονται σε ηθελημένη προσπάθεια επηρεασμού του κοινού, όπως η προπαγάνδα και η έκφραση γνώμων στο σχολιαστικό μέρος των εφημερίδων και Δεύτερον) τις χωρίς πρόθεση μεροληψίες που οφείλονται σε δομικούς παράγοντες όπως ο μηχανισμός της παραγωγής των ειδήσεων και η ιδεολογία. Οι μεροληψίες χωρίζονται επίσης σε φανερές και κεκαλυμμένες, ανάλογα με το αν είναι εμφανείς ή όχι. Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν ο κομματισμός και η ασυνείδητη μεροληψία και στη δεύτερη η ιδεολογία και η προπαγάνδα (McQuail 1992:193-4).

Σύμφωνα με τον McNair (1998), υπάρχει ένας ελάχιστος και συμβατικός διαχωρισμός περιεχομένου, ο οποίος οδηγεί στη διαμόρφωση μιας σχετικά μεγάλης τυπολογίας ενημερωτικού περιεχομένου (άρθρων), κυριότερα είδη της οποίας θεωρούνται τα ρεπορτάζ (ειδήσεις), τα σχόλια (ερμηνεία) και τα άρθρα γνώμης (που επίσης συνθέτουν πληροφορίες και ερμηνεία των γεγονότων) (Πλειός και Φραγκονικολόπουλος 2010: 145-146).

Με βάση την εμπειρία, αναμένεται ότι στις ειδήσεις και στα ρεπορτάζ θα υπάρχει μια πιο «αντικειμενική» κάλυψη των γεγονότων με απλή παράθεση του τι έγινε χωρίς να συμπεριλαμβάνονται αξιολογικές κρίσεις εκ μέρους του συντάκτη. Την ίδια εικόνα θα πρέπει να παρουσιάζουν και οι συνεντεύξεις, οι οποίες γίνονται με τη μορφή ερωτήσεων-απαντήσεων χωρίς οποιονδήποτε σχολιασμό των λεχθέντων του συνεντευξιζόμενου από τον δημοσιογράφο, ο οποίος μπορεί να εκφράσει την άποψή του για το θέμα σε διαφορετική στήλη. Ως εκ τούτου, στα άρθρα/σχόλια ο λόγος που εκφέρεται αναμένεται να είναι πιο υποκειμενικός. Έρευνα για παράδειγμα που έγινε για την ειδησεογραφική κάλυψη των ΗΠΑ κατά τον Πόλεμο στο Ιράκ στον ελληνικό Τύπο κατέδειξε ότι η ειδησεογραφική κάλυψη είναι πιο αρνητική για τις ΗΠΑ στο

σχολιαστικό παρά στο ειδησεογραφικό μέρος (Σαμαράς 2005: 464). Στο σημείο αυτό εύλογα ανακύπτει το εξής ερευνητικό ερώτημα:

***Ερώτημα 8:** Διαφοροποιείται η εικόνα των Ελληνοκυπρίων ανάλογα με το αν το δημοσίευμα είναι ειδησεογραφικό ή σχολιαστικό;*

Ομοίως, από τα πιο πάνω μπορεί να διατυπωθούν οι εξής υποθέσεις εργασίας:

***Υπόθεση εργασίας 9:** Η αξιολόγηση των Ελληνοκυπρίων στο ειδησεογραφικό μέρος είναι θετικότερη σε σχέση με την αξιολόγησή τους στα σχόλια και στα άρθρα.*

***Υπόθεση εργασίας 10:** Η αξιολόγηση των Ελληνοκυπρίων στα σχόλια είναι αρνητικότερη όσο πιο δεξιά του ιδεολογικοπολιτικού φάσματος τοποθετείται μια εφημερίδα.*

2.3.3 Ερμηνευτικά Σχήματα και Κρατική Εικόνα στην Ειδησεογραφία

Η παραγωγή και η ερμηνεία κειμένων στηρίζεται στις νοητικές αναπαραστάσεις των εμπειριών, των γεγονότων ή των καταστάσεων καθώς και των απόψεων που έχουμε γι' αυτά (Van Dijk 1993: 258). Σε αυτή την παραγωγή και ερμηνεία των κειμένων σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η «πλαisiώση». Κατά τον Entman, ως πλαisiώση ορίζεται μια διαδικασία επιλογής κάποιων στοιχείων της πραγματικότητας και δημιουργίας ενός αφηγήματος που δίδει έμφαση στις μεταξύ τους διασυνδέσεις για να προωθήσει μια συγκεκριμένη ερμηνεία (Entman 2007: 164). Ο ίδιος επισημαίνει ότι η πλαisiώση διαμορφώνει και αλλοιώνει τις ερμηνείες των μελών του ακροατηρίου και ότι τα πλαίσια παρουσιάζουν ή εγείρουν την λανθάνουσα ή εμφανή σημασία συγκεκριμένων ιδεών, ενεργοποιώντας σχήματα που ενθαρρύνουν το κοινό-στόχο να σκεφτεί, να αισθανθεί και να αποφασίσει με έναν συγκεκριμένο τρόπο (Entman 2007: 163-173).

Επειδή τα πλαίσια θεωρούνται ως σχήματα τόσο για την παρουσίαση όσο και για την αντίληψη των ειδήσεων, στη σχετική βιβλιογραφία καθορίζονται δύο έννοιες πλαisiώσης: τα πλαίσια των MME (media frame) και τα ατομικά πλαίσια (individual frame) (Scheufele 1999: 106). Οι έννοιες αυτές αντιστοιχούν με την προβαλλόμενη και την προσλαμβανόμενη εικόνα του κράτους, δηλαδή τον αναλυτικό δυισμό ανάμεσα στις γνωσιακές δομές και στο περιεχόμενο των MME.

Το «πλαίσιο» στις ειδήσεις θεωρείται ως η κεντρική οργανωτική ιδέα ή αφηγηματική δομή που δίδει νόημα σε μια εκτυλισσόμενη ροή γεγονότων (Gamson & Modigliani 1987: 143). Ο Iyengar (1990: 20) ορίζει την πλαισίωση ως συγκεκριμένες έννοιες και όρους που χρησιμοποιούνται για να παρουσιαστούν οι επιλογές ή οι αποφάσεις των ανθρώπων.

Συνοψίζοντας τις βασικές λειτουργίες της πλαισίωσης, ο Entman (1993: 52), υποστηρίζει ότι τα πλαίσια προσδιορίζουν τα προβλήματα, διαγιγνώσκουν τις αιτίες, προβαίνουν σε ηθικές αξιολογήσεις και προτείνουν λύσεις και σημειώνει ότι στις ειδήσεις η πλαισίωση πραγματοποιείται με την χρήση μεγάλου αριθμού τεχνικών του κειμένου, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης συγκεκριμένων λέξεων-κλειδών, μεταφορών, εννοιών, συμβόλων και εικόνων και μπορεί να διαπιστωθεί από την συνεχή εμφάνιση ή χρήση κάποιων αφηγημάτων που μεταφέρουν σταθερά νοήματα διαμέσου των MME και του χρόνου (Entman 1991: 7). Τα κείμενα μπορεί να κάνουν κάποιες πληροφορίες πιο εμφανής με «την τοποθέτησή τους, την επανάληψη και την χρήση οικείων συμβόλων» (Entman 1993: 53).

Οι Pan και Kosicki (1993: 69) κατηγοριοποιούν τις διαδικασίες (μεθόδους, εργαλεία) πλαισίωσης σε τέσσερις δομές: συντακτικές, σενάριο, θεματικές και ρητορικές, επισημαίνοντας τη σημασία των λεκτικών επιλογών, οι οποίες συμβολίζουν (δηλώνουν) το πώς οι λέξεις ή οι ταμπέλες εφαρμόζονται σε μια από τις κατηγορίες σε συντακτικές ή σεναριακές δομές ως σχεδιαστές (designators') (Pan & Kosicki 1993: 62). Αυτές οι λεκτικές επιλογές, οι οποίες είναι προϊόν διάφορων παραγόντων, συμπεριλαμβανομένων των δημοσιογραφικών επαγγελματικών λόγων, ειδησεογραφικών ρουτινών και οργανωτικών διαδικασιών, τοποθετούν «συμβολικά πεδία» (signifieds) σε μια συγκεκριμένη εννοιολογική κατηγορία, η οποία τυπικά εκφράζει μιαν κρίση (αξιολόγηση) (Pan & Kosicki 1993: 62).

Η εικόνα ενός συλλογικού υποκειμένου και τα ερμηνευτικά σχήματα που υπάρχουν στο μυαλό του ανθρώπου συσχετίζονται, καθότι οι εικόνες λειτουργούν ως μηχανισμός διαμεσολάβησης ανάμεσα στο εισερχόμενο μήνυμα και την αντίδραση του δέκτη (Boulding 1956: 6-7) και η διαδικασία σχηματισμού της εικόνας αποτελεί μια συνεχή διαλεκτική ανάμεσα στα εισερχόμενα μηνύματα και στην προϋπάρχουσα εικόνα (Σαμαράς 2005: 256). Ουσιαστικά εικόνες και σχήματα είναι ομοειδή και μπορούν να χρησιμοποιηθούν ταυτόχρονα. Ερμηνευτικά σχήματα στην μελέτη της

εικόνας κρατών χρησιμοποιήθηκαν, για παράδειγμα, από τον Σαμαρά (Σαμαράς 2005) στην κατασκευή της εικόνας των ΗΠΑ στα ελληνικά ΜΜΕ κατά την εποχή μετά τις 11/9 και από τους Σαμαρά και Ιορδανίδου (2014) κατά τη μελέτη της εικόνας της Γερμανίας σε σχέση με την οικονομική κρίση. Ακολουθεί μια αναφορά στην τυπολογία ερμηνευτικών σχημάτων που χρησιμοποιούνται στην παρούσα μελέτη.

2.3.3.1. Τυπολογία Ερμηνευτικών Πλαισίων

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται τα ερμηνευτικά σχήματα που σχετίζονται με την εξωτερική πολιτική και τις απεικονίσεις της συλλογικής ετερότητας. Αυτά τα ερμηνευτικά σχήματα εντάχθηκαν στο πρωτόκολλο κωδικοποίησης της παρούσας έρευνας. Χρησιμοποιήθηκαν δύο είδη τυπολογικών συστημάτων: η στρατηγική πλαισίωση και το πρωτόκολλο κωδικοποίησης state mapping. Οι εν λόγω τυπολογίες και τα υπόλοιπα θεωρητικά και μεθοδολογικά εργαλεία αντλήθηκαν από προηγούμενες μελέτες, κατόπιν άδειας των συντακτών των μελετών αυτών⁵.

2.3.3.2. Παρουσίαση Τυπολογικού Συστήματος Στρατηγικής Πλαισίωσης

1) **Στρατηγική πλαισίωση**⁶: Ορίζεται ως «οργανωμένη δέσμη υποθέσεων που υπονοεί και συχνά δηλώνει ευθέως ότι οι ηγέτες έχουν προσωπικό συμφέρον αποκλείοντας το δημόσιο καλό, ότι οι ψήφοι τους μπορούν να επηρεαστούν με χρηματισμό ή ιδιωτικά συμφέροντα [...] και ότι είναι ανειλικρινείς γι' αυτό που προσπαθούν να επιτύχουν και καθοδηγούνται από την επιθυμία να παραμείνουν στην εξουσία» (Carpella και Jamieson, 1997: 39).

Στο πλαίσιο της στρατηγικής, το οποίο αποτελεί χαρακτηριστικό της αναπαράστασης της πολιτικής (Samaras 2002: 81), ο πολιτικός δρών παρουσιάζεται με όρους των προθέσεων και των στρατηγικών του κινήσεων με σκοπό την εξυπηρέτηση των συμφερόντων του και των διαθέσιμων επιλογών με σκοπό την ικανοποίηση των στρατηγικών του στόχων (Σαμαράς 2014:237). Χαρακτηριστικό της στρατηγικής πλαισίωσης είναι η απόδοση των παραγωγικών αιτίων των ενεργειών ενός πολιτικού δρώντος στην εξυπηρέτηση των ιδιοτελών συμφερόντων του (Σαμαράς 2014:237).

⁵ Πρόκειται για τις μελέτες Samaras και Venizelos (2013), Σαμαράς και Ιορδανίδου (2014), Ιορδανίδου, Samaras και Dimitriou (2014), Samaras (2002), Σαμαράς (2008) Σαμαράς (2002) και Δογάνη (2014)

⁶ Το πλαίσιο αυτό αντλήθηκε από το: Σαμαράς και Ιορδανίδου (2014).

Επίσης, η πλαισίωση αυτή αντιλαμβάνεται και οργανώνει την πολιτική δραστηριότητα ως στρατηγικό παιχνίδι όπου οι παίκτες υπολογίζουν και ακολουθούν στρατηγικές για να νικήσουν τους ανταγωνιστές τους (Samaras 2002: 81-82). Το στρατηγικό πλαίσιο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για αποδόμηση δηλώσεων που αφορούν σε θέματα εξωτερικής πολιτικής και δόμηση εναλλακτικών πλαισίων (Samaras 2002: 84). Επομένως, μέσα σε αυτό το πλαίσιο η πολιτική δράση εμφανίζεται σαν ένα στρατηγικό παίγνιο, στο οποίο οι πολιτικοί δραστηριοποιούνται για να κερδίσουν ψήφους και συνεπώς εξουσία.

Σύμφωνα με τους Samaras και Venizelos (2013), πηγή της στρατηγικής πλαισίωσης μπορεί να είναι: Πρώτον) Οι δημοσιογράφοι είτε α) ακούσια και ασυνείδητα είτε β) εκούσια και ενσυνείδητα. Στην πρώτη περίπτωση η πλαισίωση αυτή πηγάζει από δομική μεροληψία που οφείλεται στην διαδικασία της παραγωγής ειδήσεων, ενώ στη δεύτερη περίπτωση από «στρατηγική μεροληψία» και οφείλεται σε προπαγανδιστικούς σκοπούς είτε λόγω κομματικών συμφερόντων είτε λόγω συμφερόντων του ειδησεογραφικού οργανισμού. Δεύτερον) Οι πολιτικοί που χρησιμοποιούν προπαγανδιστικά την στρατηγική πλαισίωση για να υποσκάψουν τη λογική ή τη νομιμότητα του αντιπάλου τους και να του αποδώσουν ευθύνη. Τρίτον) Οι πολίτες που μπορεί να χρησιμοποιήσουν την πλαισίωση αυτή στην προσπάθειά τους να επιχειρηματολογήσουν για κάποια άποψη είτε στο πλαίσιο πολιτικής προπαγάνδας είτε αντιπολιτικής.

2) **Το γεωστρατηγικό πλαίσιο**⁷: Το πλαίσιο αυτό είναι ένα από δύο κύρια είδη στρατηγικής πλαισίωσης στις διεθνείς σχέσεις (Samaras 2002: 84). Το γεωστρατηγικό πλαίσιο αποδομεί «υψηλά ιδανικά και κανονιστικές δηλώσεις» που χρησιμοποιούνται στην πλαισίωση διεθνών αποφάσεων και πολιτικών και τις αναδομεί με όρους γεωστρατηγικών και οικονομικών συμφερόντων (Για παράδειγμα, σύμφωνα με αυτή τη μορφή πλαισίωσης, οι ΗΠΑ ενεπλάκησαν στον Πόλεμο του Κόλπου για να ελέγχουν το πετρέλαιο της Μέσης Ανατολής και όχι στηριζόμενες σε αρχές για να απελευθερώσουν το Κουβέιτ. Επίσης εντός του πλαισίου αυτού, η εμπλοκή του NATO στη Γιουγκοσλαβία ερμηνεύεται ως προσπάθεια υπονόμησης της Ρωσίας στα Βαλκάνια και απορρίπτεται η επίσημη ρητορική που αναφέρεται σε επέμβαση για «ανθρωπιστικούς λόγους») (Samaras 2002: 84).

---

⁷ Αντλήθηκε από το: Samaras (2002)

3) Το **πλαίσιο της μικροπολιτικής**⁸ αποτελεί το δεύτερο κύριο είδος στρατηγικής πλαισίωσης και ερμηνεύει αποφάσεις εξωτερικής πολιτικής με όρους εξυπηρέτησης κομματικών συμφερόντων ή προσωπικών στρατηγικών ενός πολιτικού. (Για παράδειγμα, σύμφωνα με αυτή τη μορφή πλαισίωσης, η πολεμική εμπλοκή των ΗΠΑ στη Γιουγκοσλαβία το 1999 ερμηνεύεται ως προσπάθεια της κυβέρνησης Κλίντον να κρατηθεί στην εξουσία μετά το σκάνδαλο Λεβίνσκι) (Samaras 2002: 84).

4) Το **πλαίσιο της διαπλοκής ή των διαπλεκομένων συμφερόντων**⁹ αποτελεί άλλη μια εκδοχή της στρατηγικής πλαισίωσης. Σύμφωνα με αυτό το πλαίσιο, το πολιτικό παίγνιο στο οποίο εμπλέκονται οι πολιτικοί αποσκοπεί στην ικανοποίηση των «άνομων συμφερόντων του μεγάλου κεφαλαίου ή/και των μεγαλοεκδοτών», οι οποίοι παρουσιάζονται να κινούν τα νήματα. Επομένως, σκοπός εδώ δεν είναι απλώς η συγκέντρωση ψήφων και εξουσίας (Σαμαράς 2008: 77)

5) Το **σχήμα του ξένου δακτύλου**¹⁰ είναι μια μορφή στρατηγικής πλαισίωσης, η οποία θεωρεί ότι η δράση των πολιτικών και άλλων παραγόντων καθορίζεται από άλλους και αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση αλλότριων συμφερόντων και όχι του εθνικού καλού. Ταυτοχρόνως, στο πλαίσιο αυτού του σχήματος κάθε κακό που συμβαίνει αποδίδεται σε συνειδητή δράση ξένων παραγόντων (Σαμαράς 2002).

2.3.3.3. Παρουσίαση Τυπολογικού Συστήματος Ερμηνευτικών Σχημάτων State-Mapping

1) Το **πλαίσιο της προπαγάνδας**¹¹. Ο T. J. Smith ορίζει την προπαγάνδα ως «οποιαδήποτε ενσυνείδητη εμφανή προσπάθεια επηρεασμού των πεποιθήσεων ενός ατόμου ή ομάδας, οδηγούμενη από προκαθορισμένο στόχο και χαρακτηριζόμενη από την συστηματική χρήση παράλογων και συχνά ανήθικων τεχνικών πειθούς» (Smith 1989: 80). Το πλαίσιο αυτό διασυνδέεται με όλους τους αρνητικούς συνειρμούς που έχει η λέξη «προπαγάνδα» (Samaras 2002: 86), καθώς και με τον «άλλο» τον «εχθρό» και τον έλεγχο της ζημιάς για το ποιος φταίει, με τους «καλούς» να αποδίδουν την ευθύνη στον «εχθρό» και γενικά στον «άλλο» που διαθέτει ισχυρή προπαγανδιστική μηχανή, ενώ στην πραγματικότητα οι «καλοί πολιτικοί» είναι αυτοί που ασκούν προπαγάνδα, μόνο που την αποκαλούν προσπάθεια πειθούς κατά της προπαγάνδας

⁸ Αντλήθηκε από το: Samaras (2002)

⁹ Αντλήθηκε από το: Σαμαράς (2008)

¹⁰ Αντλήθηκε από το: Σαμαράς (2002)

¹¹ Αντλήθηκε από το: Samaras (2002)

του εχθρού (Θεοδωρακόπουλος 2006: 155). Επομένως, σε αυτό τον διαρκή «επικοινωνιακό πόλεμο» ό,τι προέρχεται από τον «εχθρό» είναι κακόσημη προπαγάνδα και ό,τι προέρχεται από «εμάς» τους «καλούς» είναι «πειθώ» (Θεοδωρακόπουλος 2006: 155).

Σε πολλές περιπτώσεις, οι αρνητικοί συνειρμοί, η «παράλογη και ανήθικη» φύση των τεχνικών, καθίστανται η καθοριστική διαφορά ανάμεσα στην προπαγάνδα και την πειθώ ή την πολιτική επικοινωνία (Samaras 2002: 86). Ο όρος προπαγάνδα απέκτησε τους αρνητικούς του συνειρμούς κυρίως λόγω του «**παιχνιδιού απόδοσης ευθύνης**» (**blame game**), χαρακτηριζόμενος ως πειθώ του εχθρού σε διάφορες ιστορικές στιγμές (Samaras 2002: 86). Η χρήση του όρου προπαγάνδα μέσα στο πλαίσιο μιας πολεμικής προσέγγισης φανερώνει εμπλοκή σε μια προπαγανδιστική ενέργεια με επιστράτευση της τεχνική της ονομάτισης για απόκτηση ελέγχου νοήματος των λέξεων (termnistic control) (Samaras 2002: 87).

2) **Η συγκρουσιακή πλαισίωση**¹²: Η εν δυνάμει συγκρουσιακή φύση ενός θέματος το καθιστά είδηση καθώς οι υποστηρικτές και οι πολέμιοί του αντιμάχονται πάνω σε αυτό σε μια «κοινή δημόσια αρένα» (Dearing & Rogers 2005: 21). Επιπλέον, θεωρείται ότι οι συγκρούσεις, όχι μόνον οι πολιτικές, αποτελούν τη βάση για τη χρήση της πλαισίωσης ενός ζητήματος με όρους «παιχνιδιού» (Πλειός και Φραγκονικολόπουλος 2010: 283). Στην περίπτωση της συγκρουσιακής πλαισίωσης, η είδηση οριοθετείται από συγκρούσεις, αντιπαραθέσεις, διαφωνίες, αντιτιθέμενες απόψεις και ανταγωνισμούς και το υποκείμενο παρουσιάζεται να συμμετέχει ως αντίδικος ή χώρος μιας αντιπαραθέσης ή σύγκρουσης (Σαμαράς 2014: 237).

3) **Το πλαίσιο του προβλήματος**¹³: Ο πολιτικός δρων (άτομο ή συλλογικότητα) παρουσιάζεται να αντιμετωπίζει ένα πρόβλημα, που αφορά ευθέως τον ίδιο (ή ένα μέρος του αν πρόκειται για συλλογικότητα) και συσχετίζεται ευθέως με αυτόν, ο οποίος μπορεί να είναι και η πηγή του προβλήματος (Σαμαράς 2014: 237).

4) **Πλαίσιο θετικών επιδράσεων**¹⁴: Στο πλαίσιο αυτό ο δρων παρουσιάζεται σε όρους θετικών επιδράσεων που προκαλεί (Σαμαράς 2014: 238).

¹² Αντλήθηκε από το: Iordanidou, Samaras & Dimitriou (2014)

¹³ Αντλήθηκε από το: Iordanidou, Samaras & Dimitriou (2014)

¹⁴ Αντλήθηκε από το: Iordanidou, Samaras & Dimitriou (2014)

5) **Πλαίσιο αρνητικών επιπτώσεων**¹⁵: Στο πλαίσιο αυτό ο δρων παρουσιάζεται σε όρους κόστους επιπτώσεων ή αρνητικών επιδράσεων που προκαλεί (Σαμαράς 2014: 238).

6) **Πλαίσιο φόβου/απειλής**¹⁶: Αφορά περιπτώσεις που το πολιτικό υποκείμενο παρουσιάζεται σε όρους φόβου, απειλής και αρνητικών προσδοκιών για το μέλλον και περιλαμβάνει παραδείγματα που είτε το ίδιο το πολιτικό υποκείμενο βιώνει φόβο ή απειλή είτε αποτελεί το παραγωγικό αίτιο γι' αυτά (Σαμαράς 2014: 238). Τα ρητορικά σχήματα της απειλής και του ρίσκου εντοπίζονται ως ρητορικά εργαλεία που επικοινωνούν τον φόβο και μπορεί να εκφέρονται είτε από κάποιο δρών πολιτικό υποκείμενο, είτε από κάποιον ειδήμονα, είτε από τον δημοσιογραφικό λόγο, είτε από την δυναμική των γεγονότων (Δογάνη 2014).

Ως απειλή ορίζεται ο αντικειμενικός κίνδυνος που εκφέρεται από κάποια από τις παραπάνω πηγές και ως ρίσκο την πιθανότητα που υπάρχει αυτός ο κίνδυνος να προκαλέσει βλάβη. Σύμφωνα με τη Δογάνη (2014), «η απειλή είναι η συνάρτηση της ισχύος και της πρόθεσης του “εχθρού” να προκαλέσει απώλειες/ζημιά/επίθεση, δηλαδή φόβο», ενώ «το ρίσκο είναι η συνάρτηση της πιθανότητας και του κόστους που αντιμετωπίζει ο δικός σου οργανισμός/κράτος/κοινωνία να βιώσει απώλειες/ζημιά/ επίθεση, δηλαδή φόβο».

Το υποκείμενο μπορεί να δημιουργεί φόβο ως αποτέλεσμα στρατηγικών του επιλογών ή δράσεων και ο φόβος αυτός να παράγεται: α) λόγω της δύναμης, της ισχύος του υπό μελέτη υποκειμένου και β) λόγω προβλημάτων και καταστάσεων που αντιμετωπίζει και ο φόβος σε αυτή την περίπτωση αποτελεί προϊόν της αδυναμίας του δρώντος, αφού οι άλλοι δρώντες φοβούνται την διάχυση αυτών των προβλημάτων ή καταστάσεων προς τους ίδιους (Δογάνη 2014).

7) **Πλαίσιο ελπίδας**¹⁷: Ο δρων παρουσιάζεται με όρους ελπίδας και θετικών προσδοκιών τις οποίες είτε βιώνει ο ίδιος είτε δημιουργεί (Σαμαράς 2014: 238).

8) **Μελοδραματικό πλαίσιο**¹⁸: Το υποκείμενο παρουσιάζεται από την οπτική της «ανθρώπινης ιστορίας», των συναισθηματισμών και των μελοδραματισμών και μέσα

¹⁵ Αντλήθηκε από το: Ιordanidou, Samaras & Dimitriou (2014)

¹⁶ Αντλήθηκε από: Δογάνη (2014)

¹⁷ Αντλήθηκε από το: Σαμαράς & Ιορδανίδου (2014)

¹⁸ Αντλήθηκε από το: Σαμαράς & Ιορδανίδου (2014)

από αφηγήσεις οι οποίες είναι συναισθηματικά φορτισμένες, έχοντας ως χαρακτηριστικό την προσωποποίηση και τον ανθρωπομορφισμό των κοινωνικών θεσμών, δομών και οργανώσεων (Σαμαράς 2014:237).

Από όλα τα πιο πάνω τίθενται τα εξής ερωτήματα:

Ερώτημα 9: Ποια είναι τα κύρια ερμηνευτικά σχήματα με τα οποία πλαισιώνονται οι Ελληνοκύπριοι στα δημοσιεύματα του τουρκοκυπριακού Τύπου;

Ερώτημα 9Α: Διαφοροποιούνται τα ερμηνευτικά σχήματα των Ελληνοκυπρίων ανάλογα με το θέμα;

Ερώτημα 9Β: Διαφοροποιούνται τα ερμηνευτικά σχήματα των Ελληνοκυπρίων ανάλογα με την ιδεολογική τοποθέτηση της τουρκοκυπριακής εφημερίδας;

3. ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΟΙ ΣΗΜΕΡΑ

3.1. Το Ιστορικό Πλαίσιο της Σύγκρουσης στην Κύπρο

Στην ενότητα αυτή παρατίθεται σε γενικές γραμμές το ιστορικό πλαίσιο της σύγκρουσης των δύο εθνικών κοινοτήτων στην Κύπρο για να γίνει κατανοητό πώς έφτασαν τα πράγματα στο σημείο που είναι σήμερα και πώς συσσωρεύτηκαν οι εμπειρίες που συμβάλλουν στην γνώση και στα συναισθήματα της μιας κοινότητας για την άλλη. Τα γεγονότα αυτά συνέβαλαν καταλυτικά στη διαμόρφωση της εικόνας που η τουρκοκυπριακή κοινότητα έχει σήμερα για τους Ελληνοκύπριους και η διαπίστωσή της αποτελεί το βασικό ζητούμενο της παρούσας μελέτης.

Η συνύπαρξη των Ελλήνων και αυτών που μετά το 1921 ονομάστηκαν «Τούρκοι» (Ατταλίδης 1981: 419-420) στην Κύπρο άρχισε με την κατάκτηση του νησιού από τους Οθωμανούς το 1571 και συνεχίστηκε και κατά τη βρετανική αποικιοκρατία (1878-1960) που ακολούθησε μετά την υπογραφή συμφωνίας μεταβίβασης του νησιού από τους Οθωμανούς στην Βρετανική Αυτοκρατορία στο περιθώριο του συνεδρίου του Βερολίνου (Χατζηδημητρίου 1987: 274-277).

Αρχικά η τουρκική-μουσουλμανική κοινότητα της Κύπρου αποτελείτο από στρατιωτικούς που υπηρετούσαν στη διοικητική ιεραρχία του οθωμανικού στρατού και πληθυσμό που εγκαταστάθηκε στο νησί από την Καθ' ημάς Ανατολή, αλλά αργότερα σε αυτήν εντάχθηκαν και ντόπιοι χριστιανοί που ασπάστηκαν τον μουσουλμανισμό (An 1999: 29). Με τον καιρό, στις πόλεις αναπτύχθηκε μια τάξη πλουσίων γαιοκτημόνων και βιοτεχνών, ενώ στις αγροτικές περιοχές η πλειοψηφία αποτελείτο από γεωργούς και κτηνοτρόφους, οι οποίοι «ζούσαν σχεδόν όπως τους Έλληνες», έχοντας ως μόνη διαφορά το ότι πίστευαν σε διαφορετική θρησκεία (An 1999: 29-30).

Ως εκ τούτου, οι σχέσεις Ελληνοκυπρίων-Τουρκοκυπρίων αυτή την περίοδο μπορούν να χαρακτηριστούν ως ειρηνικές, παρά το γεγονός ότι οι Οθωμανοί υπήρξαν η κυρίαρχη εθνική και θρησκευτική κοινότητα στο νησί (Millet-i-Hakime) (Κτωρής 2013: 37). Η συνεργασία και η ειρηνική συνύπαρξη των δύο κοινοτήτων, κυρίως σε επίπεδο λαού, αγροτών και εργατών, συνεχίστηκε και κατά την περίοδο της βρετανικής αποικιοκρατίας, οπότε, για παράδειγμα, η Παγκύπρια Εργατική Ομοσπονδία (ΠΕΟ) είχε 4.000 χιλιάδες Τουρκοκύπριους καταγεγραμμένους ως μέλη

της το 1948 (επί συνόλου 16.000 μελών) (Δημητρίου και Θεοχάρους 2008: 47) και 3.500 το 1958 (Ατταλίδης 1981: 424). Αξιοσημείωτο γεγονός αποτελούν και οι κοινοί απεργιακοί αγώνες των μεταλλωρύχων της περιόδου 1941-1948 (Δημητρίου και Θεοχάρους 2008: 45). Επίσης, μέχρι τον διαχωρισμό του 1974 διατηρήθηκαν, για παράδειγμα, οι σχέσεις Ελληνοκυπρίων εμπόρων με Τουρκοκύπριους παραγωγούς και οι «ιεροτελεστικές διαδικασίες» για πρόσκληση σε χριστιανικό γάμο μουσουλμάνων από το ίδιο χωριό ή από γειτονικά χωριά (Ατταλίδης 1981: 417).

Με βάση τα ανωτέρω προκύπτει ότι κατά το μεγαλύτερο μέρος της συνύπαρξής τους στο νησί οι σχέσεις ανάμεσα στις δύο κύριες εθνικές κοινότητες της Κύπρου δεν ήταν εχθρικές. Στο διάστημα αυτό, οι πολιτιστικές διαφορές, οι οποίες πάντοτε υπήρχαν, δεν αποτέλεσαν βάση πολιτικής διαμάχης και σύγκρουσης. Τουλάχιστον αυτό δεν συνέβη μέχρι την ιστορική φάση της ανάπτυξης του εθνικισμού στην Κύπρο.

Ο ελληνικός εθνικισμός στο νησί αναπτύχθηκε κάτω από την ηγεσία της Ορθόδοξης Εκκλησίας και είχε ως αποτέλεσμα την επέκταση του αιτήματος των Ελληνοκυπρίων για ένωση με την Ελλάδα στις μάζες του λαού μέσω του εκπαιδευτικού συστήματος, γεγονός το οποίο οδήγησε στην εξέγερση όλων σχεδόν των Ελληνοκυπρίων αγροτών το 1931 και στην έναρξη του ανταποικιακού αγώνα της Εθνικής Οργάνωσης Κυπρίων Αγωνιστών (ΕΟΚΑ) το 1955 (Ατταλίδης 1981: 419).

Ο τουρκικός εθνικισμός εκφράζεται από νωρίς με τις δηλώσεις-αντιδράσεις της τουρκοκυπριακής ελίτ στο αίτημα των Ελληνοκυπρίων για ένωση με την Ελλάδα, αλλά πιστεύεται ότι «αυτό το φαινόμενο δεν αποτελούσε εθνικιστικό κίνημα», αφού «παρέμεινε στο επίπεδο της θρησκευτικής και πολιτικής ηγεσίας» και δεν εξαπλώθηκε εντός των μαζών των Τουρκοκυπρίων (Ατταλίδης 1981: 419). Ορισμένοι μελετητές κάνουν λόγο για διαμόρφωση ενός «αντιδραστικού εθνικισμού» μέσα στην τουρκοκυπριακή κοινότητα, στον οποίο καταλυτική επίδραση άσκησε η συγκρουσιακή σχέση του ελληνικού κράτους με την καταρρέουσα Οθωμανική Αυτοκρατορία (Κτωρής 2013: 74) και θεωρούν ότι οι Τουρκοκύπριοι ταυτίστηκαν με τους μουσουλμάνους της Καθ' ημάς Ανατολής, βιώνοντας ως απειλή για την ίδια την ύπαρξή τους την αποσύνθεση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας από τους βαλκανικούς εθνικισμούς (Κτωρής 2013: 75). Πάντως, παρά το γεγονός ότι η αντίδραση των Τουρκοκυπρίων κατά του αιτήματος των Ελληνοκυπρίων για ένωση με την Ελλάδα χρονολογείται από το 1878 και το ότι η ίδρυση της «Κεμαλικής Δημοκρατίας» στην

Τουρκία το 1923 θεωρείται ένας παράγοντας που συνέβαλε στον τουρκικό εθνικισμό στην Κύπρο - καθότι με την ανάπτυξη του Κεμαλισμού εντείνονται οι απαιτήσεις της τουρκοκυπριακής ελίτ για εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων του Ατατούρκ και στο νησί (Κιζίλγιουρεκ 1993: 28-29) - σύμφωνα με κάποιους μελετητές, ο τουρκοκυπριακός εθνικισμός αποκτά τα σύμβολα και τη συλλογιστική του για πρώτη φορά κατά τη δεκαετία του 1950 (Κιζίλγιουρεκ 1993: 31).

Είναι γενικώς αποδεχτό ότι η τουρκοκυπριακή ελίτ χρησιμοποιήθηκε από τους Άγγλους ως αντίβαρο της ελληνοκυπριακής απαίτησης για ένωση, ιδίως μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και την εντατικοποίηση του αιτήματος των Ελληνοκυπρίων, οπότε οι Άγγλοι κατάφεραν να μετατρέψουν την Κύπρο σε «θέατρο για την αναπαράσταση δύο εθνικισμών με αναχρονιστικές διαστάσεις» (Αναγνωστοπούλου 2004: 183). Στο πλαίσιο των προσπαθειών για αντιμετώπιση του ελληνοκυπριακού αιτήματος για ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, οι Άγγλοι και η τουρκοκυπριακή ελίτ κατάφεραν να πείσουν την Τουρκία να εμπλακεί στο ζήτημα της Κύπρου και να προβάλλει διεκδικήσεις πάνω στο νησί (Κιζίλγιουρεκ 1993: 30).

Τελικά, η Τουρκία μετατρέπεται και επίσημα σε «ενδιαφερόμενο μέρος» στην Κύπρο στη Διάσκεψη του Λονδίνου το 1955, ενώ οι Άγγλοι δημιουργούν επικουρικό σώμα μέσα στις τάξεις της αστυνομίας το οποίο επανδρώνουν αποκλειστικά με Τουρκοκύπριους, έχοντας ως στόχο να τους στρέψουν κατά της ΕΟΚΑ (Κιζίλγιουρεκ 1993: 30). Το αίμα είχε αρχίσει πλέον να μπαίνει ανάμεσα στους απλούς ανθρώπους των δύο εθνικών κοινοτήτων και να τους χωρίζει.

Με την υπογραφή των Συμφωνιών Ζυρίχης-Λονδίνου και την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας, η ελληνοκυπριακή οργάνωση ΕΟΚΑ διαλύεται, ενώ αντίθετα η τουρκοκυπριακή ΤΜΤ, η οποία ιδρύθηκε το 1958 (Αθανασιάδης 1998: 12-13), ως αντίβαρο της ΕΟΚΑ και με διακηρυγμένο στόχο την προώθηση της διχοτόμησης (taksim) (Demetriou 2004: 4), ενισχύεται και ενδυναμώνεται σε ανθρώπινο δυναμικό και μέσα, αφού μεγάλες ποσότητες οπλισμού μεταφέρονται μυστικά στο νησί από την Τουρκία και χιλιάδες Τουρκοκύπριοι εκπαιδεύονται στην χρήση όπλων (Δρουσιώτης 2005: 16). Η διάλυση της ΕΟΚΑ, ωστόσο, δεν σήμαινε ότι δεν δρούσαν στο νησί παρακρατικές ελληνοκυπριακές ομάδες (Δρουσιώτης 2005: 18-24).

Ως εκ τούτου, το κλίμα εξακολουθούσε να είναι τεταμένο και μετά την ανακήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας. Μέσα στο πλαίσιο της προώθησης της «ιδεολογίας της διχοτόμησης» κατά τα πρώτα χρόνια ζωής της Δημοκρατίας, Τουρκοκύπριοι που δούλευαν με Ελληνοκύπριους εκτελέστηκαν, Τουρκοκύπριοι που ψώνιζαν από Ελληνοκύπριους έπεσαν θύματα τρομοκρατικών ενεργειών, Τουρκοκύπριοι που μιλούσαν ελληνικά ξυλοκοπήθηκαν, Τουρκοκύπριοι δημοσιογράφοι που υποστήριζαν ανοικτά την ειρηνική συμβίωση εκτελέστηκαν στο σπίτι τους και πραγματοποιήθηκαν προβοκατόρικες βομβιστικές επιθέσεις για να μεγαλώσει η δυσπιστία μεταξύ των δύο κοινοτήτων (Κιζιλγιουρεκ 1993: 31).

Στις 21 Δεκεμβρίου 1963 και ενώ μέσα σε κλίμα έντασης συζητείτο αίτημα του Προέδρου Μακαρίου για τροποποίηση 13 προνοιών του συντάγματος - στο οποίο αντιτίθετο η ηγεσία της τουρκοκυπριακής κοινότητας και η Τουρκία¹⁹, αφού προνοούσε ακύρωση ορισμένων διχαστικών του διατάξεων, ενίσχυση του ενιαίου κράτους και εξισορρόπηση προς όφελος των Ελληνοκυπρίων των ποσοτώσεων στη συμμετοχή στη δημόσια υπηρεσία και στα σώματα ασφαλείας (Δρουσιώτης 2005: 111) - ξέσπασαν δικοινοτικές ταραχές με αφορμή ένα επεισόδιο ρίψης πυροβολισμών από Ελληνοκύπριους αστυνομικούς στη Λευκωσία κατά το οποίο σκοτώθηκαν δύο Τουρκοκύπριοι, ο Σεκί Χαλίλ και η Σελιχέ Τζεμαλιγιέ (Δρουσιώτης 2005: 137). Το τίμημα που πλήρωσε η Κύπρος από την κρίση του 1963-64 ήταν η συμφωνία για την πρώτη μορφή του διαχωρισμού της Λευκωσίας, που υπογράφηκε στις 30 Δεκεμβρίου (Δρουσιώτης 2005: 149), ενώ οι Τουρκοκύπριοι εγκατέλειψαν τις θέσεις τους στα θεσμικά όργανα της Κυπριακής Δημοκρατίας (Γρηγοριάδης 1979: 271) και ο

¹⁹ Σύμφωνα με την Τουρκοκύπρια αρθρογράφο Tümay Tuğyan της εφημερίδας Yeni Düzen, απλά και μόνο να ρίξει κανείς μια ματιά στα δημοσιεύματα της εβδομαδιαίας εφημερίδας Nacak, ιδιοκτησίας του Rauf Denktaş, τότε Προέδρου της Τουρκικής Κοινοτικής Συνέλευσης, θα μπορούσε να διακρίνει την πρόθεση της τουρκοκυπριακής ηγεσίας αναφορικά με την πρόταση τροποποίησης των 13 σημείων που υπέβαλε ο Πρόεδρος Μακάριος στις 30 Νοεμβρίου 1963. Στις 13 Δεκεμβρίου 1963, η Nacak έγραφε πρωτοσέλιδα, μεταξύ άλλων, το εξής:

«[...] Την στιγμή που ο Μακάριος κάνει το πρώτο βήμα θα δηλώσουμε ότι δεν το αναγνωρίζουμε. Το Κυπριακό Σύνταγμα είναι η βάση του υφιστάμενου καθεστώτος. Όταν γκρεμιστεί η βάση, καταρρέει το οικοδόμημα. Την στιγμή που ο Μακάριος ετσιθελικά απλώσει το χέρι του πάνω στο Κυπριακό Σύνταγμα, θα σημαίνει πως δεν υπάρχει η Κυπριακή Δημοκρατία. Σε μια τέτοια περίπτωση θα επιστρέψει η πρότερη νομική κατάσταση, δηλαδή το αποικιοκρατικό καθεστώς. Αφού έφυγε η αποικιοκρατική διοίκηση και δεν τίθεται θέμα να επιστρέψει, οι υφιστάμενοι λαοί στο νησί είναι ελεύθεροι και μπορούν να καθορίσουν μόνοι τους την τύχη τους, να ιδρύσουν το δικό τους κράτος ή να προσαρτηθούν σε ένα άλλο κράτος [...]».(Yeni Düzen: 19/02/2015, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.yeniduzen.com/Yazarlar/tumay-tugyan/bir-kurulus-yildonumu-kibris-cumhuriyeti/5843>)

Αντιπρόεδρος Κιουτσιούκ δήλωνε πως «το σύνταγμα της Κύπρου είναι νεκρό» (Τενεκίδης 1981: 222).

Σύμφωνα με έρευνα των Ηνωμένων Εθνών, που ολοκληρώθηκε τον Αύγουστο του 1964, κατά τη διάρκεια των συγκρούσεων καταστράφηκαν 527 σπίτια σε 109 χωριά, τα περισσότερα από τα οποία ήταν τουρκικά ή μεικτά, ενώ άλλα 2000 σπίτια υπέστησαν εκτεταμένες ζημιές (Δρουσιώτης 2005: 152-153). Ταυτόχρονα, οι Τουρκοκύπριοι αναγκάζονται να μετακινηθούν σε θύλακες, στους οποίους ζούσαν απομονωμένοι και σε δραματική κατάσταση (Δρουσιώτης 2005: 152-153). Τα γεγονότα αυτά άφησαν επίσης πίσω τους 350 Τουρκοκύπριους και 200 Ελληνοκύπριους νεκρούς (Ατταλίδης 1981: 428), καθώς και 230 Τουρκοκύπριους και 45 Ελληνοκύπριους αγνοούμενους (Δρουσιώτης 2005: 152). Μέχρι το 1967 έχασαν την ζωή τους άλλοι 45 Τουρκοκύπριοι και 15 Ελληνοκύπριοι (Ατταλίδης 1981: 428). Το ουσιαστικότερο και τραγικότερο στοιχείο για τις σχέσεις των δύο εθνικών κοινοτήτων του νησιού, όμως, θεωρείται η επέκταση της διαίρεσης με τρόπο που επηρέαζε τη μάζα των Ελληνοκυπρίων και των Τουρκοκυπρίων (Ατταλίδης 1981: 428).

Κατά την περίοδο 1968-74 εμφανίστηκαν νέες παράνομες ελληνοκυπριακές οργανώσεις με σκοπό την ένωση (όπως το Εθνικό Μέτωπο και η ΕΟΚΑ Β) (Κακουλλής 2003: 122-125) και συνεχίστηκε η διχοτομική πολιτική της τουρκοκυπριακής ελίτ (με διάφορες ενέργειες όπως για παράδειγμα την ανακοίνωση του σχηματισμού μιας «Προσωρινής Τουρκοκυπριακής Διοίκησης») (Κακουλλής 2003: 119), αλλά ταυτόχρονα παρατηρήθηκαν και εσωτερικές κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές τάσεις ομαλοποίησης της κατάστασης στο νησί και επαναπροσέγγισης των δύο κοινοτήτων (Ατταλίδης 1981: 428). Ωστόσο, οι τάσεις αυτές καταπολεμήθηκαν από την τουρκοκυπριακή ηγεσία που εξαρτιόταν σε μεγάλο βαθμό από την Τουρκία και από το δικτατορικό καθεστώς της Ελλάδας που έλεγχε τις κυπριακές ένοπλες δυνάμεις (Ατταλίδης 1981: 428).

Η ομαλοποίηση, λοιπόν, δεν έμελλε να ολοκληρωθεί ποτέ αφού στις 15 Ιουλίου 1974, η ελληνική χούντα, ενθαρρυμένη από τις ΗΠΑ (Rosides 2014: 5) - οι οποίες άρχισαν να εμπλέκονται ενεργά στην σύγκρουση κατά τη δεκαετία του 1950 και ενέτειναν την εμπλοκή τους τη δεκαετία του 1960 προφασισζόμενες την προστασία των συμφερόντων του NATO στην Ανατολική Μεσόγειο (Γιαλλουρίδης 2001: 54-55)-

επιχειρεί στρατιωτικό πραξικόπημα για να ανατρέψει τον Πρόεδρο Μακάριο, κάτι που είχε ως αποτέλεσμα την διενέργεια της πρώτης φάσης της εισβολής της Τουρκίας στην Κύπρο στις 20 Ιουλίου 1974 (Rosides 2014: 5) με πρόφαση την προστασία των Τουρκοκυπρίων και την αποκατάσταση της διασαλευθείσας συνταγματικής τάξης (Papadakis 2004: 18). Στις 14 Αυγούστου 1974 πραγματοποιείται η δεύτερη φάση της τουρκικής στρατιωτικής επέμβασης με την οποία ολοκληρώθηκε η διαίρεση και η κατοχή του 37.3% του εδάφους του νησιού (Rosides 2014: 21).

Η τουρκική εισβολή είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία δύο εθνικά ομογενών περιοχών στο νησί (Papadakis 2004: 18), τον εκτοπισμό 200.000 Ελληνοκυπρίων από τα σπίτια και τις περιουσίες τους (Rosides 2014: 5), τον συνεχιζόμενο εγκλωβισμό 500 Ελληνοκυπρίων στην χερσόνησο της Καρπασίας²⁰, το θάνατο 3.000 Ελληνοκυπρίων και την προσθήκη άλλων 1.400 Ελληνοκυπρίων στον μακρύ κατάλογο των αγνοουμένων της κυπριακής τραγωδίας²¹. Εξάλλου, σε μια προσπάθεια αλλοίωσης του δημογραφικού χαρακτήρα του βόρειου τμήματος του νησιού, από το 1974 μέχρι σήμερα η Τουρκία μετέφερε από την Ανατολία πληθυσμό, ο οποίος πιστεύεται ότι ξεπέρασε σε αριθμό τον πληθυσμό των Τουρκοκυπρίων, ενώ το Νοέμβριο του 1983 υποκίνησε και την μονομερή ανακήρυξη της «Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου» («ΤΔΒΚ»), ενέργεια την οποία καταδίκασε με σχετικά ψηφίσματα ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών²².

Όπως γίνεται αντιληπτό, το αίμα και ο πόνος που μπήκαν για τα καλά ανάμεσα στις δύο κοινότητες το 1974, μαζί με τον γεωγραφικό διαχωρισμό που δημιουργήθηκε, προκάλεσαν τέτοια συναισθήματα και πληγές που θα ήταν πολύ δύσκολο να επουλωθούν στο άμεσο μέλλον. Οι προσπάθειες για επίτευξη πολιτικής λύσης στο πρόβλημα συνεχίστηκαν και συνεχίζονται ανεπιτυχώς μέχρι σήμερα. Ως αποκορύφωμα των προσπαθειών αυτών θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν τα χωριστά δημοψηφίσματα της 24^{ης} Απριλίου 2004 για το Σχέδιο Ανάν, το οποίο υπερψηφίστηκε από το 65% των διαμενόντων στο βόρειο τμήμα του νησιού, αλλά

²⁰ Αμέσως μετά το 1974 ο αριθμός των εγκλωβισμένων στην κατεχόμενη από τον τουρκικό στρατό περιοχή ανερχόταν στις 20.000. Βλ. Ιστοσελίδα Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών <http://www.pio.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/All/AB033773F7A18AB8C2256D7A003C5C24?OpenDocument>

²¹ Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών, Η τουρκική εισβολή του 1974 και οι τραγικές της συνέπειες, <http://www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/All/1DB2E9EA6FB6612FC2256D7A003BF0CB?OpenDocument>

²² Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών, Η τουρκική εισβολή του 1974 και οι τραγικές της συνέπειες, <http://www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/All/1DB2E9EA6FB6612FC2256D7A003BF0CB?OpenDocument>

δεν τέθηκε σε εφαρμογή επειδή καταψηφίστηκε από το 76% των Ελληνοκυπρίων (Demetriou 2004: 4).

Στο μεταξύ, όμως, προσφέρθηκε δυνατότητα για μιας μορφής επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων των δύο κοινοτήτων μετά από μια απροσδόκητη απόφαση της τουρκοκυπριακής ηγεσίας τον Απρίλιο του 2003 για μερική άρση των περιορισμών διακίνησης σε όλο το έδαφος του νησιού και άνοιγμα δύο σημείων διέλευσης στη Λευκωσία και ένα στην περιοχή του μικτού χωριού Πύλα (Demetriou 2004: 9). Αυτό, όμως, δεν φαίνεται πως ήταν αρκετό για να οικοδομηθεί η απαραίτητη εμπιστοσύνη που θα υποβοηθούσε στην συνολική επίλυση του προβλήματος. Άλλωστε είναι γι' αυτό που η βελτίωση του κλίματος στις σχέσεις των δύο κοινοτήτων στην Κύπρο και η οικοδόμηση εμπιστοσύνης ανάμεσά τους εξακολουθούν να θεωρούνται από τα βασικότερα ζητούμενα κατά τις προσπάθειες επίτευξης λύσης στο πολιτικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει το νησί.

Η ανάγκη λήψης μέτρων προς αυτή την κατεύθυνση εκφράστηκε κατά καιρούς τόσο από τα Ηνωμένα Έθνη (οι προτάσεις που περιέχονταν στη Δέσμη Ιδεών Γκάλη²³ αποτελούν ένα ενδεικτικό παράδειγμα) όσο και από κυπριακές κυβερνήσεις (όπως για παράδειγμα τα Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης που εξήγγειλε η κυβέρνηση Τάσσου Παπαδόπουλου τον Ιούλιο του 2004²⁴).

Το πιο πρόσφατο παράδειγμα έκφρασης της ανάγκης οικοδόμησης εμπιστοσύνης καταγράφεται στο «Κοινό Ανακοινωθέν», το οποίο συμφωνήθηκε από τους ηγέτες των δύο κοινοτήτων στις 11 Φεβρουαρίου 2014 υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών και αναφέρει ότι «οι πλευρές θα επιδιώξουν να δημιουργήσουν θετικό κλίμα για να εξασφαλίσουν την επιτυχία των συνομιλιών»²⁵ και ότι οι ηγέτες «είναι προσηλωμένοι στις προσπάθειες να εφαρμοστούν μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης που θα παράσχουν μια δυναμική ώθηση στην προοπτική για μια ενωμένη Κύπρο»²⁶.

²³ Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών, *Δέσμη Ιδεών για ένα Πλαίσιο Συνολικής Συμφωνίας για το Κυπριακό (Ιδέες Γκάλη) (1992)*,

<http://www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/All/A710F7335FB5EB21C2256D7C0036D160?OpenDocument>

²⁴ Ιστοσελίδα Φιλελευθέρου, 2004 - ΙΟΥΛΙΟΣ - ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΤΡΕΧΟΥΝ, Παρασκευή 16 Ιουλίου: Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης (ΜΟΕ) από την Κυβέρνηση,

http://www.philenews.com/afieromata/news/ekselikseisjuly04_1.htm

²⁵ Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών, *Κοινή δήλωση των δύο ηγετών για επανέναρξη των συνομιλιών στο Κυπριακό*, 11 Φεβρουαρίου 2014,

<http://www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/All/F6735A50B16D3E99C2257C7D002778BC?OpenDocument>

²⁶ Ο.π.

3.2. Το τουρκοκυπριακό πολιτικό και επικοινωνιακό σύστημα

Δεν θα ήταν ολοκληρωμένη η ιστορική αναφορά χωρίς μια σύντομη επισκόπηση του σημερινού τουρκοκυπριακού πολιτικού και επικοινωνιακού συστήματος. Το πολιτικό περιβάλλον μέσα στο οποίο δρουν τα τουρκοκυπριακά ΜΜΕ αποτελεί σημαντικό συστατικό στοιχείο για κατανόηση του τρόπου λειτουργίας τους, με δεδομένη και την ύπαρξη του φαινομένου της επαλληλίας του πολιτικού και επικοινωνιακού συστήματος, στο οποίο έγινε αναφορά σε προηγούμενη ενότητα.

Τα τουρκοκυπριακά πολιτικά κόμματα αντικατοπτρίζουν τα συμφέροντα διάφορων ελίτ και διατείνονται ότι υποστηρίζουν είτε στενές σχέσεις με την Τουρκία («Μητέρα Πατρίδα» όπως την χαρακτηρίζουν τα εθνικιστικά κόμματα) είτε ένα «συνιστών κράτος» σε μια χαλαρή ομοσπονδία σε συνεργασία με τους Ελληνοκύπριους (Way 2010: 29-39).

Τα τουρκοκυπριακά κόμματα λειτουργούν στο πλαίσιο του «συντάγματος της ΤΔΒΚ»²⁷ βάσει του οποίου «βουλευτικές εκλογές» διεξάγονται κάθε πενταετία για εκλογή 50 «βουλευτών», οι οποίοι ανά επαρχία κατανέμονται ως εξής: Λευκωσία 16, Αμμόχωστος 13, Κερύνεια 10, Μόρφου 6 και Τρίκωμο 5²⁸. Ως εκλογικό μέτρο ισχύει το 5% και δικαίωμα ψήφου έχουν όσοι συμπληρώσουν το 18^ο τους έτος, ενώ όσοι έχουν συμπληρώσει το 25^ο τους έτος έχουν το δικαίωμα του εκλέγεσθαι²⁹.

Στις πρώτες «βουλευτικές εκλογές» που διεξήχθησαν το 1976 υπήρχαν 75,824 εγγεγραμμένοι ψηφοφόροι, οι οποίοι ανήλθαν σε 176.916 το 2015³⁰, ενώ σύμφωνα με απογραφή πληθυσμού που διεξήχθη το 2011, οι διαμένοντες στις κατεχόμενες περιοχές ήταν 286.257³¹. Ανά πενταετία διεξάγονται και οι «προεδρικές εκλογές» για ανάδειξη του Τουρκοκύπριου ηγέτη.

²⁷ Η «ΤΔΒΚ» είναι η αποσχιστική οντότητα που αυτοανακηρύχθηκε ως «κράτος» στις 15 Νοεμβρίου 1983 και αναγνωρίζεται μόνο από την Τουρκία, ενώ η ανακήρυξή της καταδικάστηκε από σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ (το 550 και το 541: Για το πλήρες κείμενο των εν λόγω ψηφισμάτων βλέπε:

<http://www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/All/462598A76861A108C2256D7C00372FE1?OpenDocument>

²⁸ Ιστοσελίδα Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών, *Ειδικά Θέματα: Οι πρόωρες λεγόμενες βουλευτικές εκλογές της 28ης Ιουλίου 2013 στις κατεχόμενες περιοχές της Κύπρου - Μελέτη Κλάδου Τουρκικών Θεμάτων, Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών,*

<http://www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/All/AEC1C9C9F8B3C270C2257BB20032AED3?OpenDocument>

²⁹ Ο.π.

³⁰ Εφημερίδα Yeni Düzen, 17/04/2015, σελ. 22

³¹ Ιστοσελίδα της «Κρατικής Οργάνωσης Προγραμματισμού της ΤΔΒΚ», Devlet Planlama Örgütü (DPÖ) 2011 KKTG Nüfus Sayımı Sonuçları, <http://www.devplan.org/Frame-tr.html>

3.2.1. Τα σημαντικότερα τουρκοκυπριακά πολιτικά κόμματα

Τα σημαντικότερα τουρκοκυπριακά πολιτικά κόμματα που λειτουργούν αυτή την στιγμή στην κατεχόμενη Κύπρο είναι τα εξής:

1. Ρεπουμπλικανικό Τουρκικό Κόμμα - Ενωμένες Δυνάμεις [Cumhuriyetçi Türk Partisi – Birleşik Güçler – (CTP-BG)]. Το CTP είναι το αρχαιότερο εν ενεργεία τουρκοκυπριακό κόμμα και ιδρύθηκε το 1970 από τον Ahmet Mithat Berberoğlu και μια ομάδα Τουρκοκυπρίων που αντιτίθεντο στις αποσχιστικές πολιτικές του πρώην Τουρκοκύπριου ηγέτη Rauf Denktaş, υποστηρίζοντας τη συνεργασία με τους Ελληνοκύπριους σε ένα ενωμένο κράτος (Press and Information Office 1989: 39). Το κόμμα διακηρύττει ότι δεν έχει σταματήσει ποτέ να επιδιώκει την επίτευξη μιας δικοινοτικής διζωνικής ομοσπονδίας στη βάση της πολιτικής ισότητας των δύο κοινοτήτων με δύο ισότιμα «συνιστώντα κράτη», με μια κυριαρχία και με μια διεθνή προσωπικότητα, όπως συμφωνήθηκε από τους ηγέτες των δύο κοινοτήτων στις 23 Μαΐου και 1 Ιουλίου 2008³².

Κατά τις «βουλευτικές εκλογές» που διεξήχθησαν στις 28 Ιουλίου 2013, το CTP έλαβε το 38.37% των ψήφων και κέρδισε 21 «έδρες» στη «βουλή», καταφέροντας να καταστεί ο μεγάλος εταίρος στον «κυβερνητικό συνασπισμό»³³. Θεωρείται κεντροαριστερό κόμμα και είναι μέλος της Σοσιαλιστικής Διεθνούς³⁴.

Εκφραστικό του όργανο είναι η εφημερίδα YENİ DÜZEN³⁵, η οποία αποτελεί μέλος του δημοσιογραφικού ομίλου United Medya Grubu μαζί με τον ραδιοφωνικό σταθμό Sim FM που εξέπεμψε για πρώτη φορά στις 21 Ιουλίου 1998 και τον τηλεοπτικό σταθμό Kanal Sim που άρχισε τη λειτουργία του στα μέσα του 2008 (Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği 2012: 381).

³² Ιστοσελίδα CTP-BG, Parti Tezleri, 20 Şubat 2011 / Lefkoşa / Kıbrıs, <http://www.ctp-bg.org/parti-tezleri.html>

³³ Ιστοσελίδα Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών, TURKISH CYPRIOT AND TURKISH MEDIA REVIEW 27-29/07/2013, Item 1, <http://www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/All/5495E24B75599272C2257BB700408B1A?OpenDocument>

³⁴ Ιστοσελίδα CTP-BG, <http://www.ctp-bg.org/>

³⁵ Περισσότερες πληροφορίες για την συγκεκριμένη εφημερίδα παρατίθενται στο κεφάλαιο της Μεθοδολογίας, καθώς είναι μια από τις εφημερίδες που αποτελεί αντικείμενο της μελέτης της παρούσας έρευνας.

2. Κόμμα Εθνικής Ενότητας [Ulusal Birlik Partisi (UBP)]. Ιδρύθηκε στις 11 Οκτωβρίου 1975³⁶ από τον Rauf Denktaş και θεωρείται δεξιό κόμμα, το οποίο υποστηρίζει ότι μια διαρκής συμφωνία στο Κυπριακό πρέπει να στηρίζεται στην «πραγματικότητα της ΤΔΒΚ», η οποία πρέπει να καταστεί «σεβαστό, αξιόπιστο, [...] ισχυρό [...] και ισότιμο μέλος της παγκόσμιας οικογένειας κρατών»³⁷. Πιστεύει επίσης ότι η όποια συμφωνία πρέπει να καταστεί πρωτογενές δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να έχει ως βάση την «κυριαρχία των δύο λαών», την πολιτική ισότητα, τη διζωνικότητα, τη συνέχιση των «δραστικών και αποτελεσματικών εγγυήσεων της Μητέρας Πατρίδας Τουρκίας»³⁸.

Ο νυν Πρόεδρος του κόμματος και αρχηγός της «αξιωματικής αντιπολίτευσης» είναι ο Hüseyin Özgürgün³⁹. Τον Ιούλιο του 2013 το UBP πήρε 27.30% στις «εκλογές» και κέρδισε 14 «έδρες»⁴⁰, όμως αυτή την στιγμή διαθέτει 18 λόγω προσχωρήσεων στο κόμμα τεσσάρων «βουλευτών» από το Δημοκρατικό Κόμμα – Εθνικές Δυνάμεις (DP-UG)⁴¹.

Εκφραστικό όργανο του κόμματος θεωρείται η εφημερίδα Güneş, η οποία κυκλοφόρησε στις 20 Ιουλίου 2004 διαδεχόμενη την εφημερίδα Birlik, που είχε αναστείλει την λειτουργία της λόγω οικονομικών προβλημάτων (Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği 2012: 248). Πολύ κοντά στις θέσεις του κόμματος είναι και ο τηλεοπτικός σταθμός Kanal T καθώς και ο ραδιοφωνικός σταθμός Radyo T, που αμφότεροι ανήκουν στον Ersin Tatar (Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği 2012: 381), «βουλευτή» του UBP⁴².

³⁶ Ιστοσελίδα UBP, Kurumsal Kimlik ve Amaçlarımız, 30 Aralık 2014, http://farukozkan.com/haber_detay.asp?haberID=322

³⁷ Ο.π.

³⁸ Ιστοσελίδα Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών, TURKISH CYPRIOT AND TURKISH MEDIA REVIEW 27-29/07/2013, Item 1, <http://www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/All/5495E24B75599272C2257BB700408B1A?OpenDocument>

³⁹ Ιστοσελίδα UBP, Genel Başkanlarımız, 30 Aralık 2014, http://farukozkan.com/haber_detay.asp?haberID=323

⁴⁰ Ιστοσελίδα Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών, TURKISH CYPRIOT AND TURKISH MEDIA REVIEW 27-29/07/2013, Item 1

⁴¹ Πρόκειται για κάποιους από τους «βουλευτές» που είχαν αποχωρήσει από το UBP το Μάιο του 2013 και προσχώρησαν στο Δημοκρατικό Κόμμα του Serdar Denktaş, το οποίο αργότερα μετονομάστηκε σε Δημοκρατικό Κόμμα – Εθνικές Δυνάμεις (DP-UG): Βλέπε: Ιστοσελίδα Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών, Ειδικά Θέματα: Οι πρόωρες λεγόμενες βουλευτικές εκλογές της 28ης Ιουλίου 2013 στις κατεχόμενες περιοχές της Κύπρου

⁴² Ιστοσελίδα UBP, Parti Meclis Grubu, 04 Nisan 2014, http://farukozkan.com/haber_detay.asp?haberID=302#UBP_Meclis_Grubu

3. Δημοκρατικό Κόμμα – Εθνικές Δυνάμεις [Demokrat Parti – Ulusal Güçler (DP-UG)]. Το Δημοκρατικό Κόμμα (DP) θεωρείται κόμμα της δεξιάς, αφού ιδρύθηκε το 1992 από εννιά «βουλευτές», οι οποίοι αποχώρησαν από το UBP και απολάμβαναν της στήριξης του Rauf Denktaş⁴³. Στο Κυπριακό πιστεύει ότι αυτό που χρειάζεται είναι μια λύση «στη βάση των πραγματικοτήτων» και ότι η διαδικασία επίτευξης συνολικής λύσης πρέπει να περιέχει ένα χρονοδιάγραμμα, αφού το πρόβλημα έχει διαρκέσει για πολύ καιρό και κανείς δεν έχει δικαίωμα να κρατάει τους Τουρκοκύπριους σε αβεβαιότητα επειδή συνεχίζεται η διαδικασία της επίλυσης του Κυπριακού⁴⁴.

Το κόμμα μετονομάστηκε σε Δημοκρατικό Κόμμα – Εθνικές Δυνάμεις το Μάιο του 2013 όταν προσχώρησε σε αυτό ομάδα παραιτηθέντων από το UBP⁴⁵. Νυν Πρόεδρος του DP-UG είναι ο Serdar Denktaş, ο οποίος ανέλαβε την «αντιπροεδρία της κυβέρνησης» το 2013 εξασφαλίζοντας 23.11% και 12 «έδρες»⁴⁶. Όμως, οι «έδρες» του έχουν μειωθεί στις οκτώ με την αποχώρηση από το κόμμα τεσσάρων «βουλευτών», οι οποίοι τον Μάιο⁴⁷ και τον Δεκέμβριο⁴⁸ του 2014 προσχώρησαν (ξανά) στο UBP.

Εκφραστικό όργανο του κόμματος είναι η καθημερινή εφημερίδα Demokrat Bakış⁴⁹, η οποία άρχισε την κυκλοφορία της την 1^η Μαΐου 2007 (Κίβρις Türk Gazeteciler Birliği 2012: 252).

4. Κόμμα Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας [Toplumcu Demokrasi Partisi (TDP)]. Αποτελεί συνέχεια του Κόμματος Κοινοτικής Απελευθέρωσης (Toplumcu Kurtuluş Partisi), το οποίο ιδρύθηκε το 1976 με ηγέτη τον Alpay Durduran τον οποίο διαδέχτηκε ο νυν Τουρκοκύπριος ηγέτης Mustafa Akıncı (Press and Information

⁴³ Hastürer H., *Kıbrıs Türk Siyaseti Nereye Kaçıyor? (3)*, Kıbrıs gazetesi, 01/08/2014, <http://www.kibrisgazetesi.com/?p=506824>

⁴⁴ Ιστοσελίδα Δημοκρατικού Κόμματος, DP Ulusal Güçler - 50 Soruda Geleceğin KKTC'si, <http://www.dp-ug.com/wp-content/uploads/2013/07/50-Soruda-Gelece%C4%9Fin-KKTCsi.pdf>

⁴⁵ Hastürer H., *Kıbrıs Türk Siyaseti Nereye Kaçıyor? (3)*, Kıbrıs gazetesi, 01/08/2014, <http://www.kibrisgazetesi.com/?p=506824>

⁴⁶ Ιστοσελίδα Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών, TURKISH CYPRIOT AND TURKISH MEDIA REVIEW 27-29/07/2013, Item 1,

<http://www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/All/5495E24B75599272C2257BB700408B1A?OpenDocument>

⁴⁷ Ιστοσελίδα Gündem Kıbrıs, Zorlu Töre törenle UBP'ye katıldı, 16/05/2014,

<http://www.gundemkibris.com/zorlu-tore-torenle-ubpye-katildi-80043h.htm>

⁴⁸ Εφημερίδα Yeni Düzen, Kaşif, Serdaroğlu, Hamit UBP'ye katıldı, 06/12/2014,

<http://www.yeniduzen.com/Haberler/siyaset/kasif-serdaroglu-hamit-ubpye-katildi/45043>

⁴⁹ Ηλεκτρονική Διεύθυνση: <http://www.demokratbakis.net/index.php>

Office 1989: 7). Το κόμμα μετονομάστηκε σε TDP τον Ιούνιο του 2007, ενώ ο νυν Πρόεδρος του, ο Cemal Özyiğit ανέλαβε τον Νοέμβριο του 2013⁵⁰ παραλαμβάνοντας την ηγεσία από τον Mehmet Çakıcı. Τον Ιούλιο του 2013 το TDP πήρε 7.43% στις «βουλευτικές εκλογές» και κέρδισε 3 «έδρες»⁵¹. Θεωρείται κεντροαριστερό κόμμα και εκκρεμεί αίτημά του να καταστεί μέλος της Σοσιαλιστικής Διεθνούς⁵².

Στο Κυπριακό, το κόμμα υποστηρίζει τη λύση της διζωνικής δικοινοτικής ομοσπονδίας στη βάση της πολιτικής ισότητας με μια διεθνή προσωπικότητα, μια ιθαγένεια και μια κυριαρχία⁵³.

Εκφραστικό του όργανο είναι η εφημερίδα Ortam, η οποία κυκλοφόρησε για πρώτη φορά στις 19 Απριλίου 1981 (Hançer 2006: 11).

5. Κόμμα Ενωμένη Κύπρος [Birleşik Kıbrıs Partisi (BKP)]. Θεωρείται αριστερό κόμμα και δραστηριοποιείται εντός της Ευρωπαϊκής Αριστεράς⁵⁴. Ιδρύθηκε το 2002 με την διάσπαση του Κινήματος Πατριωτικής Ενότητας (Yurtsever Birlik Hareketi), το οποίο έδρασε κατά την περίοδο 1998-2002 αποτελούμενο από νυν στελέχη των κομμάτων BKP και Νέα Κύπρος (Yeni Kıbrıs Partisi – YKP)⁵⁵.

Έχει Πρόεδρο τον İzzet İzcan και Γενικό Γραμματέα τον Abdullah Korkmazhan⁵⁶. Στις «βουλευτικές εκλογές» του 2013 πήρε 3.21% και δεν κατάφερε εκλέξει «βουλευτή»⁵⁷.

⁵⁰ Ιστοσελίδα Gündem Kıbrıs, Eroğlu, TDP Genel Başkanı seçilen Özyiğit'e kutlama mesajı gönderdi, 19/11/2013, See more at: <http://www.gundemkibris.com/eroglu-tdp-genel-baskani-secilen-ozyigit-kutlama-mesaji-gonderdi-71824h.htm#sthash.Ue5hJVry.dpuf>

⁵¹ Ιστοσελίδα Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών, TURKISH CYPRIOT AND TURKISH MEDIA REVIEW 27-29/07/2013, Item 1

⁵² Ιστοσελίδα Gazete360, TDP Heyeti İngiltere Temaslarını Anlattı..KOP'a Üyelğe Destek Verdi, 12/02/2015, <http://www.gazete360.com/Haberler/gundem/tdp-heyeti-ingiltere-temaslarini-anlattikopa-uyelige-destek-verdi/28992>

⁵³ Ιστοσελίδα Kıbrıs Postası, TDP Genel Başkanı Özyiğit: “2015 çözüm yılı olsun”, 20/12/2014, http://www.kibrispostasi.com/index.php/cat/35/news/151482/PageName/KIBRIS_HABERLERI

⁵⁴ Ιστοσελίδα BKP, İzcan, congratulates SYRIZA's victory, 30/01.2015, <http://www.birlesikkibris.com/izcan-congratulates-syrizas-victory/>

⁵⁵ Εφημερίδα Yeni Düzen, “Bize ‘düşmanlarla’ yaşadığımızı ezberlettiler”, 02/03/2015, <http://www.yeniduzen.com/Haberler/roportaj/bize-dusmanlarla-yasadigimizi-ezberlettiler/48229>

⁵⁶ Ιστοσελίδα BKP, Merkez Yürütme Kurulu, Μάρτιος 2015, <http://www.birlesikkibris.com/merkez-yurutme-kurulu/>

⁵⁷ Ιστοσελίδα Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών, TURKISH CYPRIOT AND TURKISH MEDIA REVIEW 27-29/07/2013, Item 1, <http://www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/All/5495E24B75599272C2257BB700408B1A?OpenDocument>

Στο Κυπριακό υποστηρίζει τη λύση της «διζωνικής δικοινοτικής ομοσπονδίας στη βάση της πολιτικής ισότητας με μία κυριαρχία, μία ιθαγένεια και μία διεθνή προσωπικότητα όπως αναφέρεται στα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ»⁵⁸. Ως διακηρυγμένο βασικό στόχο έχει μια λύση που να διασφαλίζει ότι όλος ο κυπριακός λαός - Τούρκοι, Έλληνες, Αρμένιοι, Μαρωνίτες και Λατίνοι - θα ζουν μαζί σε μια ανεξάρτητη, κυρίαρχη, επανενωμένη Κύπρο απαλλαγμένη από όλα τα ξένα στρατεύματα και τις βάσεις⁵⁹.

Εκφραστικό του όργανο ήταν η εβδομαδιαία εφημερίδα *Birleşik Kıbrıs*, η οποία κυκλοφόρησε από τις 22 Μαρτίου 2003 μέχρι και τον Δεκέμβριο του 2010 (*Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği* 2012: 214).

6. Κόμμα Νέα Κύπρος [*Yeni Kıbrıs Partisi (YKP)*]. Ιδρύθηκε στις 30 Οκτωβρίου 1989⁶⁰. Είναι κόμμα της αριστεράς, συμμετέχει ως παρατηρητής στην Ευρωπαϊκή Αριστερά. Για ένα χρονικό διάστημα, τα στελέχη του δραστηριοποιούνταν με την ονομασία Κίνημα Πατριωτικής Ενότητας (*Yurtsever Birlik Hareketi*), αλλά το 2004 επανέφεραν την παλαιότερη ονομασία του κόμματός τους⁶¹.

Δεν πήρε μέρος στις «βουλευτικές εκλογές» του 2013⁶², ενώ ανακοίνωσε ότι ούτε και στις «προεδρικές» του Απριλίου του 2015 θα λάμβανε μέρος διότι δεν πιστεύει ότι υπό συνθήκες κατοχής μπορεί ένας ηγέτης να φέρει αλλαγή⁶³. Πάντως έλαβε μέρος στις «δημοτικές εκλογές» τον Ιούνιο του 2014 και έλαβε μόλις 1.06%⁶⁴, αλλά εξέλεξε ένα «δημοτικό σύμβουλο» στη Λευκωσία⁶⁵.

Το κόμμα δεν έχει πρόεδρο, ενώ εξέχοντα στελέχη του είναι ο βετεράνος πολιτικός *Alpay Durduran* και ο Οργανωτικός του Γραμματέας *Murat Kanatlı*, οι οποίοι είναι

⁵⁸ Ιστοσελίδα ΒΚΡ, *Kıbrıs sorunu ile ilgili karar tasarısı*, 23/06/2013, <http://www.birlesikkibris.com/kibris-sorunu-ile-ilgili-karar-tasarisi/>

⁵⁹ Ο.π.

⁶⁰ Εφημερίδα *Yeni Çağ*, *Yeni Kıbrıs Partisi*, 25 yaşında!, Οκτώβριος 2014, <http://www.yenicag.com.cy/yenicag/2014/10/yeni-kibris-partisi-25-yasinda/>

⁶¹ Εφημερίδα *Yeni Düzen*, “Bize ‘düşmanlarla’ yaşadığımızı ezberlettiler”, 02/03/2015, <http://www.yeniduzen.com/Haberler/roportaj/bize-dusmanlarla-yasadigimizi-ezberlettiler/48229>

⁶² Ιστοσελίδα ΓΤΠ, *Ειδικά Θέματα: Οι πρόωρες λεγόμενες βουλευτικές εκλογές της 28ης Ιουλίου 2013 στις κατεχόμενες περιοχές της Κύπρου - Μελέτη Κλάδου Τουρκικών Θεμάτων, Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών*, ό.π.

⁶³ Εφημερίδα *Yeni Çağ*, *YKP seçimlerdeki duruşunu açıkladı*, 19/02/2015, <http://www.yenicag.com.cy/yenicag/2015/02/ykp-secimlerdeki-durusunu-acikladi/>

⁶⁴ Ιστοσελίδα ΓΤΠ, *Turkish Cypriot and Turkish Media Review* 28-30/06/2014, <http://www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/All/BDEB407C742C13B4C2257D070041C9AC?OpenDocument>

⁶⁵ Ιστοσελίδα ΓΤΠ, *Turkish Cypriot and Turkish Media Review* 01/07/2014, <http://www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/All/510E15B65AC95620C2257D080042490F?OpenDocument>

και οι γενικοί διευθυντές έκδοσης του εκφραστικού οργάνου του κόμματος⁶⁶, της εβδομαδιαίας εφημερίδας Yeni Çağ⁶⁷, η οποία κυκλοφόρησε στις 2 Σεπτεμβρίου 1990 (Κίβρις Türk Gazeteciler Birliği 2012: 203).

Στο Κυπριακό υποστηρίζει την αποστρατιωτικοποίηση και διοργανώνει εκδηλώσεις αντιμilitarιστικές κάθε χρόνο από το 2006⁶⁸. Μάλιστα, σε πρόσφατη συνέντευξή του, ο Kanatlı χαρακτήρισε ως «καλούπια» μερικά θέματα που εμποδίζουν την εφαρμογή μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης στην Κύπρο και υποστήριξε ότι πρέπει να σπάσουν τα καλούπια «που μας επέβαλε η στρατιωτική γραφειοκρατία, [...]» και ότι «μας έμαθαν να ζούμε σε έναν κόσμο γεμάτο με εχθρούς»⁶⁹.

3.2.2. Το επικοινωνιακό τοπίο

Σήμερα κυκλοφορούν δεκαέξι καθημερινές τουρκοκυπριακές εφημερίδες. Όλες σχεδόν διαθέτουν και ηλεκτρονική έκδοση, καθώς και σελίδες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Η ιδιωτική ραδιοφωνία και τηλεόραση μπήκε στην ζωή των Τουρκοκυπρίων κατά την περίοδο 1996-1997, ενώ μέχρι τότε ο μοναδικός ραδιοτηλεοπτικός σταθμός που λειτουργούσε ήταν ο «κρατικός» Bayrak⁷⁰ (BRTK) (Κίβρις Türk Gazeteciler Birliği 2012: 376), ο οποίος εξέπεμπε ραδιοφωνικό σήμα στις 25 Δεκεμβρίου 1963, τέσσερις μέρες μετά το ξέσπασμα των διακοινοτικών ταραχών, και τηλεοπτικό σήμα το 1976 (Κίβρις Türk Gazeteciler Birliği 2012: 336). Το «κρατικό» πρακτορείο ειδήσεων είναι το Türk Ajansı Kıbrıs (TAK)⁷¹, το οποίο ιδρύθηκε στις 21 Δεκεμβρίου 1973 με πρωτοβουλία του πρώην Τουρκοκύπριου ηγέτη Rauf Denktaş (Κίβρις Türk Gazeteciler Birliği 2012: 345). Ανάμεσα στις υπηρεσίες που προσφέρει το πρακτορείο είναι και μεταφράσεις ειδήσεων από τον ελληνοκυπριακό Τύπο και ως εκ τούτου πρέπει να θεωρείται βασική πηγή πληροφόρησης των Τουρκοκυπρίων για τα θέματα που αφορούν την ελληνοκυπριακή κοινότητα.

⁶⁶ Εφημερίδα Yeni Çağ, Künye, Μάρτιος 2015, <http://www.yenicag.com.cy/yenicag/kunye/>

⁶⁷ Ηλεκτρονική Διεύθυνση: <http://www.yenicag.com.cy/yenicag/>

⁶⁸ Εφημερίδα Yeni Çağ, 28 Şubat'ta ASKERSİZ LEFKOŞA için çağrı, 24/02/2015, <http://www.yenicag.com.cy/yenicag/2015/02/28-subatta-askersiz-lefkosa-icin-cagri/>

⁶⁹ Εφημερίδα Yeni Düzen, "Bize 'düşmanlarla' yaşadığımızı ezberlettiler", 02/03/2015, <http://www.yeniduzen.com/Haberler/roportaj/bize-dusmanlarla-yasadigimizi-ezberlettiler/48229>

⁷⁰ Ηλεκτρονική Διεύθυνση: <http://www.brtk.net/>

⁷¹ Ηλεκτρονική διεύθυνση: www.turkajansikibris.org

Οι πρώτοι τουρκοκυπριακοί ιδιωτικοί σταθμοί είναι το ραδιόφωνο First FM⁷² και ο τηλεόραση Kıbrıs Genç TV⁷³ που ανήκουν στον δημοσιογραφικό όμιλο Birinci Medya Kurumu. Το ραδιόφωνο εξέπεμψε για πρώτη φορά την 1^η Νοεμβρίου 1996 και η τηλεόραση στις 31 Μαΐου 1997. Ιδρυτής του ομίλου είναι ο επιχειρηματίας Ertan Birinci (Κίβρις Türk Gazeteciler Birliği 2012: 378-379).

Η μακροβιότερη τουρκοκυπριακή εφημερίδα είναι η Halkın Sesi⁷⁴, η οποία εκδόθηκε για πρώτη φορά στις 14 Μαρτίου 1942 από τον πρώην Τουρκοκύπριο ηγέτη και πρώτο Αντιπρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Dr. Fazıl Küçük και συνεχίζει την κυκλοφορία της μέχρι σήμερα (Hançer 2006: 11). Ιδεολογικά θεωρείται εφημερίδα της δεξιάς. Υποστηρίζει ότι κατά την περίοδο του Σχεδίου Ανάν τήρησε ουδέτερη στάση, γεγονός που επηρέασε αρνητικά την κυκλοφορία της (Hançer 2006: 4).

Αναφέρονται ενδεικτικά τα ονόματα και η ημερομηνία ίδρυσης των τουρκοκυπριακών εφημερίδων που κυκλοφορούν σήμερα:

Η δεξιά εφημερίδα Vatan⁷⁵ εκδόθηκε την 1^η Μαΐου 1991 με ιδιοκτήτη τον Ertem Kasimoğlu και οι καθημερινές της πωλήσεις ανέρχονται στα 1000 φύλλα (Hançer 2006: 11).

Η κεντροαριστερή εφημερίδα Havadis⁷⁶ εκδόθηκε στις 14 Φεβρουαρίου 2009 από τον δημοσιογράφο Başaran Düzgün⁷⁷ και οι πωλήσεις της φθάνουν γύρω στα 4000 φύλλα ημερησίως (Arpalıklı 2014: 71).

Η εφημερίδα Kıbrıs Postası⁷⁸ ξεκίνησε ως διαδικτυακή εφημερίδα στις 22 Νοεμβρίου 2001 με ιδιοκτήτη τον Polat Alper. Δώδεκα χρόνια αργότερα άρχισε να εκδίδεται σε έντυπη μορφή (Paşaoğulları 2014: 46). Τυπώνει 5000 αντίτυπα καθημερινά και οι πωλήσεις της κυμαίνονται μεταξύ των 2600 και 2800 φύλλων (Paşaoğulları 2014: 49).

⁷² Ηλεκτρονική Διεύθυνση: <http://www.kibrisfirstfm.net/>

⁷³ Ηλεκτρονική Διεύθυνση: <http://www.kibrisgenctv.com/>

⁷⁴ Ηλεκτρονική Διεύθυνση: <http://halkinsesikibris.com/>

⁷⁵ Ηλεκτρονική Διεύθυνση: <http://www.arti392.com/>

⁷⁶ Ηλεκτρονική Διεύθυνση: <http://www.havadiskibris.com/>

⁷⁷ Havadis, 14/02/2009, Έτος 1, Φύλλο 1

⁷⁸ Ηλεκτρονική Διεύθυνση: <http://www.kibrispostasi.com/>

Η εφημερίδα Star Kıbrıs⁷⁹ κυκλοφόρησε για πρώτη φορά στις 12 Απριλίου 2007 με ιδιοκτήτη τον επιχειρηματία Ali Özmen Safa και την εταιρεία Star Medya Yayıncılık A.Ş (Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği 2012: 208). Στον ίδιο δημοσιογραφικό όμιλο (Star Medya Kurumu) ανήκουν και ο ραδιοφωνικός σταθμός Ada FM και ο τηλεοπτικός σταθμός Ada TV, που εξέπεμψαν στις 20 Ιουλίου 2008 (Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği 2012: 379).

Η εφημερίδα Diyalog⁸⁰ είναι ιδιοκτησίας του (εκ Τουρκίας) επιχειρηματία Besim Tibuk. Κυκλοφόρησε στις 4 Δεκεμβρίου 2013 και σύμφωνα με τον διευθυντή της Reşat Akar τύπωσε 3500 αντίτυπα⁸¹. Εντός του 2014 άρχισαν να εκπέμπουν τόσο ο τηλεοπτικός όσο και ο ραδιοφωνικός σταθμός που ανήκουν στον ίδιο όμιλο (Türkkan 2013:53).

Η εφημερίδα Kıbrıslı⁸² κυκλοφόρησε στις 14 Φεβρουαρίου 2000 και κατά τη διάρκεια της ζωής της χρησιμοποίησε διάφορα σλόγκαν και ονόματα, όπως «είμαστε η μικρή Τουρκία» και «Πατριώτης Κύπριος – Yurtsever Kıbrıslı» (Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği 2012: 205). Τώρα κυκλοφορεί με την ονομασία Haber Al Kıbrıslı με γενικό διευθυντή έκδοσης τον Kartal Harman⁸³.

Η κεντροαριστερή εφημερίδα Detay⁸⁴ κυκλοφόρησε στις 17 Μαρτίου 2014 από ομάδα δημοσιογράφων με επικεφαλής τον Oshan Sabırlı⁸⁵.

Η κεντροδεξιά εφημερίδα Yeni Bakış⁸⁶ εκδόθηκε στις 21 Δεκεμβρίου 2014 με πρόεδρο του Διοικητικού της Συμβουλίου τον διευθυντή του ομίλου εταιρειών Gıfa Holding Yusuf Kısa⁸⁷.

Ο κατάλογος τόσο των πολιτικών κομμάτων όσο και των ΜΜΕ που παρατίθενται στην παρούσα υποενότητα δεν είναι εξαντλητικός. Υπάρχουν και άλλα μικρά

⁷⁹ Ηλεκτρονική Διεύθυνση: <http://www.starkibris.net/>

⁸⁰ Ηλεκτρονική Διεύθυνση: <http://www.diyaloggazetesi.com/>

⁸¹ Ιστοσελίδα ΓΤΠ, Turkish Cypriot and Turkish Media Review 05/12/2013, Item 8. Diyalog: The new paper published in occupied Cyprus, <http://www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/All/90F4525FBF30FBF8C2257C3800484E42?OpenDocument>

⁸² Ηλεκτρονική Διεύθυνση: <http://www.haberalkibrisli.net/>

⁸³ Ιστοσελίδα της εφημερίδας στη διεύθυνση: <http://www.haberalkibrisli.net/kunye.html>

⁸⁴ Ηλεκτρονική Διεύθυνση: <http://detaykibris.com/>

⁸⁵ Ιστοσελίδα ΓΤΠ, TURKISH CYPRIOT AND TURKISH MEDIA REVIEW 15-17.03.2014, <http://www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/All/46D4A32235482F4EC2257C9E0043EF03?OpenDocument>

⁸⁶ Ηλεκτρονική Διεύθυνση: <http://www.yenibakisgazetesi.com/>

⁸⁷ Ιστοσελίδα Kıbrıs Time, YENİ BAKIŞ GAZETESİ YAYIN HAYATINA BAŞLADI, 22/12/2014, <http://www.kibristime.com/kibris/yeni-bir-gunluk-gazete-daha-h40148.html>

κόμματα των οποίων η δύναμη είναι άγνωστη αφού δεν έχουν λάβει μέρος σε καμία «εκλογική αναμέτρηση», ενώ από τον κατάλογο των ΜΜΕ απουσιάζουν, για παράδειγμα, οι ειδησεογραφικές ιστοσελίδες, κάποιοι ραδιοφωνικοί σταθμοί και άλλα έντυπα⁸⁸. Καταβλήθηκε προσπάθεια να είναι όσο πιο σύντομη και ουσιαστική γίνεται η αναφορά και γι' αυτό εδώ δεν παρατίθενται πληροφορίες για τις τέσσερις εφημερίδες που αποτελούν αντικείμενο της μελέτης της παρούσας έρευνας. Οι πληροφορίες αυτές δίδονται στο αμέσως επόμενο κεφάλαιο της Μεθοδολογίας.

---

⁸⁸ Σύμφωνα με την «Αρχή Ραδιοτηλεόρασης» της «ΤΔΒΚ», έχουν εξασφαλίσει άδεια και λειτουργούν στην κατεχόμενη Κύπρο 30 τηλεοπτικοί και 44 ραδιοφωνικοί σταθμοί. Ιστοσελίδα ΓΤΠ, Turkish Cypriot and Turkish Media Review 07-09/03/2015, Item 7: Thirty TV stations and 44 radio stations operate in the occupied area of the Republic of Cyprus, <http://www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/All/883FE7CC9DB9BC10C2257E030042BF13?OpenDocument>

4. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

4.1 Ανάλυση Περιεχομένου

Η μέθοδος που ακολουθείται για τη διενέργεια της έρευνας είναι η ποσοτική ανάλυση περιεχομένου, μια τυποποιημένη μέθοδος που οδηγεί στην κωδικοποίηση του προφορικού λόγου και μετατρέπει δευτερογενές υλικό ποιοτικής φύσης σε μορφή ποσοτικών δεδομένων (Κυριαζή 2011: 281).

Η ανάλυση περιεχομένου ορίζεται ως «μια συστηματική προσπάθεια κατηγοριοποίησης κειμένων» ιδιαίτερα χρηστική στην «αναγνώριση νοημάτων» (Iyengar 1991: 18), ως η «ερευνητική τεχνική για αντικειμενική, συστηματική και ποσοτική περιγραφή του έκδηλου περιεχομένου της επικοινωνίας» (Berelson 1952: 18) και ως «μια ερευνητική τεχνική για εξαγωγή επαναλαμβανόμενων και έγκυρων συμπερασμάτων από κείμενα (ή άλλο θέμα με νόημα) στα γενικά πλαίσια χρήσης τους» (Krippendorff 2004: 18).

Η μέθοδος επιτρέπει τη συστηματική διερεύνηση του κειμένου, εξετάζοντάς το στην ολότητά του και όχι επιλεκτικά, ορίζοντας με σαφήνεια τις κατηγορίες ταξινόμησης των δεδομένων, ούτως ώστε να μπορεί να επαναλαμβάνεται και να ελέγχεται η διαδικασία και από άλλους ερευνητές, ενώ ποσοτικοποιεί τα χαρακτηριστικά που εμφανίζονται στο κείμενο για να μπορεί να διαπιστωθεί η σημασία τους στο κείμενο και σε σύγκριση με άλλα (Κυριαζή 2011: 282).

Η ποσοτική ανάλυση περιεχομένου χρησιμοποιήθηκε και από άλλες μελέτες που ασχολήθηκαν με την ανάλυση της εικόνας κρατών (Δογάνη 2014, Μηνα 2015 Σαμαράς & Ιορδανίδου 2014). Για την περίπτωση της Κύπρου παρουσιάζονται συνοπτικά τρεις μελέτες στο βιβλίο «Εικόνες Κρατών: Στρατηγική Επικοινωνία, Ήπια Ισχύς και Μέσα Ενημέρωσης (Σαμαράς 2014: 32-35). Η πρώτη είναι η έρευνα Ιορδανίδου, Σαμαρά και Δημητρίου (2013) αναφορικά με την εικόνα της Κύπρου στον αγγλικό, ελλαδικό και τουρκικό Τύπο τον Ιούνιο του 2012, κατά την οποία η αξιολόγηση της εικόνας της Κύπρου παρουσιάζεται αρνητική με έμφαση κυρίως στην οικονομία και την οικονομική κρίση και ελάχιστες αναφορές στο κυπριακό πρόβλημα.

Η δεύτερη έρευνα αφορά την κορύφωση της οικονομικής κρίσης και τη μέτρηση της εικόνας της Κύπρου σε δύο ελλαδικά ΜΜΕ (Σαμαράς κ.ά. 2013), η οποία

παρουσιάζεται με έντονα αρνητική αξιολόγηση εξαιτίας των οικονομικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει η χώρα και με την οικονομική κρίση να αποτελεί την πλαισίωση όλων των ειδήσεων για την Κύπρο ανεξαρτήτως της θεματολογίας τους.

Η τρίτη έρευνα (Samaras, Anastasiadou και Loukoroulou 2014) αφορά την εικόνα της Κύπρου στις ιστοσελίδες του αγγλικού δικτύου BBC και των αμερικανικών CNN και FOX κατά την περίοδο 28 Μαρτίου - 30 Σεπτεμβρίου 2013 (δηλαδή μετά την λήξη της κορύφωσης της τραπεζικής κρίσης στην Κύπρο). Η Κύπρος παρουσιάζεται ως χώρα που βιώνει και δημιουργεί προβλήματα και επομένως η εικόνα της εξακολουθεί να είναι αρνητική και μετά την λήξη της κορύφωσης της κρίσης.

Μια τέταρτη έρευνα για το θέμα είναι αυτή της Μηνά (2015) για την εικόνα της Κύπρου στα τηλεοπτικά δίκτυα BBC, CNN, FOX και Al Jazeera κατά τα έτη 2012 και 2013. Στην έρευνα εξετάζεται η διεθνής εικόνα του τραπεζικού τομέα της Κύπρου και ο βαθμός αλληλεπίδρασης με τη συνολική εικόνα της Κύπρου κατά την περίοδο που προηγήθηκε της οικονομικής κρίσης, κατά τη διάρκειά της και μετά από αυτήν.

4.2. Ο ρόλος της ποιοτικής ανάλυσης

Συμπληρωματικά προς την ποσοτική χρησιμοποιήθηκε και η ποιοτική ανάλυση περιεχομένου, η οποία αναλύει όχι μόνο το έκδηλο νόημα του κειμένου, αλλά και το λανθάνων, καθώς και θέματα και ιδέες (Mayring 2000). Η χρήση ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην προσπάθεια σταθεροποίησης των κατηγοριών ώστε να πάνε να είναι ρευστές και να καταστεί δυνατή η διενέργεια της ποσοτικής ανάλυσης. Συνέβαλε επίσης στις διαδικασίες εμπειρικής θεμελίωσης ώστε να προκύψει το τυπολογικό σύστημα μέσα από τη διαλεκτική με τα στοιχεία.

Για τη διενέργεια της ποιοτικής ανάλυσης του λόγου των ειδήσεων χρησιμοποιούνται η θεωρία της πλαισίωσης και κριτική ανάλυση λόγου (Polson & Kahle 2010: 251). Οι αναλυτικές προσεγγίσεις του λόγου περιγράφουν συστηματικά τις διάφορες δομές και στρατηγικές του κειμένου ή της ομιλίας (όπως το γενικό θέμα ή πιο επιμέρους νοήματα, τη συντακτική δομή των προτάσεων ή την γενική διάρθρωση της του ειδησεογραφικού κειμένου, τα διάφορα στιλ, τα ρητορικά μέσα κλπ) και τις συσχετίζουν στο κοινωνικό ή πολιτικό πλαίσιο (χώρος και χρόνος, συμμετέχοντες και οι κοινωνικοί και επικοινωνιακοί τους ρόλοι, οι στόχοι, οι γνώσεις και οι απόψεις τους) (Van Dijk 2000: 35).

4.3. Δείγμα, Χρονική Περίοδος

Σήμερα κυκλοφορούν δεκαέξι καθημερινές τουρκοκυπριακές εφημερίδες και λειτουργούν οκτώ τηλεοπτικοί σταθμοί και αρκετοί ραδιοφωνικοί σταθμοί (Kasimoğlu 2014: 13)⁸⁹. Το δείγμα της έρευνας είναι τέσσερις τουρκοκυπριακές καθημερινές εφημερίδες: οι KIBRIS, AFRİKA, YENİ DÜZEN και VOLKAN. Η επιλογή των συγκεκριμένων εφημερίδων έγινε με βάση κυρίως τη θέση στην οποία βρίσκονται στο ιδεολογικοπολιτικό φάσμα αφενός, αλλά και με κριτήριο τις καθημερινές τους πωλήσεις αφετέρου. Στόχος είναι να καταδειχθεί ο τρόπος απεικόνισης των Ελληνοκυπρίων μέσα στην τουρκοκυπριακή κοινότητα από έντυπα που ανήκουν σε ολόκληρο το ιδεολογικοπολιτικό φάσμα και αντικατοπτρίζουν όσο το δυνατό πιο πιστά τις επικρατούσες απόψεις και να ελεγχθεί η ύπαρξη διαφοροποιήσεων στα αποτελέσματα σύμφωνα με την πολιτική προδιάθεση της εφημερίδας.

Η εφημερίδα KIBRIS⁹⁰, που κυκλοφόρησε στις 11 Ιουλίου 1989 σε μέγεθος ταμπλόιντ, εκδίδεται από την εταιρεία A-N Graphics (Kıbrıs) Ltd και τον επιχειρηματία Ασίλ Ναδίρ (An 2013: 158), ο οποίος καταδικάστηκε σε δέκα χρόνια φυλάκιση από βρετανικό δικαστήριο τον Αύγουστο του 2012, αφού βρέθηκε ένοχος σε δέκα από τις δεκατρείς κατηγορίες για διασπάθιση δημόσιου χρήματος από την εταιρεία του, την Polly Peck⁹¹. Η KIBRIS είναι η πρώτη σε κυκλοφορία τουρκοκυπριακή εφημερίδα με τις πωλήσεις της να κυμαίνονται μεταξύ 8.000 - 9.000 τις καθημερινές και 10.000 - 12.000 τα σαββατοκύριακα (Hançer 2006: 11). Η KIBRIS τοποθετείται στο χώρο της κεντροδεξιάς, όμως αλλάζει συχνά πολιτική ανάλογα με τα συμφέροντα του επιχειρηματία ιδιοκτήτη της, όπως συνέβη για παράδειγμα κατά την περίοδο του Σχεδίου Ανάν όταν τάχθηκε υπέρ του «ναι» στο δημοψήφισμα (Hançer 2006: 5).

⁸⁹ Σημειώνεται ότι στο εν λόγω άρθρο γίνεται αναφορά σε δεκαπέντε καθημερινές τουρκοκυπριακές εφημερίδες, όμως μετά την έκδοση του υπό αναφορά τεύχους του περιοδικού κυκλοφόρησε και άλλη μία εφημερίδα η Yeni Bakış.

⁹⁰ Ηλεκτρονική Διεύθυνση: <http://www.kibrisgazetesi.com/>

⁹¹ Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών, TURKISH AND TURKISH CYPRIOT MEDIA REVIEW 24/08/12, <http://www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/All/2C82766DEB758250C2257A64003A35D3?OpenDocument&highlight=Asil+Nadir+UK>

Η εφημερίδα AFRİKA⁹² άρχισε την κυκλοφορία της στις 15 Δεκεμβρίου 2001 σε μέγεθος ταμπλόιντ με εκδότη και ιδιοκτήτη τον δημοσιογράφο Şener Levent (An 2013: 190), ως συνέχεια της εφημερίδας AVRUPA⁹³, η οποία πώχευσε ως αποτέλεσμα «δικαστικής» απόφασης για κατάσχεση των περιουσιακών της στοιχείων, κατόπιν αγωγής που είχε καταχωρήσει εναντίον της ο τότε Τουρκοκύπριος ηγέτης Ραούφ Ντενκτάς (Hançer 2006: 8). Με βάση τις πολιτικές απόψεις που εκφράζει, η εφημερίδα μπορεί να τοποθετηθεί στο χώρο της αριστεράς (Hançer 2006: 11). Η κυκλοφορία της θεωρείται σχετικά ψηλή, αφού κατά περιόδους έχει ανέλθει στην τρίτη ή ακόμα και στη δεύτερη θέση των εφημερίδων με τις υψηλότερες πωλήσεις στην κατεχόμενη Κύπρο (Hançer 2006: 11).

Η εφημερίδα YENİ DÜZEN⁹⁴ κυκλοφόρησε στις 12 Δεκεμβρίου 1975 ως εβδομαδιαία εφημερίδα μεγάλου μεγέθους και μετατράπηκε σε ταμπλόιντ στις 12 Σεπτεμβρίου 1980 και σε καθημερινή στις 12 Δεκεμβρίου 1983 (An 2013: 87). Θεωρείται εκφραστικό όργανο του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος (CTP) (Hançer 2006: 9), το οποίο ανήκει στο χώρο της κεντροαριστεράς και είναι μέλος της Σοσιαλιστικής Διεθνούς (PES)⁹⁵. Διακηρυγμένος στόχος της εφημερίδας κατά την ίδρυσή της το 1975 ήταν να ακολουθεί μια πολιτική «υπέρ της ειρηνικής επίλυσης του κυπριακού προβλήματος, μιας ομόσπονδης Κύπρου και των καταπιεσμένων λαών του κόσμου» (Arpalıklı 2014: 68). Ο γενικός διευθυντής σύνταξης της εφημερίδας, Cenk Mutluyakalı υποστηρίζει ότι η YENİ DÜZEN μπορεί να ανήκει στο CTP, αλλά είναι ανεξάρτητη και το κόμμα δεν αναμειγνύεται στο περιεχόμενό της (Hançer 2006: 11). Η καθημερινή της κυκλοφορία υπολογίζεται γύρω στις 2.750 φύλλα (Hançer 2006: 11).

Η εφημερίδα VOLKAN⁹⁶ κυκλοφόρησε στις 12 Δεκεμβρίου 2001 με γενικό διευθυντή έκδοσης και διευθυντή σύνταξης τον Aydın Akkurt, ενώ λόγω προβλημάτων που αντιμετώπιζε μετονομάστηκε σε YENİ VOLKAN στις 28 Ιανουαρίου 2008 και σε KIBRIS VOLKAN στις 24 Μαΐου 2011 (An 2013: 207-208). Στις 14 Ιουλίου 2014 η εφημερίδα εξαγοράστηκε από τον Δημοσιογραφικό Όμιλο

⁹² Ηλεκτρονική Διεύθυνση: <http://www.afrikagazetesi.net/>

⁹³ Είχε αρχίσει την κυκλοφορία της στις 17 Σεπτεμβρίου 1997. An (2013:190:)

⁹⁴ Ηλεκτρονική Διεύθυνση: <http://www.yeniduzen.com/>

⁹⁵ Ιστοσελίδα CTP, Genel olarak dünyaya bakışımız..., <http://www.ctp-bg.org/dunya.html>

⁹⁶ Ηλεκτρονική Διεύθυνση: <http://www.volkangazetesi.net>

Akdeniz του Hüseyin Macit Yusuf⁹⁷. Μπορεί να χαρακτηριστεί ως ακροδεξιά εθνικιστική εφημερίδα, η οποία πήρε το όνομά της από την ομόθυμη τουρκοκυπριακή οργάνωση (Agralikli 2014: 71) που πρωτοεμφανίστηκε το Δεκέμβριο του 1955, ζητώντας από τους Τουρκοκύπριους να διακόψουν κάθε σχέση με την ελληνοκυπριακή κοινότητα και απειλώντας μάλιστα με αντίποινα όσους δεν υπάκουαν στην εντολή της (Στέλγιας 2014: 31). Ο πρώην αρχισυντάκτης της Sabahattin İsmail αναφέρει ότι προέβλεψαν ότι θα υποβαλλόταν ένα σχέδιο όπως το Σχέδιο Ανάν για λύση του Κυπριακού και γι' αυτό εξέδωσαν την εφημερίδα, γιατί ήταν αντίθετοι σε «ένα έξωθεν επιβαλλόμενο σχέδιο» και έτσι διεξήγαγαν εκστρατεία υπέρ του «όχι» στο δημοψήφισμα (Agralikli 2014: 71). Αναφερόμενος στις καθημερινές πωλήσεις της εφημερίδας, ο İsmail είπε ότι αυτές κυμαίνονται μεταξύ 500 και 600 φύλλων κυρίως στην περιοχή της Λευκωσίας (Agralikli 2014: 71).

Η περίοδος που μελετάται κατά την έρευνα είναι ο Ιούλιος του 2014. Η επιλογή του Ιουλίου σχετίζεται με την πραγματικότητα ότι τα συναισθήματα στην Κύπρο είναι συνήθως πιο έντονα κατά τον μήνα αυτό λόγω των τραγικών γεγονότων που συνέβησαν στο νησί το 1974. Η χρονιά αυτή αποτέλεσε κομβικό σημείο στην σύγχρονη κυπριακή ιστορία, αφού κατά τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο συντελέστηκε η βίαιη διχοτόμησή του νησιού και οι κάτοικοί του βίωσαν τον πόνο της απώλειας πατρογονικών εστιών και περιουσιών, αλλά κυρίως τον χαμό αγαπημένων τους προσώπων που καταγράφηκαν στους μακροσκελείς καταλόγους των πεσόντων και των αγνοουμένων. Τα γεγονότα εκείνα άφησαν ανεξίτηλη την σφραγίδα τους στο νησί, οι κάτοικοι του οποίου αναγκάστηκαν να ζήσουν για πρώτη φορά σε χωριστές γεωγραφικές περιοχές με βάση την εθνική τους καταγωγή. Είναι αυτές οι μνήμες που ξυπνούν κάθε Ιούλιο και Αύγουστο και προκαλούν πόνο σε κάθε Κύπριο. Οι κρατούντες στις δύο κοινότητες φροντίζουν κάθε χρόνο να συντηρούν τις μνήμες και να ενισχύουν την εθνική ταυτότητα της κοινότητάς τους με τη διοργάνωση εκδηλώσεων μνήμης, τιμής και πένθους για τους πεσόντες (μέσα στην ελληνοκυπριακή κοινότητα) και στρατιωτικών παρελάσεων και πανηγυρισμών (μέσα στην τουρκοκυπριακή κοινότητα). Τα έντονα συναισθήματα και η ενίσχυση της εθνικής ταυτότητας κατά τις επετείους του Ιουλίου και του Αυγούστου αποτελούν προνομιακό πεδίο για τη διερεύνηση της ταυτότητας και της ετερότητας, αφού όπως έχει ήδη αναφερθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο, η ταυτότητα κατανοείται ως σχέση

---

⁹⁷ Εφημερίδα Volkan, 14/07/2014, σελ. 3

και όχι ως αντικείμενο και «η διαχωριστική γραμμή τραβιέται πάντοτε σε σχέση με κάτι ή κάποιον άλλο» (Μαδιανού 2007: 34-35).

4.4. Διαμόρφωση πρωτοκόλλου κωδικοποίησης

Πρωτόκολλο κωδικοποίησης καλείται το ερευνητικό εργαλείο με τη βοήθεια του οποίου τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του κειμένου μετατρέπονται σε αριθμητικά στοιχεία, που χρησιμοποιούνται ως βάση για να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα. Συστατικά στοιχεία του πρωτοκόλλου αποτελούν τα τυπολογικά συστήματα, τα οποία μετατρέπουν τα εν λόγω ερωτήματα στις απαραίτητες παραμέτρους οι οποίες θα βοηθήσουν στο να δοθούν απαντήσεις. Η διαδικασία της παραμετροποίησης των μεταβλητών βασίζεται σε τυπολογικά συστήματα είτε που χρησιμοποιήθηκαν σε προηγούμενες μελέτες είτε παράγονται από τα προς ανάλυση εμπειρικά δεδομένα με τη διαδικασία της εμπειρικά θεμελιωμένης τυπολογίας.

Στις περιπτώσεις που συνάδουν με τους στόχους της έρευνας προτιμήθηκε η χρήση τυπολογικών συστημάτων τα οποία εφάρμοσαν άλλοι μελετητές και προσφέρουν την δυνατότητα σύγκρισης των αποτελεσμάτων των μετρήσεων της παρούσας μελέτης με τη βάση δεδομένων που δημιούργησαν οι εν λόγω μελέτες.

Οι μελέτες από τις οποίες αντλήθηκαν οι τυπολογίες είναι οι εξής: Samaras & Venizelos (2013), Σαμαρά & Ιορδανίδου (2014), Ιορδανίδου, Samaras & Dimitriou (2014), Samaras (2002), Σαμαράς (2002), Δογάνη (2014).

Σε περιπτώσεις που δεν ήταν εφικτή η χρήση προγενέστερων τυπολογιών, λόγω των διαφορετικών προκλήσεων που αντιμετωπίζει η κάθε έρευνα, έγινε ποιοτική έρευνα για κατασκευή των τυπολογικών συστημάτων που απαιτούνται για τους σκοπούς της παρούσας μελέτης.

4.4.1. Μονάδα Καταγραφής και ανάλυσης

Η μονάδα καταγραφής των δεδομένων είναι «το συνολικό κείμενο», αφού σκοπός της έρευνας είναι να προσδιορίσει τα βασικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν κάθε δημοσίευμα ξεχωριστά (Κυριαζή 2011: 288) και σε δεύτερη φάση τον τρόπο που

απεικονίζονται οι «Ελληνοκύπριοι» ανά δημοσίευμα. Το πολιτικό υποκείμενο «Ελληνοκύπριοι» χωρίζεται σε υποκατηγορίες που αφορούν την ελληνοκυπριακή κοινότητα ως απλούς ανθρώπους, τα ελληνοκυπριακά κόμματα και τους αξιωματούχους τους και την Κυπριακή Δημοκρατία, τους αξιωματούχους και τους θεσμούς της. Εμπειρικά και από μια προκαταρκτική ποιοτική έρευνα του ανά χείρας υλικού έχει διαφανεί ότι οι αναφορές στο πολιτικό υποκείμενο «Ελληνοκύπριοι» στον τουρκοκυπριακό δημοσιογραφικό λόγο μπορούν να διαπιστωθούν με την χρήση των εξής λέξεων ή φράσεων, οι οποίες κατηγοριοποιούνται στις εξής υποκατηγορίες:

1. Απλοί Ελληνοκύπριοι

1. Kıbrıslı Rumlar ή Rumlar ή Rum ή Rum vatandaşlar - Ελληνοκύπριοι,
2. Gânur - Γκιαούρηδες,
3. Rum toplumu ή Kıbrıs Rum toplumu - Ελληνοκυπριακή κοινότητα,

2. Κυπριακή Δημοκρατία

4. Rum Yönetimi/Tarafı/Hükümeti - Ελληνοκυπριακή Διοίκηση/Πλευρά/Κυβέρνηση
5. Güney Kıbrıs Rum Yönetimi - Ελληνοκυπριακή Διοίκηση της Νότιας Κύπρου,
6. Güney Kıbrıs/ Rum Kesimi - Νότια Κύπρος, Ελληνοκυπριακός τομέας
7. Kıbrıs Cumhuriyeti - Κυπριακή Δημοκρατία,
8. Sözde Kıbrıs Cumhuriyeti - Λεγόμενη Κυπριακή Δημοκρατία,

3. Κρατικοί ή κυβερνητικοί αξιωματούχοι

9. Rum lider - Ελληνοκύπριος ηγέτης,
10. Rum Yönetimi lideri - Ηγέτης της Ελληνοκυπριακής Διοίκησης,
13. Rum Bakan - Ελληνοκύπριος Υπουργός,
14. Rum Meclis Başkanı - Ο Πρόεδρος της Ελληνοκυπριακής Βουλής,
15. Rum Avrupa Parlamentosu üyesi - Ο/η Ελληνοκύπριος/ια Ευρωβουλευτής,

4. Θεσμοί της Κυπριακής Δημοκρατίας

16. Rum Bakanlar Kurulu - Το ελληνοκυπριακό Υπουργικό Συμβούλιο,
17. Rum Hükümeti - Η ελληνοκυπριακή κυβέρνηση,
18. Rum ....Bakanlığı - Το Ελληνοκυπριακό Υπουργείο ...,
19. Rum Meclisi - Η Ελληνοκυπριακή Βουλή,
20. Rum Temsilciler Meclisi - Η Ελληνοκυπριακή Βουλή των Αντιπροσώπων,

5. Κόμματα, συντεχνίες ή οργανώσεις

21. Rum AKEL partisi - AKEL - Ελληνοκυπριακό κόμμα ΑΚΕΛ
22. Rum DİSİ partisi - DİSİ - Ελληνοκυπριακό κόμμα ΔΗΣΥ

23. Rum DİKO partisi - DİKO - Ελληνοκυπριακό κόμμα ΔΗΚΟ
24. Rum EDEK partisi - EDEK - Ελληνοκυπριακό κόμμα ΕΔΕΚ
25. Rum EVROKO partisi - EVROKO - Ελληνοκυπριακό κόμμα ΕΥΡΩΚΟ
26. Rum Ekologlar – Rum Yeşiller Partisi - Ελληνοκυπριακό κόμμα Οικολόγοι
27. Rum Vatandaşlar Hareketi - Κίνημα Πολιτών
28. Rum PEO Sendikası - PEO - ΠΕΟ
29. Rum SEK Sendikası - SEK - ΣΕΚ
30. Rum PASİDİ Sendikası - PASİDİ - ΠΑΣΥΔΥ
31. Rum DEOK Sendikası- DEOK - ΔΕΟΚ

6. Πρώην Πρόεδροι της Κυπριακής Δημοκρατίας

32. Makarios - Μακάριος
33. Başpiskopos Makarios – Αρχιεπίσκοπος Μακάριος
34. Başrapaz-Papaz - Αρχι-παπάς-Παπάς
35. Cumhurbaşkanı Makarios – Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Μακάριος
36. Kıbrıs Cumhuriyeti Başkanı Makarios – Ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Μακάριος
37. Eski Rum lider - Πρώην/τέως - Ελληνοκύπριος ηγέτης,
38. Rum Yönetimi eski lideri - Πρώην/τέως Ηγέτης της Ελληνοκυπριακής Διοίκησης,
39. Rum Yönetimi eski lideri Kıriyanu – Ο πρώην Ηγέτης της Ελληνοκυπριακής Διοίκησης Κυπριανού
40. Rum Yönetimi eski lideri Vasiliu – Ο πρώην Ηγέτης της Ελληνοκυπριακής Διοίκησης Βασιλείου
41. Rum Yönetimi eski lideri Kliridis – Ο πρώην Ηγέτης της Ελληνοκυπριακής Διοίκησης Κληρίδης
42. Rum Yönetimi eski lideri Papadopulos – Ο πρώην Ηγέτης της Ελληνοκυπριακής Διοίκησης Παπαδόπουλος
43. Rum Yönetimi eski lideri Hristofias– Ο τέως Ηγέτης της Ελληνοκυπριακής Διοίκησης Χριστόφιας

7. Η ΕΟΚΑ

44. Rum EOKA örgütü - EOKA - Η ελληνοκυπριακή οργάνωση ΕΟΚΑ
45. EOKA terör/tedhiş örgütü - Η τρομοκρατική οργάνωση ΕΟΚΑ

8. Γρίβας - Σαμψών

46. Grivas - Γρίβας
47. Eli kanlı Grivas - Ο Γρίβας με τα αιματοβαμμένα χέρια

48. Sampson – Ο Σαμψών

49. Darbeci Sampson – Ο πραξικοπηματίας Σαμψών

9. Επιχειρηματικές οργανώσεις - Τράπεζες

50. Kıbrıs (Rum) Ticaret ve Sanayi Odası - KEVE - KEBE

51. (Rum) İşverenler ve Sanayiciler Örgütü - OEV – OEB

52. Kıbrıs Bankası – Τράπεζα Κύπρου

53. Laiki Bankası – Λαϊκή Τράπεζα

54. Elliniki Bankası – Ελληνική Τράπεζα

10. Ελληνική Δημοκρατία – Ελλάδα

55. Οποιαδήποτε αναφορά στην Ελληνική Δημοκρατία ή αξιωματούχο της

11. Εκκλησία της Κύπρου

56. Rum Ortodoks Kilisesi – Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία της Κύπρου

57. (Rum) Başpiskopos Chrisostomos – (Ελληνοκύπριος) Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος

58. ...Piskoposu – Επίσκοπος ...

12. Ελληνοκύπριος Διαπραγματευτής - Τεχνικές Επιτροπές για το Κυπριακό

59. Rum Müzakereci Andreas Mavroyiannis – Ο Ελληνοκύπριος διαπραγματευτής Ανδρέας Μαυρογιάννης

60. Οποιαδήποτε αναφορά σε Ελληνοκύπριο μέλος τεχνικής επιτροπής που συστάθηκε για το Κυπριακό

Η μονάδα ανάλυσης (κωδικοποίησης) που χρησιμοποιείται είναι η απεικόνιση της ελληνοκυπριακής κοινότητας ανά ειδησεογραφικό κείμενο. Κάθε κείμενο μπορεί να περιέχει αναφορά:

1) **στην ελληνοκυπριακή κοινότητα ως λαό/απλούς ανθρώπους,**

2) **στα ελληνοκυπριακά κόμματα ή τους αξιωματούχους τους**

3) **στην Κυπριακή Δημοκρατία ή τους αξιωματούχους και τους θεσμούς της.**

4) **στην εικόνα της Ελλάδας** όπως διαμορφώνεται στο πλαίσιο των ειδήσεων που αφορούν την Ελληνοκυπριακή κοινότητα. Δεν συμπεριλαμβάνονται στην ανάλυση κείμενα που αναφέρονται αποκλειστικά στην Ελλάδα χωρίς να αναφέρονται στην ελληνοκυπριακή κοινότητα ή στους Ελληνοκυπρίους.

Κάθε ένα από τα προαναφερθέντα αντικείμενα διερεύνησης αποτελεί ξεχωριστή μονάδα ανάλυσης (κωδικοποίησης).

Τα πιο πάνω υποκείμενα χαρακτηρίζονται ως «διαμεσολαβούντα υποκείμενα» για διαπίστωση της απεικόνισης του υπό μελέτη υποκειμένου (των «Ελληνοκυπρίων») μέσα στα δημοσιεύματα του τουρκοκυπριακού Τύπου. Επομένως, σε δεύτερο επίπεδο, θα κωδικοποιηθεί η απεικόνιση του κάθε ενός από τα πιο πάνω υποκείμενα ανά άρθρο ως διαμεσολάβηση για την απεικόνιση της ελληνοκυπριακής κοινότητας. Στην απεικόνιση υποκειμένου ανά άρθρο κωδικοποιήθηκε η αξιολόγηση του υποκειμένου καθώς και τα ερμηνευτικά σχήματα του state mapping. Ξεχωριστή αναφορά στο κάθε ένα από αυτά στο ίδιο κείμενο αποτελεί ξεχωριστή μονάδα κωδικοποίησης και καταγράφεται σε ξεχωριστή στήλη του εργαλείου κωδικοποίησης. Πέραν της μίας αναφοράς στο ίδιο αντικείμενο διερεύνησης στο ίδιο κείμενο θεωρείται ως μία μονάδα κωδικοποίησης. Αναφορές στο ίδιο υποκείμενο σε ξεχωριστά ειδησεογραφικά κείμενα αποτελούν ξεχωριστές μονάδες κωδικοποίησης. Ο λόγος για τον οποίο ξεχωριστές αναφορές σε ένα υπό διερεύνηση υποκείμενο στο ίδιο κείμενο θεωρείται ως μία μονάδα κωδικοποίησης είναι το γεγονός ότι μόνο με τη μελέτη του κειμένου ως σύνολο θα καταστεί δυνατή η συνολική κατανόηση των θέσεων και της στάσης του συντάκτη του για τα υπό αναφορά αντικείμενα (Κυριαζή 2011: 288). Παρεμφερή μεθοδολογικά προσέγγιση στον ορισμό της μονάδας έχει επιλεγεί και στο πρωτόκολλο κωδικοποίησης state-mapping (Σαμαράς & Ιορδανίδου 2014).

4.4.2. Αξιολόγηση

Η διαμόρφωση της εικόνας ενός δρώντος εξαρτάται και από το στοιχείο της αξιολόγησης⁹⁸. Οι διακριτές εικόνες των προαναφερθέντων δρώντων υποκειμένων είναι εκείνες που εξετάστηκαν στην παρούσα μελέτη.

Η τυπολογία που χρησιμοποιήθηκε αναφορικά με την αξιολόγησή τους αντλήθηκε από το πρωτόκολλο κωδικοποίησης «Απεικονίσεις Κρατών» (Ιορδανίδου & Σαμαράς 2012).

⁹⁸ Υπενθυμίζεται ότι ο Boulding (1959: 120-121) όρισε την εικόνα ως την «συνολική εννοιολογική, συναισθηματική και αξιολογική δομή μιας συμπεριφορικής μονάδας ή η εσωτερική της άποψη για τον εαυτό της και τον κόσμο της».

Με βάση την εν λόγω τυπολογία, η αξιολόγηση εξετάζεται σε κλίμακα που λαμβάνει τιμές τις εξής τιμές: -2= πολύ αρνητική, -1= αρνητική, 0= ουδέτερη ή απουσία αξιολόγησης, +1= θετική και +2= πολύ θετική. Η αξιολόγηση που καθορίζει τη δυναμική του γεγονότος καθώς και οι ήπιες αξιολογικές κρίσεις, χωρίς επιθετικούς προσδιορισμούς, λαμβάνουν τιμές +1 ή -1, ανάλογα με το αν είναι θετικές ή αρνητικές. Όταν υπάρχουν έντονες αξιολογικές κρίσεις και επιθετικοί προσδιορισμοί, οι κώδικες που αποδίδονται είναι το +2 ή το -2, αναλόγως με το αν οι αναφορές είναι θετικές ή αρνητικές (Iordanidou, Samaras & Dimitriou 2014).

Επειδή στο συνολικό κείμενο της είδησης, του άρθρου ή του σχολίου πιθανώς να υπάρχουν πέραν της μίας αναφοράς στον ίδιο δρώντα και επειδή οι αναφορές αυτές πιθανώς να μπορούν λάβουν τιμές από όλο το εύρος της κλίμακας (+1, -1, 0, +2 ή -2), η τιμή που θα δίδεται στο κείμενο θα είναι ο μέσος όρος επί του συνόλου των αναφορών. Ο μέσος όρος των τιμών που λαμβάνει η μεταβλητή αποτελεί έναν δείκτη για την εικόνα της χώρας και μπορεί να θεωρηθεί ως αξιολογικό «θερμόμετρο» (Iordanidou, Samaras & Dimitriou 2014).

Παραδείγματα με τις τιμές της μεταβλητής:

-2= Πολύ αρνητικό

1) Περίπτωση με την Κυπριακή Δημοκρατία:

«Η ελληνοκυπριακή αστυνομία επέβαλε πρόστιμο σε μέλη της Οργάνωσης Νεολαίας ΕΔΟΝ που διένειμαν μπροσούρες στη Νότια Λευκωσία για να γνωστοποιήσουν το φεστιβάλ τους. [...] Η εφημερίδα [Χαραυγή] τόνισε ότι πρώτη φορά συμβαίνει στη Νότια Κύπρο τέτοιο γεγονός το οποίο χαρακτήρισε ως 'απομεινάρι περιόδου δικτατορίας'»⁹⁹.

Ο χαρακτηρισμός «απομεινάρι περιόδου δικτατορίας» είναι αυτός που κατατάσσει την αναφορά στις πολύ αρνητικές. Πηγή της αρνητικής αξιολόγησης είναι η ελληνοκυπριακή εφημερίδα.

2) Περίπτωση με την «ελληνοκυπριακή πλευρά»:

«Ο Ναμί, ο οποίος ανέφερε ότι η στάση της ελληνοκυπριακής πλευράς να εμποδίζει τα προγράμματα της ΕΕ 'είναι μια αναχρονιστική προσέγγιση και δεν εξυπηρετεί τον στόχο της συνολικής λύσης', τόνισε ότι θα διευκολυνθεί η συνολική λύση στον βαθμό που η ΤΔΒΚ προετοιμαστεί για την ΕΕ»¹⁰⁰.

⁹⁹ Εφημερίδα Kibris, 02/07/2014, σελ. 14

¹⁰⁰ Εφημερίδα Afrika, 09/07/2014, σελ. 19

Ο χαρακτηρισμός «αναχρονιστική προσέγγιση» κατατάσσει την αναφορά στις πολύ αρνητικές. Πηγή της αξιολόγησης είναι ο Οζντίλ Ναμί.

-1=Αρνητικό

3) Περίπτωση με αναφορά στην Κυπριακή Δημοκρατία:

«[...] Σε δήλωση του υπουργείου (εξωτερικών) για το θέμα σημειώθηκε ότι είναι αξιοπρόσεκτο το γεγονός ότι η επιτροπή παραμένει αδιάφορη για το ότι δεν γίνεται κανένα σοβαρό βήμα για αναστήλωση των μουσουλμανικών-τουρκικών μνημείων που καταστράφηκαν στη Νότια Κύπρο [...]»¹⁰¹.

Η αρνητική αναφορά είναι η καταστροφή των μουσουλμανικών-τουρκικών μνημείων στη «Νότια Κύπρο», όπως χαρακτηρίζονται οι ελεγχόμενες από την Κυπριακή Δημοκρατία περιοχές. Ωστόσο, η έλλειψη επιθετικών χαρακτηρισμών κατατάσσει την αναφορά στις «ήπιες αρνητικές». Πηγή της αξιολόγησης είναι το «υπουργείο».

4) Περίπτωση με τον Ελληνοκύπριο ηγέτη/Πρόεδρο της Δημοκρατίας:

«Ο πρωθυπουργός Γιοργαντζιογλου ... σημείωσε τα εξής: ... 'Ο σημερινός Ελληνοκύπριος ηγέτης θέλει να θέσει προς συζήτηση όλα τα θέματα που συμφωνήθηκαν στο παρελθόν. Αυτό ούτε τους Ελληνοκύπριους ούτε τους Τούρκους θα ωφελήσει'»¹⁰².

Κρίνεται [από τον ομιλούντα] ότι η συμπεριφορά του Ελληνοκύπριου ηγέτη θα επιφέρει αρνητικά αποτελέσματα και άρα είναι η αναφορά είναι αρνητική, αλλά ήπια λόγω απουσίας επιθετικών προσδιορισμών ή έντονων αξιολογικών κρίσεων.

0 = Ουδέτερο

5) Περίπτωση με τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας:

«Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Ντερβίς Έρογλου και ο Πρόεδρος της Ελληνοκυπριακής Διοίκησης Νίκος Αναστασιάδης θα συναντηθούν σήμερα ξανά στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για το Κυπριακό»¹⁰³.

Γίνεται απλή αναφορά στον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας χωρίς καμία αξιολογική κρίση.

6) Περίπτωση με αξιωματούχο της Κυπριακής Δημοκρατίας:

«Ο Ελληνοκύπριος Υπουργός Άμυνας Χριστόφορος Φωκαΐδης σημείωσε ότι είναι πιθανή η αναβολή της άσκησης 'Νικηφόρος' και φέτος [...]»¹⁰⁴.

¹⁰¹ Εφημερίδα Kibris, 02/07/2014, σελ. 19

¹⁰² Εφημερίδα Volkan, 01/07/2014, σελ. 9

¹⁰³ Εφημερίδα Yeni Düzen 07/07/2014, σελ. 18

Γίνεται απλή αναφορά σε αξιωματούχο της Κυπριακής Δημοκρατίας χωρίς καμία αξιολογική κρίση.

+1 = Θετικό

7) Περίπτωση με τον Ελληνοκύπριο ηγέτη:

*«[...] στις 24 Ιουλίου ο Έρογλου και ο Αναστασιάδης θα επισκεφθούν το Ανθρωπολογικό Εργαστήριο που χρησιμοποιείται στο πλαίσιο των εργασιών της Διερευνητικής Επιτροπής Αγνοουμένων... Και κάθε είδους συνεργασία που θα μπορέσουν να κάνουν οι ηγέτες στο θέμα των αγνοουμένων και κάθε βήμα που θα μπορέσουν να κάνουν μπορεί να μετατραπεί σε μια **σημαντική πρωτοβουλία** από την άποψη των μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης [...]»¹⁰⁵.*

Ο χαρακτηρισμός «σημαντική πρωτοβουλία» που αποδίδεται στην επίσκεψη των δύο ηγετών στο Ανθρωπολογικό Εργαστήριο είναι το στοιχείο που κατατάσσει την συγκεκριμένη η αναφορά σε αυτή την κατηγορία.

8) Περίπτωση με Ελληνοκύπριο αξιωματούχο:

«Ανακοινώθηκε ότι οι ακτιβίστριες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων Τουρκοκύπρια Ντενίζ Μπριντζί και η Ευρωβουλευτής της Νότιας Κύπρου Ελένη Θεοχάρους συναντήθηκαν με τον Πρόεδρο της Παλαιστίνης στη Λευκωσία Ουαλίντ Χασάν για να του μεταφέρουν μήνυμα αλληλεγγύης με τον παλαιστινιακό λαό [...]»¹⁰⁶.

Το στοιχείο που μπορεί να αξιολογηθεί ως θετικό στην εν λόγω αναφορά είναι η συνεργασία των δύο Κυπρίων ακτιβιστριών που προέρχονται από διαφορετικές εθνικές κοινότητες. Δεν υπάρχουν, όμως, έντονες αξιολογικές κρίσεις ή επιθετικοί προσδιορισμοί, γεγονός που κατατάσσει την αναφορά στις ήπια θετικές.

+2= Πολύ Θετικό

9) Περίπτωση με ελληνοκυπριακή οργάνωση:

*«[...] Ο Πρόεδρος του Τουρκοκυπριακού Εμπορικού Επιμελητηρίου [...] Φικρί Τόρος είπε ότι η συνεργασία που διεξάγουν με το ΚΕΒΕ αποτελεί ένα **επιτυχημένο παράδειγμα** προς την κατεύθυνση της δημιουργίας μιας διαρκούς λύσης ανάμεσα στις δύο κοινότητες στο νησί. [...]»¹⁰⁷.*

Η χρήση του επιθετικού προσδιορισμού «επιτυχημένο» κατατάσσει αυτή την αναφορά στις πολύ θετικές, αφού μάλιστα πρόκειται για περίπτωση συνεργασίας

¹⁰⁴ Εφημερίδα Volkan, 08/07/2014, σελ. 6

¹⁰⁵ Εφημερίδα Yeni Düzen 08/07/2014, σελ. 8

¹⁰⁶ Εφημερίδα Kıbrıs, 26/07/2014, σελ. 10

¹⁰⁷ Εφημερίδα Kıbrıs, 11/07/2014, σελ. 12

ανάμεσα σε οργανώσεις από τις δύο κοινότητες με σκοπό την συμβολή στη συνολική λύση του Κυπριακού.

10) Περίπτωση με Ελληνοκύπρια αξιωματούχο:

*«Θέλω να συγχαρώ την Ελένη Θεοχάρους λόγω της **θαρραλέας, τολμηρής στάσης** της που πρέπει να αποτελέσει παράδειγμα για όλους. Έκανε κάτι που ουδέποτε κάναμε και κατά πάσα πιθανότητα ουδέποτε θα κάνουμε εμείς ως Τουρκοκύπριοι. Ζήτησε από την Ελλάδα να λογοδοτήσει. Κάλεσε σε παραίτηση τον Έλληνα Υπουργό Εξωτερικών Ευάγγελο Βενιζέλο [...]»¹⁰⁸*

Τα επίθετα «θαρραλέα και τολμηρή» που χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν την στάση του ενεργούντος πολιτικού υποκειμένου και η αναφορά ότι η στάση αυτή πρέπει να γίνει και «παράδειγμα για όλους» κατατάσσουν την αναφορά αυτή στις «πολύ θετικές».

4.4.3. Κατηγοριοποίηση του Περιεχομένου, Τυπολογία και Πηγή Θεμάτων

Η σημασία του σαφούς ορισμού των κατηγοριών ταξινόμησης των δεδομένων έχει ήδη τονιστεί στην αρχή του παρόντος κεφαλαίου. Η κατηγοριοποίηση είναι μια διαδικασία που συντελείται από τη στιγμή που ένα συμβάν ή ένα πρόσωπο επιλέγεται ως άξιο να γίνει είδηση και πιστεύεται ότι αποτελεί σημαντική ενέργεια δημιουργίας νοήματος δομώντας ένα εννοιολογικό πλέγμα στο πλαίσιο του οποίου εδράζονται «ακατέργαστα» συμβάντα που έτσι εισέρχονται σε ένα οικείο σύνολο εννοιολογικών σχέσεων (Φισκ 2011: 419).

Η τυπολογία των ειδήσεων με βάση τη θεματολογία τους στην παρούσα έρευνα συστάθηκε μέσω της διαδικασίας της εμπειρικής θεμελίωσης. Συνεπώς, με βάση την εμπειρία, αλλά και μετά από μια προκαταρκτική ποιοτική ανάλυση του πρωτογενούς υλικού της έρευνας, ορίστηκαν οι εξής κατηγορίες θεμάτων για μελέτη της απεικόνισης των Ελληνοκυπρίων εντός της τουρκοκυπριακής κοινότητας:

1. Κυπριακό - συνομιλίες
2. Κυπριακό - δικαιοδικές δραστηριότητες και τεχνικές επιτροπές
3. Σχέσεις Ελληνοκυπρίων (Κυπριακής Δημοκρατίας) με την ΕΕ, τους θεσμούς και τους αξιωματούχους της
4. Σχέσεις Τουρκοκυπρίων με την ΕΕ, τους θεσμούς και τους αξιωματούχους της

¹⁰⁸ Εφημερίδα Afrika, 09/07/2014, σελ. 2

5. Σχέσεις Ελληνοκυπρίων (Κυπριακής Δημοκρατίας) με τρίτες χώρες εκτός ΕΕ
6. Σχέσεις Τουρκοκυπρίων με τρίτες χώρες εκτός ΕΕ
7. Εσωτερική πολιτική Ελληνοκυπρίων
8. Εσωτερική πολιτική Τουρκοκυπρίων
9. Οικονομία Ελληνοκυπρίων
10. Οικονομία Τουρκοκυπρίων
11. Τουρκία και ΕΕ
12. Ελλάδα και Ελληνοκύπριοι
13. Τουρκία και Τουρκοκύπριοι
14. Ελλάδα και Τουρκοκύπριοι
15. Τουρκία και Ελληνοκύπριοι
16. Αθλητικά Ελληνοκυπρίων
17. Διάφορα
18. Αγνωστούμενοι

Δεδομένου ότι μια από τις βασικές αρχές της αντικειμενικότητας, όπως διαμορφώθηκε μέσα από τη διεθνή εμπειρία, είναι ο διαχωρισμός ανάμεσα στην παρουσίαση των γεγονότων και στον σχολιασμό τους (Mc Quail 1992: 191), η **τυπολογία** που επιλέχθηκε για κατηγοριοποίηση του υπό μελέτη περιεχομένου είναι: 1) ειδήσεις/ρεπορτάζ, 2) άρθρα/σχόλια και 3) συνεντεύξεις.

Η πηγή του θέματος μπορεί να είναι η ίδια την εφημερίδα, ειδησεογραφικό πρακτορείο ή αναδημοσίευση από άλλο μέσο. Η τυπολογία που χρησιμοποιείται σε αυτή την περίπτωση αντλήθηκε από το πρωτόκολλο κωδικοποίησης «State-Mapping» (Ιορδανίδου και Σαμαράς 2012).

Σε αυτό το σημείο δημιουργείται το εξής ερώτημα όσον αφορά την συσχέτιση του θέματος με την αξιολόγηση αφενός και τα ερμηνευτικά σχήματα των Ελληνοκυπρίων αφετέρου:

Ερώτημα 10: Διαφοροποιείται η αξιολόγηση των Ελληνοκυπρίων ανάλογα με την πηγή από την οποία προέρχεται το δημοσίευμα;

4.4.4. Η έκταση αναφοράς

Η έκταση της αναφοράς θεωρείται σημαντικό χαρακτηριστικό καθότι όσο πιο εκτενής είναι η αναφορά τόσο αυξάνεται η πιθανότητα για δημιουργία πιο πλούσιας παρά φτωχής εικόνας (Iordanidou, Samaras & Dimitriou 2014: 1), ενώ ταυτόχρονα αποτελεί και έναν συμπληρωματικό τρόπο μέτρησης της ορατότητας και αξιολόγησης της σημασίας του υπό μελέτη αντικειμένου (Iordanidou, Samaras & Dimitriou 2014). 1). Η έκταση της κάλυψης στην έντυπη αρθρογραφία μπορεί να μετρηθεί κυρίως με τρεις τρόπους (Πλειός και Φραγκονικολόπουλος 2010: 107-108):

α) Με τον αριθμό των άρθρων στην περίπτωση που αναφέρονται κυρίως ή δευτερευόντως, άμεσα ή έμμεσα σε ένα συγκεκριμένο θέμα.

β) Με την έκταση των ειδήσεων, η οποία μετριέται με τον αριθμό των λέξεων ή το μέγεθος (τις διαστάσεις) των άρθρων. Η έκταση της κάλυψης προσδίδει ή αφαιρεί σημασία (βαρύτητα) στο εκάστοτε ζήτημα που καλύπτεται, λειτουργεί ως μέσο πλαισίωσης και φαίνεται να σχετίζεται τουλάχιστον με την προσοχή των αναγνωστών προς αυτά (Πλειός και Φραγκονικολόπουλος 2010: 131).

γ) Με την προτεραιότητα (priming) που δίδεται στα θέματα και με τη στήλη ή/και τη σελίδα δημοσίευσης του άρθρου. Σύμφωνα με την θεωρία της ημερήσιας διάταξης, η θέση των θεμάτων στη διάταξη του περιεχομένου επηρεάζει το κοινό, κάτι που θεωρείται σημαντικό, αν επιπρόσθετα συσχετιστεί με τις πρακτικές κατανάλωσης του περιεχομένου (όπως λόγου η εστίαση ή η ανάγνωση στο πρωτοσέλιδο ή στις πρώτες σελίδες, η καλύτερη απομνημόνευση των πρώτων ή τελευταίων ειδήσεων), στις οποίες η σειρά παρουσίασης παίζει ρόλο (Πλειός και Φραγκονικολόπουλος 2010: 152-153).

Στην παρούσα μελέτη η τυπολογία που χρησιμοποιείται αντλήθηκε από το πρωτόκολλο κωδικοποίησης «state mapping» (Ιορδανίδου και Σαμαράς 2012), όπου η έκταση της κάλυψης μετριέται με το μέγεθος του άρθρου.

4.4.5. Παρουσίαση Τυπολογικού Συστήματος Στρατηγικής Πλαισίωσης

Τα πλαίσια χρησιμοποιήθηκαν και από άλλες έρευνες για διαπίστωση της εικόνας των πολιτικών υποκειμένων. Η τυπολογία που βοήθησε στη διεξαγωγή της παρούσας έρευνας αντλήθηκε από προγενέστερες μελέτες. Στην παρουσίαση κάθε τυπολογίας

που ακολουθεί αναφέρεται ρητά και η πηγή από την οποία αντλήθηκε. Χρησιμοποιήθηκαν δύο λίστες ερμηνευτικών σχημάτων: Μία προκατασκευασμένη από το πρωτόκολλο κωδικοποίησης για το state mapping με μονάδα αναφοράς το πολιτικό υποκείμενο ανά δημοσίευση και μία τυπολογία των επιμέρους εκφάνσεων της στρατηγικής πλαισίωσης, η οποία κωδικοποιείται στο επίπεδο της συνολικής εικόνας της ελληνοκυπριακής κοινότητας. Τα παραδείγματα που αναφέρονται αντλήθηκαν από τις τέσσερις τουρκοκυπριακές εφημερίδες (Kıbrıs, Afrika, Yeni Düzen και Volkan):

1) **Στρατηγική πλαισίωση**¹⁰⁹: Μέσα σε αυτό το πλαίσιο η πολιτική δράση εμφανίζεται σαν ένα στρατηγικό παίγνιο, στο οποίο οι πολιτικοί δραστηριοποιούνται για να κερδίσουν ψήφους και συνεπώς εξουσία.

Παράδειγμα 11 (χαρακτηριστική περίπτωση απλής στρατηγικής πλαισίωσης):

Τίτλος δημοσιεύματος: «Μάχες εξουσίας στην Τράπεζα Κύπρου», Κείμενο: «Εγνώσθη ότι είναι η ώρα αύξησης του κεφαλαίου στην Τράπεζα Κύπρου που δραστηριοποιείται στην ελληνοκυπριακή πλευρά και ότι γι' αυτό γίνονται παρασκηνιακές διαβουλεύσεις σε σχέση με το από ποια επενδυτικά ταμεία θα γίνει η επένδυση και 'πόλεμος' απόκτησης του ελέγχου της τράπεζας. Πολιτικοί, κρατικοί αξιωματούχοι και άλλοι εμπλέκονται σε αυτό τον τομέα. Στην πρωτοσέλιδη είδηση με τίτλο 'Άγριες Μάχες στα Παρασκήνια, Αγώνας Ελέγχου και Εξουσίας στην Τράπεζα Κύπρου', ο Φιλελεύθερος έγραψε ότι το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας χωρίστηκε σε δύο στρατόπεδα κατά την πρόσφατή του συνεδρία [...] ο Αρχιεπίσκοπος της Ελληνοκυπριακής Ορθόδοξης Εκκλησίας Χρυσόστομος Β' χαρακτήρισε το χωρισμό του διοικητικού συμβουλίου σε δύο στρατόπεδα ως επικίνδυνο παιχνίδι εξουσίας. [...]»¹¹⁰.

Οι ενέργειες των πολιτικών δρώντων σε αυτό το παράδειγμα παρουσιάζονται καθοδηγούμενες από τη δίψα για εξουσία και χρήμα, αφού γίνεται λόγος για προσπάθεια ελέγχου της μεγαλύτερης τράπεζας της Κύπρου, η οποία μάλιστα χαρακτηρίζεται ως «συστημική» για την οικονομία του τόπου. Σε αυτό το «παιχνίδι εξουσίας», στο οποίο φέρονται εμπλεκόμενοι και πολιτικοί, δεν λαμβάνεται υπόψη το δημόσιο συμφέρον καθότι αγνοούνται οι συστάσεις των αρμόδιων οργάνων της Πολιτείας. Πηγή της πλαισίωσης αποτελεί η εφημερίδα αρχικώς και ο Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος ακολούθως.

¹⁰⁹ Το πλαίσιο αυτό αντλήθηκε από το: Σαμαράς & Ιορδανίδου (2014)

¹¹⁰ Εφημερίδα Afrika, 01/07/2014, σελ. 10

2) **Το γεωστρατηγικό πλαίσιο**¹¹¹: Αποδομεί «υψηλά ιδανικά και κανονιστικές δηλώσεις» που χρησιμοποιούνται στην πλαισίωση διεθνών αποφάσεων και πολιτικών και τις αναδομεί με όρους γεω-στρατηγικών και οικονομικών συμφερόντων (Samaras 2002: 84).

Παράδειγμα 12: Χαρακτηριστική περίπτωση αποδόμησης επιχειρήματος σε όρους ικανοποίησης εθνικού συμφέροντος:

*«Ο Πρωθυπουργός Özkan Yorgancıoğlu απάντησε σε ερωτήσεις [...]σε σχέση με το φυσικό αέριο στην Ανατολική Μεσόγειο. [...] Ο Yorgancıoğlu, ο οποίος ανέφερε ότι δεν υιοθετούν τη στάση της ελληνοκυπριακής πλευράς για το θέμα, είπε το εξής: 'Η ελληνοκυπριακή πλευρά λέει να λυθεί πρώτα το Κυπριακό και ύστερα να πάρετε τα δικαιώματά σας. **Εμείς θα ασκήσουμε τα δικαιώματά μας μέχρι εκείνη την ημέρα, αλλά εσείς μετά τη λύση θα τα ασκήσετε. Αυτό είναι κάτι που δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό. Αφού πετύχουν αυτό τον σκοπό, θα έχουν την ευκαιρία να ασκήσουν την επιλογή της παράτασης της επίλυσης του προβλήματος**'. [...]*»¹¹²

Στην περίπτωση αυτή καταβάλλεται προσπάθεια αποδόμησης του επιχειρήματος της ελληνοκυπριακής πλευράς ότι ο φυσικός πλούτος της χώρας ανήκει στο κράτος και ότι η συμμετοχή των Τουρκοκύπριων επί θεμάτων που άπτονται της διαχείρισης και εκμετάλλευσης του φυσικού πλούτου της χώρας «προϋποθέτει τη λύση του κυπριακού προβλήματος με βάση τα όσα έχουν συμφωνηθεί μέχρι σήμερα»¹¹³. Ο Yorgancıoğlu αντικρούει το επιχειρήμα ότι οι Τουρκοκύπριοι θα πάρουν τα δικαιώματά τους από το φυσικό αέριο της Κύπρου μετά τη λύση του Κυπριακού, με την προβολή της θέσης ότι αν οι Ελληνοκύπριοι πετύχουν τη μη διασύνδεση του θέματος με το Κυπριακό, δεν θα θέλουν να λύσουν το πρόβλημα και θα «*ασκήσουν την επιλογή παράτασης της επίλυσής του*». Επομένως, αποδίδεται ανειλικρίνεια στις προθέσεις των Ελληνοκυπρίων όταν λένε ότι «οι Τουρκοκύπριοι έχουν δικαιώματα στα κέρδη από φυσικό αέριο αλλά θα τα πάρουν μετά τη λύση του Κυπριακού». Εξάλλου, η χρήση των αντωνυμιών «εμείς» και «εσείς» καταδεικνύει ότι η βάση του επιχειρήματος Yorgancıoğlu είναι η θέση ότι η Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας δεν εκπροσωπεί τα συμφέροντα των Τουρκοκυπρίων και επομένως οι τελευταίοι πρέπει να εμπλακούν στη διαχείριση του φυσικού αερίου πριν τη λύση του Κυπριακού.

¹¹¹ Αντλήθηκε από το: Samaras (2002)

¹¹² Εφημερίδα Yeni Düzen, 01/07/2014, σελ. 11

¹¹³ Ιστοσελίδα Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών, Γραπτή δήλωση του Προέδρου της Δημοκρατίας κ. Νίκου Αναστασιάδη, 05/01/2015, <http://www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/All/BDAA146E3EFAD689C2257DC4004E3AA9?OpenDocument>

Παράδειγμα 13: Απουσία γεωστρατηγικής πλαισίωσης:

«Τα τανκ που βάδισαν κατά του Προεδρικού Μεγάρου του Μακαρίου το πρωί της 15^{ης} Ιουλίου 1974 δεν ήταν μόνο οχήματα ενός πραξικοπήματος που ανέτρεψε τον εκλεγμένο Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ήταν οχήματα μιας παράνομης έξωθεν παρέμβασης που έθετε την Κύπρο εντός του πεδίου επιρροής της Ελλάδας [...]»¹¹⁴

Πρόκειται για αναφορά που δεν αποτελεί παράδειγμα στρατηγικής πλαισίωσης, αφού ουσιαστικά επιβεβαιώνει το νομιμοποιητικό πλαίσιο που έθεσαν οι υπό αναφορά πολιτικοί δρώντες (οι πραξικοπηματίες σε αυτή την περίπτωση) επισημαίνοντας ότι η ενέργεια (το πραξικόπημα της 15^{ης} Ιουλίου 1974) έγινε με σκοπό **να τεθεί η Κύπρος «εντός του πεδίου επιρροής της Ελλάδας»**, κάτι το οποίο διακήρυτταν και οι πραξικοπηματίες.

Παράδειγμα 14: Χαρακτηριστική περίπτωση:

«[...] Ο [Προεδρικός Επίτροπός Κώστας] Πετρίδης [...], ανέφερε ότι ο Αναστασιάδης δεν κατευθύνεται μόνο προς τις ΗΠΑ για να διαδραματίσουν ρόλο στην επίλυση του κυπριακού προβλήματος [...] Λέγοντας ότι η Νότια Κύπρος δεν μπόρεσε μέχρι σήμερα να επωφεληθεί από τα συμφέροντα των μεγάλων δυναμικών για δημιουργία πραγματικών προοπτικών λύσης, ο Πετρίδης ανέφερε ότι σήμερα υπάρχει μια συγκυρία στην περιοχή. Ο Πετρίδης είπε ότι διαμορφώνεται ο γεωπολιτικός χάρτης και ότι οι ΗΠΑ προβαίνουν σε κινήσεις προς τη Νότια Κύπρο στο πλαίσιο των δικών τους συμφερόντων. Και είπε ότι [οι Ελληνοκύπριοι] πρέπει να καταβάλουν προσπάθεια να επωφεληθούν απ' αυτά για να διασφαλίσουν την ασφάλειά τους χωρίς να θέτουν σε κίνδυνο τις σχέσεις τους με άλλες χώρες»¹¹⁵.

Ο πολιτικός δρων στην περίπτωση αυτή (και η πηγή της στρατηγικής πλαισίωσης) είναι ο εκπρόσωπος ενός θεσμού της Κυπριακής Δημοκρατίας, ο οποίος αποδίδει τα παραγωγικά αίτια της πολιτικής της Κυβέρνησης στην ανάγκη για προσέγγιση με τις ΗΠΑ στην προσπάθεια αξιοποίησης του αμερικανικού ενδιαφέροντος για την Κύπρο, λόγω της συγκυρίας που υπάρχει στην περιοχή. Επομένως, εδώ ο πολιτικός δρων παρουσιάζεται με όρους των στρατηγικών του κινήσεων με σκοπό την εξυπηρέτηση των συμφερόντων του και των διαθέσιμων επιλογών με σκοπό την ικανοποίηση των στρατηγικών του στόχων.

Παράδειγμα 15: Χαρακτηριστική περίπτωση – πηγή πλαισίωσης ο δημοσιογράφος:

Επιτίτλος: «Η Ελληνοκυπριακή και η Ελληνική κυβέρνηση ετοιμάζονται να εφαρμόσουν μian νέα στρατηγική στο κυπριακό πρόβλημα». Τίτλος: «Το

¹¹⁴ Εφημερίδα Yeni Düzen, 20/07/2014, σελ. 16

¹¹⁵ Εφημερίδα Volkan, 28/07/2014, σελ. 8

κυπριακό πρόβλημα θα μετατραπεί σε πρόβλημα της ΕΕ». «Το αποτέλεσμα που προέκυψε από τις διήμερες επαφές του Ελληνοκύπριου ηγέτη Αναστασιάδη στην Αθήνα είναι η μετατροπή του κυπριακού προβλήματος σε πρόβλημα της ΕΕ. Κατά τις επαφές του Αναστασιάδη τέθηκε η άποψη ότι δεν θα μπορεί πλέον να ισχύει το δόγμα που εκφράζει μέχρι σήμερα η ΕΕ για το κυπριακό πρόβλημα ότι 'αν οι Κύπριοι συμφωνήσουν σε μια λύση, εμείς είμαστε έτοιμοι να την υπογράψουμε'.[...]»¹¹⁶

Στο συγκεκριμένο παράδειγμα οι πολιτικοί δρώντες που έλαβαν την απόφαση αλλαγής στρατηγικής, κατά την εφημερίδα [η οποία αποτελεί και την πηγή της στρατηγικής πλαισίωσης], είναι οι κυβερνήσεις Ελλάδας-Κύπρου οι οποίες στόχο έχουν να εμπλέξουν την ΕΕ πιο ενεργά στο κυπριακό πρόβλημα αποδομώντας το επιχείρημα της Ένωσης ότι είναι έτοιμη να υπογράψει όποιαν λύση συμφωνήσουν οι Κύπριοι και πετυχαίνοντας την μετατροπή του Κυπριακού σε πρόβλημα της ΕΕ, γεγονός που θεωρείται ως θετικότερο για τα συμφέροντα της ελληνοκυπριακής και ελληνικής πλευράς.

3) **Το πλαίσιο της μικροπολιτικής**¹¹⁷: Οι αποφάσεις σε θέματα εξωτερικής πολιτικής ερμηνεύονται με όρους εξυπηρέτησης κομματικών συμφερόντων ή προσωπικών στρατηγικών ενός πολιτικού (Samaras 2002: 84).

Παράδειγμα 16: Χαρακτηριστική περίπτωση:

«[...] Απαντώντας σε ερώτηση, ο Ταλάτ¹¹⁸, ο οποίος σημείωσε ότι ο λόγος μη επίτευξης λύσης κατά την θητεία του τέως ηγέτη της Ελληνοκυπριακής Διοίκησης Χριστόφια ήταν οι εσωτερικές πολιτικές ισορροπίες των Ελληνοκυπρίων και η έλλειψη ενδιαφέροντος από την διεθνή κοινότητα, υπενθύμισε ότι θέλοντας να κρατήσει κοντά του το ΔΗΚΟ, ο Χριστόφιας συμπεριφέρθηκε διστακτικά. [...]»¹¹⁹.

Στο παράδειγμα αυτό ο τέως Τουρκοκύπριος ηγέτης Ταλάτ [πηγή της πλαισίωσης] κατηγορεί τον τέως Πρόεδρο της Δημοκρατίας Δημήτρη Χριστόφια ότι συμπεριφερόταν με βάση τα μικροπολιτικά του συμφέροντα (για «να κρατήσει κοντά του το ΔΗΚΟ») και όχι το καλώς νοούμενο συμφέρον της Κύπρου (το οποίο θα εξυπηρετείτο από τη λύση του Κυπριακού).

Παράδειγμα 17: Χαρακτηριστική περίπτωση:

¹¹⁶ Εφημερίδα Kibris, 31/07/2014, σελ. 12

¹¹⁷ Αντλήθηκε από το: Samaras (2002)

¹¹⁸ Ο Μεχμέτ Αλί Ταλάτ είναι πρώην Τουρκοκύπριος ηγέτης

¹¹⁹ Εφημερίδα Yeni Düzen, 23/07/2014, σελ. 6

«[...] **Ερώτηση:** Αποκαλέσατε [τον Αναστασιάδη] ακροβάτη. Όταν ο Αναστασιάδης ήταν στην αντιπολίτευση και Ελληνοκύπριος ηγέτης ήταν ο Χριστόφιας, [...] δημιουργούσε την εντύπωση ότι επιθυμεί λύση μέχρι τέλους. Όταν εξελέγη Ελληνοκύπριος ηγέτης τι συνέβη άραγε και έγινε τόσο σκληρός και υιοθέτησε μια εθνικιστική ελληνοκυπριακή στάση;

Έρωτλου: Το γεγονός ότι ο Αναστασιάδης είπε ναί στο Σχέδιο Ανάν τον έφερε σε δύσκολη θέση κατά την προεκλογική εκστρατεία για την Ελληνοκυπριακή Προεδρία. Προκάλεσε μια εκστρατεία εναντίον του. Γι' αυτό το λόγο, διαβεβαίωσε το άλλο μικρό κόμμα το ΔΗΚΟ και το Εθνικό Συμβούλιο ότι 'οπωσδήποτε δεν υπάρχει στην ατζέντα μου το Σχέδιο Ανάν'. [...]»¹²⁰

Το συγκεκριμένο παράδειγμα είναι απόσπασμα από συνέντευξη του Τουρκοκύπριου ηγέτη Ντερβίς Έρωτλου στην τουρκική εφημερίδα Cumhuriyet. Στη συνέντευξη που αναδημοσιεύεται από τις τουρκοκυπριακές εφημερίδες, ο Έρωτλου [πηγή της πλαισίωσης] κατηγορεί τον Πρόεδρο Αναστασιάδη [πολιτικός δρων] ότι επιδεικνύει σκληρή στάση κατά τις διαπραγματεύσεις για το Κυπριακό και ότι άλλαξε στάση σε σύγκριση με την περίοδο του δημοψηφίσματος για το Σχέδιο Ανάν. Ο Τουρκοκύπριος ηγέτης αποδίδει τα αίτια αυτής της υποτιθέμενης αλλαγής στάσης σε υποσχέσεις του υποψήφιου Νίκου Αναστασιάδη προς το ΔΗΚΟ κατά την προεκλογική εκστρατεία των Προεδρικών Εκλογών, με προφανή στόχο την εκλογή του στην Προεδρία της Δημοκρατίας.

Παράδειγμα 18:

«[...] Μιλώντας σε μια εκδήλωση, ο Χριστόφιας είπε ότι ο Αναστασιάδης πρέπει να σταματήσει τις 'παλινδρομήσεις', να αφήσει κατά μέρος τα **προσωπικά του συμφέροντα** και να προωθήσει τη λύση της διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας βασισμένης στην πολιτική ισότητα. [...]»¹²¹

Στο συγκεκριμένο παράδειγμα, ο τέως Πρόεδρος της Δημοκρατίας [πηγή της πλαισίωσης] παρουσιάζεται να κατηγορεί τον νυν Πρόεδρο της Δημοκρατίας για «παλινδρομήσεις» και «**προσωπικά συμφέροντα**» που τον εμποδίζουν να προωθήσει λύση ομοσπονδίας στο Κυπριακό. Έτσι ερμηνεύονται αποφάσεις εξωτερικής πολιτικής με όρους εξυπηρέτησης κομματικών συμφερόντων ή προσωπικών στρατηγικών.

¹²⁰ Εφημερίδα Volkan, 22/07/2014, σελ. 15

¹²¹ Εφημερίδα KIBRIS, 24/07/2014, σελ. 20

4) Το **πλαίσιο της διαπλοκής ή των διαπλεκομένων συμφερόντων**¹²²: Σε αυτό το πλαίσιο το πολιτικό παίγνιο στο οποίο εμπλέκονται οι πολιτικοί αποσκοπεί στην ικανοποίηση των «άνομων συμφερόντων του μεγάλου κεφαλαίου ή/και των μεγαλοεκδοτών», οι οποίοι παρουσιάζονται να κινούν τα νήματα (Σαμαράς 2008: 77).

Παράδειγμα 19:

«[...] ένα νέο σκάνδαλο εμφανίστηκε σε σχέση με αγοραπωλησία τουρκοκυπριακών περιουσιών στη Νότια Κύπρο. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς, το όνομα του συζύγου της πρώην Ελληνοκύπριας Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Σωτηρούλας Χαραλάμπους και του ΑΚΕΛ εμπλέκονται στο σκάνδαλο. Στην είδηση που δημοσίευσε με τίτλο 'Ρουσφέτι Χιλιάδων Λιρών και Ευρώ για Τουρκοκυπριακή Γη στα Πολεμίδα', η εφημερίδα Πολίτης ανέφερε ότι το συμβάν περιέχει γεγονότα παρόμοια με εκείνα του σκανδάλου της Δρομολαξιάς, σημειώνοντας ότι ο παραπονούμενος έκανε λόγο για 'εισφορά' που αναγκάστηκε να δώσει στο ΑΚΕΛ για να μεταβιβαστεί στο όνομά του η τουρκοκυπριακή περιουσία. [...]»¹²³

Στην περίπτωση αυτή στο πολιτικό παίγνιο παρουσιάζεται να γίνεται εκμετάλλευση τουρκοκυπριακών περιουσιών για να εξασφαλιστεί «άνομων κερδών» από ένα συγκεκριμένο κόμμα. Οι πολιτικοί που εμπλέκονται στο φερόμενο σκάνδαλο ανήκουν στο εν λόγω κόμμα και η μία εξ αυτών μάλιστα έχει διατελέσει και Υπουργός. Πρόκειται για χαρακτηριστική περίπτωση πλαισίωσης της είδησης με όρους διαπλοκής.

5) Το **σχήμα του ξένου δακτύλου**¹²⁴: Η δράση των πολιτικών και άλλων παραγόντων καθορίζεται από άλλους και αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση αλλότριων συμφερόντων και κάθε κακό που συμβαίνει αποδίδεται σε συνειδητή δράση ξένων παραγόντων (Σαμαράς 2002).

Παράδειγμα 20:

«[...] Ως γνωστό, με εντολή του Downer, μια χορωδία αποτελούμενη από μαριονέτες, υποτακτικούς, παπαγαλάκια, πιόνια, προστακτικούς, συνεργάτες, υποστηρικτές των Ελληνοκυπρίων, ακόλουθους του ΑΚΕΛ και του Χριστόφια και πεμπτοφαλαγγίτες, κατηγορούν τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Derviş Eroğlu για το εξής: Μόλις εξελέγη στην προεδρία της δημοκρατίας ο Eroğlu υποσχέθηκε ότι θα συνέχιζε τις συνομιλίες απ' εκεί που έμεινε ο Talat. Όμως υπαναχώρησε και δεν δέχτηκε την διασταυρούμενη ψήφο πάνω στην οποία συμφώνησαν οι Talat και Χριστόφιας. Οι συνομιλίες περιήλθαν σε αδιέξοδο

¹²² Αντλήθηκε από το: Σαμαράς (2008)

¹²³ Εφημερίδα Kibris, 14/07/2014, σελ. 11

¹²⁴ Αντλήθηκε από το: Σαμαράς (2002)

*επειδή ο Eroğlu απορρίπτει τη διασταυρούμενη ψήφο, διότι ο Eroğlu δεν θέλει λύση και η τουρκική πλευρά θα κατηγορηθεί από τα Ηνωμένα Έθνη [...]*¹²⁵.

Στο συγκεκριμένο παράδειγμα γίνεται λόγος για «μαριονέτες, υποτακτικούς, παπαγαλάκια, πιόνια, προστακτικούς, συνεργάτες, υποστηρικτές των Ελληνοκυπρίων, ακόλουθους του ΑΚΕΛ και του Χριστόφια και πεμπτοφαλαγγίτες» εντός της τουρκοκυπριακής κοινότητας, οι οποίοι δουλεύουν υπέρ των Ελληνοκυπρίων και εναντίον του [τέως] Τουρκοκύπριου ηγέτη καθ' υπόδειξη του τέως Ειδικού Συμβούλου του ΓΓ του ΟΗΕ Alexander Downer, ο οποίος μαζί με τους Ελληνοκύπριους που αναφέρονται στο πιο πάνω απόσπασμα ενεργούν ως «ο ξένος δάχτυλος». Συνεπώς, οι εν λόγω δρώντες αποτελούν το υποκείμενο της ανάλυσης σε αυτό το παράδειγμα. Οι δε Τουρκοκύπριοι πολιτικοί δρώντες είναι το «εργαλείο» που χρησιμοποιείται «για εξυπηρέτηση αλλότριων συμφερόντων και όχι του εθνικού καλού» παρακινούμενοι από «τη συνειδητή δράση ξένων παραγόντων».

Παράδειγμα 21:

*«Καθώς πλησιάζει η 40^η επέτειος της Ειρηνευτικής Επιχείρησης, με καθοδήγηση της Ελληνοκυπριακής Διοίκησης, καταχωρήθηκε αγωγή κατά της Τουρκίας στο Διεθνές Δικαστήριο Εγκλημάτων Πολέμου στη Χάγη με τον ισχυρισμό ότι 'η Τουρκία διέπραξε έγκλημα πολέμου στην Κύπρο'. **Ο εκ των Ευρωβουλευτών της Ελληνοκυπριακής Διοίκησης Κώστας Μαυρίδης** προσέφυγε στο δικαστήριο στις 14 Ιουλίου μαζί με μια ομάδα Ελληνοκυπρίων. [...] Η Τουρκία, λέει, 'διέπραξε έγκλημα πολέμου ιδρύοντας την ΤΔΒΚ και μεταφέροντας πληθυσμό στο βόρειο τμήμα της Κύπρου'. Μετά από αυτή την προσφυγή, άρχισαν να προσφεύγουν στο δικαστήριο και **πολλές ελληνοκυπριακές οργανώσεις πολιτών**. Φαίνεται ότι αυτές οι προσφυγές οργανώθηκαν από προηγουμένως και τώρα θα έρθουν στην ημερήσια διάταξη με συστηματικό και διαρκή τρόπο [...] Καλά, τότε ήρθε στην ημερήσια διάταξη η καταχώρηση προσφυγών κατά της Τουρκίας στη Χάγη; Να το εξηγήσουμε και αυτό. **Ο Γενικός Γραμματέας της Τουρκοκυπριακής Συντεχνίας Δασκάλων (ΚΤÖS) Şener Elçil**, ο οποίος κατηγορεί την Τουρκία ως 'κατοχική και αποικιοκρατική δύναμη' αλλά κάθε μήνα παίρνει έναν παχουλό μισθό από τα χρήματα που στέλνει η Τουρκία στον τουρκοκυπριακό λαό, είπε το εξής σε μια εκπομπή στην ελληνοκυπριακή τηλεόραση που συμμετείχε πέρσι: 'Η Τουρκία διέπραξε έγκλημα πολέμου στην Κύπρο και η Ελληνοκυπριακή Διοίκηση πρέπει να καταχωρήσει αγωγή κατά της Τουρκίας στη Χάγη'. [...] Σε δήλωση στην οποία προέβησαν στις 22 Μαΐου, **ο Şener Elçil και ο Murat Kanatli του ΥΚΡ**¹²⁶ απηύθυναν έκκληση λέγοντας ότι 'πρέπει να καταχωρηθεί αγωγή κατά της Τουρκίας στη Χάγη'. Είχε πει κατά λέξη το εξής ο Kanatli: 'Η Τουρκία έχει διαπράξει έγκλημα πολέμου στην Κύπρο και πρέπει να δικαστεί ως εγκληματίας πολέμου'. [...] **Οι Elçil και Kanatli κάνουν τους συμβουλάτορες των Ελληνοκυπρίων. Ποιος ξέρει, οι Elçil και Kanatli***

¹²⁵ Εφημερίδα Volkan, 27/07/2014, σελ. 3

¹²⁶ Πρόκειται για το Yeni Kibris Partisi (ΥΚΡ) ή Κόμμα Νέα Κύπρος που ανήκει στον χώρο της αριστεράς.

μπορεί να καταθέσουν και ως μάρτυρες υπέρ των Ελληνοκυπρίων όταν αρχίσουν οι δίκες αυτές. [...]»¹²⁷

Στο συγκεκριμένο παράδειγμα η ενέργεια των Ελληνοκυπρίων να καταχωρήσουν αγωγή κατά της Τουρκίας για εγκλήματα πολέμου στην Κύπρο αποδίδεται σε παρότρυνση από δύο Τουρκοκύπριους. Ο τρόπος που παρουσιάζονται οι δύο Τουρκοκύπριοι οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ο αρθρογράφος τους θεωρεί ως «προδότες της πατρίδας» ή ως «υποκινούμενους από ξένο δάχτυλο» ή και ως «πράκτορες των Ελληνοκυπρίων», αφού οι πράξεις τους έχουν ως αποτέλεσμα μια «εθνικά καταδικαστέα ενέργεια», όπως η καταχώρηση αγωγής κατά της Τουρκίας για εγκλήματα πολέμου. Επομένως, οι Ελληνοκύπριοι παρουσιάζονται να έχουν τον «ξένο δάχτυλο» που επεμβαίνει στα εσωτερικά της τουρκοκυπριακής κοινότητας και εκμεταλλεύεται κάποιους «προδότες».

Παράδειγμα 22:

«[...] Ο Sadrazam¹²⁸, ο οποίος είπε ότι έχουν παρόμοιες πτυχές η ΕΟΚΑ και η ΤΜΤ που δραστηριοποιούνται στο βόρειο και στο νότιο μέρος της Κύπρου, σημείωσε ότι στη βάση και των δύο σχηματισμών βρίσκεται το γεγονός ότι 'κατευθύνονταν από την Αγγλία και την Αμερική'. [...]»¹²⁹

Στο συγκεκριμένο παράδειγμα η ΕΟΚΑ και η ΤΜΤ, δύο οργανώσεις με διακηρυγμένους αντίθετους στόχους, παρουσιάζονται ως όργανα της «Αγγλίας και της Αμερικής», δηλαδή του «ξένου δαχτύλου», ο οποίος, σύμφωνα με αυτή την προσέγγιση, προκάλεσε την σύγκρουση μεταξύ των δύο εθνικών κοινοτήτων της Κύπρου.

4.4.6. Παρουσίαση Τυπολογικού Συστήματος Ερμηνευτικών Σχημάτων State-Mapping

6) **Το πλαίσιο της προπαγάνδας¹³⁰**. Το πλαίσιο αυτό διασυνδέει με όλους τους αρνητικούς συνειρμούς που φέρει η λέξη «προπαγάνδα» (Samaras 2002: 86).

¹²⁷ Εφημερίδα Volkan, 22/07/2014, σελ. 2

¹²⁸ Ο Halil Sadrazam είναι εν αποστρατεία αξιωματικός του στρατού.

¹²⁹ Εφημερίδα KIBRIS, 24/07/2014, σελ. 19

¹³⁰ Αντλήθηκε από το: Samaras (2002)

Παράδειγμα 23: Χαρακτηριστική περίπτωση:

«[...] Η ελληνοκυπριακή πλευρά δήλωσε ότι είναι έτοιμη να συζητήσει τη 'δίζωνική δικοινοτική ομοσπονδία'. Πάλι θα κάνουν ότι συζητούν αυτή τη φόρμουλα, την οποία από το 1977 ως το 2004 'έκαναν ότι συζητούσαν για λόγους τακτικής, αλλά ουδέποτε την αποδέχτηκαν' και θα συνεχίσουν και πάλι την προπαγάνδα τους για να παρουσιάσουν την τουρκική πλευρά ως 'αδιάλλακτη'. [...]»¹³¹.

Στην περίπτωση αυτή, η ελληνοκυπριακή πλευρά κατηγορείται ότι δεν επιθυμεί ειλικρινώς λύση του Κυπριακού στη βάση της ομοσπονδίας και ότι επιδίδεται σε προπαγάνδα για να παρουσιάσει την τουρκική πλευρά ως αδιάλλακτη.

Παράδειγμα 24:

«Από σήμερα η εφημερίδα μας VOLKAN εισέρχεται σε μια νέα περίοδο. Ο ιδιοκτήτης του Δημοσιογραφικού Ομίλου Akdeniz Χουσεϊν Ματζίτ Γιουσούφ [...] γίνεται ο νέος ιδιοκτήτης και γενικός διευθυντής έκδοσης της εταιρείας και της εφημερίδας. [...] Οι αρχές και η αποστολή της εφημερίδας θα είναι οι εξής: [...] Να δημοσιεύει άρθρα που προβάλλουν τις πραγματικότητες έναντι της δυσφημιστικής και κακόβουλης προπαγάνδας του ιμπεριαλισμού και της ελληνοκυπριακής διοίκησης κατά της Μητέρας Πατρίδας και της ΤΔΒΚ. [...]»¹³².

Στο παράδειγμα αυτό ως «ετερότητα» παρουσιάζεται ο «ιμπεριαλισμός» γενικά και η «ελληνοκυπριακή διοίκηση», όπως χαρακτηρίζεται η Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Αμφότεροι κατηγορούνται ότι διεξάγουν «δυσφημιστική και κακόβουλη προπαγάνδα» κατά της «Μητέρας Πατρίδας», όπως η εφημερίδα αποκαλεί την Τουρκία, και της «ΤΔΒΚ», δηλαδή του μη αναγνωρισμένου διεθνώς μορφώματος στη βόρεια κατεχόμενη Κύπρο.

7) **Η συγκρουσιακή πλαισίωση**¹³³: Στην περίπτωση της συγκρουσιακής πλαισίωσης η είδηση περιέχει συγκρούσεις, αντιπαραθέσεις, διαφωνίες, αντιτιθέμενες απόψεις και ανταγωνισμούς και το υποκείμενο παρουσιάζεται να συμμετέχει ως αντίδικος ή χώρος μιας αντιπαραθέσης ή σύγκρουσης (Σαμαράς 2014: 237).

Παράδειγμα 25:

«Η εφημερίδα Αλήθεια έγραψε ότι, σε σχέση με την ενταξιακή πορεία της Τουρκίας στην ΕΕ, ο Ελληνοκύπριος Κυβερνητικός Εκπρόσωπος Νίκος Χριστοδουλίδης είπε ότι ως μια χώρα την οποία η Τουρκία χαρακτηρίζει ως

¹³¹ Εφημερίδα Volkan, 13/07/2014, σελ. 4

¹³² Εφημερίδα Volkan, 14/07/2014, σελ. 3

¹³³ Αντλήθηκε από το: Iordanidou, Samaras & Dimitriou (2014)

‘ανύπαρκτη Κυπριακή Δημοκρατία’, δεν θα διευκολύνουν τη διαδικασία ένταξης αυτής της χώρας αυτής στην ΕΕ»¹³⁴.

Στο παράδειγμα το πολιτικό υποκείμενο, η Κυπριακή Δημοκρατία, παρουσιάζεται μέσω ενός θεσμού της, του Κυβερνητικού Εκπροσώπου, να βρίσκεται σε σύγκρουση με την Τουρκία, εμποδίζοντας την ενταξιακή της πορεία στην ΕΕ. Πεδίο σύγκρουσης είναι η ΕΕ.

Παράδειγμα 26:

«Η Ευρωβουλευτής του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος με το ΔΗΣΥ του Ελληνοκυπριακού τομέα Ελένη Θεοχάρους επέκρινε τόσο την Ελλάδα και όσο την Τουρκία. [...] κατά τη συζήτηση της μεταβίβασης της Προεδρίας της ΕΕ από την Ελλάδα στην Ιταλία στο Ευρωκοινοβούλιο, η Θεοχάρους αντέδρασε στο γεγονός ότι η Τουρκία χαρακτήρισε την Νότια Κύπρο ως μη λειτουργήσιμη ‘defunct’ σε έγγραφο που υπέβαλε στο συμβούλιο σύνδεσης που πραγματοποιήθηκε πρόσφατα. [...]»¹³⁵.

Στο παράδειγμα αυτό παρουσιάζεται η συγκρουσιακή σχέση ενός θεσμικού αντιπροσώπου της Κυπριακής Δημοκρατίας στο Ευρωκοινοβούλιο με τον Έλληνα Υπουργό Εξωτερικών, την Τουρκία και την ΕΕ. Ενδεικτικός ο τίτλος του δημοσιεύματος: «Πολιτικός του ΔΗΣΥ επιτέθηκε στις μητέρες πατρίδες».

Παράδειγμα 27:

«[...] Υπενθυμίζοντας τους ισχυρισμούς ότι ο Lyn Pascoe θα διοριστεί στο πόστο του Ειδικού Συμβούλου του ΟΗΕ για την Κύπρο, η εφημερίδα Σημερινή [...] έγραψε ότι η ελληνοκυπριακή κυβέρνηση και τα ελληνοκυπριακά κόμματα αντιτίθενται σε αυτό τον διορισμό. [...]»¹³⁶

Στο συγκεκριμένο παράδειγμα οι Ελληνοκύπριοι, τόσο ως κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας όσο και ως κόμματα, παρουσιάζονται να είναι σε σύγκρουση με τον ΟΗΕ λόγω ενός φημολογούμενου διορισμού στη θέση του Ειδικού Συμβούλου του ΓΓ του ΟΗΕ για το Κυπριακό.

8) **Το πλαίσιο του προβλήματος**¹³⁷: Ο πολιτικός δρων (άτομο ή συλλογικότητα) παρουσιάζεται να είναι πηγή κάποιου προβλήματος ή αντιμετωπίζει ένα πρόβλημα, που αφορά ευθέως τον ίδιο (ή ένα μέρος του αν πρόκειται για συλλογικότητα) και συσχετίζεται ευθέως με αυτόν (Σαμαράς 2014: 237).

¹³⁴ Εφημερίδα Volkan, 28/07/2014, σελ. 3

¹³⁵ Εφημερίδα Kibris, 04/07/2014, σελ. 17

¹³⁶ Εφημερίδα Volkan, 17/07/2014, σελ. 15

¹³⁷ Αντλήθηκε από το: Iordanidou, Samaras & Dimitriou (2014)

Παράδειγμα 28: Χαρακτηριστική περίπτωση που ο δρων παρουσιάζεται να αντιμετωπίζει πρόβλημα:

*«Ο ΓΓ του ΑΚΕΛ Άντρος Κυπριανού, αναφερόμενος στο κυπριακό πρόβλημα, εξέφρασε την άποψη ότι δεν υπάρχει φως στην άκρη του τούνελ. [...] Υποστήριξε ότι τα προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η Κύπρος είναι πολύ σοβαρά και θα καθορίσουν αν ο κυπριακός λαός, Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι, θα επιβιώσουν και θα ορίσουν το μέλλον τους. [...] Σημειώνοντας ότι **αυξήθηκε η μαζική μετανάστευση των Ελληνοκυπρίων, ο Κυπριανού είπε ότι η Νότια Κύπρος περνά δύσκολες στιγμές [...]**»¹³⁸*

Στην είδηση παρουσιάζεται η Κύπρος να αντιμετωπίζει το πρόβλημα του Κυπριακού, αλλά και την οικονομική κρίση που προκαλεί μετανάστευση. Στην περίπτωση αυτή παρουσιάζονται να υπάρχουν δύο προβλήματα και δύο δρώντες που τα αντιμετωπίζουν. Η «Κύπρος» και ο «κυπριακός λαός» είναι ο δρων στην πρώτη πρόταση όταν γίνεται αναφορά στο πρόβλημα του Κυπριακού και «οι Ελληνοκύπριοι» και η «Νότια Κύπρος» στη δεύτερη, όταν το πρόβλημα είναι η οικονομική κρίση.

Παράδειγμα 29: Ο δρων παρουσιάζεται ως η πηγή του προβλήματος:

*«Το κυπριακό πρόβλημα είναι ένα διεθνές πρόβλημα που βρίσκεται στην ημερήσια διάταξη του ΣΑ του ΟΗΕ εδώ και 50 χρόνια. **Είναι ένα πρόβλημα που δημιούργησαν οι Ελληνοκύπριοι** και προέκυψε με τη διαίρεση του νησιού, ως αποτέλεσμα του γεγονότος ότι οι Ελληνοκύπριοι έκαναν τα πάντα σκόνη για να υλοποιήσουν την Ένωση και οι Τουρκοκύπριοι αναγκάστηκαν να αντισταθούν για να την εμποδίσουν. [...]*»¹³⁹

Στην περίπτωση αυτή οι Ελληνοκύπριοι παρουσιάζονται ως η πηγή του πολιτικού προβλήματος που αντιμετωπίζει η Κύπρος, λόγω της επιθυμίας τους να υλοποιήσουν την ένωση με την Ελλάδα.

Παράδειγμα 30: Οριακή περίπτωση:

*Τίτλος δημοσιεύματος: «**Μεταφέρονται ναρκωτικά από το Νότο στην ΤΔΒΚ**». «Συνελήφθησαν δύο άτομα στην πύλη διέλευσης του Λήδρα Πάλας τα οποία είχαν στην κατοχή τους ουσία που πιστεύεται ότι χρησιμοποιείται στην κατασκευή ναρκωτικών. [...]*»¹⁴⁰

Στη σύντομη αυτή είδηση, ο «Νότος», όπως χαρακτηρίζεται η υπό τον έλεγχο της Κυπριακής Δημοκρατίας περιοχή, παρουσιάζεται ως χώρος από τον οποίο εισάγονται ναρκωτικά στις κατεχόμενες περιοχές. Στο δημοσίευμα τα ναρκωτικά δεν ορίζονται

¹³⁸ Εφημερίδα Yeni Düzen, 01/07/2014, σελ. 9

¹³⁹ Εφημερίδα Kıbrıs, 06/07/2014, σελ. 15

¹⁴⁰ Εφημερίδα Volkan, 13/07/2014, σελ. 11

σαφώς ως «πρόβλημα», αλλά δεν παύουν από να είναι ένα πρόβλημα που αντιμετωπίζουν όλες οι χώρες του κόσμου. Ο τρόπος που παρουσιάζεται το πρόβλημα στο εν λόγω δημοσίευμα και ειδικά ο τίτλος του οδηγεί τον αναγνώστη να θεωρήσει την ελεγχόμενη από την Κυπριακή Δημοκρατία περιοχή ως πηγή προέλευσης του προβλήματος για τους Τουρκοκύπριους (ή τουλάχιστον ως μία από της πηγές του προβλήματος) και να χειραγωγήσει την σκέψη του ούτως ώστε πιθανόν να επιθυμεί κλείσιμο των σημείων διέλευσης μεταξύ των δύο περιοχών ούτως για να περιοριστεί το πρόβλημα. Το παράδειγμα μπορεί να χαρακτηριστεί ως «οριακή περίπτωση» λόγω έλλειψης σαφούς αναφοράς στη λέξη «πρόβλημα».

9) **Πλαίσιο θετικών επιδράσεων**¹⁴¹: Στο πλαίσιο αυτό ο δρων παρουσιάζεται σε όρους θετικών επιδράσεων που προκαλεί (Σαμαράς 2014: 238).

Παράδειγμα 31: Περίπτωση με Ελληνοκύπριο πολιτικό:

«Η δικοινοτική Τεχνική Επιτροπή Πολιτιστικής Κληρονομιάς που συστάθηκε το 2008 από τους ηγέτες [των δύο κοινοτήτων] άρχισε χθες τις εργασίες ενίσχυσης του Κάστρου του Οθέλλου που είναι ένα από τα μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς των οποίων η αναστήλωση αποτελεί προτεραιότητα. [...] Ο συμπρόεδρος της Τεχνικής Επιτροπής Πολιτιστικής Κληρονομιάς Τάκης Χατζηδημητρίου, σημειώνοντας ότι είναι περήφανος για την εφαρμογή του σχεδίου από την επιτροπή τους, ανέφερε ότι το Κάστρο του Οθέλλου είναι ένας χώρος που αποτέλεσε έμπνευση για τη λογοτεχνία και τη μουσική [...] 'Μόνο με τη συνεργασία και κοινούς στόχους μπορούμε να φτάσουμε κάπου', είπε ο Χατζηδημητρίου»¹⁴².

Στην περίπτωση αυτή παρουσιάζεται η θετική επίπτωση της συνεργασίας ανάμεσα στις δύο κοινότητες, δηλαδή η αναστήλωση του Κάστρου του Οθέλλου. Το υποκείμενο (ο δρων) είναι η **δικοινοτική Τεχνική Επιτροπή Πολιτιστικής Κληρονομιάς** στην πρώτη πρόταση και ο **συμπρόεδρος** της εν λόγω Επιτροπής στη δεύτερη. Η απόφαση της Επιτροπής, στην οποία παρουσιάζεται να έχει συμβάλει και ο συμπρόεδρος της (αφού δηλώνει περήφανος για την εφαρμογή του σχεδίου της επιτροπής «τους»), είναι η ενέργεια που έχει θετική επίδραση (την αναστήλωση του Κάστρου).

Παράδειγμα 32:

«Ο ΓΓ του Δημοκρατικού Κόμματος – Εθνικές Δυνάμεις Χασάν Τάτσοι δήλωσε ικανοποίηση για το γεγονός ότι υποδέχτηκε τον [ηγέτη των Ευρωπαϊκών Φιλελεύθερων Δημοκρατών] Γουάτσον στην Βόρεια Κύπρο και στα Κεντρικά

¹⁴¹ Αντλήθηκε από το: Iordanidou, Samaras & Dimitriou (2014)

¹⁴² Εφημερίδα Kibris, 04/07/2014, σελ. 4

Γραφεία του ΔΚ-ΕΔ. Αναφέροντας ότι θα συζητηθεί το θέμα της ένταξης του ΔΚ-ΕΔ στη Συμμαχία Ευρωπαίων Φιλελευθέρων και Δημοκρατών, ο Τάτσοϊ ευχαρίστησε την Πρόεδρο των Ενωμένων Δημοκρατών (ΕΔΗ) [Πραξούλα Αντωνιάδου] Κυριάκου για την επίσκεψη. Ο Τάτσοϊ σημείωσε ότι και τα δύο κόμματα θα ενισχύσουν τις σχέσεις τους για μια καλύτερη λύση στην Κύπρο και ένα καλύτερο μέλλον. [...]»¹⁴³.

Στο παράδειγμα παρουσιάζονται οι θετικές για το τουρκοκυπριακό Δημοκρατικό Κόμμα επιδράσεις της πολιτικής της Προέδρου των ΕΔΗ, η οποία φέρεται να έχει διαδραματίσει ρόλο στην επίσκεψη του Προέδρου της Συμμαχίας των Ευρωπαίων Φιλελευθέρων και Δημοκρατών στα γραφεία του τουρκοκυπριακού Δημοκρατικού Κόμματος, καθώς και στις συζητήσεις για ένταξη του κόμματος αυτού στη Συμμαχία των Ευρωπαίων Φιλελευθέρων. Επομένως, το υπό εξέταση υποκείμενο σε αυτή την περίπτωση είναι η Πρόεδρος των ΕΔΗ, οι ενέργειες της οποίας φέρονται να γίνονται «για μια καλύτερη λύση στην Κύπρο και ένα καλύτερο μέλλον» και να έχουν θετικές επιδράσεις.

10) **Πλαίσιο αρνητικών επιπτώσεων**¹⁴⁴: Στο πλαίσιο αυτό ο δρων παρουσιάζεται σε όρους κόστους επιπτώσεων ή αρνητικών επιδράσεων που προκαλεί (Σαμαράς 2014: 238).

Παράδειγμα 33:

«Ο ηγέτης των Ευρωπαίων Φιλελευθέρων Δημοκρατών Γράχαμ Γουάτσον [...]είχε χθες σειρά επαφών στην ΤΔΒΚ. [...] Η Πρόεδρος της Βουλής Σιμπέλ Σιμπέρ, [...], επανέλαβε ότι οι επαφές με τους Τουρκοκύπριους θα συμβάλουν στη λύση και την ειρήνη. Υπενθυμίζοντας ότι η μελλοντική ειρήνη θα γίνει μεταξύ των δύο κοινοτήτων, η Σιμπέρ σημείωσε ότι δεν πρέπει να αποφεύγονται επαφές με τους Τουρκοκύπριους και απευθυνόμενη προς την ελληνοκυπριακή πλευρά την κάλεσε να μην εμποδίζει τέτοιου είδους επαφές. Λέγοντας ότι τέτοια εμπόδια δεν θα έχουν οποιαδήποτε συμβολή τόσο στην γλώσσα της ειρήνης όσο και στη διαδικασία, η Σιμπέρ ανέφερε ότι αυτά θα προκαλέσουν ψυχρότητα στις σχέσεις και κάλεσε την ελληνοκυπριακή πλευρά να στηρίζει τέτοιου είδους επαφές»¹⁴⁵.

Στο παράδειγμα αυτό οι ενέργειες της ελληνοκυπριακής πλευράς παρουσιάζονται ότι εμποδίζουν τις επαφές των Τουρκοκυπρίων με τον έξω κόσμο και δεν συμβάλλουν στη λύση.

Παράδειγμα 34:

¹⁴³ Εφημερίδα Kibris, 05/07/2014, σελ. 20

¹⁴⁴ Αντλήθηκε από το: Iordanidou, Samaras & Dimitriou (2014)

¹⁴⁵ Εφημερίδα Kibris, 05/07/2014, σελ. 20

«[...] Ο Τολγκά υπενθύμισε ότι 13 από τους αιχμαλώτους, οι οποίοι κρατούνταν στο δημοτικό σχολείο, **εκτελέστηκαν από τους Ελληνοκύπριους και ακολούθως θάφτηκαν σε ομαδικό τάφο.** [...]»¹⁴⁶

Στην περίπτωση αυτή ενέργειες στις οποίες προέβησαν [στο παρελθόν] Ελληνοκύπριοι είχαν ως συνέπεια να υποφέρουν Τουρκοκύπριοι.

11) **Πλαίσιο φόβου/απειλής**¹⁴⁷: Αφορά περιπτώσεις που το πολιτικό υποκείμενο παρουσιάζεται σε όρους φόβου, απειλής και αρνητικών προσδοκιών για το μέλλον και περιλαμβάνει παραδείγματα που είτε το ίδιο το πολιτικό υποκείμενο βιώνει φόβο ή απειλή είτε αποτελεί το παραγωγικό αίτιο γι' αυτά (Σαμαράς 2014: 238).

Παράδειγμα 35: Περίπτωση με τον πολιτικό δρων να αποτελεί το παραγωγικό αίτιο της απειλής:

«[...] Δεν μπορούν να τύχουν διαπραγματεύσεως οι εγγυήσεις και η πολιτική ισότητα, δηλαδή η κυρίαρχη ισότητα της ΤΔΒΚ με το Ελληνοκυπριακό κράτος και το γεγονός ότι η συμφωνία θα στηρίζεται σε δύο ίσα-κυρίαρχα κράτη, δεν μπορούν να εγκαταλειφθούν αυτές οι αρχές. **Σε αντίθετη περίπτωση θα ανοίξει ο δρόμος για να γίνει η Κύπρος μια δεύτερη Κρήτη.** Και δεν μπορούμε να το επιτρέψουμε ποτέ αυτό[...]»¹⁴⁸.

Η απειλή που ενυπάρχει στο δημοσίευμα αυτό είναι «η μετατροπή της Κύπρου σε Κρήτη», δηλαδή σε τμήμα της Ελλάδας, σε περίπτωση που καταργηθούν οι εγγυήσεις της Τουρκίας και η «κυρίαρχη πολιτική ισότητα» των Τουρκοκυπρίων. Οι Ελληνοκύπριοι εδώ αποτελούν το παραγωγικό αίτιο της απειλής, λόγω ισχύος.

Παράδειγμα 36: Περίπτωση που ο υπό εξέταση πολιτικός δρων βιώνει ο ίδιος φόβο:

«[...] Σύμφωνα με την είδηση, μια πηγή από την κυβέρνηση Αναστασιάδη ισχυρίστηκε ότι οι θέσεις που υπέβαλε χθες η τουρκοκυπριακή πλευρά επιβεβαιώνουν τους φόβους της ελληνοκυπριακής διοίκησης ότι μέσω του πάρε δώσε [η τουρκοκυπριακή πλευρά] θέλει είτε 'να μεγαλώσει το χάσμα μεταξύ των θέσεων' των δύο πλευρών για να διασφαλίσει τις θέσεις της είτε 'να οδηγήσει τις συνομιλίες σε αδιέξοδο για να θέσει σε εφαρμογή το Σχέδιο Β' που αφορά την πολιτική αναβάθμιση της ΤΔΒΚ [...]»¹⁴⁹.

Στην περίπτωση αυτή οι Ελληνοκύπριοι παρουσιάζονται να βιώνουν φόβο της κατάρρευσης των διαπραγματεύσεων λόγω της στάσης των Τουρκοκυπρίων και της παγίωσης της διχοτόμησης της Κύπρου μέσω της αναβάθμισης της «ΤΔΒΚ».

¹⁴⁶ Εφημερίδα Kibris, 23/07/2014, σελ. 20

¹⁴⁷ Αντλήθηκε από: Δογάνη (2014)

¹⁴⁸ Εφημερίδα Volkan, 25/07/2014, σελ. 3

¹⁴⁹ Εφημερίδα Volkan, 25/07/2014, σελ. 3

Παράδειγμα 37:

Υπότιτλος: «Αυτά που πρέπει να αποφασίσει η Ελληνοκυπριακή διοίκηση». Κείμενο: «[...] Κάτω από αυτές τις συνθήκες, η κυβέρνηση πρέπει να λάβει τις εξής στρατηγικές αποφάσεις λαμβάνοντας υπόψη τις απειλές από τις περιφερειακές εξελίξεις και την Τουρκία, τις επιθετικές τάσεις των ισλαμιστών της Αλ Γκάιντα και του ISIS: [...]»¹⁵⁰

Στην περίπτωση αυτή η κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας παρουσιάζεται να απειλείται από τις εξελίξεις που διαδραματίζονται στην περιοχή και γείτονες όπως η Τουρκία, η Αλ Γκάιντα και το ISIS και γι' αυτό συζητά την λήψη κάποιων μέτρων προστασίας. Ο κίνδυνος είναι αντικειμενικός και η πιθανότητα να προκληθεί βλάβη είναι υπαρκτή, αφού οι προαναφερθέντες πολιτικοί δρώντες διαθέτουν και την ισχύ και τα μέσα για να πραγματοποιήσουν επίθεση και να προκαλέσουν βλάβη στην Κύπρο. Πρόκειται για άλλη μια περίπτωση βιωμένου φόβου.

Παράδειγμα 38: Οριακή περίπτωση πρόκλησης φόβου λόγω αδυναμίας:

«Λόγω του κλεισίματος ενός σημαντικού μέρους του εναέριου χώρου του Τελ Αβίβ εξαιτίας των αεροπορικών επιδρομών του Ισραήλ στη Γάζα, όλες οι υπηρεσίες σε σχέση με τις πολιτικές πτήσεις μετακύλησαν στο FIR Λευκωσίας. Εγνώσθη ότι γι' αυτό το λόγο υπάρχει μεγάλο πρόβλημα και ότι οι Ελληνοκύπριοι Ελεγκτές Εναέριας Κυκλοφορίας βρίσκονται κάτω από έντονη πίεση λόγω των προβλημάτων στον εναέριο χώρο του Ισραήλ. Η εφημερίδα Φιλελεύθερος ανέφερε ότι [...] η πυκνή κίνηση στον εναέριο χώρο του Ισραήλ προκαλεί καθυστερήσεις στο FIR Λευκωσίας εδώ και 24 ώρες. Σύμφωνα με την εφημερίδα, μέσα σε αυτό το περιβάλλον, ο εκπρόσωπος του Eurocontrol Joe Sultana μεταβαίνει σήμερα στην ελληνοκυπριακή πλευρά με στόχο την προώθηση του σχεδίου αναδόμησης του Ελληνοκυπριακού Τμήματος Πολιτικής Αεροπορίας και τη μετατροπή του από κρατικό τμήμα σε οργανισμό δημοσίου δικαίου. [...]»¹⁵¹

Στη συγκεκριμένη περίπτωση υπάρχει ένα πρόβλημα προσωρινό που προκαλείται λόγω των ισραηλινών αεροπορικών βομβαρδισμών στη Γάζα. Εξαιτίας αυτού του γεγονότος δημιουργείται συμφόρηση στο FIR Λευκωσίας, η οποία φαίνεται να διασυνδέεται στο δημοσίευμα και με το δομικό πρόβλημα που φέρεται να αντιμετωπίζει το Τμήμα Πολιτικής Αεροπορίας της Κυπριακής Δημοκρατίας. Λόγω αυτών των δομικών αδυναμιών, μάλιστα, εκπρόσωπος του Eurocontrol θα επισκεπτόταν τη Λευκωσία για να συζητήσει αλλαγή του νομικού καθεστώτος του Τμήματος. Επομένως, το πρόβλημα της συμφόρησης που προκαλείται από τους βομβαρδισμούς επιτείνεται από τις αδυναμίες του Τμήματος Εναέριας Κυκλοφορίας, οι οποίες εκλαμβάνονται ως απειλή και ρίσκο για την ασφάλεια των εναέριων

¹⁵⁰ Εφημερίδα Afrika, 07/07/2014, σελ. 10

¹⁵¹ Εφημερίδα Afrika, 12/07/2014, σελ.11

συγκοινωνιών από τον ευρωπαϊκό οργανισμό, που γι' αυτό το λόγο ανέλαβε δράση. Η περίπτωση χαρακτηρίζεται ως οριακή γιατί δεν υπάρχει σαφής αναφορά σε φόβο, απειλή ή ρίσκο στο δημοσίευμα.

12) **Πλαίσιο ελπίδας**¹⁵²: Ο δρων παρουσιάζεται με όρους ελπίδας και θετικών προσδοκιών τις οποίες είτε βιώνει ο ίδιος είτε δημιουργεί (Σαμαράς 2014: 238).

Παράδειγμα 39:

«Ο Πρόεδρος της Ελληνοκυπριακής Διοίκησης Νίκος Αναστασιάδης δέχτηκε τα διαπιστευτήρια μερικών ξένων πρέσβων και έδωσε μηνύματα σε σχέση με το κυπριακό πρόβλημα και την έξοδο της Νότιας Κύπρου από την οικονομική κρίση. Σύμφωνα με είδηση της εφημερίδας ο Φιλελεύθερος [...] ο Αναστασιάδης σημειώνοντας ότι η συμφωνία που επιτεύχθηκε σε σχέση με το Κοινό Ανακοινωθέν στις 11 Φεβρουαρίου 2014 άνοιξε τον δρόμο για διαπραγματεύσεις, είπε ότι 'σε αυτή τη διαδικασία αποδίδουμε μεγάλη σημασία στα Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης'»¹⁵³.

Το μήνυμα ελπίδας σε αυτή την περίπτωση αφορά την αισιοδοξία για έξοδο από την οικονομική κρίση και θετικές προσδοκίες από τη συμφωνία για το Κοινό Ανακοινωθέν. Το μήνυμα της ελπίδας αποτελεί μέρος της ρητορικής του ίδιου του πολιτικού υποκειμένου, δηλαδή του Προέδρου Αναστασιάδη.

Παράδειγμα 40: Οριακή περίπτωση:

«Ο Τουρκοκύπριος διαπραγματευτής Κουτρέντ Όζερσαϊ είπε ότι αν δεν έβλεπε ελπίδα στη διαδικασία των διαπραγματεύσεων θα μπορούσε να παραιτηθεί από τα καθήκοντά του. '[...] Ο Κουτρέντ Όζερσαϊ σημείωσε ότι παρ' όλα αυτά έχει έστω και λίγη ελπίδα για τη διαδικασία και ότι το θέμα θα ξεκαθαρίσει πιο πολύ εντός των προσεχών μηνών [...] Αναφέροντας ότι είναι δυνατό να λυθεί το κυπριακό πρόβλημα σε περίπτωση που το επιθυμεί και η ελληνοκυπριακή πλευρά, αλλά οι διαπραγματεύσεις δεν προχωρούν τόσο αποτελεσματικά όσο θα ήθελε η τουρκοκυπριακή πλευρά, ο Όζερσαϊ είπε ότι 'δεν είμαστε σε σημείο που θα μπορούσαμε να πούμε ότι δεν υπάρχει καμία απολύτως ελπίδα διότι συζητάμε την ουσία των θεμάτων'[...]»¹⁵⁴.

Στο παράδειγμα αυτό φαίνεται να υπάρχει «έστω και η ελάχιστη ελπίδα» για κάτι θετικό στις διαπραγματεύσεις για το Κυπριακό. Δεν αποτελεί ξεκάθαρη περίπτωση εντός του υπό μελέτη πλαισίου, αλλά η αναφορά σε «έστω και ελάχιστη ελπίδα» θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως «οριακή περίπτωση», με δεδομένη τη δυσκολία επίλυσης του Κυπριακού και τη μακρόχρονη διάρκειά του, αφού με την πάροδο του χρόνου ευλόγως προκαλείται απαισιοδοξία και εξανεμίζονται οι ελπίδες για λύση. Το

¹⁵² Αντλήθηκε από το: Σαμαράς & Ιορδανίδου (2014)

¹⁵³ Εφημερίδα Kibris, 05/07/2014, σελ. 21

¹⁵⁴ Εφημερίδα Afrika, 09/07/2014, σελ. 13

συγκεκριμένο ρητορικό σχήμα αναπτύχθηκε με τον καιρό από πολλούς εμπλεκόμενους στο πρόβλημα στην προσπάθεια μάλλον να μην προκαλείται πλήρης απαισιοδοξία και απελπισία μέσα στο λαό και να αφήνεται έστω και μια ελάχιστη ελπίδα για θετική κατάληξη της διαδικασίας των συνομιλιών.

13) **Μελοδραματικό πλαίσιο**¹⁵⁵: Το υποκείμενο παρουσιάζεται από την οπτική της «ανθρώπινης ιστορίας», των συναισθηματισμών και των μελοδραματισμών και μέσα από αφηγήσεις οι οποίες είναι συναισθηματικά φορτισμένες, έχοντας ως χαρακτηριστικό την προσωποποίηση και τον ανθρωπομορφισμό των κοινωνικών θεσμών, δομών και οργανώσεων (Σαμαράς 2014: 237).

Παράδειγμα 41:

«Σήμερα είναι Κυριακή. Όταν γράφω ή λέω αυτές τις δύο λέξεις την μια πλάι στην άλλη, θυμάμαι ένα ποίημα του Ναζίμ Χικμέτ. [...] Θυμάμαι και τους Ελληνοκύπριους που όταν ήμασταν μικροί μαθαίναμε ότι πουλούσαν καπέλα και αγόραζαν κρασί. Ξέρετε, οι Ελληνοκύπριοι πάνε κάθε Κυριακή στην εκκλησία. Ε, αυτό ενοχλούσε τους δικούς μας. Καλά, δεν είδα τους δικούς μας να πηγαίνουν και πολύ στο τζαμί.

‘Σήμερα είναι Κυριακή, οι γκιαούρηδες αφηνιάζουν, πουλούν καπέλα, αγοράζουν κρασί’

Δεν μπορούσαν να μην πουν αυτό το τετράστιχο. Οι ‘γκιαούρηδες’, για τους οποίους έλεγαν ότι αφηνιάζαν τις Κυριακές, ήταν οι Ελληνοκύπριοι. Είμαστε γενιά που μεγάλωσε με αυτά τα νανουρίσματα. [...]»¹⁵⁶.

Στο συγκεκριμένο παράδειγμα γίνεται αναφορά σε «ανθρώπινες συνήθειες» των Ελληνοκυπρίων, οι οποίοι ως το υποκείμενο στην περίπτωση αυτή παρουσιάζονται είτε ως «Ελληνοκύπριοι» είτε ως «γκιαούρηδες», οι οποίοι **«πάνε κάθε Κυριακή στην εκκλησία»** και **«αφηνιάζουν, πουλούν καπέλα, αγοράζουν κρασί»**. Η αναφορά του αρθρογράφου μπορεί να χαρακτηριστεί ως **συναισθηματικά φορτισμένη και νοσταλγική**, αφού θυμάται τα παιδικά του χρόνια, τα οποία ξυπνούν μέσα του και μια ποιητική διάθεση (θυμάται τον Ναζίμ Χικμέτ). Το υπό μελέτη υποκείμενο στην παρούσα έρευνα (οι Ελληνοκύπριοι) αποτελεί μέρος αυτής της αναπόλησης του παρελθόντος.

Παράδειγμα 42:

«[...] Μέχρι σήμερα πολλοί Τούρκοι προσπαθούν να με κάνουν να μισώ τους Ελληνοκύπριους ή έχω γίνει μάρτυρας της προσπάθειας μερικών Ελληνοκυπρίων

¹⁵⁵ Αντλήθηκε από το: Σαμαράς & Ιορδανίδου (2014)

¹⁵⁶ Εφημερίδα Afrika, 13/07/2014, σελ. 4

να πείσουν Ελληνοκύπριους φίλους τους να μας μισούν. Ό,τι έγινε έγινε. **Ουδέποτε μπόρεσα να μισήσω** τους Ελληνοκύπριους, διότι είδαμε και τους Τούρκους όταν βίαζαν εντεκάχρονα κορίτσια και τους **Έλληνες** όταν σκότωναν μικρά παιδιά και τους Εβραίους όταν έκαναν απάτες. [...] Όταν εξετάσουμε το πρόσφατο παρελθόν μας, **Τούρκοι και Έλληνες** σκότωναν ο ένας τον άλλο. [...] Πού να ξέρω πώς σκέφτονταν τότε **οι παππούδες μου**; Δηλαδή **εγώ** τώρα πρέπει να μισώ **τη φίλη μου Μαρία** επειδή κάποτε ο πατέρας του παππού της σκότωσε τον πατέρα του παππού μου; [...] **Ή αν ο παπούς μας πήγε και σκότωσε τον Γιώργο, είμαι και εγώ δολοφόνος;**¹⁵⁷

Το δρων υποκείμενο σε αυτό το παράδειγμα είναι οι Ελληνοκύπριοι, στους οποίους γίνεται αναφορά ως «μερικοί Ελληνοκύπριοι», «Έλληνες» και «ο πατέρας του παππού της Μαρίας». Η χρήση πρώτου προσώπου από την αρθρογράφο καταδεικνύει «προσωποποίηση» της ελληνοτουρκικής σύγκρουσης στην Κύπρο. Προσωποποίηση γίνεται και με την χρήση του ονόματος «ο πατέρας του παππού της φίλης μου Μαρίας». Η αφήγηση είναι συναισθηματικά φορτισμένη με αρνητικό πρόσημο που εκφράζεται μέσα από αναφορές όπως «**είδαμε και τους Τούρκους όταν βίαζαν εντεκάχρονα κορίτσια και τους Έλληνες όταν σκότωναν μικρά παιδιά και τους Εβραίους όταν έκαναν απάτες**». Ωστόσο, εκφράζεται θετικό συναίσθημα προς τους Ελληνοκύπριους με την αναφορά ότι «ουδέποτε μπόρεσα να μισήσω τους Ελληνοκύπριους».

4.4.7. Παρουσίαση Τυπολογικού Συστήματος Εικόνες Κρατών στις Διεθνείς Σχέσεις

Κατά την έρευνα εξετάστηκε συνολικά η απεικόνιση της ελληνοκυπριακής κοινότητας στις τουρκοκυπριακές εφημερίδες σε επίπεδο δημοσιεύματος και όχι στο επίπεδο της απεικόνισης μεμονωμένου πολιτικού υποκειμένου. Σε κάθε κείμενο εξετάστηκε η εμφάνιση κάθε απεικόνισης καθώς και η κυρίαρχη παρουσία, όταν εμφανίζονται πέραν των δύο απεικονίσεων. Τα έξι στερεότυπα που αναζητήθηκαν στην έρευνα ως απεικονίσεις των Ελληνοκυπρίων ως συλλογικότητα μέσα στα δημοσιεύματα του τουρκοκυπριακού Τύπου είναι τα εξής:

1. **Η εικόνα του εχθρού**: Μοτίβο σχέσεως: ασυμβατότητα στόχων, ίσο καθεστώς και ίση ισχύ – πιθανή δράση: επίθεση ή σύγκρουση (Xiufang & Chitti 2009: 2).

Παράδειγμα 43:

«[...] Ο κ. Ταλάτ πιστεύει ότι θα 'συνάψει στενές σχέσεις' μεταξύ των Τουρκοκυπρίων και του κόσμου κάνοντάς τους μια κοινότητα μέσα σε ένα λαό

¹⁵⁷ Εφημερίδα Afrika, 14/07/2014, σελ 13

όπως θέλει το ΑΚΕΛ. Ξεχνά ότι ο Χριστόφιας λέει ότι 'στόχος μου είναι να διώξω την Τουρκία από το νησί και να αποκόψω τους Τουρκοκύπριους από την Τουρκία'. Δεν θέλει να θυμάται ότι ο Χριστόφιας είπε: 'Βαδίζω στα χνάρια του Μακαρίου. Αντλούμε έμπνευση από την ΕΟΚΑ. Ο Ταλάτ δεν πρέπει να ζητά δικαιώματα που επισκιάζουν τα δικαιώματα της πλειοψηφίας. Θα εφαρμοστούν οι νόμοι της ΕΕ. Δεν μπορεί να δοθούν ειδικά δικαιώματα στους Τούρκους και να γίνουν αποδεχτές παρεκκλίσεις'. [...] Η ανακήρυξη της ΤΔΒΚ, που έκανε τον κ. Ταλάτ να κλάψει, έκανε και τον μακαρίτη Δρ. Κιουτσιούκ να κλάψει λέγοντας 'τόρα δεν θα έχω έγνοια'. Ήταν δάκρυα περηφάνιας και χαράς. Ήμασταν περήφανοι διότι μετά από εικοσάχρονη προσπάθεια αποκτούσαμε την ελευθερία μας ως λαός κυρίαρχος, συνιδρυτής που είχε το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης και που οι Ελληνοκύπριοι προσπάθησαν να του καταπατήσουν αυτό το δικαίωμα ανοίγοντας ομαδικούς τάφους. Μετά από εικοσαετή αγώνα κατά όσων ήθελαν να μας κάνουν μειονότητα μέσα σε έναν λαό (τον ελληνοκυπριακό λαό), λέγαμε: 'Υπάρχουμε και θα υπάρχουμε. Αν θες ομοσπονδία έλα αποδεχόμενος την κυριαρχία μας, το δικαίωμα αυτοδιάθεσής μας, το κράτος μας και τα δικαιώματα της Τουρκίας πάνω στην Κύπρο [...]»¹⁵⁸

Το συγκεκριμένο παράδειγμα είναι σχόλιο με κύριο θέμα την πολιτική του τέως Τουρκοκύπριου ηγέτη Ταλάτ και περιέχει επιχειρήματα για αντίκρουση της εν λόγω πολιτικής¹⁵⁹. Κάτω από τον τίτλο «Εμείς οι έχοντες περιθωριακές απόψεις(1)», Ο αρθρογράφος παρουσιάζει ως ασύμβατους τους στόχους Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, αναφέροντας ότι στόχος του τέως Προέδρου Χριστόφια ήταν να διώξει την Τουρκία από το νησί και να αποκόψει τους Τουρκοκύπριους απ' αυτήν, ενώ δεν αποδεχόταν και παρεκκλίσεις από το κεκτημένο της ΕΕ υπέρ των Τουρκοκυπρίων. Η αναφορά σε «συνιδρυτές» και «κυρίαρχο λαό» παραπέμπει στην άποψη του συντάκτη ότι οι δύο κοινότητες στην Κύπρο έχουν ίσο καθεστώς. Επίσης, ενδεικτική της απεικόνισης των Ελληνοκυπρίων στο εν λόγω άρθρο είναι η αναφορά ότι προσπαθούσαν να καταπατήσουν τα δικαιώματα των Τουρκοκυπρίων ρίχνοντάς τους σε ομαδικούς τάφους. Αυτό δείχνει μια τάση για επίθεση και σύγκρουση.

Παράδειγμα 44:

«Η ελληνοκυπριακή πλευρά αντέδρασε και έγινε πυρ και μανία επειδή μερικοί Πρέσβεις συμμετείχαν σε γεύμα του ΥΠΕΞ της ΤΔΒΚ Οζντίλ Ναμί. [...] Λίγο ακόμα και θα ανακηρύζον persona non grata, ανεπιθύμητους τους Πρέσβεις αυτούς. Τι φανατισμός, τι ρατσισμός είναι αυτός Θεέ μου! [...] Μετά από αυτό το ντροπιαστικό γεγονός μου τηλεφώνησε ο συνδικαλιστής και γραφειοκράτης μας Tuğrul Hilmi. Ένα γεγονός που μου περιέγραψε ήταν γεμάτο με συμπεράσματα ότι δεν έχει αλλάξει καθόλου από τη δεκαετία του 1960 η ρατσιστική νοοτροπία επιβολής εμπάργκο των Ελληνοκυπρίων. Κοιτάζτε τι μου διηγήθηκε ο κύριος Tuğrul Hilmi: 'Μετά την κατάρρευση της συνεταιρικής Τουρκο-Ελληνικής

¹⁵⁸ Εφημερίδα Volkan, 01/07/2014, σελ. 4

¹⁵⁹ Είναι άρθρο που έγραψε για την εφημερίδα ο πρώην Τουρκοκύπριος ηγέτης Ραούφ Ντενκτάς στις 07/11/2009. Η Volkan έχει ως πρακτική να αναδημοσιεύει καθημερινά στην ίδια σελίδα παλαιά άρθρα του Ραούφ Ντενκτάς.

Δημοκρατίας με τα γεγονότα του 1963, ο τουρκοκυπριακός λαός περικυκλώθηκε σε γκέτο σε όλο το νησί. Οι ελληνοκυπριακές επιθέσεις διεξάγονταν σε διάφορες περιοχές, σε διάφορες μορφές. [...] Ένοπλοι Ελληνοκύπριοι δεν άφηναν πουλί να πετάξει στους δρόμους. [...] Μέσα στο πολεμικό κλίμα εκείνων των ημερών έρχεται στην Κύπρο ο Πρόεδρος της ICFTU¹⁶⁰. Λέει ξεκάθαρα ότι θέλει να συναντηθεί με τον Πρόεδρο της TÜRK-SEN¹⁶¹ Necati Taşkin. Η ελληνοκυπριακή πλευρά ξεσηκώνεται. [...] Ο τότε Ελληνοκύπριος Υπουργός Εργασίας γνωστός ΕΟΚΑτζής Τάσσος Παπαδόπουλος πρώτα ανακοινώνει ότι κάτι τέτοιο είναι αδύνατο και ότι δεν θα δώσει άδεια. [...] Κατόπιν τούτου ο Παπαδόπουλος δοκιμάζει άλλη τακτική. Λέει στον άνθρωπο ότι θα θέσει σε κίνδυνο τη ζωή και την ασφάλειά του και ότι οι τουρκικές περιοχές βρίσκονται στα χέρια στασιαστών. [...] 'Αφού μου διηγήθηκε αυτή την ανάμνησή του, ο Tuğrul Hilmi έκανε την εξής ειρωνεία: 'Πρωταγωνιστικό ρόλο σε εκείνη την παρεμπόδιση τότε είχε ο Τάσσος Παπαδόπουλος. Ενώ σήμερα πρωτοστατεί σε αυτό ο γιος του Παπαδόπουλου. Έχω να πω ότι η σημερινή ελληνοκυπριακή ηγεσία εφαρμόζει απaráλλακτη την ρατσιστική πολιτική που κληρονόμησε από τον Μακάριο και τον Παπαδόπουλο'. [...]»¹⁶².

Στο παράδειγμα αυτό είναι εμφανής η ασυμβατότητα συμφερόντων και στόχων, σύμφωνα με τον αρθρογράφο, αφού η ελληνοκυπριακή πλευρά αντιδρά σε μια συνάντηση της τουρκοκυπριακής πλευράς με ξένους Πρέσβεις για να προωθήσει τα συμφέροντά της. Η απεικόνιση των Ελληνοκυπρίων ως του «εχθρού» και του «άλλου» ενισχύεται και με την ιστορική αναφορά του αρθρογράφου στο βίωμα του συγκεκριμένου συνδικαλιστή. Άλλωστε, οι εικόνες των δρώντων στη διεθνή σκηνή επηρεάζονται και από την ιστορία, αφού «η εικόνα ενός ατόμου για ένα αντικείμενο στο παρόν είναι συνάρτηση των απόψεών του για το παρελθόν και το μέλλον» (Xiufang & Chitti 2009: 5).

Παράδειγμα 45:

«Ο Αναστασιάδης λέει ότι 'η υπάρχουσα Κυπριακή Δημοκρατία είναι κοινό κράτος των Τουρκοκυπρίων και των Ελληνοκυπρίων, δεν χρειάζεται να διαλυθεί αυτή η δημοκρατία και να συσταθεί ένας νέος συνεταιρισμός στηριζόμενος σε δύο ιδρυτικά κράτη, αυτό που πρέπει να γίνει είναι η μετεξέλιξη της Κυπριακής Δημοκρατίας και η μετατροπή της σε δικοινοτική ομοσπονδία και αυτή είναι η μεγαλύτερη υποχώρηση στην οποία προβαίνουν οι Ελληνοκύπριοι'. [...] Σε ποια Κυπριακή Δημοκρατία αναφέρεται; [...] Αναμφίβολα αναφέρονται στο ρατσιστικό και εχθρό των Τούρκων Ελληνοκυπριακό κράτος που αυτή τη στιγμή αποτελείται εκατό τοις εκατό από Ελληνοκύπριους και ονομάζεται 'Κυπριακή Δημοκρατία'. [...]»¹⁶³

Στο παράδειγμα αυτό οι Ελληνοκύπριοι και η Κυπριακή Δημοκρατία απεικονίζονται ξεκάθαρα και κατονομάζονται ευθέως ως «εχθρός» των Τουρκοκυπρίων. Επίσης, η

¹⁶⁰ International Confederation of Free Trade Unions

¹⁶¹ Πρόκειται για τουρκοκυπριακή συντεχνία

¹⁶² Εφημερίδα Kibris, 07/07/2014, σελ. 8

¹⁶³ Εφημερίδα Volkan, 09/07/2014, σελ. 3

ασυμβατότητα συμφερόντων και στόχων είναι εμφανής. Αξιοσημείωτο γεγονός αποτελεί το ότι η αναφορά στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας γίνεται με την χρήση μόνο του επώνυμού του χωρίς οποιονδήποτε επιθετικό προσδιορισμό, του τύπου «Ελληνοκύπριος ηγέτης», «πρόεδρος/ηγέτης της ελληνοκυπριακής διοίκησης» ή «κύριος Αναστασιάδης», όπως γίνεται συνήθως στον τουρκοκυπριακό Τύπο. Αυτό καταδεικνύει μια εμφανή προσπάθεια υποτίμησης και απαξίωσης του προσώπου του και του θεσμού που εκπροσωπεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

2. Η εικόνα του συμμάχου: Μοτίβο σχέσεως: συμβατότητα στόχων, ίσο καθεστώς και ίση ισχύ – πιθανή δράση: συνεργασία (Xiufang & Chitti 2009: 2). Η εικόνα του συμμάχου συμπεριλαμβάνει αντίληψη της έξω ομάδας με κυρίως θετικά χαρακτηριστικά όπως συνεργάσιμη, αξιόπιστη και δημοκρατική (Alexander και άλλοι 2005: 782).

Παράδειγμα 46:

«[...] Η πολιτική που ακολούθησε το CTP¹⁶⁴ ήταν μια πολιτική που μιλούσε την παγκόσμια γλώσσα και έξω από τα καλούπια της εξωτερικής πολιτικής της τουρκικής πλευράς και ακόμα και αυτής της ελληνοκυπριακής. [...] Το ένα υποκείμενο της πολιτικής του CTP είναι οι Τουρκοκύπριοι και το άλλο η Κύπρος. Και γι' αυτό μέσα στις πολιτικές του θεώρησε και τους Ελληνοκύπριους ως μια ίση συνιστώσα του νησιού. Γι' αυτό και πάντοτε οι Ελληνοκύπριοι σέβονταν το CTP και τα μέλη του. Για τους Τουρκοκύπριους και τους Ελληνοκύπριους το CTP έγινε το πρωτοπόρο κόμμα που θα επιλύσει το κυπριακό πρόβλημα. Όχι μόνο οι Κύπριοι αλλά και όλοι οι τρίτοι λένε ότι ο ηγέτης που θα λύσει το πρόβλημα θα βγει από αυτό το κόμμα. [...]»¹⁶⁵

Πρόκειται για άρθρο του Kutlay Erk, Γενικού Γραμματέα του CTP, ο οποίος υπερασπίζεται τις πολιτικές που ακολουθεί το κόμμα του. Τίτλος του άρθρου «Η Κύπρος, οι Τουρκοκύπριοι και το CTP». Οι Ελληνοκύπριοι αναφέρονται στο άρθρο μόνο σε ένα μικρό του μέρος ως [δευτερεύοντα] υποκείμενα. Ωστόσο, στις αναφορές αυτές θεωρούνται ότι έχουν ίσο καθεστώς με τους Τουρκοκύπριους και ότι είναι επαρκές το ενδεχόμενο συνεργασίας τους, κάτι που δεν συνάδει με την επίσημη τουρκική πολιτική η οποία επιχειρεί να καταδείξει το αδύνατο της συνεργασίας και της συμβίωσης των δύο κοινοτήτων ούτως ώστε να μπορεί να στηρίξει την επιχειρηματολογία της για την αναγκαιότητα αναγνώρισης δύο χωριστών κρατών.

Παράδειγμα 47:

¹⁶⁴ Πρόκειται για το τουρκοκυπριακό Ρεπουμπλικανικό Τουρκικό Κόμμα (Cumhuriyetçi Türk Partisi)

¹⁶⁵ Εφημερίδα Yeni Düzen, 05/07/2014, σελ. 11

«Η δικαιοδική Πλατφόρμα Πρωτοβουλία Λύση-Ενωμένη Κύπρος θα κάνει εκδηλώσεις μνήμης για όσους έχασαν τη ζωή τους κατά τις δικαιοδικές συγκρούσεις και προώθηση της διαδικασίας της λύσης. [...] Προβλέπεται η ανέγερση μνημείου για τους Τουρκοκύπριους, Ελληνοκύπριους και άλλους που έχασαν τη ζωή τους κατά τις συγκρούσεις. Σε δήλωση στον Τύπο που στα τουρκικά ανέγνωσε ο [...] Şener Elçil εκ μέρους της Πρωτοβουλίας, αναφέρεται ότι τα γεγονότα του Δεκεμβρίου του 1963, το ελληνικό πραξικόπημα του Ιουλίου του 1974 και η επέμβαση της Τουρκίας που ακολούθησε 'φέρνουν στο νου τα χιλιάδες θύματα που έχασαν και οι δύο πλευρές στις συγκρούσεις καθώς και τις οικογένειές τους'»¹⁶⁶.

Πρόκειται για περίπτωση συμβατότητας στόχων και συμφερόντων που οδήγησε μεμονωμένους πολιτικούς δρώντες από τις δύο κοινότητες να προβούν σε κοινή δράση και να συνεργαστούν.

3. Η εικόνα του βαρβάρου: Μοτίβο σχέσεως: ασυμβατότητα στόχων, κατώτερο καθεστώς και ανώτερη ισχύ – πιθανή δράση: εισβολή (Xiufang & Chitti 2009: 2). Η έξω ομάδα παρουσιάζεται ως βίαιη, σκληρή, παράλογη και ανήθικη (Alexander και άλλοι 2005: 782).

Παράδειγμα 48:

«[...] 2- Έγινε γενοκτονία και εθνικό ξεκαθάρισμα κατά του τουρκικού λαού στο πλαίσιο του Σχεδίου Ακρίτας, το οποίο ήταν ένα σχέδιο ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑΣ του τουρκικού λαού και φέρει την υπογραφή του Προέδρου της Δημοκρατίας Μακαρίου, του Προέδρου της Βουλής Κληρίδη, του Υπουργού Εσωτερικών Γιωρκάτζη και του Υπουργού Εργασίας Παπαδόπουλου .

3- Στις επιθέσεις που διενεργήθηκαν από την τρομοκρατική οργάνωση ΕΟΚΑ και 20 χιλιάδες Έλληνες στρατιώτες οι οποίοι μεταφέρθηκαν μυστικά στο νησί, τέθηκαν υπό κατοχή 103 τουρκικοί οικιστικοί χώροι, ο τουρκικός λαός στριμώχτηκε στο 3% του νησιού και τέθηκε υπό πολιορκία, 50 χιλιάδες Τούρκοι αναγκάστηκαν να προσφυγοποιηθούν, όλα τα όργανα του συνεταιρικού κράτους και κυρίως η κυβέρνηση και η βουλή τέθηκαν υπό κατοχή με τη βία των όπλων, οι Τούρκοι εκδιώχθηκαν από τα κρατικά όργανα και το νόμιμο κράτος που αποτελείτο από δύο λαούς όπως προέβλεπαν οι συμφωνίες του 1960 μετατράπηκε σε ένα ελληνοκυπριακό κράτος αποτελούμενο μόνο από Ελληνοκύπριους. [...]»¹⁶⁷

Στο συγκεκριμένο παράδειγμα οι Ελληνοκύπριοι, στο πρόσωπο των υπό αναφορά αξιωματούχων της Κυπριακής Δημοκρατίας κατά τη δεκαετία του 1960, παρουσιάζονται ως η έξω ομάδα η οποία είναι «βίαιη, σκληρή, παράλογη και ανήθικη», καθότι, όπως υποστηρίζεται, εκπόνησε και έθεσε σε εφαρμογή ένα σχέδιο εθνικού ξεκαθαρίσματος των Τουρκοκυπρίων, τους οποίους έδιωξε με τη βία των όπλων από τα θεσμικά όργανα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η Ελλάδα

¹⁶⁶ Εφημερίδα Yeni Düzen, 12/07/2014, σελ. 16

¹⁶⁷ Εφημερίδα Volkan, 15/07/2014, σελ. 3

παρουσιάζεται επίσης να συμβάλλει σε αυτή τη «βαρβαρότητα» αφού έστειλε μυστικά στο νησί 20 χιλιάδες στρατιώτες, οι οποίοι έλαβαν μέρος σε επιθέσεις κατά τουρκοκυπριακών χωριών. Αξιοσημείωτος είναι επίσης και ο τρόπος με τον οποίο ο εν λόγω αρθρογράφος αναφέρεται στους Τουρκοκύπριους τους οποίους αποκαλεί απλώς «Τούρκοι» (Türk) και όχι «Τουρκοκύπριοι» (Kıbrıslı Türk), κάτι το οποίο αποτελεί άλλη μια έκφραση του διχαστικού και εθνικιστικού του λόγου.

Παράδειγμα 49:

*«Τι χαρά ήταν εκείνη Θεέ μου πριν 40 χρόνια. [...] Σε ένα κλίμα που το μετέτρεψαν σε κόλαση τα ελληνοκυπριακά και τα ελληνικά όπλα, οι Τουρκικές Ένοπλες Δυνάμεις θα έμπαιναν σε πόλεμο στο εξωτερικό για πρώτη φορά μετά τον Πόλεμο της Κορέας κατά τη δεκαετία του 1950. [...] Αν δεν ερχόταν ο τουρκικός στρατός, στο θώκο του Προέδρου της Δημοκρατίας θα καθόταν ο γνωστός και δεινός εκτελεστής της ΕΟΚΑ Νίκος Σαμψών. [...] Ο μόνος και αμετάθετος στόχος της ΕΟΚΑ ήταν η προσάρτηση της Κύπρου στην Ελλάδα. Πριν ακόμα καταλάγιαζε ο κουρνιαχτός του φασιστικού, ρατσιστικού και επεκτατικού πραξικοπήματος, θα συνερχόταν η Ελληνοκυπριακή Βουλή των Αντιπροσώπων και θα αποφάσιζε την προσάρτηση στην Ελλάδα. Όπως ακριβώς έκαναν το 1963, θα υπόκειντο σε γενοκτονία οι Τουρκοκύπριοι, οι οποίοι με το πρόσχημα ότι στασίασαν κατά της κυβέρνησης, βρίσκονταν περικυκλωμένοι σε θύλακες σε όλο το νησί και έλιωναν σαν ένα κομμάτι πάγου εγκαταλειμμένο στον ήλιο. Ακριβώς όπως έγινε στην Κρήτη. Ακόμα και αν μια χούφτα Τούρκοι επιβίωναν από τη γενοκτονία, η τύχη τους θα ήταν χίλιες φορές χειρότερη από εκείνη των Τούρκων στη Δυτική Θράκη και στη Ρόδο. [...]*¹⁶⁸»

Το πολιτικό υποκείμενο στο παράδειγμα αυτό δεν είναι μόνο οι Ελληνοκύπριοι, αλλά και οι Έλληνες γενικά, οι οποίοι παρουσιάζονται ως «βάρβαροι» αφού φέρονται ότι ήταν έτοιμοι να επιχειρήσουν γενοκτονία κατά των Τουρκοκυπρίων το 1974, η οποία όμως απετράπη με την «παρέμβαση» του τουρκικού στρατού. Και σε αυτή την περίπτωση η έξω ομάδα παρουσιάζεται ως βίαιη, σκληρή και ανήθικη, ενώ ο αρθρογράφος προσπαθεί να ενισχύσει το επιχείρημά του παραθέτοντας και άλλα ιστορικά παραδείγματα κατά τα οποία, όπως ισχυρίζεται, οι Έλληνες προέβησαν σε γενοκτονία κατά των Τούρκων.

4. Η εικόνα του ιμπεριαλιστή: Μοτίβο σχέσεως: ασυμβατότητα στόχων, ανώτερο καθεστώς και ανώτερη ισχύ – πιθανή δράση: σαμποτάζ (Xiufang & Chitti 2009: 2). Πιστεύεται ότι κάποια μέλη της έσω ομάδας έχουν ξεπουληθεί στην έξω ομάδα επιτρέποντας να χρησιμοποιούνται ως πόνια των ιμπεριαλιστών (Alexander και άλλοι 2005: 783).

¹⁶⁸ Εφημερίδα Kibris, 20/07/2014, σελ. 8

Παράδειγμα 50:

«Ο Πρόεδρος της Τουρκοκυπριακής Συντεχνίας Καθηγητών Μέσης Εκπαίδευσης (ΚΤΟΕÖS) Tahir Gökcebel ισχυρίστηκε ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Derviş Eroğlu, ο Ηγέτης της Ελληνοκυπριακής Διοίκησης Νίκος Αναστασιάδης, οι ΗΠΑ, η ΕΕ και οι εγγυήτριες δυνάμεις δεν επιθυμούν να λύσουν το κυπριακό πρόβλημα. [...] ο Gökcebel υποστήριξε ότι η παροχή δυνατότητας απομάκρυνσης από τα μέχρι σήμερα συμφωνηθέντα και από τις βασικές παραμέτρους της λύσης αποτελεί στρατηγική όσων 'ενσυνείδητα και εσκεμμένα' κάνουν παζάρια πάνω στην Κύπρο. Ο Gökcebel, ο οποίος στη δήλωσή του ανέφερε ότι 'οι ιμπεριαλιστικές δυνάμεις που θέλουν να χρησιμοποιήσουν τον φυσικό πλούτο που βρίσκεται γύρω από την Κύπρο και την Κύπρο ως βάση τους, καθώς και οι ντόπιοι υπεργολάβοι τους συνεχίζουν να κοροϊδεύουν τους λαούς της Κύπρου', είπε ότι 'οι ηγέτες, συμπεριφερόμενοι σάμπως και υπάρχει ανάγκη για μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης, ενεργούν για τη μη λύση αντί να εστιαστούν στη λύση του κυπριακού προβλήματος'. [...] Επέκρινε τον Έρογλου και τον Αναστασιάδη και ισχυρίστηκε ότι η παραίτησή τους θα αποτελέσει τη μεγαλύτερη ελπίδα λύσης για τους Κύπριους»¹⁶⁹.

Στο συγκεκριμένο παράδειγμα οι ηγέτες των κοινοτήτων στην Κύπρο παρουσιάζονται ως υποκινούμενοι από ξένα συμφέροντα, τα οποία δεν επιθυμούν τη λύση του Κυπριακού και το καλό των Κυπρίων, αλλά έγνοια τους είναι μόνο η εξυπηρέτηση των δικών τους συμφερόντων. Υποκείμενο της εικόνας του ιμπεριαλιστή στην περίπτωση αυτή δεν είναι οι Ελληνοκύπριοι ή οι Τουρκοκύπριοι, αλλά οι «ξένοι», τους οποίους κατονομάζει το ομιλών πρόσωπο στη δήλωσή του. Οι «ιμπεριαλιστές» αυτοί (έξω ομάδα) θεωρούνται εκμεταλλευτές της Κύπρου και του φυσικού της πλούτου, έχοντας ως συνεργάτες τους «ντόπιους υπεργολάβους τους» (μέλη της έσω ομάδας έχουν ξεπουληθεί στην έξω ομάδα).

5. Η εικόνα του εξαρτώμενου: Μοτίβο σχέσεως: ασυμβατότητα στόχων, κατώτερο καθεστώς και κατώτερη ισχύ – πιθανή δράση: έλεγχος ή εκμετάλλευση (Xiufang & Chitti 2009: 2). Η εκμετάλλευση αυτή παρουσιάζεται ως βοήθεια ή προστασία του κατώτερου σε ισχύ και πολιτισμό έθνους από τον εαυτό του (Alexander και άλλοι 2005: 783).

Παράδειγμα 51:

«Σημειώνεται ότι το Ισραήλ απαίτησε διευκολύνσεις από την Ελληνοκυπριακή Διοίκηση στα ραντάρ που βρίσκονται στο Τρόδος για να παρακολουθεί τα τεκταινόμενα στις αραβικές χώρες και στην Τουρκία, αλλά αυτή η απαίτηση του Ισραήλ έφερε σε δύσκολη θέση την Ελληνοκυπριακή Διοίκηση επειδή

¹⁶⁹ Εφημερίδα Yeni Düzen, 10/07/2014, σελ. 10

προκάλεσε την αντίδραση των Άγγλων, οι οποίοι ελέγχουν το ραντάρ του Τρόοδος. Η Σημερινή δημοσιεύει την είδηση πρωτοσέλιδα κάτω από τον εξής τίτλο και σποτάκια: 'Το Ισραήλ έβαλε στο μάτι το Τρόοδος... Το Τελ Αβίβ ζήτησε διευκολύνσεις από την Λευκωσία. Αντέδρασαν οι Άγγλοι οι οποίοι δεν θέλουν κανέναν άλλο μέσα στα πόδια τους. Πονοκεφαλιάζουν την Κυβέρνηση τα παιχνίδια εξουσίας στην περιοχή μας'. Η εφημερίδα, η οποία αναφέρει ότι η συνεργασία με το Ισραήλ είναι ένας στρατηγικός στόχος που θα συζητηθεί ειδικά στην εκμετάλλευση του φυσικού αερίου της Ανατολικής Μεσογείου στον ενεργειακό άξονα προς την Ελλάδα και από εκεί στην Ευρώπη, υπέδειξε ότι υπάρχουν πολλά ερωτηματικά για το κατά πόσον το Ισραήλ θα θέλει αυτή τη συνεργασία και αν στο τέλος θα κατευθυνθεί και πάλι προς την Τουρκία. Σημειώνοντας ότι μέσα στο αυτό το πλαίσιο η Νότια Κύπρος είναι από τη μια ο αδύναμος κρίκος λόγω του κυπριακού προβλήματος, της οικονομικής κρίσης και του γεγονότος ότι δεν διαθέτει ικανοποιητική αμυντική οργάνωση και ισχύ και από την άλλη αποτελεί τη μοναδική γεωγραφική διέξοδο για το Ισραήλ, η εφημερίδα αναφέρει ότι 'επομένως, ο αδύναμος κρίκος Κύπρος ενισχύει τη θέση της λόγω των γεγονότων που συμβαίνουν στην περιοχή, δηλαδή μπορεί να μπει μέσα στο παιχνίδι των διαπραγματεύσεων εξουσίας'. [...] Από την άλλη υπάρχει ένα είδος συνεργασία ανάμεσα στην Κύπρο και στο Ισραήλ, αλλά χρειάζεται να ενισχυθεί αυτή η συνεργασία όταν υπάρχει πρόβλημα παρακολούθησης ειδική της ΑΟΖ της Κύπρου και μιας θαλάσσιας περιοχής έντεκα φορές μεγαλύτερης από την ξηρά. Είναι απαραίτητο να παρακολουθείται η εν λόγω περιοχή με ηλεκτρονικά συστήματα τόσο από θαλάσσης όσο από αέρος. Το Μπαρμπαρός και τα τουρκικά πολεμικά πλοία αλωνίζουν λόγω της έλλειψής μας σε αυτό το σημείο. [...]»¹⁷⁰

Στο παράδειγμα αυτό η Κυπριακή Δημοκρατία παρουσιάζεται ως έχουσα κατώτερη ισχύ και πολιτιστικό στάτους πρωτίστως από το Ισραήλ και δευτερευόντως από την Αγγλία, με αποτέλεσμα το μεν πρώτο να «απαιτεί» να χρησιμοποιεί τα ραντάρ παρακολούθησης στο Τρόοδος και η δε δεύτερη να τα χρησιμοποιεί ήδη και να «μη θέλει κανέναν άλλο στα πόδια της». Το γεγονός έχει ως αποτέλεσμα την εκμετάλλευση της Κύπρου από τις εν λόγω χώρες. Η αδυναμία της Κύπρου φαίνεται επίσης και από την έλλειψη ηλεκτρονικών συστημάτων παρακολούθησης της ΑΟΖ της, αλλά και πλοίων και αεροπλάνων για έλεγχο της εν λόγω περιοχής.

Παράδειγμα 52:

«Δεν συναντάμε και πολλές πληροφορίες σε τουρκικές πηγές για τον δικτάτορα Δημήτρη Ιωαννίδη, ο οποίος διοργανώνοντας το Πραξικόπημα της 15^{ης} Ιουλίου κατά του Μακαρίου πριν σαράντα χρόνια άλλαξε τον ρουν της ιστορίας της Κύπρου. Ξέρουμε ότι ο Έλληνας συνταγματάρχης, ο οποίος υπηρετούσε στην Κύπρο κατά τις συγκρούσεις του 1963-64, πρότεινε στο Μακάριο την εξολόθρευση των Τουρκοκυπρίων. [...] Το έγγραφο που θα διαβάσουμε πιο κάτω καταδεικνύει σε όλη της την γύμνια τη μαύρη ψυχή του φασίστα δικτάτορα και τη διαταραγμένη του νοοτροπία. Το έγγραφο εστάλη στην Ουάσινγκτον στις 16

¹⁷⁰ Εφημερίδα Afrika, 07/07/2014, σελ. 10

Ιουλίου 1974 από τον Πρέσβη των ΗΠΑ στην Αθήνα. Η ιστορία του είναι η εξής: Στις 15 Ιουλίου ο τότε Υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ Χένρυ Κίσινγκερ στέλλει ένα μήνυμα στον Πρέσβη των ΗΠΑ στην Αθήνα Τάσκα και ζητά να αναγνωστεί το μήνυμα μπροστά στον Ιωαννίδη. Ο δε Πρέσβης Τάσκα διαβιβάζει το καθήκον στους πράκτορες της ΣΙΑ στην Αθήνα οι οποίοι ήταν σε επαφή με τον Ιωαννίδη. Το μήνυμα έγραφε ότι οι ΗΠΑ θεωρούν την Κύπρο ως κυρίαρχο και ανεξάρτητο κράτος και αντιτίθενται στην αλλαγή του πολιτικού και συνταγματικού της καθεστώτος. Ξεκάθαρα τονίζονταν ότι οι ΗΠΑ αντιτίθεντο στην ανακήρυξη της ένωσης εκ μέρους του Ιωαννίδη. Μόλις το μήνυμα αναγνώστηκε μπροστά στον Ιωαννίδη, ο παρανοϊκός δικτάτορας αντέδρασε ως εξής: 'Ο στρατηγός εξερράγη με την πλήρη σημασία της λέξης, πετάχτηκε πάνω, άρχισε να γυρίζει γύρω-γύρω και δίδοντας μια γροθιά στο τραπέζι έσπασε ένα άδειο ποτήρι. Ύστερα επέκρινε τον Κίσινγκερ. Είπε ότι τη μια μέρα δηλώνει να μην ανακατεύεται στις εσωτερικές υποθέσεις η Ελλάδα και ύστερα οι ΗΠΑ αναμειγνύονται στις εσωτερικές υποθέσεις της Ελλάδας λέγοντας 'πρέπει να εφαρμόσετε τούτη και την άλλη αρχή'. [...]»¹⁷¹

Ο πολιτικός δρων «Κύπρος» παρουσιάζεται ως έχουσα λιγότερη ισχύ και κατώτερο καθεστώς από την χουντική κυβέρνηση της Ελλάδας, η οποία επιχείρησε να εκμεταλλευτεί και να θέσει υπό τον έλεγχό της το νησί με την ανατροπή του Προέδρου Μακαρίου. Ως εξαρτώμενος παρουσιάζεται και ο πολιτικός δρων «Ελλάδα» από τις ΗΠΑ, οι οποίες με παρεμβάσεις προς το χουντικό καθεστώς επιχειρούσαν να διαμορφώσουν την ελληνική πολιτική σύμφωνα με τα αμερικανικά συμφέροντα. Στην περίπτωση αυτή η Ελλάδα είναι οπωσδήποτε κατώτερη σε ισχύ και καθεστώς από τις ΗΠΑ.

6) **Η εικόνα της φιλανδοποίησης:** Περιγράφει τη διαδικασία κατά την οποία μια μικρή χώρα αποκτά με συγκαλυμμένο τρόπο εξαρτήσεις από μια μεγαλύτερη και ισχυρότερη χώρα με την οποία συνορεύει (Σαμαράς 2011: 9-11). Η μικρή χώρα υιοθετεί τη στάση αυτή ως απότοκο φόβου ότι σε μια πιθανή σύρραξη με τη γείτονα της θα χάσει πολύ περισσότερα (Σαμαράς 2011: 9-11).

Παράδειγμα 53:

«Από το 1960 η ελληνοκυπριακή πλευρά καταβάλλει προσπάθεια να απαλλάξει την Τουρκία από την ιδιότητα της εγγυήτριας δύναμης της Κυπριακής Δημοκρατίας του 1960 και των Τουρκοκυπρίων. Για το λόγο αυτό, το πρωινό της 1^{ης} Ιανουαρίου 1964, ο Μακάριος είχε δηλώσει μάλιστα ότι ακυρώνει μονομερώς το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας του 1960 και τη Συνθήκη Εγγυήσεως και Συμμαχίας, αλλά κανείς δεν το έχασε αυτό [...] Μόλις η Αγγλία και η Τουρκία δήλωσαν επισήμως ότι αν ο Μακάριος δεν απέσυρε αυτή τη δήλωση

¹⁷¹ Εφημερίδα Yeni Düzen, 13/07/2014, σελ. 8

θα επενέβαιναν, ο Μακάριος αναγκάστηκε να υποχωρήσει θέλοντας και μη. [...]»¹⁷²

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο Μακάριος παρουσιάζεται ως εκπρόσωπος μιας μικρής χώρας, ο οποίος, σύμφωνα με τον αρθρογράφο, υπό το κράτος της απειλής από δύο μεγάλες δυνάμεις, που εγγυήθηκαν την εδαφική ακεραιότητα και την ασφάλεια της Κυπριακής Δημοκρατίας, αναγκάστηκε να ακυρώσει μια εξαγγελθείσα απόφαση. Το παράδειγμα ορίζεται ως οριακή περίπτωση, επειδή γίνεται λόγος για δύο χώρες που παρενέβησαν προς την πλευρά του Μακαρίου μία μόνο φορά και δεν περιγράφει οποιανδήποτε ξεκάθαρη διαδικασία εξάρτησης της Κύπρου από μια χώρα με την οποία συνορεύει, παρά το γεγονός ότι ο Μακάριος παρουσιάζεται να ενδίδει στην απειλή. Ως εκ τούτου, το παράδειγμα θα μπορούσε κάλλιστα να ενταχθεί και στο «πλαίσιο του φόβου/απειλής».

4.4.8. Απόδοση αιτιότητας

Η παράμετρος αυτή και η τυπολογία που χρησιμοποιήθηκε αντλήθηκε από το πρωτόκολλο κωδικοποίησης «Απεικονίσεις Κρατών» (Ιορδανίδου και Σαμαράς 2012).

4.4.8.1. Εξωτερική Απόδοση αιτιότητας

Κατά την έρευνα διαπιστώθηκε εξωτερική απόδοση υπαιτιότητας κατά την οποία η ομάδα αναφοράς (οι Ελληνοκύπριοι) παρουσιάζεται να αντιμετωπίζει αρνητικές καταστάσεις που οφείλονται σε εξωγενείς παράγοντες, πέρα από το δικό της έλεγχο («άλλοι φταίνε γι' αυτά που πάθαμε»). Οι περιπτώσεις που εντοπίστηκαν μπορούν να διαχωριστούν στις εξής υποκατηγορίες όσον αφορά το σε ποιον αποδίδεται η υπαιτιότητα:

1 = Κρατικοί δρώντες από τρίτες χώρες

Η υπαιτιότητα για μια παθογενή κατάσταση που αντιμετωπίζει η ελληνοκυπριακή κοινότητα αποδίδεται σε δρώντες από τρίτες χώρες, δηλαδή άλλα κράτη. Σε αυτή την κατηγορία συμπεριλαμβάνουμε αναφορές στην Ελλάδα και στην Τουρκία μόνο σε περίπτωση που η απόδοση υπαιτιότητας γίνεται ξεκάθαρα μόνο σε αυτές τις χώρες ξεχωριστά. Ταυτόχρονες αναφορές στην Ελλάδα μαζί με τους Ελληνοκύπριους και

¹⁷² Εφημερίδα Kibris, 30/07/2014, σελ. 14

στην Τουρκία μαζί με τους Τουρκοκύπριους κωδικοποιούνται σε ξεχωριστές κατηγορίες απόδοσης υπαιτιότητας.

Παράδειγμα 54:

«Ο Αρχιεπίσκοπος της Ελληνοκυπριακής Ορθόδοξης Εκκλησίας Χρυσόστομος Β΄ ισχυρίστηκε ότι οι διαπραγματεύσεις για λύση [του Κυπριακού] θα διακοπούν σε ένα σημείο λόγω της στάσης της Τουρκίας. Ο Ελληνοκύπριος θρησκευτικός ηγέτης ισχυρίστηκε ότι 'έστω και αν περάσουν 400 χρόνια η Τουρκία δεν θα καταφέρει να προσδώσει το καθεστώς του κράτους στην ΤΔΒΚ'»¹⁷³.

Στην περίπτωση αυτή παρουσιάζεται ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου να αποδίδει την ευθύνη για την επικείμενη αποτυχία των συνομιλιών με στόχο την επίλυση του Κυπριακού (παθογένεια) στην Τουρκία (παραγωγικό αίτιο).

Παράδειγμα 55: Έμμεση αναφορά:

«[...] Ο Φιλελεύθερος και οι άλλες εφημερίδες έγραψαν ότι κατά τη συνάντησή του με τον Γιούνκερ, ο Αναστασιάδης ζήτησε από τον Γιούνκερ να ασκήσει πιέσεις η νέα Επιτροπή πάνω στην Άγκυρα για να αποδεχτεί την ενεργότερη εμπλοκή της ΕΕ στη διαδικασία επίλυσης του κυπριακού προβλήματος. [...]»¹⁷⁴.

Η «Άγκυρα» παρουσιάζεται εμμέσως ως το παραγωγικό αίτιο της παθογένειας που ονομάζεται «κυπριακό πρόβλημα» γι' αυτό και ζητείται η άσκηση πιέσεων πάνω σε αυτήν.

2 = Υπερεθνικοί δρώντες

Στους υπερεθνικούς δρώντες συμπεριλαμβάνονται οργανισμοί όπως η ΕΕ, ο ΟΗΕ κλπ.

Παράδειγμα 56:

«Η πρόσφατη έκθεση της ΕΕ καθίσταται πιο σκληρή, λέει, ειδικά στο Κυπριακό. Οι σεβαστές αρχές της ΕΕ ζητούν από την Τουρκία να αναγνωρίσει την Ελληνοκυπριακή διοίκηση [...] ως 'τη νόμιμη κυβέρνηση της Κύπρου' (επειδή οι ίδιοι την αναγνωρίζουν), να ανοίξει τα λιμάνια της στη σημαία που αποκαλούν κυπριακή, και κοντολογίς της ζητούν να διευθετήσει το κυπριακό ζήτημα υπέρ των Ελληνοκυπρίων. [...]»¹⁷⁵.

Στην περίπτωση αυτή η στάση της ΕΕ (παραγωγικό αίτιο) παρουσιάζεται να καταδικάζει ουσιαστικά το Κυπριακό (παθογένεια) σε μη λύση αφού η Ένωση ζητά

¹⁷³ Εφημερίδα Kıbrıs, 04/07/2014, σελ. 16

¹⁷⁴ Εφημερίδα Yeni Düzen, 19/07/2014, σελ. 12

¹⁷⁵ Εφημερίδα Volkan, 23/07/2014, σελ. 4

από την Τουρκία να το διευθετήσει «υπέρ των Ελληνοκυπρίων» και έτσι δεν συμβάλλει στην επίτευξη λύσης.

Παράδειγμα 57:

«[...] Αναφερόμενος στο ψήφισμα 550 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών που καλεί για μη αναγνώριση της ΤΔΒΚ, ο Έρογλου είπε: 'Αν τα Ηνωμένα Έθνη έλεγαν ότι θα μπορούσε να συζητηθεί το ψήφισμα 550 του Συμβουλίου Ασφαλείας, νομίζω ότι οι Ελληνοκύπριοι θα έχουν κίνητρο για λύση. Σε περίπτωση που λεχθεί ότι 'το ψήφισμα αυτό μπορεί να καταργηθεί', οι Ελληνοκύπριοι θα έχουν μεγαλύτερο κίνητρο για συμφωνία. [...]»¹⁷⁶

Η στάση των Ηνωμένων Εθνών και η μη τροποποίηση του ψηφίσματος 550 παρουσιάζονται ως το παραγωγικό αίτιο για τη μη λύση του Κυπριακού.

3 = Οι Τουρκοκύπριοι (θεσμοί και αξιωματούχοι)

Σε αυτή την κατηγορία κωδικοποιούνται δρώντες που αφορούν την τουρκοκυπριακή κοινότητα, τους εκπροσώπους της και τους θεσμούς της (ηγεσία, κόμματα και οργανώσεις).

Παράδειγμα 58:

«Σε γραπτή του δήλωση ο Γενικός Γραμματέας του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος (CTP)Κουτλάι Ερκ είπε ότι 'ως CTP νιώθουμε την ανάγκη να προειδοποιήσουμε ξανά ότι οι προσεγγίσεις του Προέδρου Ντερβίς Έρογλου που ελπίζει σε αδιέξοδο στις διαπραγματεύσεις [για το Κυπριακό] είναι προϊόν μιας στρατηγικής που δεν συνάδει με τα συμφέροντα των Τουρκοκυπριακού λαού και τα αποτελέσματά της θα αποβούν εις βάρος μας' [...]»¹⁷⁷.

Η συμπεριφορά του Τουρκοκύπριου ηγέτη (παραγωγικό αίτιο) θεωρείται από τον Τουρκοκύπριο πολιτικό ως προβληματική για το μέλλον των συνομιλιών για το Κυπριακό, που αποτελεί πρόβλημα (παθογένεια) και των Ελληνοκυπρίων.

4 = Η Τουρκία και οι Τουρκοκύπριοι (η τουρκική πλευρά)

Ταυτόχρονη αναφορά στην Τουρκία και τους Τουρκοκύπριους κωδικοποιείται σε αυτή την κατηγορία.

Παράδειγμα 59:

«[...] Ο Εκπρόσωπος Τύπου του ΑΚΕΛ Γιώργος Λουκαΐδης είπε ότι το κόμμα του δεν θα εκφράσει συνολική άποψη για τις εξελίξεις στο Κυπριακό μέχρι να υπάρξει

¹⁷⁶ Εφημερίδα Kibris, 21/07/2014, σελ. 19

¹⁷⁷ Εφημερίδα Vulkan, 28/07/2014, σελ. 11

*επίσημη ενημέρωση, αλλά ότι είναι απαισιόδοξος για τις προοπτικές και ότι η δεύτερη φάση των συνομιλιών μεγαλώνει το χάσμα ανάμεσα στις πλευρές επειδή η **τουρκική πλευρά** χρησιμοποιεί καλά την ευκαιρία για να βάλει [στο τραπέζι] τις δικές της θέσεις. [...]*¹⁷⁸.

Στην προκειμένη περίπτωση η παθογένεια είναι «το χάσμα ανάμεσα στις πλευρές» και το παραγωγικό αίτιο η «τουρκική πλευρά». Επειδή δεν υπάρχει σαφής αναφορά σε «τουρκοκυπριακή πλευρά» ή σε «Τουρκία», η περίπτωση αυτή κωδικοποιείται σε αυτή την κατηγορία.

5 = Κεφάλαιο – Διεθνές Οικονομικό Σύστημα, «αγορές», Οίκοι Αξιολόγησης

Παράδειγμα 60:

*«[...] Σε μια άλλη είδηση, η εφημερίδα αναφέρει ότι μια Ρωσίδα, η οποία διέθετε υψηλές καταθέσεις στην **Λαϊκή Τράπεζα που χρεοκόπησε ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης που ξέσπασε στη Νότια Κύπρο**, κατέθεσε αγωγή στο Γενικό Δικαστήριο της ΕΕ κατά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, του Eurogroup και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. [...] η Ρωσίδα διέθετε λογαριασμό 3 εκατομμυρίων και 300 χιλιάδων ευρώ στην τράπεζα αλλά λόγω της απόφασης που έλαβε το Eurogroup το Μάρτιο του 2013 της επιτρέπεται να διαχειριστεί μόνο τις 100 χιλιάδες ευρώ [...]*¹⁷⁹.

Η περίπτωση αυτή αναφέρεται στο κούρεμα των καταθέσεων στις κυπριακές τράπεζες (παθογένεια), το οποίο έγινε ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης (παραγωγικό αίτιο), η οποία είναι ένα διεθνές (ευρωπαϊκό) φαινόμενο. Εξάλλου, οι αγωγές στην συγκεκριμένη περίπτωση κατατέθηκαν εναντίον ευρωπαϊκών θεσμών.

6 = Δομικοί παράγοντες που λειτουργούν πέραν του ενδοκρατικού επιπέδου, όπως για παράδειγμα η παγκοσμιοποίηση, ο ιμπεριαλισμός, ρατσισμός κλπ.

Παράδειγμα 61:

*«Το τελευταίο πλήγμα του **τουρκικού ρατσισμού** κατά των ελληνόφωνων αδελφών μας στην Κύπρο – και γενικά κατά των Ελλήνων – ήταν η 20^η Ιουλίου 1974 και οι μέρες που ακολούθησαν. Μπορούμε να θεωρήσουμε ως μετασεισμούς της 20^{ης} Ιουλίου θηριωδίες όπως [η περίπτωση] Σολωμού που δολοφονήθηκε στον ιστό της σημαίας και τον Ισαάκ που δολοφονήθηκε με κτυπήματα στο κεφάλι με πέτρες και λοστούς από ρατσιστές Γκρίζους Λύκους οι οποίοι ήρθαν/μεταφέρθηκαν από την Τουρκία. [...]*¹⁸⁰»

Ως παθογένεια στην περίπτωση αυτή μπορεί να θεωρηθούν τα «πλήγματα κατά των Ελλήνων» που προκαλούνται από τον «τουρκικό ρατσισμό» (παραγωγικό αίτιο).

¹⁷⁸ Εφημερίδα Kibris, 27/07/2014, σελ. 10

¹⁷⁹ Εφημερίδα Afrika, 02/07/2014, σελ. 11

¹⁸⁰ Εφημερίδα Afrika, 23/07/2014, σελ. 13

Παράδειγμα 62:

«[...] Ο Κορκμαζχάν, ο οποίος τόνισε ότι ο αγγλοαμερικανικός ιμπεριαλισμός είναι το μεγαλύτερο εμπόδιο μπροστά στην επίλυση του κυπριακού προβλήματος, είπε: 'Ακριβώς όπως κάνουν σήμερα στη Μέση Ανατολή με τη μέθοδο του διαίρει και βασίλευε έκαναν τους Τουρκοκύπριους και τους Ελληνοκύπριους να θυμώσουν ο ένας με τον άλλον, και μετέτρεψαν την χώρα μας σε λίμνη αίματος»¹⁸¹.

Το παραγωγικό αίτιο σε αυτό το παράδειγμα είναι ο «αγγλοαμερικανικός ιμπεριαλισμός» και η παθογένεια που προκαλείται είναι το κυπριακό πρόβλημα.

4.4.8.2. Εσωτερική απόδοση αιτιότητας

Κατά την εσωτερική απόδοση υπαιτιότητας η ομάδα αναφοράς (οι Ελληνοκύπριοι) παρουσιάζεται να αντιμετωπίζει αρνητικές καταστάσεις που οφείλονται σε ενδογενείς παράγοντες, δηλαδή δρώντες εντός της ίδιας της κοινότητας. Οι περιπτώσεις που εντοπίστηκαν μπορούν να διαχωριστούν στις εξής υποκατηγορίες όσον αφορά το σε ποιον αποδίδεται η υπαιτιότητα:

1 = Στην κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας

Κωδικοποιούνται αναφορές τόσο στην παρούσα όσο και στις προηγούμενες κυβερνήσεις, καθώς και σε κυβερνητικούς και κρατικούς θεσμούς.

Παράδειγμα 63:

«Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Έρογλου ανέφερε ότι το κυπριακό πρόβλημα συνεχίζεται εδώ και χρόνια και ότι προέκυψαν ευκαιρίες για λύση, αλλά αυτές οι ευκαιρίες απορρίφθηκαν από την άλλη πλευρά»¹⁸².

Στη συγκεκριμένη περίπτωση η παθογένεια είναι η απόρριψη ευκαιριών για λύση και το παραγωγικό αίτιο η «άλλη πλευρά», δηλαδή οι Ελληνοκύπριοι εκπροσωπούμενοι από τον ηγέτη της κοινότητάς τους (τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας) στις συνομιλίες.

Παράδειγμα 64:

«[...] Η εφημερίδα Χαραυγή [...] έγραψε ότι παρά τις ενστάσεις και τις επικρίσεις των ελληνοκυπριακών πολιτικών κομμάτων πάνω στο θέμα του νόμου που θα δώσει τη δυνατότητα πώλησης των υποθηκευμένων κατοικιών – συμπεριλαμβανομένης της πρώτης κατοικίας – και θα αναγκάσει χιλιάδες

¹⁸¹ Εφημερίδα Κίβρις, 20/07/2014, σελ. 39

¹⁸² Εφημερίδα Κίβρις, 02/07/2014, σελ. 15

Ελληνοκύπριους να μείνουν στον δρόμο, οι κυβερνώντες δεν κάνουν τίποτε άλλο από το να λένε 'υπάρχουν ασφαλιστικές δικλείδες στο νόμο'. [...]»¹⁸³

Η παθογένεια σε αυτή την περίπτωση είναι το νομοσχέδιο για τις εκποιήσεις και το παραγωγικό αίτιο η κυβέρνηση της Δημοκρατίας.

Παράδειγμα 65:

«Γνωστοποιήθηκε ότι θα επιχειρηθεί εκ μέρους του Ελληνοκυπριακού Υπουργείου Υγείας τροποποίηση του νόμου, ο οποίος στόχευε στην παρεμπόδιση της λήψης δωρεάν υπηρεσιών υγείας από τους Τουρκοκύπριους στα ελληνοκυπριακά νοσοκομεία, αλλά θυματοποίησε και πολλούς Ελληνοκύπριους απαγορεύοντας την δωρεάν παροχή υπηρεσιών υγείας σε άτομα που δεν έχουν εισφέρει στις κοινωνικές ασφαλίσεις τουλάχιστον για τρία χρόνια. Σε είδηση κάτω από τον τίτλο 'Αλλάζει ο Περί Δωρεάν Καρτών Νοσηλείας Νόμος, Δεν έπιασε το πείραμα της Βουλής να αφήσει μόνο τους Τουρκοκύπριους εκτός νοσοκομείων', η εφημερίδα ο Φιλελεύθερος έγραψε ότι ο νόμος, ο οποίος θέτει ως προϋπόθεση για λήψη δωρεάν υπηρεσιών υγείας την κατάθεση κοινωνικών ασφαλίσεων τουλάχιστον για τρία χρόνια, έγινε κατόπιν παρότρυνσης της Τρόικας με έγνοια την 'προστασία' των Ελληνοκύπριων ασθενών από άτομα (τους Τουρκοκύπριους) τα πραγματικά εισοδήματα των οποίων δεν μπορούν να ελεγχθούν από την Ελληνοκυπριακή Διοίκηση'. [...]»¹⁸⁴.

Παθογένεια στην περίπτωση αυτή είναι η στέρηση περίθαλψης η οποία επιβάλλεται από την κυβέρνηση δια νόμου. Ως παραγωγικά αίτια παρουσιάζονται η Βουλή, η κυβέρνηση και η Τρόικα, αλλά ουσιαστικά το βασικό αίτιο είναι η οικονομική κρίση.

2 = Σε άλλους συγκεκριμένους πολιτικούς δρώντες

Σε αυτή την κατηγορία κωδικοποιούνται οργανώσεις και πολιτικά κόμματα τα οποία δεν λαμβάνουν μέρος στην κυβέρνηση, καθώς αξιωματούχοι αυτών των οργανισμών.

Παράδειγμα 66:

«Μεταδίδεται ότι τα ελληνοκυπριακά πολιτικά κόμματα εκτός του ΔΗΣΥ αντιτίθενται στο νομοσχέδιο για εκποίηση περιουσιών. [...] Στο τέλος έστω και αν έχει επιτευχθεί συμφωνία ανάμεσα στην Ελληνοκυπριακή Κυβέρνηση και στην Τρόικα στο θέμα του νομοσχεδίου για εκποίηση πώληση περιουσιών, η εφημερίδα σημείωσε ότι το νομοσχέδιο δεν θα μπορέσει να λάβει την έγκριση της Βουλής και έγραψε ότι τίθεται σε κίνδυνο η επόμενη δόση που θα λάβει η Νότια Κύπρος από την Τρόικα λόγω των διαφωνιών πάνω σε αυτό το νομοσχέδιο»¹⁸⁵.

Το πρόβλημα (παθογένεια) στην περίπτωση αυτή είναι η πιθανότητα μη καταβολής της επόμενης δόσης από την Τρόικα. Ως παραγωγικό αίτιο παρουσιάζονται τα πολιτικά κόμματα εκτός του ΔΗΣΥ, αφού οι διαφωνίες των κοινοβουλευτικών

¹⁸³ Εφημερίδα Afrika, 30/07/2014, σελ. 15

¹⁸⁴ Εφημερίδα Kibris, 29/07/2014, σελ. 19

¹⁸⁵ Εφημερίδα Yeni Düzen, 23.07/2014, σελ. 14

κομμάτων με το νομοσχέδιο που συμφωνήθηκε μεταξύ Τρόικας και κυβέρνησης εμποδίζουν την καταβολή της δόσης

3 = Σε απλούς Ελληνοκύπριους πολίτες

Παράδειγμα 67:

«Ο Πρόεδρος της Ελληνοκυπριακής [Γενικής Συνομοσπονδίας Παγκύπριων Οργανώσεων] Βιοτεχνών Επαγγελματιών Καταστηματαρχών (ΠΟΒΕΚ) Στέφανος Κουρσάρης είπε ότι η πορεία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που αποτελούν το 94% του συνόλου των επιχειρήσεων στη Νότια Κύπρο, είναι πολύ ανησυχητική και μάλιστα έχουν φτάσει στο σημείο να διεξάγουν αγώνα επιβίωσης. [...] Ο Κουρσάρης προέβη στις εξής προειδοποιήσεις: [...] Πάρα πολλά άτομα πληρώνουν την τιμωρία για τα λάθη πολύ λίγων ατόμων. Αυτές οι μικρομεσαίες οικογενειακές επιχειρήσεις, δηλαδή η ραχοκοκαλιά της οικονομίας, καταβάλλουν το μεγαλύτερο τίμημα, κατεβάζουν τα ρολά. Αυτή η καταστροφική πορεία θα προκαλέσει πολύπλευρες απώλειες στην οικονομία της χώρας και αλυσιδωτές χρεοκοπίες»¹⁸⁶.

Η δεινή οικονομική κατάσταση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων αποτελεί την παθογένεια σε αυτή την περίπτωση, ενώ το παραγωγικό αίτιο είναι «τα πολύ λίγα άτομα» που υπέπεσαν σε λάθη.

Παράδειγμα 68:

*«[...] Καθώς περπατούσα προς το δικό μας οδόφραγμα, γίνονταν οι τελευταίες προετοιμασίες για το τραπέζι διαμαρτυρίας των **Ελληνοκύπριων νεαρών φανατικών**. Δεν σταμάτησα. Δεν τους μίλησα. Περπάτησα. Κατά πάσα πιθανότητα ήταν φίλοι εκείνων που επιτέθηκαν στον Μεχμέτ Αλί Ταλάτ στη διάλεξη στη Λεμεσό. Δεν ήταν πολλοί. Ούτε και θα γίνουν πολλοί. Αλλά είναι βέβαιο ότι πάντοτε θα αποτελούν απειλή για την ειρηνευτική διαδικασία. [...]»¹⁸⁷.*

Η παθογένεια στην συγκεκριμένη περίπτωση είναι «η απειλή για την ειρηνευτική διαδικασία» και το παραγωγικό αίτιο οι «Ελληνοκύπριοι φανατικοί».

4 = Στην πολιτική κουλτούρα – νοοτροπία – δομές - νόμους των Ελληνοκυπρίων

Παράδειγμα 69:

«[...] Στην είδηση που δημοσίευσε κάτω από τους τίτλους 'Η FIFA ζητά τροποποιήσεις ... Νομοσχέδιο για τη βία', η εφημερίδα Αλήθεια έγραψε ότι με επιστολή που απέστειλε στην Ελληνοκυπριακή Ομοσπονδία Ποδοσφαίρου (ΚΟΠ), η FIFA ζητά να γίνουν τροποποιήσεις στο νομοσχέδιο για παρεμπόδιση της βίας

¹⁸⁶ Εφημερίδα Afrika, 27.07/2014, σελ. 9

¹⁸⁷ Εφημερίδα Kibris, 21/07/2014, σελ. 14

στα γήπεδα υποδεικνύοντας ότι το νομοσχέδιο δεν συνάδει με το καταστατικό της FIFA [...]»¹⁸⁸.

Η παθογένεια στην περίπτωση αυτή είναι η «βία στα γήπεδα» και η ελλιπής νομοθεσία θεωρείται το παραγωγικό αίτιο.

5 = Σε ιδιωτικές εταιρείες - τράπεζες

Παράδειγμα 70:

«Ανακοινώθηκε ότι η Τράπεζα Κύπρου, η οποία αντιμετωπίζει οικονομικές δυσκολίες και γι' αυτό έβγαλε προς πώληση τις μετοχές της, μετατράπηκε σε πολυεθνική κατόπιν εξαγοράς [μετοχών] εκ μέρους επενδυτών από τις ΗΠΑ και τη Ρωσία»¹⁸⁹.

Η παθογένεια στην περίπτωση αυτή είναι η πώληση των μετοχών της Τράπεζας Κύπρου και το παραγωγικό αίτιο η οικονομικές δυσκολίες που αντιμετωπίζει η τράπεζα (και επηρεάζουν βεβαίως την οικονομία της Κυπριακής Δημοκρατίας καθότι η Τράπεζα Κύπρου χαρακτηρίζεται ως «συστημική» για τη χώρα).

Παράδειγμα 71:

«Ο Αρχιεπίσκοπος της Ελληνοκυπριακής Ορθόδοξης Εκκλησίας Χρυσόστομος Β' δήλωσε ότι οι πρώην μέτοχοι της Τράπεζας Κύπρου θα προσφύγουν στη δικαιοσύνη για τα 1.9 δισεκατομμύρια ευρώ που έχασαν λόγω της συγχώνευσης με την Λαϊκή Τράπεζα που διαλύθηκε και για τα περιουσιακά στοιχεία της Τράπεζας Κύπρου που σήμερα βρίσκονται στην ΤΔΒΚ και η αξία τους παρουσιάζεται ως μηδέν [...]»¹⁹⁰.

Οι απώλειες των μετόχων της Τράπεζας Κύπρου αποτελούν την παθογένεια σε αυτή την περίπτωση, ενώ το παραγωγικό αίτιο είναι η συγχώνευση των δύο τραπεζών.

4.4.8.3. Μικτή απόδοση αιτιότητας

Σε κάποιες περιπτώσεις η αιτιότητα αποδίδεται τόσο σε εσωτερικά αίτια όσο και σε εξωτερικά σε σχέση με την ελληνοκυπριακή κοινότητα και αφορά και τις δύο κοινότητες. Οι περιπτώσεις που αναζητήθηκαν μπορούν να διαχωριστούν στις εξής υποκατηγορίες όσον αφορά το σε ποιον αποδίδεται η υπαιτιότητα:

¹⁸⁸ Εφημερίδα Yeni Düzen, 24/07/2014, σελ. 47

¹⁸⁹ Εφημερίδα Yeni Düzen, 31/07/2014, σελ. 14

¹⁹⁰ Εφημερίδα Volkan, 25/07/2014, σελ. 16

1 = Οι ηγέτες των δύο κοινοτήτων

Σε αυτή την κατηγορία κωδικοποιείται απόδοση αιτιότητας και προς τις δύο κοινότητες, στο πρόσωπο των ηγετών που τις εκπροσωπούν.

Παράδειγμα 72:

*«[Ο Πρόεδρος της Τουρκοκυπριακής Συντεχνίας Καθηγητών Μέσης Εκπαίδευσης (ΚΤΟΕÖS) Ταχίρ] Γκιοκτσεμπελ ισχυρίστηκε ότι τόσο η τουρκοκυπριακή κοινότητα όσο και η ελληνοκυπριακή κοινότητα επιθυμούν τη λύση και την ειρήνη, αλλά **οι ηγέτες** δεν εκπροσωπούν τις κοινότητές τους κατά τρόπον που θα φέρει την ειρήνη στη χώρα και υπερασπίζονται τα συμφέροντα άλλων. [...]*¹⁹¹.

Στο παράδειγμα αυτό η παθογένεια είναι το κυπριακό πρόβλημα και το παραγωγικό αίτιο για τη συνέχισή του είναι η συμπεριφορά των ηγετών των δύο κοινοτήτων.

Παράδειγμα 73:

*«Ο Πρόεδρος του Κόμματος Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας (TDP) Τζεμάλ Όζγιγιτ, ισχυριζόμενος ότι οι διαπραγματεύσεις περιήλθαν σε αδιέξοδο ως αποτέλεσμα του γεγονότος ότι **ο Πρόεδρος Ντερβίς Έρογλου και ο Ελληνοκύπριος ηγέτης Νίκος Αναστασιάδης δεν είναι ειλικρινείς για λύση** και της στάσης τους που δυσκολεύει τη διαδικασία, σημείωσε ότι νιώθουν μεγάλη ενόχληση επειδή οι δύο ηγέτες δεν τιμούν την υπογραφή τους και κάλεσε τους ηγέτες να είναι ειλικρινείς. [...]*¹⁹².

Η παθογένεια σε αυτό το παράδειγμα είναι το αδιέξοδο στις διαπραγματεύσεις για το Κυπριακό και αποδίδεται στην ανειλικρίνεια των ηγετών των δύο κοινοτήτων (παραγωγικό αίτιο).

2= Και οι δύο κοινότητες (Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι)

Εδώ κωδικοποιούνται περιπτώσεις στις οποίες η αιτιότητα αποδίδεται και στις δύο κοινότητες (Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους) ως απλούς ανθρώπους. Για την κατηγορία αυτή δεν εντοπίστηκαν παραδείγματα.

3= Ελλάδα και Τουρκία (οι μητέρες πατρίδες)

Σε αυτή την κατηγορία κωδικοποιούνται περιπτώσεις στις οποίες η αιτιότητα για μια παθογένεια που αντιμετωπίζει το υπό μελέτη υποκείμενο αποδίδεται στις «μητέρες πατρίδες» και στους αξιωματούχους τους.

¹⁹¹ Εφημερίδα Yeni Düzen, 26/07/2014, σελ. 29

¹⁹² Εφημερίδα Kıbrıs, 27/07/2014, σελ. 6

Παράδειγμα 74:

«Η Ευρωβουλευτής του ελληνοκυπριακού τομέα με το ΔΗΣΥ και το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα Ελένη Θεοχάρους επέκρινε τόσο την Τουρκία όσο και την Ελλάδα. [...] Οι εφημερίδες Φιλελεύθερος και Σημερινή, οι οποίες έγραψαν ότι η Θεοχάρους έθεσε στον Έλληνα Πρωθυπουργό Σαμαρά τις κατ' ισχυρισμό προκλήσεις της Τουρκίας κατά τη συνάντηση και ταυτόχρονα το θέμα της 'απαράδεκτης αδράνειας' που επέδειξαν η ΕΕ και ειδικά ο Υπουργός Εξωτερικών της Ελλάδας Ευάγγελος Βενιζέλος, ανέφεραν ότι η Θεοχάρους ρώτησε τι έγινε για το θέμα εκ μέρους της Ελληνικής Προεδρίας της ΕΕ. Η εφημερίδα, που έγραψε ότι ο Έλληνας Πρωθυπουργός Σαμαράς απέφυγε να απαντήσει, ανέφερε ότι η Θεοχάρους είπε ότι 'αντιλήφθηκε πως ο Έλληνας Πρωθυπουργός ήρθε σε δύσκολη θέση λόγω της στάσης του Βενιζέλου'. Σύμφωνα με την είδηση, η Θεοχάρους ισχυρίστηκε ότι σε πολύ δύσκολη θέση βρίσκεται και ο ελληνοκυπριακός τομέας 'διότι η Τουρκία προσπαθεί πεισματικά να αφανίσει την Κυπριακή Δημοκρατία'»¹⁹³.

Η παθογένεια σε αυτή την περίπτωση είναι το πρόβλημα που αντιμετώπισε η Κυπριακή Δημοκρατία σε μια σύνοδο της ΕΕ και αποδίδεται στη στάση της Τουρκίας και του Έλληνα Υπουργού Εξωτερικών (παραγωγικό αίτιο).

4.4.8.4. Κυρίαρχη Απόδοση Αιτιότητας

Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί η απόδοση υπαιτιότητας να είναι αμιγώς εξωτερική ή αμιγώς εσωτερική ή και να υπάρχουν πέραν του ενός παραγωγικών αιτίων για μια παθογένεια, αλλά να ξεχωρίζει, να κυριαρχεί μια από αυτές. Για παράδειγμα:

1 = Αμιγώς εξωτερική απόδοση αιτιότητας

Η παθογένεια δημιουργείται καθαρά από παραγωγικά αίτια τα οποία είναι εκτός του ελέγχου του υπό εξέταση πολιτικού δρώντος.

Παράδειγμα 75:

«[...]Η εφημερίδα, η οποία έγραψε ότι η Ρωσία διαθέτει λογαριασμό 3 εκατομμυρίων και 300 χιλιάδων ευρώ στην τράπεζα αλλά λόγω της απόφασης που έλαβε το Eurogroup το Μάρτιο του 2013 της επιτρέπεται να διαχειριστεί μόνο τις 100 χιλιάδες ευρώ, ανέφερε ότι προηγουμένως η γυναίκα είχε καταθέσει

¹⁹³ Εφημερίδα Kibris, 04/07/2014, σελ. 17

αγωγή κατά της Ελληνοκυπριακής Διοίκησης στο Ελληνοκυπριακό Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας. [...]»¹⁹⁴.

Η παθογένεια που αναφέρεται σε αυτή την περίπτωση είναι το κούρεμα των καταθέσεων της Ρωσίδας καταθέτριας και το παραγωγικό αίτιο είναι η απόφαση του Eurogroup για κούρεμα των καταθέσεων στις κυπριακές τράπεζες.

Παράδειγμα 76:

«[...] Ο [Νέστορας] Νέστορος [Ελληνοκύπριος Μέλος της Διερευνητικής Επιτροπής Αγνοουμένων], ο οποίος είπε ότι έχουν πολύ καλές σχέσεις με την Τουρκοκύπρια Μέλος της Επιτροπής Γκιουλντέν Πλουμέρ Κιουτσιούκ και το Μέλος από την πλευρά του ΟΗΕ Πολ Ανρί, ισχυρίστηκε ότι η βασική πηγή των προβλημάτων είναι ο τουρκικός στρατός που δεν επιτρέπει την πρόσβαση της Επιτροπής σε όλες τις περιοχές. [...]»¹⁹⁵

Η παθογένεια που υπάρχει σε αυτό το παράδειγμα είναι τα προβλήματα στη διακρίβωση της τύχης των αγνοουμένων της Κύπρου και ως παραγωγικό της αίτιο παρουσιάζεται η στάση του τουρκικού στρατού.

2= Κυρίως εξωτερική απόδοση αιτιότητας

Η παθογένεια αποδίδεται κυρίως αλλά όχι αποκλειστικά σε εξωγενείς παράγοντες.

Παράδειγμα 77:

«[...] Σύμφωνα με την εφημερίδα Αλήθεια, [...] ο Ελληνοκύπριος Υπουργός Οικονομικών Χάρης Γεωργιάδης, αναφέροντας ότι το μέλλον των Κυπριακών (Ελληνοκυπριακών) Αερογραμμών είναι αβέβαιο, υπέδειξε ότι κατά πάσα πιθανότητα η εταιρεία θα κλείσει επειδή είναι ελάχιστες οι ελπίδες να εγκρίνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το σχέδιο αναδιάρθρωσης της εταιρείας. [...] Ο Γεωργιάδης, ο οποίος ισχυρίστηκε ότι η εταιρεία δεν έχει μέλλον ακόμα και αν η ΕΕ εγκρίνει το σχέδιο και η εταιρεία δεν ζημιώσει, σημείωσε ότι η εταιρεία δεν θα μπορέσει να αντέξει τον ανταγωνισμό χωρίς να έχει περιουσιακά στοιχεία, όπως σήμερα. [...]»¹⁹⁶.

Το κλείσιμο της εταιρείας (η παθογένεια δηλαδή) αποδίδεται κυρίως σε εξωγενείς παράγοντες (την απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής), χωρίς να υποβαθμίζονται τα ήδη υπάρχοντα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Κυπριακές Αερογραμμές.

3 = Κυρίως εσωτερική απόδοση αιτιότητας

Η παθογένεια αποδίδεται κυρίως αλλά όχι αποκλειστικά σε ενδογενείς παράγοντες.

¹⁹⁴ Εφημερίδα Afrika, 02/07/2014, σελ. 11

¹⁹⁵ Εφημερίδα Afrika, 07/07/2014, σελ. 15

¹⁹⁶ Εφημερίδα Yeni Düzen, 06/07/2014, σελ. 35

Παράδειγμα 78:

«Ο Πρόεδρος του ΔΗΚΟ Νικόλας Παπαδόπουλος αποκάλεσε ‘αποτυχημένο’ τον Πρόεδρο της Ελληνοκυπριακής Διοίκησης Νίκο Αναστασιάδη, αναφερόμενος στις ενέργειές του στο Κυπριακό. [...] Ο Παπαδόπουλος, ο οποίος είπε ότι ο Αναστασιάδης έχει προτείνει μια διαδικασία για να παρακάμψει τη δική του δέσμευση ότι δεν θα προχωρήσει στο επόμενο στάδιο των διαπραγματεύσεων χωρίς ο Πρόεδρος Έργοιλου να υποβάλει τις προτάσεις του, ανέφερε: ‘Πολύ φοβόμαστε ότι το μόνο πράγμα που θα πετύχει ο Πρόεδρος Αναστασιάδης με τη θέση για διαπίστωση των συγκλίσεων, των διαφωνιών και των σημείων που οι πλευρές βρίσκονται κοντά σε συμφωνία, θα είναι η μετατροπή του εγγράφου Ντάουνερ σε πραγματική βάση των διαπραγματεύσεων για το Κυπριακό. [...]»¹⁹⁷.

Η αιτιότητα για τη συνέχιση της παθογένειας του Κυπριακού αποδίδεται κυρίως στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας σε αυτή την περίπτωση, έστω και αν εμμέσως επικρίνεται ο Τουρκοκύπριος ηγέτης που δεν υπέβαλε προτάσεις ή ο τέως Ειδικός Σύμβουλος του ΓΓ του ΟΗΕ για την Κύπρο λόγω του εγγράφου το οποίο υπέβαλε και προφανώς θεωρείται ως μη αποδεχτό από τον Πρόεδρο του ΔΗΚΟ.

4 = Αμιγώς εσωτερική απόδοση αιτιότητας

Μόνο ενδογενείς παράγοντες εμφανίζονται ως παραγωγικά αίτια της παθογένειας.

Παράδειγμα 79:

«[...] Ο [πρώην πρόεδρος της ΚΡΕΤΥΚ Χαράλαμπος] Έλληνας, ο οποίος κατηγορήσε την Ελληνοκυπριακή διοίκηση ότι μόνο μιλάει και δεν λαμβάνει αποφάσεις, τόνισε ότι τα προβλήματα που παρατηρούνται στο θέμα του φυσικού αερίου δεν είναι τεχνικά. [...]»¹⁹⁸

Η παθογένεια στο παράδειγμα αυτό είναι τα προβλήματα που παρατηρούνται στο θέμα των ερευνών για υδρογονάνθρακες στην κυπριακή ΑΟΖ και το παραγωγικό αίτιο είναι η μη λήψη αποφάσεων από την κυπριακή κυβέρνηση.

¹⁹⁷ Εφημερίδα Kibris, 19/07/2014, σελ. 16

¹⁹⁸ Εφημερίδα Volkan, 05/07/2014, σελ. 8

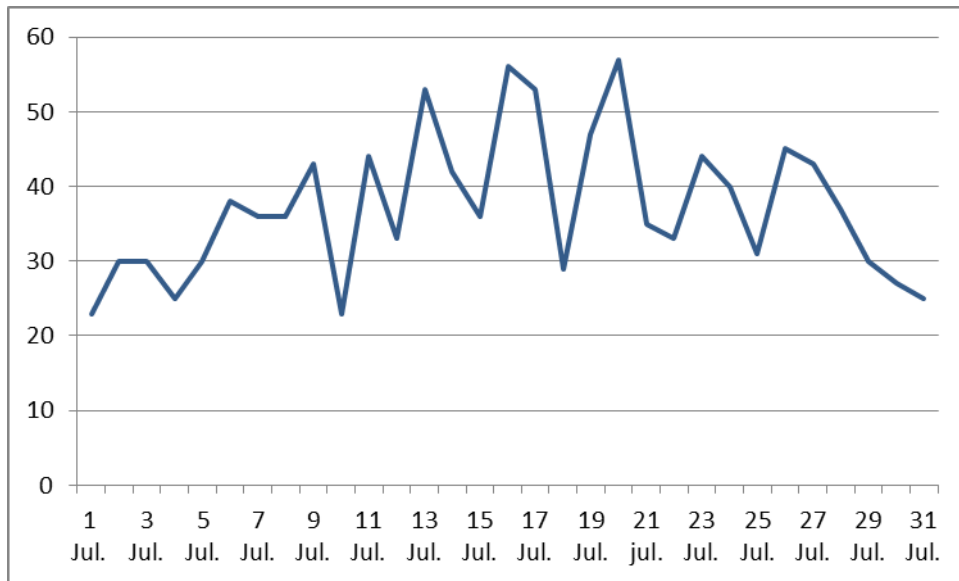
5. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας, αφού πρώτα τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των υπό εξέταση ειδησεογραφικών κειμένων μετατράπηκαν σε αριθμητικά δεδομένα και αναλύθηκαν στατιστικώς. Στην πρώτη υποενότητα γίνεται αναφορά στα γενικά χαρακτηριστικά του δείγματος, όπως το μέγεθός του, η θεματολογία του, η συχνότητα αναφοράς στους Ελληνοκύπριους και η περίοδος κατά την οποία γίνονται οι περισσότερες αναφορές. Ακολούθως παρουσιάζονται στοιχεία που αφορούν την εικόνα των Ελληνοκυπρίων στον τουρκοκυπριακό Τύπο. Στην τρίτη ενότητα εξετάζεται η διαφορά στον τρόπο παρουσίασης των Ελληνοκυπρίων από εφημερίδες που ανήκουν σε διαφορετικό ιδεολογικό χώρο. Στην τέταρτη ενότητα εξετάζεται η επίδραση που έχει η ειδησεογραφική θεματολογία στις απεικονίσεις των Ελληνοκυπρίων. Στην πέμπτη και τελευταία ενότητα παρουσιάζεται η επίδραση που έχει πηγή του δημοσιεύματος και ιδιαίτερα η αναπαραγωγή υλικού από τον ελληνοκυπριακό Τύπο στις απεικονίσεις των Ελληνοκυπρίων στον τουρκοκυπριακό Τύπο.

5.1 Γενικά Χαρακτηριστικά Δείγματος

Κατά την έρευνα μελετήθηκαν 1154 (N=1154) ειδησεογραφικά κείμενα που αφορούν την ελληνοκυπριακή κοινότητα και δημοσιεύθηκαν στις εφημερίδες Kıbrıs, Afrika, Yeni Düzen και Volkan τον Ιούλιο του 2014. Τα 892 από αυτά τα κείμενα (77.3%) δημοσιεύονται στις εσωτερικές σελίδες των εφημερίδων. Αναφορά στην πρώτη σελίδα γίνεται σε 222 δημοσιεύματα (19.2%), ενώ 40 κείμενα (3.5%) αποτελούν κύριο θέμα στην πρώτη σελίδα.

Τα 522 από τα κείμενα που μελετήθηκαν (45.2%) έχουν μέγεθος μέχρι το $\frac{1}{4}$ της σελίδας, ενώ τα 391 (33.9%) κυμαίνονται από το $\frac{1}{4}$ μέχρι το $\frac{1}{2}$ της σελίδας. Επίσης, βρέθηκαν 213 κείμενα (18.5%) το μέγεθος των οποίων είναι μεταξύ μισής και μίας σελίδας και μόλις 28 κείμενα (2.4%) με μέγεθος μεγαλύτερο της μίας σελίδας.

Γράφημα 1: Αριθμός Κειμένων Ανά Ημερομηνία

Στο Γράφημα 1, ο κάθετος άξονας αποτυπώνει τον αριθμό των δημοσιευμάτων που αναφέρονται στην ελληνοκυπριακή κοινότητα και ο οριζόντιος άξονας την ημερομηνία δημοσίευσής τους. Η ημερομηνία κατά την οποία εμφανίζονται οι περισσότερες αναφορές στην ελληνοκυπριακή κοινότητα είναι η 20^η Ιουλίου, με 57 δημοσιεύματα για την ελληνοκυπριακή κοινότητα. Αυτό δεν είναι άσχετο με την επέτειο της τουρκικής εισβολής του 1974 και επιβεβαιώνει την ορθότητα της επιλογής του μηνός Ιουλίου για διεξαγωγή της έρευνας στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης. Βεβαίως, σε τέτοιες περιόδους οι αναφορές στους Ελληνοκύπριους αναμένεται να είναι περισσότερο συναισθηματικά φορτισμένες από οποιαδήποτε άλλη περίοδο του χρόνου. Ένα άλλο αξιοσημείωτο εύρημα αποτελεί και το γεγονός ότι η συχνότητα αναφοράς στην ελληνοκυπριακή κοινότητα είναι μεγαλύτερη κατά την περίοδο 13-20 Ιουλίου, κάτι που πάλι σχετίζεται με τις επετείους του πραξικοπήματος και της εισβολής που συμπεριλαμβάνονται ανάμεσα στις δύο αυτές ημερομηνίες. Στις αρχές και στα τέλη του μηνός η συχνότητα των αναφορών στην ελληνοκυπριακή κοινότητα παρουσιάζεται σε χαμηλά επίπεδα σε σύγκριση με την εβδομάδα 13-20 Ιουλίου. Ένας από τους λόγους γι' αυτό το φαινόμενο είναι η ενασχόληση του Τύπου με εσωτερικά θέματα στις αρχές του μηνός¹⁹⁹ και η τριήμερη θρησκευτική εορτή του Ραμαζανιού στα τέλη Ιουλίου.

¹⁹⁹ Τα αποτελέσματα των «δημοτικών εκλογών» και του «δημοψηφίσματος για το σύνταγμα» που διεξήχθησαν στις 29 Ιουνίου 2014, αλλά οι εξελίξεις που ακολούθησαν ήταν το βασικό θέμα της επικαιρότητας στις αρχές Ιουλίου.

Η συντριπτική πλειοψηφία των κειμένων που περιέχουν αναφορά στην ελληνοκυπριακή κοινότητα (907 ή 78.6%) είναι ανταποκρίσεις/ρεπορτάζ. Ο αριθμός των σχολίων/άρθρων γνώμης/ αναλύσεων που καταμετρήθηκαν ανέρχεται στα 209 ή στο 18.1% του συνόλου των κειμένων, ενώ βρέθηκαν μόνο 38 συνεντεύξεις ή ποσοστό 3.3%. Ο σχολιασμός ενός γεγονότος αποτελεί ένδειξη σημαντικότητας και επομένως όσο πιο σημαντικό θεωρείται ένα γεγονός τόσο περισσότερα σχόλια και άρθρα γνώμης θα δημοσιευθούν γι' αυτό (Samaras 2005: 25). Το ποσοστό των σχολίων που εντοπίστηκαν θεωρείται σημαντικό, αν ληφθεί υπόψη ότι σε άλλες έρευνες, όπως για παράδειγμα του Samaras (2005) για την κάλυψη του Πολέμου του Κόλπου το 2003 στον ελληνικό Τύπο και της Μηνά (2015) για την εικόνα της Κύπρου στα τηλεοπτικά δίκτυα BBC, CNN, FOX και Al Jazeera κατά τα έτη 2012 και 2013, το ποσοστό των σχολίων/άρθρων γνώμης που εντοπίστηκαν ήταν 20% και 21.2% αντίστοιχα.

Όσον αφορά στην πηγή των ειδησεογραφικών κειμένων που αναφέρονται στην ελληνοκυπριακή κοινότητα, 519 δημοσιεύματα (45%) στηρίζονται σε μεταφράσεις δημοσιευμάτων από τον ελληνοκυπριακό Τύπο, 489 κείμενα (42.4%) προέρχονται από την ίδια την τουρκοκυπριακή εφημερίδα, 102 (8.8%) στηρίζονται σε υλικό από ειδησεογραφικό πρακτορείο, 42 (3.6%) αποτελούν αναδημοσίευση άρθρου από άλλο Μέσο και 2 (0.2%) χρησιμοποιούν μερικώς υλικό από ειδησεογραφικό πρακτορείο και άλλες εφημερίδες ενσωματωμένο στην οπτική της υπό μελέτη εφημερίδας.

Όπως φαίνεται από τον Πίνακα 1, το θέμα των μισών σχεδόν αναφορών στην ελληνοκυπριακή κοινότητα αφορούν τις συνομιλίες για το Κυπριακό, τις δικαιοδικές δραστηριότητες και τις τεχνικές επιτροπές (571 αναφορές ή ποσοστό 49.5%). Αν μάλιστα ληφθεί υπόψη ότι και το πρόβλημα των αγνοουμένων θεωρείται ως η ανθρωπιστική πτυχή του Κυπριακού, τότε τα κείμενα με θέμα το Κυπριακό ανέρχονται στο 52.8% ή στα 609 ειδησεογραφικά κείμενα. Αυτό θεωρείται φυσιολογικό με δεδομένο ότι το Κυπριακό είναι πρόβλημα που αφορά και τις δύο κοινότητες και ότι πληροί τα κριτήρια που προσδίδουν δημοσιογραφική αξία σε ένα γεγονός, όπως η εγγύτητα (γεωγραφική και πολιτισμική), η σύγκρουση, η έκταση της επίδρασης, η επικαιρότητα, η σημαντικότητα.

Πίνακας 1: Ειδησεογραφικό Θεματολόγιο για Ελληνοκύπριους

A/A	Θέμα Κειμένου	Συχνότητα - % Αναφοράς
1.	Κυπριακό – Συνομιλίες	528 – 45.8%
2.	Κυπριακό-Διακοινοτικές δραστηριότητες και τεχνικές επιτροπές	43 – 3.7%
3.	Σχέσεις Ε/Κ με χώρες, θεσμούς, αξιωματούχους της ΕΕ	54 – 4.7%
4.	Σχέσεις Τ/Κ με χώρες, θεσμούς, αξιωματούχους της ΕΕ	10 – 0.9%
5.	Σχέσεις Ελληνοκυπρίων με Τρίτες Χώρες εκτός ΕΕ	65 – 5.6%
6.	Σχέσεις Τουρκοκυπρίων με Τρίτες Χώρες εκτός ΕΕ	9 – 0.8%
7.	Εσωτερική πολιτική Ελληνοκυπρίων	62 – 5.4%
8.	Εσωτερική Πολιτική Τουρκοκυπρίων	23 – 2%
9.	Οικονομία Ελληνοκυπρίων	112 – 9.7%
10.	Οικονομία Τουρκοκυπρίων	3 – 0.3%
11.	Τουρκία και ΕΕ	1 – 0.1%
12.	Ελλάδα και Ελληνοκύπριοι	33 – 2.9%
13.	Τουρκία και Τουρκοκύπριοι	13 – 1.3%
14.	Ελλάδα και Τουρκοκύπριοι	0
15.	Τουρκία και Ελληνοκύπριοι	0
16.	Αθλητικά Ελληνοκυπρίων	1 – 0.1%
17.	Διάφορα	157 – 13.6%
18.	Αγνοούμενοι	38 – 3.3%
Σύνολο		1154 – 100%

Η κατηγορία «διάφορα» ακολουθεί με 157 αναφορές (13.6%), ενώ σχετικά κοντά στον εν λόγω αριθμό αναφορών βρίσκεται και η κατηγορία «οικονομία των Ελληνοκυπρίων» με 112 κείμενα (9.7%). Τα σχετικά ψηλά ποσοστά αναφορών στις κατηγορίες αυτές θα μπορούσαν να ερμηνευτούν από το γεγονός ότι η Κυπριακή Δημοκρατία περνά μια περίοδο παρατεταμένης οικονομικής κρίσης από τον Μάρτιο του 2013 και οι ειδήσεις που αφορούν την οικονομία των Ελληνοκυπρίων είναι ως επί το πλείστον αρνητικές καθώς και ότι στην κατηγορία «διάφορα» συμπεριλήφθηκαν αναφορές στα γεγονότα του πραξικοπήματος και της εισβολής, που δεν θα μπορούσαν παρά να περιέχουν το στοιχείο του αρνητισμού και της σύγκρουσης. Αυτά τα στοιχεία συνάδουν με το ότι αυξημένος βαθμός αρνητισμού και σύγκρουσης επιτυγχάνει την προσέλκυση του ενδιαφέροντος του κοινού (ΜακΚουέιλ 2003: 388). Το αν ο αρνητισμός και η σύγκρουση στη θεματολογία των ειδήσεων συμβάλλει στην

δημιουργία μιας εξίσου αρνητικής εικόνας για την ελληνοκυπριακή κοινότητα είναι θέμα το οποίο διερευνάται σε επόμενη υποενότητα.

Επί του παρόντος επισημαίνεται ότι αξιοσημείωτος αριθμός αναφορών γίνεται και σε θέματα που αφορούν τις σχέσεις των Ελληνοκυπρίων τόσο με την ΕΕ και όσο και με τρίτες χώρες (10.3%), αλλά και την εσωτερική πολιτική ζωή των Ελληνοκυπρίων (5.4%). Αυτό δεικνύει ότι ο τουρκοκυπριακός Τύπος αποδίδει σχετικά μεγάλη ειδησεογραφική αξία στα εν λόγω θέματα, είτε γιατί θεωρεί ότι ενδιαφέρουν το αναγνωστικό του κοινό είτε γιατί τόσο οι διεθνείς σχέσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας όσο και η εσωτερική πολιτική ζωή της ελληνοκυπριακής κοινότητας αφορούν άμεσα τους Τουρκοκύπριους ως πολίτες της Δημοκρατίας που θεωρούν πως έχουν έννομο συμφέρον σε αυτήν και δικαιούνται διεθνή εκπροσώπηση που δεν έχουν τώρα μέσω της Δημοκρατίας.

5.2. Εικόνα Ελληνοκυπρίων στα τουρκοκυπριακά Μέσα Ενημέρωσης

Στην παρούσα υποενότητα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ξεκινώντας από την ορατότητα των Ελληνοκυπρίων στον τουρκοκυπριακό Τύπο. Η ορατότητα αφορά τα επίπεδα προβολής ενός πολιτικού υποκειμένου στην περίπτωση της προβαλλόμενης εικόνας, ενώ όταν πρόκειται για την προσλαμβανόμενη εικόνα το υποκείμενο βρίσκεται ψηλά στη διάταξη των πληροφοριών στο μυαλό ενός ατόμου (Σαμαράς 2014:16). Υψηλά επίπεδα παρουσίασης ενός θέματος στη θεματολογία των ειδήσεων επηρεάζουν τη διαμόρφωση απόψεων για τους πολιτικούς δρώντες που συνδέονται με το θέμα αυτό (Σαμαράς και Ιορδανίδου, 2014: 230).

5.2.1. Το στοιχείο της ορατότητας

Οι Ελληνοκύπριοι γίνονται «ορατοί» στα δημοσιεύματα του τουρκοκυπριακού Τύπου είτε μέσω αναφοράς σε απλά μέλη της ελληνοκυπριακής κοινότητας είτε στην Κυπριακή Δημοκρατία και αξιωματούχους ή θεσμούς της είτε σε οποιονδήποτε άλλο πολιτικό δρώντα, κόμμα ή οργάνωση. Αναφορά σε «απλούς Ελληνοκύπριους» γίνεται στο 42.5% των 1154 δημοσιευμάτων που μελετήθηκαν. Στο 96.9% από αυτά τα δημοσιεύματα χρησιμοποιείται η λέξη «Ελληνοκύπριοι» όταν γίνεται αναφορά στην ελληνοκυπριακή κοινότητα, στο 1.6% χρησιμοποιείται η φράση «ελληνοκυπριακή κοινότητα» και στο 1.4% η λέξη «γκιαούρηδες». Στο 57.5% δεν γίνεται καμία αναφορά σε «απλούς Ελληνοκύπριους».

Αναφορά στην Κυπριακή Δημοκρατία γίνεται σε 689 δημοσιεύματα (59.7%), ενώ στα υπόλοιπα 465 (40.3%) δεν γίνεται καμία αναφορά. Στην συντριπτική πλειοψηφία των αναφορών χρησιμοποιείται η φράση «ελληνοκυπριακή διοίκηση/ πλευρά/ κυβέρνηση» (61.7%), που εκφράζει την Κυπριακή Δημοκρατία ως διοικητική δομή, ενώ η δεύτερη σε συχνότητα φράση είναι η «νότια Κύπρος/ ελληνοκυπριακός τομέας» (σε 205 δημοσιεύματα ή 29.8%), που παραπέμπει περισσότερο σε γεωγραφικό όρο. Λιγότερες φορές χρησιμοποιούνται οι φράσεις «ελληνοκυπριακή διοίκηση της νότιας Κύπρου» (22 ή 3.2%), «Κυπριακή Δημοκρατία» (35 ή 5.1%) και «λεγόμενη Κυπριακή Δημοκρατία (2 ή 0.3%), που επίσης παραπέμπουν σε διοικητική δομή, αλλά η κάθε μία από αυτές έχει τη δική της πολιτική σημασία, εκφράζοντας είτε μη αναγνώριση είτε αναγνώριση της νομιμότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Στα 1144 δημοσιεύματα η εικόνα της ελληνοκυπριακής κοινότητας διαμεσολαβείται από πολιτικά υποκείμενα. Στις περισσότερες περιπτώσεις (28.1%) το διαμεσολαβών υποκείμενο είναι κρατικός ή κυβερνητικός αξιωματούχος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Συχνά εμφανίζεται και η ίδια η Κυπριακή Δημοκρατία ως διαμεσολαβών υποκείμενο (25/2%), όπως και οι «απλοί Ελληνοκύπριοι» (23.3%). Οι θεσμοί της Κυπριακής Δημοκρατίας, τα πολιτικά κόμματα και οι συντεχνίες, αλλά και η Ελλάδα χρησιμοποιούνται σε πολύ μικρότερο αριθμό περιπτώσεων ως διαμεσολαβούντα υποκείμενα, αφού εμφανίζονται στο 4.9%, 4.5% και 4.0% των δημοσιευμάτων αντίστοιχα.

Ο επιχειρηματικός τομέας, η Εκκλησία της Κύπρου, ο Ελληνοκύπριος διαπραγματευτής, οι απερχόμενοι Πρόεδροι της Δημοκρατίας και η ΕΟΚΑ ακολουθούν με αναφορές στο 2.4%, 2.1%, 2%, 1.9% και 1.2% των δημοσιευμάτων αντίστοιχα. Αξιοσημείωτο αποτελεί το γεγονός ότι σε μόνο δύο δημοσιεύματα (0.2%) το κύριο διαμεσολαβών υποκείμενο είναι οι Γεώργιος Γρίβας και Νίκος Σαμψών. Το ποσοστό αυτό σε συνδυασμό με το αντίστοιχο χαμηλό ποσοστό αναφοράς στην ΕΟΚΑ αντικατοπτρίζει το μικρό αριθμό κειμένων με ιστορικές αναφορές ειδικά για την περίοδο του αγώνα της ΕΟΚΑ. Για την περίοδο του πραξικοπήματος και της εισβολής υπήρξαν αναφορές αλλά πρόκειται κυρίως για εξιστορήσεις προσωπικών βιωμάτων ή για κείμενα στα οποία το κυρίως διαμεσολαβών υποκείμενο είναι οι «απλοί Ελληνοκύπριοι», οι «Ελληνοκύπριοι» γενικώς ή κάποιος θεσμός ή αξιωματούχος της Κυπριακής Δημοκρατίας και όχι ο Σαμψών ή η ΕΟΚΑ.

5.2.2. Το στοιχείο της αξιολόγησης

Η εικόνα ενός πολιτικού υποκειμένου είναι συνάρτηση όχι μόνο της ορατότητάς του, αλλά και της αξιολόγησής του (Σαμαράς και Ιορδανίδου 2014: 231). Υψηλή ορατότητα με αρνητική αξιολόγηση συγκροτεί την εικόνα σε κρίση, υψηλή ορατότητα και θετική αξιολόγηση την ιδανική εικόνα.

Η μέση αξιολόγηση της ελληνοκυπριακής κοινότητας είναι αρνητική (-0,40), αλλά σαφώς θετικότερη από την μέση αξιολόγηση της Κύπρου στα τηλεοπτικά δίκτυα BBC, CNN, FOX και Al Jazeera πριν και μετά την εμφάνιση της τραπεζικής κρίσης στο νησί που ήταν -0,47 και -0,45 αντίστοιχα (Μηνά, 2015: 111), ενώ βρίσκεται στα ίδια επίπεδα με την αξιολόγηση της Κύπρου στον Τύπο της Ελλάδας, της Τουρκίας και του Ηνωμένου Βασιλείου τον Ιούνιο του 2012 που ήταν -0,41 (Ιορδανίδου & Σαμαράς 2012).

Η ΕΟΚΑ παρουσιάζεται ως το διαμεσολαβών υποκείμενο με την αρνητικότερη αξιολόγηση. Το 92,8% των συνολικών αναφορών στην ΕΟΚΑ είναι αρνητικές έως πολύ αρνητικές (Βλ. Πίνακα 2) και η μέση της αξιολόγηση -1,64 (Βλ. Πίνακα 3). Το εύρημα αυτό ερμηνεύεται με οδηγό την ιστορία και τους αρνητικούς συνειρμούς που πρέσβευε και πρεσβεύει για τους Τουρκοκύπριους η ΕΟΚΑ και τα ιδανικά που αυτή υπεράσπιζε. Οι απερχόμενοι Πρόεδροι της Κυπριακής Δημοκρατίας είναι το διαμεσολαβών πολιτικό υποκείμενο με το δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό αρνητικών αναφορών (με μέση αξιολόγηση -1,41) και ακολουθεί η Ελληνική Δημοκρατία με ποσοστό 76,1% αρνητικών αναφορών (με μέση αξιολόγηση -1,26).

Επομένως, η αξιολόγηση και των τριών προαναφερθέντων υποκειμένων είναι εξαιρετικά αρνητική. Συγκριτικά αναφέρεται ότι στην έρευνα για την επίδραση της κρίσης της Συρίας σε δημοσιογραφικά διαμεσολαβούμενες εικόνες (Samaras, Iordanidou & Dimitriou 2014), η μέση αξιολόγηση της Συρίας είναι -0,93 (N=445), ενώ στην έρευνα της Μηνά (2015) για την επίδραση της τραπεζικής κρίσης στην εικόνα της Κύπρου η μέση αξιολόγηση της Κύπρου ήταν -1,05 (N=768) κατά τη διάρκεια της κορύφωσης της κρίσης.

Βεβαίως, τα τρία αυτά διαμεσολαβούνται υποκείμενα έχουν χαμηλή ορατότητα, αφού εμφανίζονται σε σχετικά χαμηλό αριθμό δημοσιευμάτων (14, 22 και 46 αντίστοιχα) σε σύγκριση με τα υπόλοιπα και εξ αυτού του γεγονότος η επίδραση τους στην αξιολόγηση της συνολικής εικόνας των Ελληνοκυπρίων είναι περιορισμένη. Ωστόσο

αποτελούν χαρακτηριστική ένδειξη του πώς το παρελθόν έχει την δυνατότητα να επιβαρύνει το παρόν. Γεγονότα τα οποία θα οδηγήσουν στην ανάδυση αυτών των εικόνων σε βασικούς διαμεσολαβητές της εικόνας των Ελληνοκυπρίων στον τουρκοκυπριακό Τύπο αυτονομία θα οδηγήσουν σε ακραία αρνητικές αξιολογήσεις για τους Ελληνοκύπριους.

Η Κυπριακή Δημοκρατία αποτελεί το διαμεσολαβών υποκείμενο που εμφανίζεται σε συγκριτικά υψηλό αριθμό δημοσιευμάτων (N=288) και η αξιολόγησή του είναι αρνητική στο 55,6% των περιπτώσεων (μέση αξιολόγηση -0,64). Επομένως παρατηρείται υψηλή ορατότητα και αρνητική αξιολόγηση στην περίπτωση αυτή. Αρνητική αξιολόγηση (-0,54) και υψηλή ορατότητα (N=267) εμφανίζουν επίσης και οι απλοί Ελληνοκύπριοι. Ωστόσο παρατηρείται και ένα ποσοστό θετικών αναφορών (10,5%) σε αυτούς γεγονός που οφείλεται κυρίως σε κείμενα που αφορούν ανθρώπινες ιστορίες.

Αρνητική είναι η μέση αξιολόγηση για τους κυβερνητικούς ή κρατικούς αξιωματούχους (-0,38), τους θεσμούς της Κυπριακής Δημοκρατίας (-0,30) και τα ελληνοκυπριακά κόμματα (-0,54). Παρατηρείται υψηλή ορατότητα και παντελής έλλειψη θετικών αναφορών για τα εν λόγω διαμεσολαβούντα υποκείμενα (N=322, N=56 και N=52 αντίστοιχα). Αρνητική αξιολόγηση παρουσιάζει και Εκκλησία της Κύπρου (-0,25), αλλά με πολύ χαμηλότερη ορατότητα (N=24).

Καμία αρνητική αναφορά δεν γίνεται για τις τεχνικές επιτροπές και τον διαπραγματευτή, που παρουσιάζουν την υψηλότερη μέση θετική αξιολόγηση με +0,22 (N=23). Με θετικό πρόσημο παρουσιάζεται και η αξιολόγηση του επιχειρηματικού τομέα (+0,14 και N=28). Ο λόγος για τη θετική μέση αξιολόγηση είναι ότι οι αναφορές σε αυτά γίνονται κυρίως σε ειδήσεις που αφορούν είτε ζητήματα χαμηλής πολιτικής στο πλαίσιο των προσπαθειών επίλυσης του Κυπριακού είτε σε συνεργασία των επιχειρηματιών των δύο κοινοτήτων.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΟΥΝΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΩΝ**

		Αξιολόγηση του Κύριου Διαμεσολαβούντος Υποκειμένου					ΣΥΝΟΛΟ
A/A		Π. Αρνητική	Αρνητική	Ουδέτερη	Θετική	Π. Θετική	
1.	Απλοί Ελληνοκύπριοι	43-16,1%	85-31,8%	111-41,6%	28-10,5%	0-0,0%	267 – 100%
2.	Κυπριακή Δημοκρατία	31-10,8%	129- 44,8%	121-42,0%	7-2,4%	0-0%	288-100%
3	Αξιωματούχοι της Κ.Δ.	31-9,6%	85-26,4%	182-56,5%	23-7,1%	1-0,3%	322-100%
4.	Θεσμοί της ΚΔ	1-1,8%	15-26,8%	40-71,4%	0-0%	0-0%	56-100%
5.	Ε/Κ Κόμματα και Συντεχνίες	6-11,5%	18-34,6%	26-50,0%	2-3,8%	0-0%	52-100%
6.	Απερχόμενοι Πρόεδροι της ΚΔ	12-54,5%	8-36,4%	1-4,5%	1-4,5%	0-0%	22-100%
7.	ΕΟΚΑ	10-71,4%	3-21,4%	1-7,1%	0-0%	0-0%	14-100%
8.	Γ. Γρίβας και Ν. Σαμπών	1-50,0%	0-0%	1-50,0%	0-0%	0-0%	2-100%
9.	Επιχειρηματικός Τομέας	0-0%	4-14,3%	16-57,1%	8-28,6%	0-0%	28-100%
10.	Ελληνική Δημοκρατία	23-50,0%	12-26,1%	11-23,9%	0-0%	0-0%	46-100%
11.	Εκκλησία της Κύπρου	0-0%	11-45,8%	8-33,3%	5-20,8%	0-0%	24-100%
12.	Τεχνικές Επιτροπές για το Κυπριακό	0-0%	0-0%	18-78,3%	5-21,7%	0-0%	23-100%
	ΣΥΝΟΛΟ	158-13,8%	370-32,3%	536-46,9%	79-6,9%	1-0,1%	1144-100%

Από τα πιο πάνω στοιχεία συνάγεται ότι υπάρχουν αξιολογικές διαφορές στην απεικόνιση του απλού Ελληνοκύπριου και στην απεικόνιση των Ελληνοκυπρίων

αξιωματούχων. Οι απλοί Ελληνοκύπριοι εμφανίζουν ψηλή ορατότητα (N=267) και αρνητική αξιολόγηση (-0,54). Οι δε κυβερνητικοί και κρατικοί αξιωματούχοι εμφανίζουν ψηλότερη ορατότητα από τους απλούς Ελληνοκύπριους (N=322) και έχουν λιγότερο αρνητική αξιολόγηση (-0,38). Επομένως, η απάντηση στο ερευνητικό ερώτημα 2B είναι ότι υπάρχουν αξιολογικές διαφορές ανάμεσα στην απεικόνιση του απλού Ελληνοκύπριου και στην απεικόνιση των Ελληνοκυπρίων πολιτικών και πολιτειακών αξιωματούχων στον τουρκοκυπριακό Τύπο.

Αφού η αξιολόγηση των απλών Ελληνοκυπρίων είναι αρνητικότερη από αυτήν των κρατικών και κυβερνητικών αξιωματούχων, δεν επαληθεύεται η τέταρτη υπόθεση εργασίας, η οποία αναφέρει ότι η αξιολόγηση των αξιωματούχων είναι αρνητικότερη από αυτήν των απλών Ελληνοκυπρίων.

Μία γενική παρατήρηση για το στοιχείο της αξιολόγησης είναι ότι η μέση τιμή του διαμεσολαβούντος υποκειμένου εμφανίζεται σχεδόν πάντοτε αρνητικότερη από τη μέση τιμή της ελληνοκυπριακής κοινότητας γενικά και συνεπώς η μέση αξιολόγηση των διαμεσολαβούντων υποκειμένων είναι αρνητικότερη από αυτήν της κοινότητας. Αυτό μπορεί να ερμηνευτεί ως μια προσπάθεια μετατροπής συγκεκριμένων πολιτικών δρώντων σε «αποδιοπομπαίους τράγους» και επίρριψης ευθύνης σε αυτούς για συγκεκριμένες καταστάσεις (που αναφέρονται στα δημοσιεύματα).

Εξαιρέση του «κανόνα» αποτελούν οι κατηγορίες «Ελληνοκύπριος διαπραγματευτής/τεχνικές επιτροπές για το Κυπριακό» και ο «επιχειρηματικός τομέας», όπου η αξιολόγηση είναι η ίδια στην πρώτη περίπτωση και θετικότερη στη δεύτερη. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι αυτά τα διαμεσολαβούντα υποκείμενα δραστηριοποιούνται σε τομείς στους οποίους καταβάλλεται προσπάθεια συνεργασίας με την τουρκοκυπριακή κοινότητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΜΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΝΑ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΟΝ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ			
A/A	Διαμεσολαβών υποκείμενο	Αξιολόγηση του Κύριου Διαμεσολαβούντος Υποκειμένου (Mean-N)	Συνολική Αξιολόγηση της Ελληνοκυπριακής Κοινότητας (Mean-N)
1.	Απλοί Ελληνοκύπριοι	-0,54 (267)	-0,51(267)
2.	Κυπριακή Δημοκρατία	-0,64 (288)	-0,58 (288)
3.	Κρατικοί ή Κυβερνητικοί Αξιωματούχοι της ΚΔ	-0,38(322)	-0,20 (322)
4.	Θεσμοί της ΚΔ	-0,30 (56)	-0,18 (56)
5.	Ε/Κ Κόμματα και Συντεχνίες	-0,54 (52)	-0,29 (52)
6.	Απερχόμενοι Πρόεδροι της Κυπριακής Δημοκρατίας	-1,41 (22)	-1,23 (22)
7.	ΕΟΚΑ	-1,64 (14)	-0,93 (14)
8.	Γ. Γρίβας και Ν. Σάμψων	-1,00 (2)	-1,00 (2)
9.	Επιχειρηματικός Τομέας- Εταιρείες - Τράπεζες	0,14 (28)	0,11 (28)
10.	Ελληνική Δημοκρατία - Ελλάδα	-1,26 (46)	-0,65 (46)
11.	Εκκλησία της Κύπρου	-0,25 (24)	0,00 (24)
12.	Ε/Κ Διαπραγματευτής - Τεχνικές Επιτροπές για το Κυπριακό	0,22 (23)	0,22 (23)
	Σύνολο	-0,53 (1144)	-0,40 (1144)

5.2.3 Η Εικόνα των Ελληνοκυπρίων

Σε ένα δημοσίευμα μπορεί να υπάρχει πέραν της μίας εικόνας για την ελληνοκυπριακή κοινότητα ή να μην υπάρχει καμία εικόνα. Εικόνα για την ελληνοκυπριακή κοινότητα εμφανίζεται στο 74,9% του συνόλου των δημοσιευμάτων που μελετήθηκαν. Η εικόνα του «εχθρού» εμφανίζεται στην συντριπτική πλειοψηφία των δημοσιευμάτων που περιέχουν εικόνα (73,7%). Δεύτερη σε συχνότητα αναφοράς είναι την εικόνα του «συμμάχου» (35,1%) (Βλ. Πίνακα 4). Στο 6,5% των δημοσιευμάτων εμφανίζεται η εικόνα του «εξαρτώμενου», στο 1,5% η εικόνα της

«φιλανδοποίησης», στο 0,2% η εικόνα του «βαρβάρου» και στο 0,1% η εικόνα του «ιμπεριαλιστή».

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΕΙΚΟΝΑ ΕΤΕΡΟΤΗΤΑΣ – ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ

		Εμφάνιση	Κυρίαρχη Παρουσία
A/A	Εικόνα Ετερότητας	N - %	N - %
1.	Εικόνα Εχθρού	637 - (73,7%) **	589 – 68,2%**
2.	Εικόνα Συμμάχου	304 - (35,1%) **	223 – 25,8%**
3.	Εικόνα Βαρβάρου	2 - (0,2%) **	0
4.	Εικόνα Ιμπεριαλιστή	1 - (0,1%) **	0
5.	Εικόνα Εξαρτώμενου	57 - (6,5%) **	49 – 5,7%**
6.	Εικόνα Φιλανδοποίησης	13 - (1,5%) **	3 – 0,3%**
	Υπάρχει Εικόνα Ετερότητας	864***	864 – 100,0% 74,9% *
	Δεν Υπάρχει		290 – 25,1% *
	ΣΥΝΟΛΟ		1154

* Τα ποσοστά βγαίνουν στο σύνολο των δημοσιευμάτων.

** Τα ποσοστά βγαίνουν στο σύνολο των δημοσιευμάτων στα οποία υπάρχει απεικόνιση της Ε/Κ κοινότητας ως ετερότητα.

*** Το άθροισμα μπορεί να είναι άνω του 100% επειδή πάνω από μία εικόνα ετερότητας μπορεί να καταγράφεται στο ίδιο δημοσίευμα για την Ε/Κ κοινότητα.

Στο 68,2% των δημοσιευμάτων στα οποία υπάρχει εικόνα, η κυρίαρχη είναι η εικόνα του «εχθρού», στο 25,8% του συμμάχου, στο 5,7% του εξαρτώμενου και στο 0,3% της φιλανδοποίησης.

Στην συντριπτική πλειοψηφία των κειμένων που αναφέρονται στην ελληνοκυπριακή κοινότητα υπάρχει εικόνα ετερότητας. Η ορατότητα της ελληνοκυπριακής κοινότητας στον τουρκοκυπριακό Τύπο είναι σχετικά ψηλή (N=1154) και η αξιολόγησή της αρνητική (-0,40). Η εικόνα του εχθρού είναι η εικόνα που εμφανίζεται συχνότερα και τείνει να είναι η κυρίαρχη στα περισσότερα δημοσιεύματα στα οποία εντοπίζεται. Κυρίαρχη δεν είναι μόνο στο 5,5% αυτών των δημοσιευμάτων. Αυτό το γεγονός δείχνει πως πρόκειται για μια ισχυρή εικόνα. Δεύτερη σε συχνότητα εμφάνισης εικόνα είναι η εικόνα του συμμάχου, η οποία είναι πιο αδύναμη από την εικόνα του εχθρού, καθότι δεν είναι κυρίαρχη στο 9,3% ή στο ¼ των δημοσιευμάτων που εμφανίζεται. Επομένως, και στις δύο περιπτώσεις υπάρχει μια πλούσια και ισχυρή, αλλά αρνητική εικόνα, η οποία συμβάλλει στη διαμόρφωση της εικόνας του εχθρού για την ελληνοκυπριακή κοινότητα. Συνεπώς, στο ερευνητικό ερώτημα 1, ποια είναι η εικόνα της ελληνοκυπριακής κοινότητας στον τουρκοκυπριακό Τύπο, τα στοιχεία δείχνουν ότι αυτή είναι η εικόνα του εχθρού. Ως εκ τούτου, επαληθεύεται η τρίτη

υπόθεση εργασίας, ότι ο τουρκοκυπριακός Τύπος παρουσιάζει τους Ελληνοκύπριους ως τον εχθρό, τον άλλο. Επιβεβαιώνεται επίσης και η υπόθεση εργασίας 4Α ότι η εικόνα που υπερισχύει τόσο για τους απλούς Ελληνοκύπριους όσο και για τους Ελληνοκύπριους αξιωματούχους είναι εκείνη του εχθρού, αφού η ορατότητα αμφοτέρων των πολιτικών υποκειμένων είναι υψηλή και η αξιολόγησή τους αρνητική.

Συνοψίζοντας, σημειώνεται ότι τόσο οι απλοί Ελληνοκύπριοι όσο και οι Ελληνοκύπριοι αξιωματούχοι έχουν γενικά υψηλή ορατότητα και αρνητική αξιολόγηση στον τουρκοκυπριακό Τύπο, γεγονός που διαμορφώνει την εικόνα του εχθρού για τους ίδιους και συνεπώς και για την ελληνοκυπριακή κοινότητα γενικά. Η εικόνα αυτή είναι ισχυρή, αφού παρουσιάζεται η κυρίαρχη στα πλείστα των δημοσιευμάτων στα οποία εμφανίζεται.

5.2.4. Ερμηνευτική πλαισίωση

5.2.4.1. Εκφάνσεις στρατηγικής πλαισίωσης

Στη παρούσα υποενότητα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα σε σχέση με την ερμηνευτικά σχήματα με τα οποία πλαισιώνονται οι Ελληνοκύπριοι στα δημοσιεύματα των τεσσάρων τουρκοκυπριακών εφημερίδων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: ΕΚΦΑΝΣΕΙΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΠΛΑΙΣΙΩΣΗΣ – ΕΜΦΑΝΙΣΗ

	Μορφή Στρατηγικής Πλαισίωσης	N - %
1	Γεωστρατηγικό Πλαίσιο	12 (1,0%)
2	Μικροπολιτικό Πλαίσιο	13 (1,1%)
3	Πλαίσιο Διαπλοκής	7 (0,6%)
4	Πλαίσιο Ξένος Δάκτυλος	19 (1,6%)
5	Απλό Στρατηγικό Πλαίσιο	62 (5,4%)
	ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ	1154

Οι Ελληνοκύπριοι παρουσιάζονται με όρους στρατηγικής πλαισίωσης στο 9,7% των 1154 δημοσιευμάτων που μελετήθηκαν (Βλ. Πίνακα 5). Το απλό στρατηγικό πλαίσιο εμφανίζεται στο 5,4% των δημοσιευμάτων, το πλαίσιο ξένος δάκτυλος στο 1,6%, το μικροπολιτικό πλαίσιο στο 1,1%, το γεωστρατηγικό πλαίσιο στο 1% και το πλαίσιο της διαπλοκής στο 0,6%.

Στο 9,4% το σύνολο των δημοσιευμάτων το πλαίσιο της στρατηγικής αποτελεί το κυρίαρχο σχήμα πλαισίωσης των Ελληνοκυπρίων (Βλ. Πίνακα 6). Το απλό στρατηγικό πλαίσιο αποτελεί το 56% αυτών των δημοσιευμάτων, το πλαίσιο ξένος δάκτυλος το 16,5%, το μικροπολιτικό πλαίσιο το 11,9%, το γεωστρατηγικό πλαίσιο το 11% και το πλαίσιο της διαπλοκής το 4,6%.

Τα ποσοστά των εκφάνσεων στρατηγικής πλαισίωσης στην παρούσα μελέτη είναι χαμηλά. Αυτό οφείλεται στην μειωμένη παρουσία γεγονότων ή κινήσεων για προώθηση των στρατηγικών στόχων της Κύπρου κατά την υπό μελέτη περίοδο, αλλά και στη μειωμένη ενασχόληση του τουρκοκυπριακού Τύπου με θέματα εσωτερικής πολιτικής των Ελληνοκυπρίων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ – ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ

A/A	Εικόνα Ετερότητας	N - %
1.	Γεωστρατηγικό Πλαίσιο	12 (11,0%)
2.	Μικροπολιτικό Πλαίσιο	13 (11,9%)
3.	Πλαίσιο Διαπλοκής	5 (4,6%)
4.	Πλαίσιο Ξένος Δάκτυλος	18 (16,5%)
5.	Απλό Στρατηγικό Πλαίσιο	61 (56,0%)
	Υπάρχει Στρατηγική Πλαισίωση	109 – 100,0% 9,4%*
	Δεν Υπάρχει	1045 – 90,6%*
	ΣΥΝΟΛΟ	1154
	* Τα ποσοστά είναι επί του συνόλου των δημοσιευμάτων	

5.2.4.2 Αποτελέσματα για state-mapping

Μέτρο σύγκρισης για τα ερμηνευτικά πλαίσια παρουσίασης της Κύπρου στον Τύπο αποτελούν τρεις έρευνες που έγιναν από τους Σαμαρά και Ιορδανίδου (2012)²⁰⁰, Σαμαρά κ.ά (2013)²⁰¹ και Samaras, Anastasiadou & Loukoroulou (2014)²⁰² για την

²⁰⁰ Αφορά την εικόνα της Κύπρου στον αγγλικό, ελλαδικό και τουρκικό Τύπο τον Ιούνιο του 2012 και αποτυπώνει την περίοδο πριν την εμφάνιση της τραπεζικής κρίσης στο νησί. Στην συγκριμένη περίοδο η έμφαση δίδεται στην οικονομία και στην οικονομική κρίση, ενώ οι αναφορές στο Κυπριακό είναι περιορισμένες. (Σαμαράς 2014: 32)

²⁰¹ Η έρευνα διεξάγεται σε δύο ελλαδικά μέσα το Μάρτιο του 2013 κατά την περίοδο κορύφωσης της οικονομικής κρίσης. Η όξυνση της κρίσης αποτυπώνεται στον Τύπο αφού η οικονομική κρίση πλαισιώνει όλες τις ειδήσεις που σχετίζονται την Κύπρο ανεξαρτήτως του θέματός τους. (Σαμαράς 2014: 33)

εικόνα της χώρας πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την κορύφωση της οικονομικής κρίσης στην Κύπρο τον Μάρτιο του 2013. Στις έρευνες αυτές παρατηρούνται αυξημένα ποσοστά πλαισίωσης της Κύπρου με όρους προβλήματος, αρχίζοντας με 50,7% τον Ιούνιο του 2012, ανεβαίνοντας στο 60,7% τον Μάρτιο του 2013 και κατεβαίνοντας και πάλι στο 51,7% την περίοδο Απρίλιος-Σεπτέμβριος 2013 (Σαμαράς 2014: 34). Σε πιο χαμηλά ποσοστά εμφανίζεται το πλαίσιο του φόβου (19,%, 38,2% και 19,7%), της σύγκρουσης (15,3%, 28,6% και 9% αντίστοιχα), των αρνητικών επιπτώσεων σε άλλους (3,5%, 24,1% και 27,8%), των θετικών επιδράσεων σε άλλους (3,5%, 1,1% και 2,6%), του μελοδράματος (2,1%, 23,4% και 5,6%) και της ελπίδας (4,2%, 12,9% και 4,1%).

Στην παρούσα μελέτη, στο 39,3% των δημοσιευμάτων η ελληνοκυπριακή κοινότητα παρουσιάζεται με το ερμηνευτικό πλαίσιο του προβλήματος, στο 12,4% με το πλαίσιο των θετικών επιδράσεων, στο 29,7% με το πλαίσιο σύγκρουσης, στο 9,9% με το πλαίσιο των θετικών επιδράσεων για τους Τουρκοκύπριους, στο 44,1% με το πλαίσιο αρνητικών επιδράσεων, στο 30,8% με το πλαίσιο αρνητικών επιδράσεων για τους Τουρκοκύπριους, στο 6,4% με το πλαίσιο του φόβου, στο 1,6% με το πλαίσιο της ελπίδας, στο 6,4% με το μελοδραματικό πλαίσιο και στο 0,7% με το πλαίσιο της προπαγάνδας (Βλ. Γράφημα 2)²⁰³.

Τα ψηλά ποσοστά των πλαισίων του προβλήματος και της σύγκρουσης, δείχνουν ότι συχνά στις εικόνες των πολιτικών δρώντων συσχετίζονται και αλληλοτροφοδοτούνται αυτά τα δύο πλαίσια, δηλαδή η πλαισίωση των δρώντων σε όρους προβλήματος και σύγκρουσης. Τα ποσοστά του πλαισίου του προβλήματος είναι χαμηλότερα στην παρούσα μελέτη από τις τρεις προαναφερθείσες έρευνες, επειδή εκείνες διεξήχθησαν σε μια περίοδο που η Κύπρος αντιμετώπιζε το πρόβλημα της οικονομικής κρίσης. Δεν παύουν όμως να είναι ψηλά. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στην έρευνα της Μηνά (2015: 122), η οποία επίσης διεξήχθη σε μια περίοδο που η

²⁰² Εξετάζει την εικόνα της Κύπρου κατά την περίοδο 28 Μαρτίου 2013 έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2013 στις ιστοσελίδες του αγγλικού δικτύου BBC και των αμερικανικών CNN και FOX. Η έρευνα κατέδειξε ότι η κορύφωση της οικονομικής κρίσης οδήγησε στη μεταβολή του περιεχομένου του όρου «κυπριακό πρόβλημα», αφού στο 91,5% των περιπτώσεων ο λειτουργικός ορισμός του όρου αυτού ήταν σε όρους οικονομικής κρίσης και μόνο στο 5,9% ήταν σε όρους προβλήματος εισβολής και κατοχής της Κύπρου από την Τουρκία. Επίσης, στην εν λόγω έρευνα η Κύπρος πλαισιώνεται στο 1,7% των δημοσιευμάτων με όρους εσωτερικών πολιτικών και κοινωνικών προβλημάτων. (Σαμαράς 2014: 34-35)

²⁰³ Σημειώνεται ότι το άθροισμα των ποσοστών ξεπερνά το 100% του αριθμού των κειμένων επειδή σε ένα ειδησεογραφικό κείμενο μπορεί να εμφανίζονται πέραν της μίας μορφής πλαισίωσης.

Κύπρος αντιμετώπιζε οικονομική κρίση, η χώρα πλαισιώνεται με όρους προβλήματος στο 35,1% των δημοσιευμάτων, λιγότερο συχνά δηλαδή από ό,τι στην παρούσα μελέτη.

Τα ψηλότερα ποσοστά του πλαισίου της σύγκρουσης στην παρούσα μελέτη σε σύγκριση με τις τρεις προαναφερθείσες (αλλά και εκείνη της Μηνά όπου το πλαίσιο σύγκρουσης εμφανίζεται στο 17,5%) εκφράζουν το γεγονός ότι πέραν των μισών δημοσιευμάτων που μελετήθηκαν αφορούν το Κυπριακό, το οποίο είναι σύγκρουση μεταξύ δύο εθνικών κοινοτήτων. Επίσης οφείλονται στο ότι οι σχέσεις των δύο εθνικών κοινοτήτων της Κύπρου θεωρούνται ιστορικά συγκρουσιακές και ως εκ τούτου η πλαισίωση με όρους σύγκρουσης εμφανίζεται συχνότερα. Τα χαμηλότερα ή πολύ χαμηλότερα ποσοστά που εμφανίζονται στις εν λόγω έρευνες στην πλαισίωση της Κύπρου με όρους σύγκρουσης επιβεβαιώνουν ότι το πλαίσιο αυτό δεν είναι το κυρίαρχο σε περιόδους κρίσης, αλλά η εικόνα της Κύπρου παράγεται ως παρενέργεια των αφηγημάτων που σχετίζονται με το πρόβλημα.

Ένα άλλο σημαντικό εύρημα της παρούσας μελέτης είναι τα ψηλά ποσοστά πλαισίωσης των Ελληνοκυπρίων με όρους αρνητικών επιδράσεων και αρνητικών επιδράσεων για τους Τουρκοκύπριους. Τα ποσοστά αρνητικών επιδράσεων σε τρίτους είναι πολύ ψηλότερα στην παρούσα μελέτη από τις μελέτες των Σαμαρά και Ιορδανίδου (2012) (1,4%), Σαμαρά κ.ά (2013) (24,1%) και Samaras, Anastasiadou & Loukoroulou (2014) (27,8%). Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τα περισσότερα δημοσιεύματα αναφέρονται κυρίως σε θέματα, όπως το Κυπριακό και η οικονομική κρίση, που έχουν αρνητικές συνέπειες στους Τουρκοκύπριους, αλλά και στους Ελληνοκύπριους.

Από τις 74 περιπτώσεις εμφάνισης του πλαισίου του φόβου, στα 56 δημοσιεύματα (75,67%) οι Ελληνοκύπριοι παρουσιάζονται να βιώνουν φόβο, στα 3 προκαλούν φόβο εξ αδυναμίας (4,05%) και στα 17 προκαλούν φόβο ένεκα ισχύος (22,97%) (Βλ. Γράφημα 3). Τα αποτελέσματα αυτά δεικνύουν ότι οι Ελληνοκύπριοι παρουσιάζονται να αντιμετωπίζουν ένα πρόβλημα και επομένως βιώνουν φόβο ένεκα αυτού του γεγονότος. Αυτό το εύρημα συνάδει με αποτελέσματα προηγούμενων ερευνών που διερεύνησαν τα επιμέρους χαρακτηριστικά του φόβου (Δογάνη 2013, Dogani & Samaras 2014) και κατέδειξαν ότι χώρες που βρίσκονται στον πυρήνα της οικονομικής κρίσης πρωτίστως βιώνουν και δευτερεύοντος παράγουν φόβο ένεκα

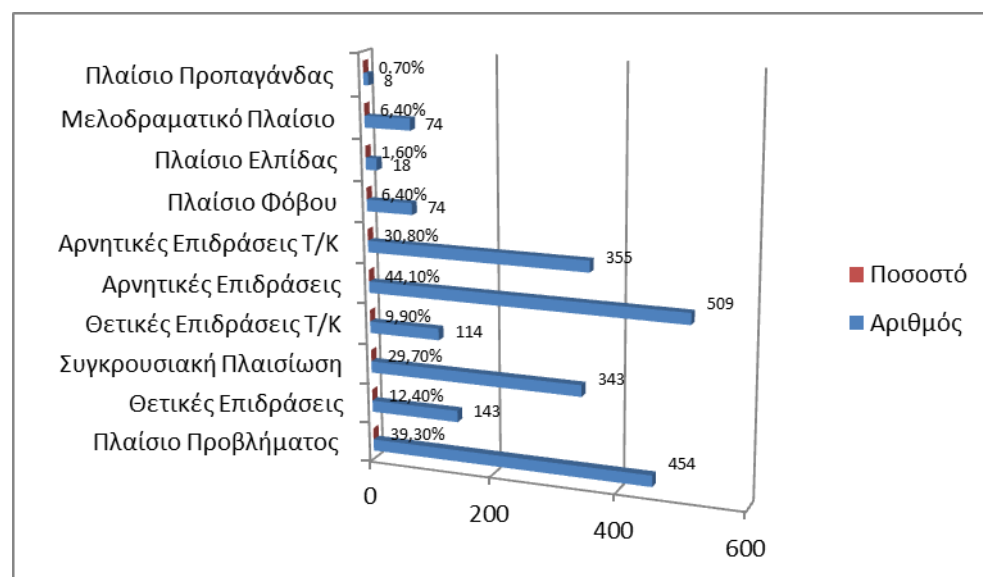

προβλημάτων. Στην παρούσα έρευνα, το πρόβλημα της οικονομικής κρίσης συνυπάρχει με το κυπριακό πρόβλημα, αφού τα δύο αυτά θέματα κυριαρχούν στο πέραν του 60% των δημοσιευμάτων που μελετήθηκαν.

Το πλαίσιο θετικών επιδράσεων σε άλλους εμφανίζεται πολύ συχνότερα στην παρούσα έρευνα (9,9%) απ' ό,τι στις έρευνες των Σαμαρά και Ιορδανίδου (2012) (3,5%), Σαμαρά κ.ά (2013) (3,5%), Samaras, Anastasiadou & Loukoroulou (2014) (2,6%) και Μηνά (2015) (0,6%), διότι κατά την περίοδο διεξαγωγής της παρούσας έρευνας καταβάλλονταν προσπάθειες επίλυσης του Κυπριακού, είχαμε δικοινοτικές επαφές και θετικές ενέργειες που εκλαμβάνονταν από τους Τουρκοκύπριους ως έχουσες θετικές επιδράσεις στους ίδιους.

Τα ποσοστά πλαισίωσης με όρους μελοδράματος στην παρούσα μελέτη είναι ψηλότερα από αυτά της μελέτης Σαμαρά και Ιορδανίδου (2012) (2,1%), που διεξήχθη πριν την οικονομική κρίση, πάρα πολύ χαμηλότερα από την έρευνα Σαμαρά κ.ά (2013) (23,4%) κατά την κορύφωση της κρίσης και ελαφρώς ψηλότερα από την έρευνα Samaras, Anastasiadou & Loukoroulou (2014) (5,6%) που έγινε μετά την κρίση. Σε μια έρευνα για το Κυπριακό και σε δημοσιεύματα, όπως λόγου χάρη για το τραγικό ζήτημα των αγνοουμένων, η παρουσίαση των υποκειμένων με όρους μελοδραματικούς είναι αναπόφευκτη. Όμως φαίνεται ότι δημιούργησε πιο μελοδραματικές καταστάσεις η οικονομική κρίση στο απόγειό της.

Γράφημα 2: Ερμηνευτικά Σχήματα Ελληνοκυπρίων

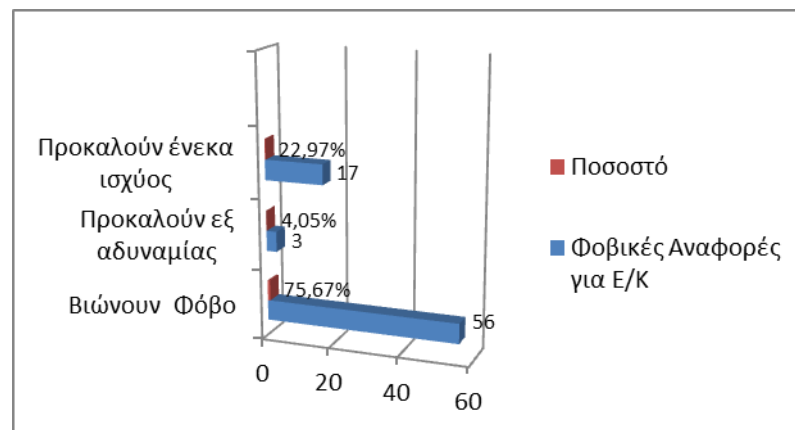

Οι περιπτώσεις πλαισίωσης των Ελληνοκυπρίων με όρους ελπίδας είναι πολύ λιγότερες από τις τέσσερις προαναφερθείσες μελέτες. Αυτό οφείλεται στο ότι η παρούσα μελέτη αφορά κυρίως το κυπριακό πρόβλημα για το οποίο οι ελπίδες επίλυσης θεωρούνται αισθητά μειωμένες λόγω της μακράς διάρκειάς του.

Η προηγούμενη συζήτηση απαντά και στο ένατο ερευνητικό ερώτημα για το «ποια είναι τα κύρια ερμηνευτικά σχήματα με τα οποία πλαισιώνονται οι Ελληνοκύπριοι στα δημοσιεύματα του τουρκοκυπριακού Τύπου».

Συνοπτικά αναφέρεται ότι η εικόνα των Ελληνοκυπρίων στον τουρκοκυπριακό Τύπο πλαισιώνεται κυρίως με όρους αρνητικών επιπτώσεων (τόσο γενικότερα όσο και ειδικότερα για τους Τουρκοκύπριους), αλλά και με όρους προβλήματος και σύγκρουσης. Αυτό οφείλεται στη συγκρουσιακή φύση του Κυπριακού, τις προβληματικές σχέσεις ανάμεσα στις δύο κοινότητες και στις αρνητικές συνέπειες που υπέστησαν αμφότερες οι κοινότητες κατά την εξέλιξη των ιστορικών γεγονότων. Τα ευρήματα αυτά είναι συμβατά με την γενικότερη εικόνα του εχθρού η οποία αναδύθηκε στην προηγούμενη ενότητα.

Γράφημα 3: Ερμηνευτικά Σχήματα Ελληνοκυπρίων - Β

5.2.5 Απόδοση Αιτιότητας

Στη συνέχεια παρατίθενται τα αποτελέσματα σε σχέση με την απόδοση αιτιότητας (ή υπαιτιότητας) για προβληματικές καταστάσεις που βιώνουν ή προκαλούν οι

Ελληνοκύπριοι. Αρχικά σημειώνεται ότι η απόδοση υπαιτιότητας καθοδηγείται βεβαίως από την ύπαρξη προβλημάτων.

Απόδοση υπαιτιότητας υπάρχει στο 17% των δημοσιευμάτων που μελετήθηκαν (Βλ. Γράφημα 4). Το ποσοστό αυτό είναι σχετικά χαμηλό, σε σύγκριση για παράδειγμα με τη μελέτη των Ιορδανίδου και Σαμαρά (2012) για τις εικόνες χωρών που αντιμετωπίζουν οικονομική κρίση όπως η Ελλάδα, η Ιταλία, η Ισπανία, η Πορτογαλία και η Ιρλανδία (Σαμαράς 2014: 28-31). Στην προαναφερθείσα μελέτη τα ποσοστά των δημοσιευμάτων στα οποία υπάρχει απόδοση υπαιτιότητας ανέρχονται στο 82% για την Ελλάδα, στο 50% για την Πορτογαλία, στο 70,8% για την Ιταλία, στο 76,2% για την Ισπανία και στο 69,1% για την Ιρλανδία. Αυτό ερμηνεύεται με το γεγονός ότι το πλαίσιο του προβλήματος είναι αυτό το οποίο κυριαρχεί και καθοδηγεί τα υπόλοιπα σε περιπτώσεις πολιτικών δρώντων που αντιμετωπίζουν κρίση. Σημειώνεται ότι στην εν λόγω μελέτη, τα ποσοστά της εμφάνισης των χωρών με όρους προβλημάτων που αντιμετωπίζουν είναι: Ιρλανδία 42,9%, Ισπανία 53,8%, Ιταλία 47,3%, Πορτογαλία 41,2% και Ελλάδα 53,6%.

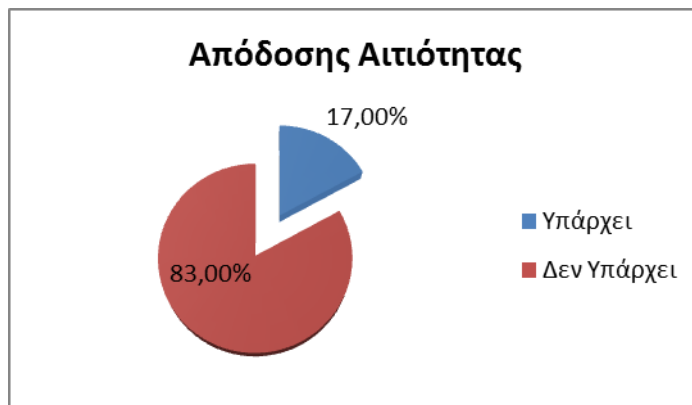
ΠΙΝΑΚΑΣ 7: ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΑΙΤΙΟΤΗΤΑΣ

	N	%
Δεν υπάρχει αναφορά σε εσωτερική απόδοση υπαιτιότητας	1014	87,9
Στην Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας	93	8,1
Σε άλλους συγκεκριμένους πολιτικούς δρώντες	9	0,8
Σε απλούς Ελληνοκύπριους Πολίτες	12	1,0
Στην πολιτική κουλτούρα - νοοτροπία-δομές - νόμους των Ελληνοκυπρίων	21	1,8
Σε Ιδιωτικές Εταιρείες - Τράπεζες	5	0,4
Σύνολο	1154	100,0

Εξάλλου, αν συγκριθεί το ποσοστό των δημοσιευμάτων στα οποία υπάρχει απόδοσης υπαιτιότητας (17%) με το ποσοστό των περιπτώσεων της εμφάνισης του πλαισίου του προβλήματος (39,3%) στην παρούσα μελέτη, παρατηρείται μια διαφορά της τάξης του 22,3%. Επομένως δεν αποδίδεται υπαιτιότητα στο 22,3% των περιπτώσεων που οι Ελληνοκύπριοι παρουσιάζονται να αντιμετωπίζουν (ή να προκαλούν) προβλήματα.

Αυτό κρίνεται φυσιολογικό αν συγκριθεί με τα αντίστοιχα ποσοστά της μελέτης των Ιορδανίδου και Σαμαρά (2012), όπου δεν αποδίδεται υπαιτιότητα για πρόβλημα που αντιμετωπίζει η Ιρλανδία στο 26,2% των δημοσιευμάτων, η Ισπανία στο 22,4%, η Ιταλία στο 23,5%, η Πορτογαλία στο 8,8% και η Ελλάδα στο 28,4%.

Γράφημα 4: Απουσία-Παρουσία Απόδοσης Αιτιότητας

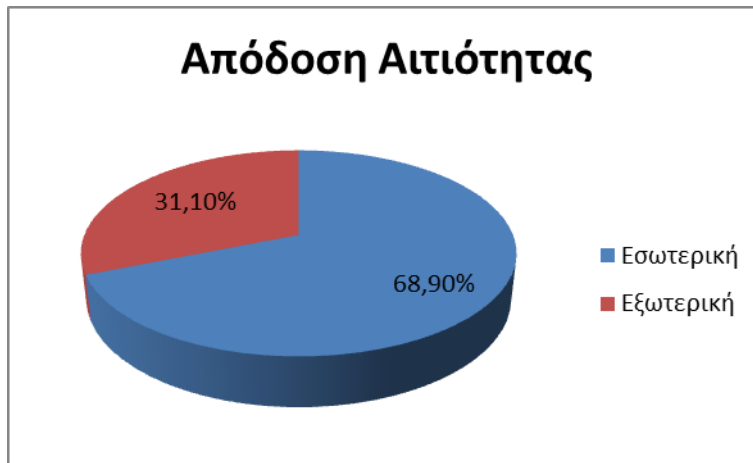

Όπως φαίνεται και στον Πίνακα 7, εσωτερική απόδοση αιτιότητας διαπιστώθηκε στο 12,1% των υπό μελέτη δημοσιευμάτων. Στην συντριπτική πλειοψηφία των δημοσιευμάτων αυτών (8,1% του συνόλου) τα αίτια για την παθογένεια αποδίδονται στην κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας, κάτι που οφείλεται στο γεγονός ότι πέραν των μισών δημοσιευμάτων αφορούν το Κυπριακό. Στο 1,8% η υπαιτιότητα αποδίδεται στην πολιτική κουλτούρα - νοοτροπία-δομές - νόμους των Ελληνοκυπρίων, στο 1% σε απλούς Ελληνοκύπριους πολίτες, στο 0,8% σε άλλους συγκεκριμένους πολιτικούς δρώντες και στο 0,4% σε ιδιωτικές εταιρείες ή τράπεζες.

Στο Γράφημα 5 παρατηρείται ότι στη μεγάλη πλειοψηφία των δημοσιευμάτων στα οποία υπάρχει απόδοση αιτιότητας (68,9%), το πρόβλημα αποδίδεται σε εσωτερικά αίτια ως προς την ελληνοκυπριακή κοινότητα. Το εύρημα θεωρείται σημαντικό δεδομένου ότι η σχέση ανάμεσα στην εξωτερική και στην εσωτερική απόδοση αιτιότητας σε έναν πολιτικό δρώντα που αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα ή κρίση συναρτάται με το εάν αυτός θεωρείται ως άξιο ή ανάξιο για βοήθεια θύμα (Σαμαράς 2014: 24). Όσο ψηλότερο είναι το ποσοστό της εσωτερικής απόδοσης αιτιότητας τόσο πιο ανάξιο για βοήθεια θεωρείται ένα θύμα. Σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η

πλειοψηφία των δημοσιευμάτων αφορούν το Κυπριακό, το εύρημα αυτό δείχνει ότι ο τουρκοκυπριακός Τύπος εμφανίζει τους Ελληνοκύπριους ως ανάξιους για βοήθεια στο εν λόγω πρόβλημα.

Γράφημα 5: Είδος Απόδοσης Αιτιότητας

Εξάλλου, το ψηλό ποσοστό εσωτερικής απόδοσης υπαιτιότητας φανερώνει την ύπαρξη εθνοκεντρικής μεροληψίας, αφού οι Ελληνοκύπριοι ως μέλη μιας «έξω ομάδας» για τον τουρκοκυπριακό Τύπο παρουσιάζονται να ευθύνονται για προβληματικές καταστάσεις που βιώνουν (ή προκαλούν). Υπενθυμίζεται ότι στις περιπτώσεις εθνοκεντρικής μεροληψίας η τάση είναι να αποδίδεται η θετική συμπεριφορά των μελών της έξω-ομάδας σε εξωτερικά αίτια και η αρνητική τους συμπεριφορά σε εσωτερικά αίτια.

Αναφορά σε εξωτερική απόδοση αιτιότητας διαπιστώνεται στο 6,2% του συνόλου των υπό μελέτη δημοσιευμάτων, στην πλειοψηφία των οποίων (2,8%) η ευθύνη για το πρόβλημα αποδίδεται στην τουρκική πλευρά (Τουρκία και Τουρκοκύπριοι). Ακριβώς στις μισές αναφορές (1,4%) η ευθύνη αποδίδεται σε κρατικούς δρώντες από τρίτες χώρες. Υπερεθνικοί δρώντες παρουσιάζονται να έχουν ευθύνη στο 0,9% των δημοσιευμάτων, οι Τουρκοκύπριοι στο 0,6%, το κεφάλαιο και το διεθνές οικονομικό σύστημα στο 0,3% και δομικοί παράγοντες που λειτουργούν πέραν του ενδοκρατικού επιπέδου επίσης στο 0,3%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8: ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΑΙΤΙΟΤΗΤΑΣ

	N	%
Δεν υπάρχει αναφορά σε εξωτερική απόδοση υπαιτιότητας	1083	93,8
Κρατικοί Δρώντες από Τρίτες Χώρες	16	1,4
Υπερεθνικοί Δρώντες	10	0,9
Οι Τουρκοκύπριοι	7	0,6
Η Τουρκία και οι Τουρκοκύπριοι (η Τουρκική Πλευρά)	32	2,8
Κεφάλαιο - Διεθνές Οικονομικό Σύστημα, Αγορές, Οίκοι Αξιολόγησης	3	0,3
Δομικοί Παράγοντες που λειτουργούν πέραν του ενδοκρατικού επιπέδου	3	0,3
Σύνολο	1154	100,0

ΠΙΝΑΚΑΣ 9: ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΑΙΤΙΟΤΗΤΑΣ

	N	%
Δεν καταγράφεται απόδοση αιτιότητας	958	83,0
Αμιγώς εξωτερική απόδοση αιτιότητας	52	4,5
Κυρίως εξωτερική απόδοση αιτιότητας	9	0,8
Κυρίως εσωτερική απόδοση αιτιότητας	9	0,8
Αμιγώς εσωτερική απόδοση αιτιότητας	126	10,9
Σύνολο	1154	100,0

Σε ορισμένα δημοσιεύματα διαπιστώθηκε απόδοση αιτιότητας τόσο σε εξωτερικούς όσο και σε εσωτερικούς παράγοντες. Σε 126 δημοσιεύματα (10,9%) τα αίτια παρουσιάζονται αμιγώς εσωτερικά και σε 52 δημοσιεύματα (4,5%) αμιγώς εξωτερικά. Κυρίως εξωτερικά και κυρίως εσωτερικά αίτια αποδίδονται σε ίσο αριθμό δημοσιευμάτων (0,8% σε κάθε περίπτωση).

Με βάση τα ανωτέρω στοιχεία ελέγχεται η πέμπτη υπόθεση εργασίας σύμφωνα με την οποία: Ο τουρκοκυπριακός Τύπος αποδίδει κυρίως σε εσωτερικά αίτια τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Ελληνοκύπριοι. Η υπόθεση εργασίας επιβεβαιώνεται.

Ο τουρκοκυπριακός Τύπος όταν αποδίδει υπαιτιότητα για παθογένειες που αντιμετωπίζουν οι Ελληνοκύπριοι αυτή είναι πρωτίστως σε εσωτερικά παραγωγικά

αίτια. Αυτό καταδεικνύει τάσεις εθνοκεντρικά μεροληπτικής συμπεριφοράς εκ μέρους του Τύπου, αφού αποδίδει την ευθύνη για τα προβλήματα στους Ελληνοκύπριους, που παρουσιάζονται ως η έξω ομάδα, η ετερότητα σε σύγκριση με τους Τουρκοκύπριους. Προς επίρρωση αυτού του ευρήματος πρέπει να αναφερθεί ότι στην έρευνα για την εικόνα των Ελληνοκυπρίων στα διεθνή δίκτυα η απόδοση υπαιτιότητας για τα φαινόμενα παθογένειας της Κύπρου ήταν πρωτίστως εξωτερική (Μηνά 2015). Επίσης στην έρευνα των Σαμαρά και Ιορδανίδου (2012) για την εικόνα της Κύπρου στον αγγλικό, ελλαδικό και τουρκικό Τύπο, παρατηρείται ότι ο αγγλικός Τύπος αποδίδει την υπαιτιότητα για τα φαινόμενα παθογένειας της Κύπρου σε εξωτερικά αίτια (88,9%), ο ελλαδικός Τύπος πρωτίστως σε εσωτερικά (51.3%) και ο τουρκικός Τύπος εμφανίζεται να αποδίδει ισομερώς την υπαιτιότητα τόσο σε εσωτερικά όσο και σε εξωτερικά αίτια (50%).

5.3. Θεματολογία και Εικόνα Ελληνοκυπρίων

Στην παρούσα ενότητα εξετάζεται η επίδραση της ειδησεογραφικής θεματολογίας στην ορατότητα και την αξιολόγηση της ελληνοκυπριακής κοινότητας και των διαμεσολαβούντων υποκειμένων σε κάθε θεματική ενότητα καθώς και η συσχέτιση της θεματολογίας με τα ερμηνευτικά πλαίσια. Μέσα από αυτή την ανάλυση εξετάζεται η λειτουργική αξιοποίησης κάθε ειδησεογραφικού θέματος για τους Ελληνοκυπρίους.

Η αναφορά σε «Κυπριακή Δημοκρατία» απουσιάζει σχεδόν παντελώς από τα δημοσιεύματα που αφορούν το Κυπριακό. Σε ποσοστό 37,9% του συνολικού αριθμού των κειμένων δεν υπάρχει καμία αναφορά σε Κυπριακή Δημοκρατία (Βλ. Πίνακα 10). Η απουσία της Κυπριακής Δημοκρατίας και των θεσμών της από ένα σημαντικό ποσοστό των δημοσιευμάτων που αφορούν το Κυπριακό ερμηνεύεται από το ότι οι συνομιλίες για επίλυση του προβλήματος διεξάγονται από τους ηγέτες των δύο κοινοτήτων της Κύπρου και όχι από οποιονδήποτε θεσμό της Δημοκρατίας.

Στο 82,3% των δημοσιεύσεων στις οποίες υπάρχει αναφορά στην Κυπριακή Δημοκρατία στη θεματική κατηγορία «Κυπριακό/ συνομιλίες», αυτή περιγράφεται με τους όρους «ελληνοκυπριακή διοίκηση/κυβέρνηση» ή «ελληνοκυπριακή διοίκηση της Νότιας Κύπρου», που δείχνουν μια πολιτική στάση μη αναγνώρισης της Δημοκρατίας ως «Κυπριακής», αλλά μόνο ως «ελληνοκυπριακής» από την οποία απουσιάζουν οι

Τουρκοκύπριοι. Στο 11% των εν λόγω δημοσιευμάτων η Κυπριακή Δημοκρατία περιγράφεται ως «Νότια Κύπρος» ή «Ελληνοκυπριακός τομέας», στο 6,1% ως «Κυπριακή Δημοκρατία» και στο 0,6% ως «λεγόμενη Κυπριακή Δημοκρατία».

Οι πρώτοι δύο όροι αποτελούν περισσότερο γεωγραφική περιγραφή, η οποία ωστόσο εμπεριέχει και το πολιτικό στοιχείο με την έννοια ότι ο «τομέας» εκείνος (η υπό αναφορά περιοχή δηλαδή) ανήκει στους Ελληνοκύπριους (μόνο σε αυτούς) και ότι συνεπώς ο άλλος «τομέας» της Κύπρου ανήκει στους Τουρκοκύπριους (μόνο). Οι άλλοι δύο όροι είναι αμιγώς πολιτικοί και εκφράζουν μη αναγνώριση και αναγνώριση της νομιμότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας αντίστοιχα. Πάντως, στα ειδησεογραφικά κείμενα για τις συνομιλίες για το Κυπριακό υπάρχουν οι περισσότερες αναφορές στην Κυπριακή Δημοκρατία. Η συχνή χρήση των όρων «Ελληνοκυπριακή διοίκηση/κυβέρνηση» ειδικά στη θεματική κατηγορία των συνομιλιών για το Κυπριακό φανερώνει μια προσπάθεια να περάσουν τα μηνύματα που εκφράζουν οι εν λόγω όροι, τα οποία με την επανάληψη εδραιώνονται στη συνείδηση των αποδεκτών τους.

Οι όροι «ελληνοκυπριακή διοίκηση/κυβέρνηση» ή «ελληνοκυπριακή διοίκηση της Νότιας Κύπρου» δεν χρησιμοποιούνται με τη μεγαλύτερη συχνότητα μόνο στα ειδησεογραφικά κείμενα με θέμα το Κυπριακό, αλλά σε όλες σχεδόν τις υπόλοιπες θεματικές κατηγορίες που περιέχουν αναφορά στην Κυπριακή Δημοκρατία. Συγκεκριμένα, εμφανίζονται στο 54,5% των δημοσιευμάτων με θέμα τις διακοινοτικές δραστηριότητες και τις τεχνικές επιτροπές, στο 59,4% των δημοσιευμάτων με θέμα τις σχέσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας με την ΕΕ, στο 77,8% των δημοσιευμάτων με θέμα τις σχέσεις των Τουρκοκυπρίων με την ΕΕ, στο 58,8% των δημοσιευμάτων που αφορούν τις σχέσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας με τρίτες χώρες εκτός της ΕΕ, στο 100% των δημοσιευμάτων για τις σχέσεις των Τουρκοκυπρίων με τρίτες χώρες εκτός της ΕΕ, στο 64,7% των κειμένων που αφορούν την εσωτερική πολιτική των Ελληνοκυπρίων, στο 58,3% των κειμένων που αφορούν τις σχέσεις Τουρκίας – Τουρκοκυπρίων και στο 90% των δημοσιευμάτων που αφορούν το θέμα των αγνοουμένων.

Οι όροι «Νότια Κύπρος» ή «Ελληνοκυπριακός τομέας» εμφανίζονται με τη μεγαλύτερη συχνότητα στα δημοσιεύματα που αφορούν την εσωτερική πολιτική των Τουρκοκυπρίων (50%), την οικονομία των Ελληνοκυπρίων (49,3%), την οικονομία

των Τουρκοκυπρίων (66,7%), τις σχέσεις Τουρκίας-ΕΕ (100%), τις σχέσεις Ελλάδας-Ελληνοκυπρίων (65,5%) και τη θεματική κατηγορία «διάφορα» (71,6%). Δηλαδή, χρησιμοποιούνται περισσότερο σε θεματικές κατηγορίες που δεν αφορούν άμεσα το Κυπριακό, αφού όπως αναφέρθηκε, αποτελούν όρους που περιγράφουν ή καθορίζουν πιο πολύ μια γεωγραφική περιοχή.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 10: ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΘΕΜΑΤΟΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΟΣ ΜΕ
ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΕ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**

Θέμα	Καμία Αναφορά στην ΚΔ*	Ε/κ Διοίκηση/ Κυβέρνηση**	Ε/κ Διοίκηση της Ν. Κύπρου**	Ν. Κύπρος/ Ε/κ Τομέας**	Κ.Δ.**	Λεγόμενη Κ.Δ.**	ΣΥΝΟΛΟ ***
Κυπριακό – Συνομιλίες	200 (37,9%)	260 (79,3%)	10 (3,0%)	36 (11,0%)	20 (6,1%)	2 (0,6%)	328 (100%)
Κυπριακό - Διακοινοτικές δραστηριότητες και τεχνικές επιτροπές	32 (74,4%)	6 (54,5%)	2 (18,2%)	2 (18,2%)	1 (9,1%)	0 (0,0%)	11 (100%)
Σχέσεις Ε/Κ με χώρες, θεσμούς και αξιωματούχους της ΕΕ	22 (40,7%)	19 (59,4%)	3 (9,4%)	9 (28,1%)	1 (3,1%)	0 (0,0%)	32 (100%)
Σχέσεις Τ/Κ με χώρες, θεσμούς και αξιωματούχους της ΕΕ	1 (10%)	7 (77,8%)	0 (0,0%)	2 (22,2%)	0 (0,0%)	0 (0,0%)	9 (100%)
Σχέσεις Ε/Κ με Τρίτες Χώρες εκτός ΕΕ	14 (21,5%)	30 (58,8%)	0 (0,0%)	21 (41,2%)	0 (0,0%)	0 (0,0%)	51 (100%)
Σχέσεις Τ/Κ με Τρίτες Χώρες εκτός ΕΕ	5 (55,6%)	4 (100%)	0 (0,0%)	0 (0,0%)	0 (0,0%)	0 (0,0%)	4 (100%)
Εσωτερική πολιτική Ελληνοκυπρίων	28 (45,2%)	22 (64,7%)	1 (2,9%)	11 (32,4%)	0 (0,0%)	0 (0,0%)	34 (100%)
Εσωτερική Πολιτική Τουρκοκυπρίων	11 (47,8%)	5 (41,7%)	0 (0,0%)	6 (50,0%)	1 (8,3%)	0 (0,0%)	12 (100%)
Οικονομία Ελληνοκυπρίων	37 (33%)	36 (48,0%)	1 (1,3%)	37 (49,3%)	1 (1,3%)	0 (0,0%)	75 (100%)
Οικονομία Τουρκοκυπρίων	0 (0,0%)	1 (33,3%)	0 (0,0%)	2 (66,7%)	0 (0,0%)	0 (0,0%)	3 (100%)
Τουρκία και ΕΕ	0 (0,0%)	0 (0,0%)	0 (0,0%)	1 (100,0%)	0 (0,0%)	0 (0,0%)	1 (100%)
Ελλάδα και Ελληνοκύπριοι	4 (12,1%)	6 (20,7%)	2 (6,9%)	19 (65,5%)	2 (6,9%)	0 (0,0%)	29 (100%)
Τουρκία και Τουρκοκύπριοι	3 (20%)	7 (58,3%)	1 (8,3%)	4 (33,3%)	0 (0,0%)	0 (0,0%)	12 (100%)
Αθλητικά Ελληνοκυπρίων	0 (0,0%)	0 (0,0%)	0 (0,0%)	0 (0,0%)	1 (100%)	0 (0,0%)	1 (100%)
Διάφορα	80 (51%)	13 (16,9%)	2 (2,6%)	55 (71,4%)	7 (9,1%)	0 (0,0%)	77 (100%)
Αγνοούμενοι	28 (73,7%)	9 (90,0%)	0 (0,0%)	0 (0,0%)	1 (10,0%)	0 (0,0%)	10 (100%)
Σύνολο	465 (40,3%)	425 (61,7%)	22 (3,2%)	205 (29,8%)	35 (5,1%)	2 (0,3%)	689 (100%)

* Τα ποσοστά σε αυτή την ενότητα προκύπτουν σε σχέση με το σύνολο των δημοσιευμάτων.

** Τα ποσοστά σε αυτή την ενότητα προκύπτουν σε σχέση με το σύνολο των δημοσιευμάτων στα οποία υπάρχει αναφορά στην Κυπριακή Δημοκρατία

*** Σύνολο δημοσιευμάτων στα οποία υπάρχει αναφορά στην Κυπριακή Δημοκρατία

Σημαντικό επίσης αποτελεί το εύρημα ότι δεν γίνεται καμία αναφορά στην Κυπριακή Δημοκρατία στο 74,4% του συνόλου των ειδησεογραφικών κειμένων με θέμα τις

δικοινοτικές δραστηριότητες και τις τεχνικές επιτροπές για το Κυπριακό. Υψηλά ποσοστά απουσίας αναφοράς στην Κυπριακή Δημοκρατία εμφανίζονται και στις θεματικές κατηγορίες αγνοούμενοι (73,7%), σχέσεις Τουρκοκυπρίων με τρίτες χώρες εκτός ΕΕ (55,6%), διάφορα (51%), εσωτερική πολιτική Τουρκοκυπρίων (47,8%), εσωτερική πολιτική Ελληνοκυπρίων (45,2%), σχέσεις Ελληνοκυπρίων με ΕΕ (40,7%), οικονομία Ελληνοκυπρίων (33%), σχέσεις Ελληνοκυπρίων με χώρες εκτός ΕΕ (21,5%), σχέσεις Τουρκίας – Τουρκοκυπρίων (20%), σχέσεις Ελλάδας – Ελληνοκυπρίων (12,1%) και σχέσεις Τουρκοκυπρίων με ΕΕ (10%). Τα ποσοστά απουσίας αναφοράς στο πολιτικό υποκείμενο «Κυπριακή Δημοκρατία» ερμηνεύονται ως προσπάθεια εμπέδωσης της θέσης ότι η Κυπριακή Δημοκρατία δεν είναι «Κυπριακή» ή το δικοινοτικό κράτος που προέκυψε από τις συμφωνίες του 1960, αλλά αμιγώς «Ελληνοκυπριακή» και δεν εκπροσωπεί τους Τουρκοκύπριους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 11: ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

	Τύπος				Total
	Kıbrıs	Afrika	Yeni Düzen	Volkan	
Κυπριακό - Συνομιλίες	173 - 47,0%	85 - 34,0%	105 - 48,2%	165 - 51,9%	528 - 45,8%
Κυπριακό – Δικoin. δραστηριότητες-Τεχν. Επιτρ.	16 - 4,3%	12 - 4,8%	7 - 3,2%	8 - 2,5%	43 - 3,7%
Σχέσεις Ε/Κ με χώρες, θεσμούς και αξιωμ. της ΕΕ	21 - 5,7%	8 - 3,2%	9 - 4,1%	16 - 5,0%	54 - 4,7%
Σχέσεις Τ/Κ με χώρες, θεσμούς και αξιωμ. της ΕΕ	3 - 0,8%	1 - 0,4%	3 - 1,4%	3 - 0,9%	10 - 0,9%
Σχέσεις Ε/Κ (ΚΔ) με Τρίτες Χώρες εκτός ΕΕ	21 - 5,7%	20 - 8,0%	6 - 2,8%	18 - 5,7%	65 - 5,6%
Σχέσεις Τ/Κ με Τρίτες Χώρες εκτός ΕΕ	2 - 0,5%	3 - 1,2%	2 - 0,9%	2 - 0,6%	9 - 0,8%
Εσωτερική πολιτική Ελληνοκυπρίων	15 - 4,1%	18 - 7,2%	12 - 5,5%	17 - 5,3%	62 - 5,4%
Εσωτερική Πολιτική Τουρκοκυπρίων	8 - 2,2%	2 - 0,8%	5 - 2,3%	8 - 2,5%	23 - 2,0%
Οικονομία Ελληνοκυπρίων	32 - 8,7%	32 - 12,8%	18 - 8,3%	30 - 9,4%	112 - 9,7%
Οικονομία Τουρκοκυπρίων	3 - 0,8%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	3 - 0,3%
Τουρκία και ΕΕ	0 - 0,0%	1 - 0,4%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	1 - 0,1%
Ελλάδα και Ελληνοκύπριοι	11 - 3,0%	11 - 4,4%	5 - 2,3%	6 - 1,9%	33 - 2,9%
Τουρκία και Τουρκοκύπριοι	6 - 1,6%	2 - 0,8%	3 - 1,4%	4 - 1,3%	15 - 1,3%
Αθλητικά και Ελληνοκυπρίων	0 - 0,0%	0 - 0,0%	1 - 0,5%	0 - 0,0%	1 - 0,1%
Διάφορα	46 - 12,5%	48 - 19,2%	28 - 12,8%	35 - 11,0%	157 - 13,6%
Αγνοούμενοι	11 - 3,0%	7 - 2,8%	14 - 6,4%	6 - 1,9%	38 - 3,3%
Σύνολο	368 - 100,0%	250 - 100,0%	218 - 100,0%	318 - 100,0%	1154 - 100,0%

Στον Πίνακα 11 παρουσιάζεται η ειδησεογραφική θεματολογία ανά εφημερίδα. Ένα αξιολογικό εύρημα είναι η σημαντική διαφορά που φαίνεται να υπάρχει στην κάλυψη των συνομιλιών για το Κυπριακό μεταξύ της Afrika και των άλλων τριών υπό μελέτη εφημερίδων. Η Afrika καλύπτει τις συνομιλίες στο 34% των δημοσιευμάτων της σε σύγκριση με το 47% της Kibris, το 48,2% της Yeni Düzen και το 51,9% της Volkan.

Το σχετικά χαμηλό ποσοστό κάλυψης του θέματος από την Afrika σε σύγκριση με τις άλλες εφημερίδες καταδεικνύει απαξίωση της διαδικασίας των συνομιλιών και απογοήτευση από τα μέχρι τώρα αποτελέσματά της. Σημαίνει επίσης ότι η εφημερίδα δεν θεωρεί ότι το θέμα «πουλά» στο αναγνωστικό της κοινό. Ωστόσο, οι συνομιλίες για το Κυπριακό είναι το θέμα με το οποίο ασχολείται στα περισσότερα δημοσιεύματά της η Afrika, στην οποία δεύτερο σε συχνότητα εμφάνισης θέμα παρουσιάζεται η κατηγορία «διάφορα» με 19,2%, ακολουθούμενη από θεματικές κατηγορίες που αφορούν τους Ελληνοκύπριους, όπως η «οικονομία της Κυπριακής Δημοκρατίας» (12,8%), οι σχέσεις της Δημοκρατίας με χώρες εκτός ΕΕ (8%), η εσωτερική πολιτική των Ελληνοκυπρίων (7,2%), οι δικαιοδικές δραστηριότητες και οι τεχνικές επιτροπές για το Κυπριακό (4,8%), οι σχέσεις Ελληνοκυπρίων-Ελλάδας (4,4%), οι σχέσεις της Δημοκρατίας με χώρες της ΕΕ (3,2%) και οι αγνοούμενοι (2,8%). Δεν υπάρχει σημαντική διαφοροποίηση στη συχνότητα εμφάνισης των θεμάτων μεταξύ των τεσσάρων εφημερίδων.

5.3.1. Θεματικές Κατηγορίες και Αξιολόγηση Ελληνοκυπρίων

Η μέση αξιολόγηση της θεματικής κατηγορίας Κυπριακό-συνομιλίες, η οποία παρουσιάζει την υψηλότερη συχνότητα εμφάνισης (528 δημοσιεύματα) και επομένως της αποδίδεται περισσότερη σημαντικότητα, είναι αρνητική (-0,66) (Βλ. Πίνακα 12). Το εύρημα αυτό οφείλεται στο ότι πρόκειται για ένα άλυτο πρόβλημα και μια σύγκρουση που αφορά τις δύο εθνικές κοινότητες του νησιού. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο ερμηνεύεται και το χαμηλό ποσοστό θετικών αναφορών (4,2%) αλλά και η παντελής απουσία πολύ θετικών αναφορών. Αξιοσημείωτο σε αυτή τη θεματική κατηγορία αποτελεί το ποσοστό των αξιολογικά ουδέτερων αναφορών (44,3%), κάτι το οποίο ερμηνεύεται ως προσπάθεια «αντικειμενικής ενημέρωσης» στα θέματα που

αφορούν το Κυπριακό και ως επιρροή από το μεγάλο αριθμό κειμένων με πηγή προέλευσης δημοσιεύματα από τον ελληνοκυπριακό Τύπο.

Οι θετικότερες αναφορές στην ελληνοκυπριακή κοινότητα εμφανίζονται στην θεματική κατηγορία «Κυπριακό-δικοινοτικές δραστηριότητες-τεχνικές επιτροπές», στην οποία ο μέσος όρος είναι +0,35. Τα χαμηλά ποσοστά των αρνητικών και των πολύ αρνητικών αναφορών (11,6% και 2,3% αντίστοιχα) και τα υψηλά ποσοστά των θετικών αναφορών οφείλονται στο γεγονός ότι αυτή η θεματική κατηγορία αφορά ζητήματα συνεργασίας ανάμεσα στις δύο κοινότητες, όπως μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης, αναστηλώσεις ιστορικών μνημείων κλπ. Ωστόσο, ούτε σε αυτή ούτε σε καμία άλλη θεματική κατηγορία υπάρχουν πολύ θετικές αναφορές για την ελληνοκυπριακή κοινότητα.

Οι θεματικές κατηγορίες με την υψηλότερη αρνητική αξιολόγηση για τους Ελληνοκύπριους είναι εκείνες που αφορούν είτε τις σχέσεις των Τουρκοκυπρίων με την ΕΕ και τις υπόλοιπες χώρες είτε με την Τουρκία είτε και τις εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις εντός της τουρκοκυπριακής κοινότητας. Το -1,00 που παρουσιάζεται ως η μέση αξιολόγηση των Ελληνοκυπρίων στην θεματική κατηγορία «Σχέσεις Τουρκοκυπρίων με την ΕΕ» και το -0,56 που είναι ο μέσος όρος στην κατηγορία «Σχέσεις Τουρκοκυπρίων με χώρες εκτός ΕΕ» αποτελούν αποτύπωση της εντύπωσης που υπάρχει μέσα στην τουρκοκυπριακή κοινότητα ότι οι Ελληνοκύπριοι προσπαθούν να εμποδίσουν τις επαφές των Τουρκοκυπρίων με ξένους αξιωματούχους στο πλαίσιο της πολιτικής παρεμπόδισης της αναβάθμισης της λεγόμενης «ΤΔΒΚ» και της παγίωσης της διχοτόμησης. Πρέπει να επισημανθεί πάντως ότι τα κείμενα σε αυτές τις δύο κατηγορίες είναι σχετικά λίγα (10 και 9 αντίστοιχα) και ότι σε καμία από αυτές δεν υπάρχει θετική αναφορά για τους Ελληνοκύπριους.

Στην θεματική κατηγορία «εσωτερική πολιτική των Τουρκοκυπρίων» παρατηρείται ο τρίτος υψηλότερος αρνητικός μέσος όρος αξιολόγησης των Ελληνοκυπρίων (-0,74). Αυτό μπορεί να ερμηνευτεί με το ότι πρόκειται για κάλυψη γεγονότων που συνέβησαν εντός της τουρκοκυπριακής κοινότητας, αλλά και για σχόλια και δηλώσεις που απευθύνονται προς τουρκοκυπριακό κοινό.

Στη θεματική κατηγορία «σχέσεις Τουρκίας-Τουρκοκυπρίων» εντοπίστηκαν 15 δημοσιεύματα. Πρόκειται για την κατηγορία με τον υψηλότερο αρνητικό μέσο όρο

αξιολόγησης για τους Ελληνοκύπριους (-1,07) και με ένα ποσοστό πολύ αρνητικών και αρνητικών δημοσιευμάτων που ανέρχεται στο 86,7%.

Στις θεματικές κατηγορίες «οικονομία Τουρκοκυπρίων» και «οικονομία Ελληνοκυπρίων» εντοπίστηκαν 3 και 112 κείμενα αντίστοιχα, έχοντας ως μέσο όρο ουδέτερη αξιολόγηση (0,0) στην πρώτη κατηγορία και ήπια αρνητική (-0,07) στη δεύτερη. Πιο ουσιαστικό εύρημα αποτελεί η αξιολόγηση στην κατηγορία οικονομία Ελληνοκυπρίων, ιδιαίτερα αν σημειωθεί ο σχετικά μεγάλος αριθμός κειμένων (που φανερώνει τη σημασία η οποία αποδίδεται στο θέμα) και το ότι το 90,2% των κειμένων σε αυτή την κατηγορία περιέχουν ουδέτερη αξιολόγηση για τους Ελληνοκύπριους, γεγονός που καταδεικνύει μια προσπάθεια «αποστασιοποιημένης ενημέρωσης» για τα τεκταινόμενα σε αυτό τον τομέα και μη επίρριψης στους Ελληνοκύπριους την κυρίως ευθύνη για την οικονομική κρίση στην Κύπρο.

Ήπια αρνητική αξιολόγηση εντοπίζεται στις θεματικές κατηγορίες «Ελλάδα και Ελληνοκύπριοι» (-0,06) και «Σχέσεις Ελληνοκυπρίων με χώρες εκτός ΕΕ» (-0,08).

Επίσης ήπια αρνητικές (αλλά πιο αρνητικές από τις προηγούμενες δύο κατηγορίες) χαρακτηρίζονται οι αναφορές στους Ελληνοκύπριους στις θεματικές κατηγορίες «αγνοούμενοι» και «διάφορα», στις οποίες ο μέσος όρος είναι -0,11 και -0,14 αντίστοιχα. Η ηπιότητα στις αρνητικές αναφορές οφείλεται στις προσπάθειες συνεργασίας που καταβάλλονται στο ζήτημα των αγνοουμένων και στην σχετική πρόοδο που επιτεύχθηκε σε αυτό το θέμα μέσα στο πλαίσιο του έργου της Διερευνητικής Επιτροπής για τους Αγνοούμενους (ΔΕΑ), αλλά και στο γεγονός ότι στην κατηγορία «διάφορα» περιλαμβάνονται θέματα που αφορούν την καθημερινή ζωή και τις ανθρώπινες σχέσεις.

Αρνητικές αξιολογήσεις για τους Ελληνοκύπριους εντοπίζονται και στις θεματικές κατηγορίες «Σχέσεις Κυπριακής Δημοκρατίας με ΕΕ» και «Εσωτερική πολιτική Ελληνοκυπρίων», στις οποίες ο μέσος όρος είναι -0,22 και -0,32 αντίστοιχα. Τα αξιολογικά ουδέτερα κείμενα αποτελούν την συντριπτική πλειοψηφία και στις δύο αυτές κατηγορίες. Πάντως το ένα στα πέντε κείμενα στην πρώτη κατηγορία (το 20,4%) περιέχουν πολύ αρνητική έως αρνητική αξιολόγηση για τους Ελληνοκύπριους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 12: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Ε/Κ ΑΝΑ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

	Mean	--	-	0	+	++	
Κυπριακό - Συνομιλίες	-0,66	101 (19,1%)	171 (32,4%)	234 (44,3%)	22 (4,2%)	0 (0,0%)	528 (100%)
Κυπριακό - Διακοινοτικές δραστηριότητες και τεχνικές επιτροπές	0,35	1 (2,3%)	5 (11,6%)	15 (34,9%)	22 (51,2%)	0 (0,0%)	43 (100%)
Σχέσεις Ελληνοκυπρίων με χώρες, θεσμούς και αξιωματούχους της ΕΕ	-0,22	2 (3,7%)	9 (16,7%)	42 (77,8%)	1 (1,9%)	0 (0,0%)	54 (100%)
Σχέσεις Τουρκοκυπρίων με χώρες, θεσμούς και αξιωματούχους της ΕΕ	-1,00	2 (20,0%)	6 (60,0%)	2 (20,0%)	0 (0,0%)	0 (0,0%)	10 (100%)
Σχέσεις Ελληνοκυπρίων με Τρίτες Χώρες εκτός ΕΕ	-0,08	2 (3,1%)	6 (9,2%)	52 (80,0%)	5 (7,7%)	0 (0,0%)	65 (100%)
Σχέσεις Τουρκοκυπρίων με Τρίτες Χώρες εκτός ΕΕ	-0,56	1 (11,1%)	3 (33,3%)	5 (55,6%)	0 (0,0%)	0 (0,0%)	9 (100%)
Εσωτερική πολιτική Ελληνοκυπρίων	-0,32	4 (6,5%)	12 (19,4%)	46 (74,2%)	0 (0,0%)	0 (0,0%)	62 (100%)
Εσωτερική Πολιτική Τουρκοκυπρίων	-0,74	2 (8,7%)	14 (60,9%)	6 (26,1%)	1 (4,3%)	0 (0,0%)	23 (100%)
Οικονομία Ελληνοκυπρίων	-0,07	1 (0,9%)	8 (7,1%)	101 (90,2%)	2 (1,8%)	0 (0,0%)	112 (100%)
Οικονομία Τουρκοκυπρίων	0,00	0 (0,0%)	0 (0,0%)	3 (100%)	0 (0,0%)	0 (0,0%)	3 (100%)
Τουρκία και ΕΕ	0,00	0 (0,0%)	0 (0,0%)	1 (100%)	0 (0,0%)	0 (0,0%)	1 (100%)
Ελλάδα και Ελληνοκύπριοι	-0,06	0 (0,0%)	3 (9,1%)	29 (87,9%)	1 (3,0%)	0 (0,0%)	33 (100 %)
Τουρκία και Τουρκοκύπριοι	-1,07	3 (20,0%)	10 (66,7%)	2 (13,3%)	0 (0,0%)	0 (0,0%)	15 (100%)
Αθλητικά Ελληνοκυπρίων	0,00	0 (0,0%)	0 (0,0%)	1 (100%)	0 (0,0%)	0 (0,0%)	1 (100%)
Λιάφορα	-0,14	8 (5,1%)	24 (15,3%)	107 (68,2%)	18 (11,5%)	0 (0,0%)	157 (100%)
Αγνοούμενοι	-0,11	2 (5,3%)	5 (13,2%)	26 (68,4%)	5 (13,2%)	0 (0,0%)	38 (100%)
ΣΥΝΟΛΟ	-0,40	129 (11,2%)	276 (23,9%)	672 (58,2%)	77 (6,7%)	0 (0,0%)	1154 (100%)

Συμπερασματικά και απαντώντας στο έκτο ερώτημα σχετικά με την αποφασιστική αξιοποίηση για τους Ελληνοκύπριους της ειδησεογραφικής θεματολογίας στον τουρκοκυπριακό Τύπο αναφέρεται ότι το θέμα με την θετικότερη λειτουργική αξιοποίηση για την ελληνοκυπριακή κοινότητα είναι οι «δικοινοτικές δραστηριότητες και οι τεχνικές επιτροπές για το Κυπριακό» γεγονός που οφείλεται στο ότι σε αυτό τον τομέα καταβάλλεται προσπάθεια συνεργασίας ανάμεσα στις κοινότητες και

επίλυσης των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν. Τα θέματα με ουδέτερη λειτουργική αξιοποίηση αφορούν κυρίως την οικονομία των Ελληνοκυπρίων και των Τουρκοκυπρίων, κάτι που φανερώνει ότι θεωρείται πως υπάρχει προοπτική συνεργασίας των δύο κοινοτήτων σε αυτό τον τομέα. Τα θέματα με τη αρνητικότερη αποφασιστική αξιοποίηση για τους Ελληνοκύπριους είναι εκείνα που αφορούν την εσωτερική πολιτική των Τουρκοκυπρίων, τις συνομιλίες για το Κυπριακό και τις σχέσεις των Τουρκοκυπρίων με την Τουρκία, την ΕΕ και χώρες εκτός ΕΕ. Πρόκειται για θέματα που έχουν άμεση σχέση με την ουσία της σύγκρουσης και του προβλήματος στην Κύπρο.

5.3.2. Θεματική κατηγορία και αξιολόγηση διαμεσολαβούντος υποκειμένου

Στην παρούσα υποενότητα παρουσιάζεται η αξιολόγηση των βασικών διαμεσολαβούντων πολιτικών υποκειμένων ανά θεματική κατηγορία και γίνεται μια σύγκριση με την μέση αξιολόγηση της ελληνοκυπριακής κοινότητας. Μέσω αυτής της διαδικασίας εξετάζεται η λειτουργική αξιοποίηση των θεμάτων για τα επιμέρους πολιτικά υποκείμενα.

Λιγότερο αρνητικά από την ελληνοκυπριακή κοινότητα ως σύνολο αξιολογούνται τα διαμεσολαβούντα υποκείμενα «κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας» (-0,38 N=322) και «θεσμοί της Κυπριακής Δημοκρατίας» (-0,30 N=56) (Βλ. Πίνακα 13). Αρνητικότερη αξιολόγηση από το μέσο όρο της ελληνοκυπριακής κοινότητας έχουν τα υπόλοιπα διαμεσολαβούντα υποκείμενα. Κατά σειρά αρνητικότητας: Ελλάδα -1,26 (N=46), Κυπριακή Δημοκρατία -0,64 (N=288), απλοί Ελληνοκύπριοι -0,54 (N=267) και ελληνοκυπριακά κόμματα -0,54 (N=52). Αξιοσημείωτο εύρημα αποτελεί και η υπερδιπλάσια αρνητική αξιολόγηση της Ελλάδας από τα υπόλοιπα πολιτικά υποκείμενα. Αυτό εξηγείται από το ότι οι πλείστες αναφορές στην Ελλάδα σχετίζονται με την περίοδο του πραξικοπήματος του 1974 και την κυβέρνηση της Χούντας. Σχετίζεται επίσης και με το ότι η Ελλάδα αποτελεί, ως ταυτοτικό στοιχείο των Ελληνοκυπρίων, παράγοντα σύγκρουσης, εν αντιθέσει με το στοιχείο της τοπικότητας (Κύπρος) που λειτουργεί πιο ενοποιητικά.

Αρνητικά έως πολύ αρνητικά δημοσιεύματα υπάρχουν για όλα τα διαμεσολαβούντα υποκείμενα στη θεματική κατηγορία των συνομιλιών για το Κυπριακό, η οποία

φαίνεται να είναι η θεματική ενότητα στην οποία οι Ελληνοκύπριοι αξιολογούνται αρνητικότερα από κάθε άλλη θεματική ενότητα. Ο μέσος όρος αξιολόγησης σε αυτή την θεματική ενότητα είναι -0,93 (N=108) για τους απλούς Ελληνοκύπριους, -0,82 (N=143) για την Κυπριακή Δημοκρατία, -0,58 (N=174) για την κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας, -1,00 (N=1) για τους θεσμούς της Δημοκρατίας, -0,65 (N=20) για τα ελληνοκυπριακά κόμματα και -1,58 (N=33) για την Ελλάδα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΟΥΝΤΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΑΝΑ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

	Απλοί Ε/Κ – Mean (N)	Κυπριακή Δημοκρατία – Mean (N)	Κυβέρνηση Κ.Δ. – Mean (N)	Θεσμοί Κ.Δ. – Mean (N)	Ε/Κ κόμματα – Mean (N)	Ελληνική Δημοκρατία – Mean (N)
Κυπριακό - Συνομιλίες	-0,93 (108)	-0,82 (143)	-0,58 (174)	-1,00 (1)	-0,65 (20)	-1,58 (33)
Κυπριακό - Διακοινοτικές δραστηριότητες και τεχνικές επιτροπές	+0,55(11)	-0,33 (3)	+0,43 (7)	0,00 (1)	-1,00 (3)	
Σχέσεις Ελληνοκυπρίων με χώρες, θεσμούς και αξιωματούχους της ΕΕ	-1,00 (5)	-0,54 (13)	-0,31 (26)	-0,44 (9)	0,00 (1)	
Σχέσεις Τουρκοκυπρίων με χώρες, θεσμούς και αξιωματούχους της ΕΕ	-1,00 (1)	-1,29 (7)	0,00 (2)			
Σχέσεις Ελληνοκυπρίων με Τρίτες Χώρες εκτός ΕΕ	-1,00 (4)	-0,23 (22)	-0,07 (27)	0,00 (5)	0,14 (7)	
Σχέσεις Τουρκοκυπρίων με Τρίτες Χώρες εκτός ΕΕ	0,00 (5)	-1,25 (4)				
Εσωτερική πολιτική Ελληνοκυπρίων	-0,20 (15)	-1,10 (10)	-0,07 (14)	-0,45 (11)	-1,17 (12)	
Εσωτερική Πολιτική Τουρκοκυπρίων	-0,75 (8)	-0,80 (10)	0,00 (2)		+1,00 (1)	
Οικονομία Ελληνοκυπρίων	+0,13 (15)	-0,08 (24)	-0,29 (24)	-0,11 (9)	0,00 (8)	
Οικονομία Τουρκοκυπρίων		-0,50 (2)				
Τουρκία και ΕΕ	0,00 (1)					
Ελλάδα και Ελληνοκύπριοι			-0,27 (22)	0,00 (3)		-0,13 (8)
Τουρκία και Τουρκοκύπριοι	-1,50 (4)	-0,91 (11)				
Αθλητικά Ελληνοκυπρίων	0,00 (1)					
Διάφορα	-0,36 (72)	-0,15 (33)	+0,13 (15)	-0,35 (17)		-1,00 (5)
Αγνοούμενοι	0,00 (17)	-0,50 (6)	-0,22 (9)			
ΣΥΝΟΛΟ	-0,54 (267)	-0,64 (288)	-0,38 (322)	-0,30 (56)	-0,54 (52)	-1,26 (46)

Η πιο θετική αξιολόγηση των διαμεσολαβούντων υποκειμένων παρατηρείται στην θεματική κατηγορία «δικοινοτικές δραστηριότητες και τεχνικές επιτροπές για το Κυπριακό», όπου οι «απλοί Ελληνοκύπριοι» και «η κυβέρνηση της Κυπριακής

Δημοκρατίας» παρουσιάζουν ως μέσο όρο αξιολόγησης +0,55 και +0,43 αντίστοιχα, η οποία αποτελεί την υψηλότερη θετική αξιολόγηση για όλες τις θεματικές κατηγορίες και για όλα τα διαμεσολαβούντα πολιτικά υποκείμενα.

Στην εν λόγω κατηγορία ουδέτερα αξιολογούνται οι «θεσμοί της Κυπριακής Δημοκρατίας» (0,00) και αρνητικά τα «ελληνοκυπριακά κόμματα» (-1,00) και η «Κυπριακή Δημοκρατία» (-0,33). Αυτό το αποτέλεσμα ερμηνεύεται με το ότι οι «απλοί Ελληνοκύπριοι» είναι το κύριο πολιτικό υποκείμενο στις δικαιοδικές επαφές που αποτελούν προσπάθεια συνεννόησης και συνεργασίας, ενώ η «κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας» είναι εκείνη που λαμβάνει τις αποφάσεις για μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης στο πλαίσιο των τεχνικών επιτροπών για το Κυπριακό. Από την άλλη, τα «κόμματα» δεν θεωρούνται εμπλεκόμενα σε αυτή τη διαδικασία. Έχουν, όμως, ρόλο σε μια άλλη διαδικασία, που αφορά την διαμόρφωση θέσεων και προτάσεων για το Κυπριακό στο πλαίσιο του Εθνικού Συμβουλίου και επομένως αποτελούν βασικό μέρος της σύγκρουσης και της αντιπαράθεσης.

Στις θεματικές ενότητες που αφορούν τις σχέσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας με την ΕΕ και τις χώρες εκτός ΕΕ, η μέση αξιολόγηση είναι αρνητική για όλα σχεδόν τα διαμεσολαβούντα υποκείμενα.

Η αρνητικότερη αξιολόγηση για την Κυπριακή Δημοκρατία καταγράφεται στις θεματικές κατηγορίες «Σχέσεις Τουρκοκυπρίων με ΕΕ» (-1,29) και «Σχέσεις Τουρκοκυπρίων με τρίτες χώρες» (-1,25). Επομένως, επιβεβαιώνεται και εδώ η τάση για την άποψη των Τουρκοκυπρίων αναφορικά με το ποιος παρεμβάλλει εμπόδια στην ανάπτυξη των διεθνών τους σχέσεων. Στις ίδιες θεματικές κατηγορίες η αντίστοιχη αξιολόγηση για τους «απλούς Ελληνοκύπριους» είναι -1,00 και 0,00.

Στη θεματική κατηγορία «εσωτερική πολιτική Ελληνοκυπρίων», η αρνητικότερη αξιολόγηση εμφανίζεται στο διαμεσολαβών υποκείμενο «ελληνοκυπριακά πολιτικά κόμματα» (-1,17), γεγονός που αντικατοπτρίζει την γενική απαξίωση των κομμάτων ως θεσμού λόγω των σκανδάλων που άρχισαν να εμφανίζονται συχνότερα ειδικά κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης.

Στην κατηγορία που αφορά την εσωτερική πολιτική των Τουρκοκυπρίων, η «Κυπριακή Δημοκρατία» και οι «απλοί Ελληνοκύπριοι» παρουσιάζονται με την αρνητικότερη αξιολόγηση (-0,80 και -0,75 αντίστοιχα), γεγονός που οφείλεται στο ότι

στην κατηγορία αυτή δημοσιεύονται κυρίως αναφορές Τουρκοκυπρίων πολιτικών στα εν λόγω πολιτικά υποκείμενα.

Στην θεματική κατηγορία «οικονομία Ελληνοκυπρίων» το υποκείμενο με τη θετικότερη αξιολόγηση (+0,13) είναι οι «απλοί Ελληνοκύπριοι». Η αρνητικότερη αξιολόγηση εμφανίζεται στην περίπτωση της «κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας» (-0,29). Αυτό τα ευρήματα δεικνύουν το σε ποιον καταλογίζεται η αρνητική κατάσταση που επικρατεί στην κυπριακή οικονομία.

Στη θεματική κατηγορία «αγνοούμενοι» τα πολιτικά υποκείμενα «Κυπριακή Δημοκρατία» (-0,50) και «Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας» (-0,22) παρουσιάζουν την αρνητικότερη αξιολόγηση, γεγονός που εκφράζει την δυστοκία που παρατηρείται στην διακρίβωση της τύχης των αγνοουμένων και στην ταυτοποίηση των λειψάνων που ανακαλύπτονται. Στην ίδια κατηγορία τα περισσότερα κείμενα αναφέρονται στους «απλούς Ελληνοκύπριους» και περιέχουν ουδέτερη αξιολόγηση. Αυτό ερμηνεύεται ως έκφραση του γεγονότος ότι οι απλοί άνθρωποι, οι άνθρωποι οι οποίοι υπήρξαν μάρτυρες των γεγονότων είναι εκείνοι που δίδουν πληροφορίες στις αρχές συμβάλλοντας στη διακρίβωση της τύχης των αγνοουμένων.

Στη θεματική κατηγορία «σχέσεις Τουρκίας – Τουρκοκυπρίων» παρατηρείται πολύ αρνητική αξιολόγηση των πολιτικών υποκειμένων «απλοί Ελληνοκύπριοι» (-1,50) και «Κυπριακή Δημοκρατία» (-0,91). Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι αναφορές στους Ελληνοκύπριους σε αυτή την κατηγορία γίνονται στο πλαίσιο δηλώσεων Τούρκων και Τουρκοκυπρίων αξιωματούχων.

Η πιο πάνω συζήτηση απαντά καταφατικά στο έβδομο ερευνητικό ερώτημα για το κατά πόσον διαφοροποιείται η αξιολόγηση των Ελληνοκυπρίων γενικά ανάλογα με το θέμα. Επομένως, διαφοροποιείται η αξιολόγηση των Ελληνοκυπρίων ανάλογα με το ειδησεογραφικό θέμα. Το θέμα με τη θετικότερη αξιολόγηση είναι οι «δικονομικές δραστηριότητες και οι τεχνικές επιτροπές για το Κυπριακό» γεγονός που αντικατοπτρίζει την προσπάθεια συνεργασίας που καταβάλλεται ανάμεσα στις κοινότητες σε αυτό τον τομέα. Αρνητικότερη αξιολόγηση εμφανίζουν οι θεματικές κατηγορίες: συνομιλίες για το Κυπριακό, εσωτερική πολιτική των Τουρκοκυπρίων και σχέσεις Τουρκοκυπρίων με την Τουρκία, την ΕΕ και χώρες εκτός ΕΕ. Ουδέτερη

αξιολόγηση παρουσιάζεται στα θέματα της οικονομίας των Ελληνοκυπρίων και των Τουρκοκυπρίων.

Επίσης επιβεβαιώνεται και η όγδοη υπόθεση εργασίας, που αναφέρει ότι διαφοροποιείται η αξιολόγηση τόσο των Ελληνοκυπρίων γενικά όσο και του διαμεσολαβούντος υποκειμένου ανάλογα με το θέμα. Όπως έδειξε η πιο πάνω συζήτηση ένα υποκείμενο μπορεί να αξιολογείται αρνητικά σε κάποια θεματική κατηγορία, ουδέτερα σε άλλη και θετικά σε κάποια τρίτη. Επαληθεύεται και το δεύτερο μέρος της ίδιας υπόθεσης, αφού το Κυπριακό είναι ένα από τα θέματα με την αρνητικότερη αξιολόγηση για όλα τα πολιτικά υποκείμενα και συμβάλλει αποφασιστικά στη δημιουργία της αρνητικής εικόνας των Ελληνοκυπρίων που περιγράφηκε στις προηγούμενες ενότητες.

5.3.3. Θεματική κατηγορία και εικόνα

Στον Πίνακα 14 παρουσιάζεται η συσχέτιση της ειδησεογραφικής θεματολογίας με την κυρίαρχη εικόνα των Ελληνοκυπρίων.

Εικόνα ετερότητας εμφανίζεται στο 94,9% των δημοσιευμάτων που εμπίπτουν στη θεματική κατηγορία «Κυπριακό - συνομιλίες». Το ποσοστό αυτό αποτελεί ένα από τα υψηλότερα εμφάνισης εικόνας ετερότητας σε όλες τις θεματικές κατηγορίες. Στο 78,4% των δημοσιευμάτων στην κατηγορία αυτή οι Ελληνοκύπριοι παρουσιάζονται με την εικόνα του εχθρού και στο 19,8% με την εικόνα του συμμάχου. Αυτό ερμηνεύεται με το γεγονός ότι το Κυπριακό αποτελεί ένα μακροχρόνιο και άλυτο πρόβλημα και σύγκρουση ανάμεσα στις δύο εθνικές κοινότητες του νησιού, κάτι το οποίο καλλιέργησε το αίσθημα της έλλειψης εμπιστοσύνης και την εικόνα του άλλου ως εχθρικού, αναξιόπιστου και ικανού να διαπράττει δολοπλοκίες.

Στον αντίποδα, σε δύο άλλες θεματικές κατηγορίες που αφορούν πτυχές του Κυπριακού, η κατάσταση παρουσιάζεται διαφορετική. Πρόκειται για τις κατηγορίες «διακοινοτικές δραστηριότητες-τεχνικές επιτροπές για το Κυπριακό» και «αγνοούμενοι», στις οποίες η εικόνα που κατά πλειοψηφία επικρατεί είναι εκείνη του συμμάχου με 81,4% και 69,7% αντίστοιχα. Επίσης στην κατηγορία «αγνοούμενοι» δεν υπάρχει εικόνα ετερότητας στο 13,6% των δημοσιευμάτων. Τα εν λόγω ποσοστά αντικατοπτρίζουν τις προσπάθειες που καταβάλλονται στο θέμα της προώθησης

μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης και ανεύρεσης των λειψάνων τόσο των Ελληνοκύπριων όσο και των Τουρκοκύπριων αγνοούμενων.

Αξιοσημείωτο αποτελεί το γεγονός ότι στις θεματικές κατηγορίες «εσωτερική πολιτική Ελληνοκυπρίων», «οικονομία Ελληνοκυπρίων» και «διάφορα» δεν υπάρχει εικόνα στο 53,2%, 68,8% και 51% των δημοσιευμάτων αντίστοιχα. Η πλειοψηφία των δημοσιευμάτων που περιέχουν εικόνα στην κατηγορία «εσωτερική πολιτική Ελληνοκυπρίων» (65,5%) απεικονίζουν τους Ελληνοκύπριους ως εχθρούς.

ΠΙΝΑΚΑΣ 14: ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ ΜΕ ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΕΙΚΟΝΑ ΕΤΕΡΟΤΗΤΑΣ

	Δεν Υπάρχει Εικόνα*	Εικόνα Εχθρού**	Εικόνα Συμμάχου**	Εικόνα ** Εξαρτώμενου	Εικόνα ** Φιλανδοποίησης	Σύνολο
Κυπριακό - Συνομιλίες	27 - 5,1%	393-78,4%	99-19,8%	8-1,6%	1-0,2%	501-100 %
Κυπριακό - Διακοινοτικές δραστηριότητες και τεχνικές επιτροπές	0-0,0%	8 - 18,6%	35 - 81,4%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	43-100 %
Σχέσεις ΚΑ με ΕΕ	16 - 29,6%	35 - 92,1%	3 - 7,9%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	38 - 100 %
Σχέσεις Τ/Κ με ΕΕ	0 - 0,0%	10 - 100,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	10 - 100 %
Σχέσεις Ε/Κ (ΚΑ) με Τρίτες Χώρες εκτός ΕΕ	30 - 46,2%	21 - 60,0%	6 - 17,1%	8 - 22,9%	0 - 0,0%	35 - 100 %
Σχέσεις Τ/Κ με Τρίτες Χώρες εκτός ΕΕ	0 - 0,0%	4 - 44,4%	5 - 55,6%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	9 - 100 %
Εσωτερική πολιτική Ελληνοκυπρίων	33 - 53,2%	19 - 65,5%	3 - 10,3%	7 - 24,1%	0 - 0,0%	29 - 100%
Εσωτερική Πολιτική Τουρκοκυπρίων	7 - 30,4%	12 - 75,0%	3 - 18,8%	0 - 0,0%	1 - 6,2%	16 - 100%
Οικονομία Ελληνοκυπρίων	77 - 68,8%	7 - 20,0%	3 - 8,6%	24 - 68,6%	1 - 2,9%	35 - 100%
Οικονομία Τουρκοκυπρίων	1 - 33,3%	1 - 50,0%	0 - 0,0%	1 - 50,0%	0 - 0,0%	2 - 100%
Τουρκία και ΕΕ	0 - 0,0%	1 - 100,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	1 - 100%
Ελλάδα και Ελληνοκύπριοι	12 - 36,4%	20- 95,2%	1 - 4,8%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	21 - 100%
Τουρκία και Τουρκοκύπριοι	2 - 13,3%	13 - 100,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	13 - 100%
Αθλητικά και Ελληνοκυπρίων	0 - 0,0%	0 - 0,0%	1 - 100,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	1 - 100%
Διάφορα	80 - 51,0%	35 - 45,5%	41 - 53,2%	1 - 1,3%	0 - 0,0%	77 - 100%
Αγνοούμενοι	5 - 13,2%	10 - 30,3%	23 - 69,7%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	33 - 100 %
Σύνολο	290 - 25,1%	589 - 68,2%	223 - 25,8%	49 - 5,7%	3 - 0,3%	864 - 100%

* Τα ποσοστά σε αυτή την ενότητα προκύπτουν σε σχέση με το σύνολο των δημοσιευμάτων.

** Τα ποσοστά σε αυτή την ενότητα προκύπτουν σε σχέση με το σύνολο των δημοσιευμάτων στα οποία υπάρχει καταγράφεται εικόνα Ε/Κ ως ετερότητα

*** Σύνολο δημοσιευμάτων στα οποία καταγράφεται εικόνα Ε/Κ ως ετερότητα.

Το ίδιο όμως δεν συμβαίνει στην κατηγορία της «οικονομίας των Ελληνοκυπρίων», όπου η ελληνοκυπριακή κοινότητα παρουσιάζεται ως εξαρτώμενη στο 68,6% των δημοσιευμάτων που περιέχουν εικόνα, γεγονός που αντικατοπτρίζει την ύπαρξη της οικονομικής κρίσης στις ελεγχόμενες από τη Δημοκρατία περιοχές και την αδυναμία της Δημοκρατίας να ξεπεράσει την κρίση από μόνη της. Το εύρημα αυτό σε συνδυασμό με την εμφάνιση της εικόνας της φιλανδοποίησης (2,6%) στην εν λόγω θεματική κατηγορία αποτελούν έκφραση του μεγέθους και της θέσης της Κυπριακής Δημοκρατίας στη διεθνή πολιτική σκηνή.

Στην κατηγορία «διάφορα» πλειοψηφούσα εικόνα είναι εκείνη του συμμάχου, που εμφανίζεται στο 53,2% των δημοσιευμάτων που περιέχουν εικόνα, αλλά υψηλό ποσοστό παρουσιάζει και η εικόνα του εχθρού με 45,5%. Τα ποσοστά αυτά οφείλονται στο γεγονός ότι στην εν λόγω κατηγορία συμπεριλαμβάνονται ειδησεογραφικά κείμενα που αφορούν τόσο τις ανθρώπινες σχέσεις και τη συνεργασία ανάμεσα στις δύο κοινότητες όσο και ιστορίες από την εποχή του πραξικοπήματος και της εισβολής του 1974.

Εντύπωση προκαλούν και τα ψηλά ποσοστά που παρουσιάζει η εικόνα του εχθρού στις θεματικές κατηγορίες που αφορούν τόσο τις σχέσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας με την ΕΕ όσο και τις σχέσεις της τουρκοκυπριακής κοινότητας με την ΕΕ, αφού τα ποσοστά αυτά ανέρχονται στο 92,1% και στο 100% αντίστοιχα των δημοσιευμάτων που περιέχουν εικόνα. Μάλιστα, εικόνα υπάρχει σε όλα τα κείμενα που αφορούν τις σχέσεις των Τουρκοκυπρίων με την ΕΕ, ενώ απουσιάζει οποιαδήποτε εικόνα στο 29,6% των δημοσιευμάτων που αφορούν τις σχέσεις της Δημοκρατίας με την Ένωση. Τα εν λόγω ποσοστά αποτυπώνουν την εντύπωση των Τουρκοκυπρίων ότι οι Ελληνοκύπριοι προβάλλουν προσκόμματα στις σχέσεις της τουρκοκυπριακής κοινότητας με την ΕΕ και χρησιμοποιούν την ένταξη της Κύπρου για να αποκομίσουν πολιτικά οφέλη στο Κυπριακό.

Ενδιαφέρουσα αντίθεση εμφανίζεται στις θεματικές κατηγορίες «σχέσεις Κυπριακής Δημοκρατίας με χώρες εκτός ΕΕ» και «σχέσεις Τουρκοκυπρίων με χώρες εκτός ΕΕ». Στην πρώτη κατηγορία δεν υπάρχει εικόνα στο 46,2% των δημοσιευμάτων, ενώ στη δεύτερη υπάρχει σε όλα. Η εικόνα του εχθρού εμφανίζεται συχνότερα (60% ή 21 δημοσιεύματα) στην κατηγορία «σχέσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας με τρίτες χώρες», όπου η δεύτερη σε συχνότητα εμφάνισης εικόνα είναι αυτή του εξαρτώμενου

με 22,9% (8 δημοσιεύματα) και τρίτη του συμμάχου με 17,1% (6 δημοσιεύματα). Το ποσοστό εμφάνισης της εικόνας του εχθρού τόσο σε αυτή την κατηγορία όσο και στις «σχέσεις των Τουρκοκυπρίων με χώρες εκτός ΕΕ» (55,6%) εξηγείται από την εντύπωση που επικρατεί εντός της τουρκοκυπριακής κοινότητας ότι οι Ελληνοκύπριοι εμποδίζουν τις επαφές των Τουρκοκυπρίων με τρίτες χώρες εκτός ΕΕ. Το σχετικά ψηλό ποσοστό της παρουσίας της εικόνας του εξαρτώμενου στην κατηγορία «σχέσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας με χώρες εκτός ΕΕ» οφείλεται σε δημοσιεύματα όπως, για παράδειγμα, εκείνα που αφορούν την αδυναμία της Κυπριακής Δημοκρατίας να προστατεύσει την Αποκλειστική Οικονομική της Ζώνη (ΑΟΖ) λόγω απουσίας πλωτών και πτητικών μέσων από το οπλοστάσιο της Εθνικής Φρουράς και σε πληροφορίες για παροχή δικαιώματος στο Ισραήλ να χρησιμοποιεί το ραντάρ στο Τρόδος.

Σε όλες τις υπόλοιπες κατηγορίες κυριαρχεί η εικόνα του εχθρού, η οποία σε κάποιες κατηγορίες πλειοψηφεί συντριπτικά. Τα ψηλά αυτά ποσοστά οφείλονται στο κοινό στο οποίο απευθύνονται οι δηλώσεις και ο σχολιασμός των γεγονότων στις εν λόγω κατηγορίες αλλά και στη «λογική του μέσου» που αφορά τον τρόπο επιλογής, επεξεργασίας και παρουσίασης των γεγονότων από τα ΜΜΕ ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους, συμπεριλαμβανομένης και της αντίληψης που αυτά έχουν για τις ανάγκες του κοινού.

Από τα ανωτέρω στοιχεία απαντάται το πέμπτο ερευνητικό ερώτημα σχετικά με την ύπαρξη διαφοροποίησης στον τρόπο με τον οποίο τα ειδησεογραφικά θέματα επηρεάζουν την εικόνα των Ελληνοκυπρίων. Η απάντηση είναι ότι υπάρχει διαφοροποίηση στον τρόπο με τον οποίο τα ειδησεογραφικά θέματα επηρεάζουν την εικόνα των Ελληνοκυπρίων. Αρχικά σημειώνεται ότι η ορατότητα και η αξιολόγηση, δύο στοιχεία που επηρεάζουν τη διαμόρφωση της εικόνας, είναι διαφορετικά σε κάθε θεματική κατηγορία. Όπως δείχνουν τα πιο πάνω στοιχεία, στη θεματική κατηγορία συνομιλίες για το Κυπριακό, για παράδειγμα, επικρατούσα εικόνα είναι εκείνη του εχθρού. Η ίδια εικόνα είναι η κυρίαρχη σε όλες σχεδόν τις άλλες κατηγορίες. Εξαίρεση αποτελούν οι κατηγορίες «δικοινοτικές συναντήσεις/ τεχνικές επιτροπές για το Κυπριακό» και «αγνοούμενοι», όπου η κυρίαρχη εικόνα είναι αυτή του συμμάχου. Διαφοροποίηση παρατηρείται και στην θεματική κατηγορία «οικονομία Ελληνοκυπρίων» όπου η κυρίαρχη εικόνα είναι αυτή του εξαρτώμενου.

5.3.4. Θεματική κατηγορία και εκφάνσεις στρατηγικής πλαισίωσης

Στον Πίνακα 15 παρουσιάζεται η συσχέτιση της ειδησεογραφικής θεματολογίας με τις εκφάνσεις της στρατηγικής πλαισίωσης.

Στη θεματική κατηγορία «Κυπριακό - συνομιλίες» παρατηρείται απουσία στρατηγικής πλαισίωσης στο 88,6% των δημοσιευμάτων, ενώ στο υπόλοιπο 11,4% την ψηλότερη συχνότητα εμφάνισης παρουσιάζει το απλό στρατηγικό πλαίσιο με 5,3%, ακολουθούμενο από το πλαίσιο του ξένου δακτύλου με 2,5%, το μικροκομματικό πλαίσιο με 2,3% και το γεωστρατηγικό πλαίσιο με 1,3%. Το πλαίσιο του ξένου δακτύλου εμφανίζεται σε περιπτώσεις όπου οι Ελληνοκύπριοι παρουσιάζονται να αναμειγνύονται στα εσωτερικά της τουρκοκυπριακής κοινότητας, εκμεταλλεζόμενοι μάλιστα και κάποιους Τουρκοκύπριους για να αποκομίσουν πολιτικά οφέλη. Το μικροκομματικό πλαίσιο αφορά περιπτώσεις Ελληνοκυπρίων ηγετών οι οποίοι παρουσιάζονται να έχουν σκληρύνει την στάση τους κατά τη διάρκεια προεκλογικών περιόδων αλλά και κατά την θητεία τους στην Προεδρία της Δημοκρατίας με στόχο να κρατήσουν κοντά τους έναν συγκεκριμένο εταίρο τους στην συγκυβέρνηση, το ΔΗΚΟ, οι θέσεις του οποίου στο Κυπριακό θεωρούνται σκληρές και αδιάλλακτες από τους Τουρκοκύπριους.

Η παρουσία της απλής στρατηγικής πλαισίωσης στην εν λόγω κατηγορία οφείλεται στην απεικόνιση των Ελληνοκυπρίων με όρους των προθέσεων και των στρατηγικών τους κινήσεων με σκοπό την εξυπηρέτηση των συμφερόντων τους και των διαθέσιμων επιλογών για ικανοποίηση των στρατηγικών τους στόχων. Αυτό βεβαίως παρουσιάζονται να το κάνουν αξιοποιώντας τις σχέσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας με την ΕΕ, με την Ελλάδα και με τις χώρες εκτός της ΕΕ. Γι' αυτό εξάλλου και στις κατηγορίες «σχέσεις Κυπριακής Δημοκρατίας - ΕΕ» και «σχέσεις Ελληνοκυπρίων-Ελλάδας» το απλό στρατηγικό πλαίσιο εμφανίζεται στο σύνολο των δημοσιευμάτων όπου υπάρχει στρατηγική πλαισίωση (1,9% υπάρχει και 98,1% δεν υπάρχει στην πρώτη κατηγορία και 6,1% υπάρχει με 93,9% δεν υπάρχει στη δεύτερη κατηγορία). Στον ίδιο λόγο οφείλεται και το γεγονός ότι στην κατηγορία «σχέσεις Κυπριακής Δημοκρατίας με χώρες εκτός της ΕΕ» στρατηγική πλαισίωση υπάρχει στο 32,8% των δημοσιευμάτων, με το 26,2% να ανήκει στις περιπτώσεις της απλής στρατηγικής πλαισίωσης και το 6,2% σε εκείνες της γεωστρατηγικής πλαισίωσης, αφού αποδομούνται κανονιστικές δηλώσεις Ελληνοκυπρίων αξιωματούχων.

Με όρους κινήσεων επίτευξης των στρατηγικών τους στόχων παρουσιάζονται οι Ελληνοκύπριοι και στην κατηγορία «οικονομική πολιτική Ελληνοκυπρίων», λόγω των πολιτικών που εφαρμόζει η Δημοκρατία για αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης την οποία βιώνει. Ως εκ τούτου, στο 8,9% των δημοσιευμάτων σε αυτή την κατηγορία περιέχεται η απλή στρατηγική πλαισίωση, στο 0,9% το πλαίσιο της διαπλοκής και στο 0,9% το γεωστρατηγικό πλαίσιο. Στο υπόλοιπο 89,3% δεν υπάρχει κανένα είδος στρατηγικής πλαισίωσης.

Απλή στρατηγική πλαισίωση εμφανίζεται και στο 4,3% των δημοσιευμάτων που αφορούν την εσωτερική πολιτική των Τουρκοκυπρίων, όπου παρατηρείται απουσία στρατηγικής πλαισίωσης στο 95,7% των δημοσιευμάτων. Η παρουσία της απλής στρατηγικής πλαισίωσης σε αυτή την κατηγορία οφείλεται κυρίως σε δηλώσεις Τουρκοκυπρίων αξιωματούχων που αποδίδουν στους Ελληνοκύπριους κινήσεις με σκοπό την επίτευξη των στρατηγικών τους στόχων.

Όλες σχεδόν οι μορφές στρατηγικής πλαισίωσης (εκτός του γεωστρατηγικού πλαισίου) εμφανίζονται στα δημοσιεύματα της κατηγορίας «εσωτερική πολιτική Ελληνοκυπρίων». Στην πλειοψηφία των δημοσιευμάτων στα οποία εμφανίζεται στρατηγική πλαισίωση, οι Ελληνοκύπριοι πλαισιώνονται με όρους διαπλοκής (6,5%), γεγονός το οποίο φανερώνει ότι οι Τουρκοκύπριοι θεωρούν πως κυριαρχεί η διαπλοκή και οι μικροκομματικές σκοπιμότητες (1,6%) στην εσωτερική πολιτική ζωή των Ελληνοκυπρίων. Απλή στρατηγική πλαισίωση εμφανίζεται στο 3,2% των δημοσιευμάτων σε περιπτώσεις που πολιτικοί δρώντες εντός της ελληνοκυπριακής κοινότητας παρουσιάζονται με όρους στρατηγικών κινήσεων προς εξυπηρέτηση των συμφερόντων τους.

Πλήρης απουσία στρατηγικής πλαισίωσης παρατηρείται στις κατηγορίες «διακοινοτικές δραστηριότητες-τεχνικές επιτροπές για το Κυπριακό», «σχέσεις Τουρκοκυπρίων με ΕΕ», «σχέσεις Τουρκοκυπρίων με χώρες εκτός ΕΕ», «οικονομία Τουρκοκυπρίων», «Τουρκία και ΕΕ», «αθλητικά Ελληνοκυπρίων» και «αγνοούμενοι». Αυτό οφείλεται είτε στο γεγονός ότι ο αριθμός των δημοσιευμάτων που εμπίπτουν σε αυτές τις κατηγορίες είναι πολύ μικρός (1 έως 9 το πολύ) είτε στο ότι οι κατηγορίες αυτές αφορούν θέματα στα οποία οι δύο κοινότητες κατάφεραν να αναπτύξουν μια καλή συνεργασία.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 15: ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ ΜΕ
ΕΚΦΑΝΣΕΙΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΠΛΑΙΣΙΩΣΗΣ**

	Κυρίαρχη Στρατηγική Πλαίσωση						Σύνολο
	0	Γεωστρατηγικό Πλαίσιο	Μικροκομματικό Πλαίσιο	Πλαίσιο Διαπλοκής	Πλαίσιο Ξένου Λακτόλου	Απλό Στρατηγικό Πλαίσιο	
Κυπριακό - Συνομιλίες	468 - 88,6%	7 - 1,3%	12 - 2,3%	0 - 0,0%	13 - 2,5%	28 - 5,3%	528 - 100%
Κυπριακό - Διακοινοτικές δραστηριότητες και τεχνικές επιτροπές	43 - 100,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	43 - 100,0%
Σχέσεις ΚΑ με χώρες, θεσμούς και αξιωματούχους της ΕΕ	53 - 98,1%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	1 - 1,9%	54 - 100%
Σχέσεις Τ/Κ με χώρες, θεσμούς και αξιωματούχους της ΕΕ	10 - 100,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	10 - 100%
Σχέσεις ΚΑ με Τρίτες Χώρες εκτός ΕΕ	44 - 67,7%	4 - 6,2%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	17 - 26,2%	65 - 100%
Σχέσεις Τ/Κ με Τρίτες Χώρες εκτός ΕΕ	9 - 100,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	9 - 100%
Εσωτερική πολιτική Ε/Κ	52 - 83,9%	0 - 0,0%	1 - 1,6%	4 - 6,5%	3 - 4,8%	2 - 3,2%	62 - 100%
Εσωτερική Πολιτική Τ/Κ	22 - 95,7%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	1 - 4,3%	23 - 100%
Οικονομία Ελληνοκυπρίων	100 - 89,3%	1 - 0,9%	0 - 0,0%	1 - 0,9%	0 - 0,0%	10 - 8,9%	112 - 100%
Οικονομία Τουρκοκυπρίων	3 - 100,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	3 - 100%
Τουρκία και ΕΕ	1 - 100,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	1 - 100%
Ελλάδα και Ελληνοκύπριοι	31 - 93,9%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	2 - 6,1%	33 - 100%
Τουρκία και Τουρκοκύπριοι	14 - 93,3%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	1 - 6,7%	0 - 0,0%	15 - 100%
Αθλητικά και Ελληνοκυπρίων	1 - 100,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	1 - 100%
Διάφορα	156 - 99,4%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	1 - 0,6%	0 - 0,0%	157 - 100%
Αγνοούμενοι	38 - 100,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	38 - 100%
Σύνολο	1045 - 90,6%	12 - 1,0%	13 - 1,1%	5 - 0,4%	18 - 1,6%	61 - 5,3%	1154 - 100%

5.3.5. Θεματολογία και Ερμηνευτικά Σχήματα

Στην παρούσα διερευνάται η επίδραση της ειδησεογραφικής θεματολογίας στα ερμηνευτικά σχήματα με βάση τα οποία συγκροτείται η εικόνα των Ελληνοκυπρίων.

Στη θεματική κατηγορία «Κυπριακό – συνομιλίες» κυριαρχούν τα ερμηνευτικά σχήματα που συνεισφέρουν με αρνητικό τρόπο στην συγκρότηση της εικόνας: στο 36,6% των συνολικά 528 δημοσιευμάτων εντοπίζεται το συγκρουσιακό πλαίσιο και στο 41,7% το πλαίσιο του προβλήματος (Πίνακας 16 – Μέρος Α), στο 49,8% διαπιστώθηκε η ύπαρξη του πλαισίου των αρνητικών συνεπειών και στο 44,5% του πλαισίου των αρνητικών επιπτώσεων στους Τουρκοκύπριους (Πίνακας 16 – Μέρος

B)²⁰⁴. Αυτό οφείλεται στο ότι το «Κυπριακό» αποτελεί σύγκρουση μεταξύ των δύο εθνικών κοινοτήτων της Κύπρου, οι οποίες υπόκεινται και στις αρνητικές συνέπειες της συνέχισης του εν λόγω προβλήματος. Στο 5,9% εντοπίζεται το πλαίσιο του φόβου, ενώ σχετικά μειωμένη παρουσία έχουν το μελοδραματικό πλαίσιο (1,3%) και το πλαίσιο της προπαγάνδας (1,1%).

Αντίστροφα, στη θεματική κατηγορία του Κυπριακού, μειωμένα ποσοστά παρουσιάζουν τα σχήματα που συγκροτούν πιο θετική εικόνα όπως το πλαίσιο της ελπίδας (2,8%) ή το πλαίσιο των θετικών επιδράσεων (7,4%) και το πλαίσιο των θετικών επιδράσεων και για τους Τουρκοκύπριους (7,0%).

Η αντίθετη κατάσταση επικρατεί στην θεματική κατηγορία «δικαιοδικές δραστηριότητες και τεχνικές επιτροπές για το Κυπριακό», στην οποία το πλαίσιο των θετικών επιδράσεων εμφανίζεται στην συντριπτική πλειοψηφία των δημοσιευμάτων (στο 83,7%). Στα ίδια ακριβώς επίπεδα παρουσιάζεται και το πλαίσιο των θετικών επιδράσεων για τους Τουρκοκύπριους σε αυτή τη θεματική κατηγορία (στο 83,7%). Ο λόγος γι' αυτό είναι ότι στις δικαιοδικές επαφές και στις τεχνικές επιτροπές αναζητούνται και κάποιες φορές βρίσκονται λύσεις σε προβλήματα που αφορούν ζητήματα χαμηλής πολιτικής όπως για παράδειγμα η αναστήλωση αρχαίων μνημείων, εκκλησιών, μοναστηριών ή τεμενών. Ωστόσο, επειδή και αυτές οι επιτροπές αφορούν το Κυπριακό, ούτε σε αυτή τη θεματική κατηγορία είναι αμελητέα ποσότητα τα δημοσιεύματα που περιέχουν το πλαίσιο του προβλήματος (16,3%), το πλαίσιο των αρνητικών επιδράσεων (14%), το πλαίσιο των αρνητικών επιδράσεων για τους Τουρκοκύπριους (11,6%) και τα πλαίσια του φόβου και μελοδράματος (7% έκαστο).

Σχήματα που συγκροτούν μια πιο αρνητική παρά θετική εικόνα εμφανίζονται στις θεματικές κατηγορίες που αφορούν τις σχέσεις των Ελληνοκυπρίων και των Τουρκοκυπρίων με την ΕΕ, τις σχέσεις των Ελληνοκυπρίων και των Τουρκοκυπρίων με χώρες εκτός ΕΕ, την εσωτερική πολιτική των Ελληνοκυπρίων και την εσωτερική πολιτική των Τουρκοκυπρίων.

---

²⁰⁴ Τα ποσοστά μπορεί να έχουν άθροισμα πέραν του 100% επειδή σε ένα κείμενο πιθανόν να περιέχονται πέραν του ενός ερμηνευτικού σχήματος.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 16: ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ ΜΕ
ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ ΣΧΗΜΑΤΑ – ΜΕΡΟΣ Α**

	Συγκρουσιακό πλαίσιο	Πλαίσιο Προβλήματος	Μελοδραματικό	Προπαγάνδας	Φόβου	Ελπίδα	ΣΥΝΟΛΟ
Κυπριακό - Συνομιλίες	193 – 36,6%	220- 41,7%	7 - 1,3%	6 - 1,1%	31-5,9%	15-2,8%	528
Κυπριακό - Διακοινοτικές δραστηριότητες και τεχνικές επιτροπές	2 – 4,7%	7 - 16,3%	3 - 7,0%	0 - 0,0%	3-7,0%	1-2,3%	43
Σχέσεις Ε/Κ με ΕΕ	24 – 44,4%	18 -33,3%	0 - 0,0%	1 - 1,9%	1-1,9%	1-1,9%	54
Σχέσεις Τ/Κ με ΕΕ	4 - 40,0%	5 - 50,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	10
Σχέσεις Ε/Κ με Χώρες εκτός ΕΕ	11 - 16,9%	17 - 26,2%	1 - 1,5%	0 - 0,0%	3-4,6%	0 - 0,0%	65
Σχέσεις Τ/Κ με Χώρες εκτός ΕΕ	1 - 11,1%	3 - 33,3%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	1- 11,1%	9
Εσωτερική πολιτική Ε/Κ	26 - 41,9%	39 - 62,9%	11 - 17,7%	1 - 1,6%	10- 16,1%	0 - 0,0%	62
Εσωτερική Πολιτική Τ/Κ	2 - 8,7%	7 - 30,4%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	1-4,3%	0 - 0,0%	23
Οικονομία Ε/Κ	21 - 18,8%	59 - 52,7%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	15- 13,4%	0 - 0,0%	112
Οικονομία Τουρκοκυπρίων	0 - 0,0%	2 - 66,7%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	3
Τουρκία και ΕΕ	1 - 100,0%	1 - 100,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	1
Ελλάδα και Ε/Κ	30 - 90,9%	22 - 66,7% **	0 - 0,0%	0 - 0,0%	3 - 9,1%	0 - 0,0%	33
Τουρκία και Τ/Κ	0 - 0,0%	1 - 6,7%	1 - 6,7%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	15
Αθλητικά Ε/Κ	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	1
Διάφορα	22 - 14,0%	39 - 24,8%	19 - 12,1%	0 - 0,0%	6 - 3,8%	0 - 0,0%	157
Αγνοούμενοι	6 - 15,8%	14 - 36,8%	32 - 84,2%	0 - 0,0%	1 - 2,6%	0 - 0,0%	38
ΣΥΝΟΛΟ	343 - 29,7%	454 - 39,3%	74 - 6,4%	8 - 0,7%	74 -6,4%	18- 1,6%	1154

Στις θεματικές κατηγορίες που αφορούν τις σχέσεις των Ελληνοκυπρίων και των Τουρκοκυπρίων με την ΕΕ το πλαίσιο της σύγκρουσης εμφανίζεται στο 44,4% και στο 40% δημοσιευμάτων αντίστοιχα, ενώ το πλαίσιο του προβλήματος εντοπίζεται στο 33,3% και στο 50% των δημοσιευμάτων αντίστοιχα. Υψηλά ποσοστά εμφανίζουν και τα πλαίσια των αρνητικών επιδράσεων και των αρνητικών επιδράσεων για τους Τουρκοκύπριους, αφού το μεν πρώτο εντοπίζεται στο 42,6% και στο 90% των δημοσιευμάτων των εν λόγω κατηγοριών, ενώ το μεν δεύτερο στο 31,5% και 90%. Τα πιο πάνω στοιχεία καταδεικνύουν ότι οι Τουρκοκύπριοι εκλαμβάνουν τις σχέσεις αυτές ως προβληματικές και συγκρουσιακές και ως έχουσες αρνητικές επιδράσεις πάνω στις δύο κοινότητες, αλλά κυρίως πάνω στους ίδιους.

Η κατάσταση παρουσιάζεται κάπως διαφορετική στις σχέσεις των Ελληνοκυπρίων και των Τουρκοκυπρίων με χώρες εκτός ΕΕ. Στην περίπτωση των σχέσεων των Ελληνοκυπρίων το πλαίσιο της σύγκρουσης εμφανίζεται στο 16,9% των δημοσιευμάτων, το πλαίσιο του προβλήματος στο 26,2%, το πλαίσιο των αρνητικών επιδράσεων στο 12,3%, το πλαίσιο των αρνητικών επιδράσεων για τους Τουρκοκύπριους στο 4,6%, το πλαίσιο των θετικών επιδράσεων στο 12,3% και το πλαίσιο των θετικών επιδράσεων για τους Τουρκοκύπριους επίσης στο 4,6%. Στη περίπτωση των σχέσεων των Τουρκοκυπρίων το πλαίσιο της σύγκρουσης παρουσιάζεται στο 11,1%, το πλαίσιο του προβλήματος στο 33,3%, το πλαίσιο της ελπίδας στο 11,1%, το πλαίσιο των αρνητικών επιδράσεων στο 44,4% και το πλαίσιο των αρνητικών επιδράσεων για τους Τουρκοκύπριους στο 11,1%. Από αυτά τα στοιχεία εξάγεται το συμπέρασμα ότι οι Τουρκοκύπριοι θεωρούν μεν προβληματικές και εν μέρει συγκρουσιακές τις σχέσεις τους με χώρες εκτός της ΕΕ, αλλά βλέπουν ότι υπάρχει μια κάποια ελπίδα σε αυτές και πιστεύουν ότι οι εν λόγω σχέσεις βλάπτουν τους Ελληνοκύπριους.

Στις θεματικές κατηγορίες εσωτερική πολιτική και οικονομία Ελληνοκυπρίων κυριαρχούν τα πλαίσια της σύγκρουσης, του προβλήματος, του μελοδράματος, του φόβου και των αρνητικών επιδράσεων. Στην πρώτη κατηγορία το πλαίσιο της σύγκρουσης εντοπίζεται στο 41,9% των δημοσιευμάτων, το πλαίσιο του προβλήματος στο 62,9%, το μελοδραματικό πλαίσιο στο 17,7%, το πλαίσιο του φόβου στο 16,1%, το πλαίσιο των αρνητικών επιπτώσεων στο 48,4% και το πλαίσιο των αρνητικών επιπτώσεων στους Τουρκοκύπριους στο 33,9%. Στη δεύτερη κατηγορία το πλαίσιο της σύγκρουσης εμφανίζεται στο 18,8% των δημοσιευμάτων, το πλαίσιο του προβλήματος στο 52,7%, το πλαίσιο του φόβου στο 13,4%, το πλαίσιο των αρνητικών επιδράσεων στο 37,5%, το πλαίσιο των αρνητικών επιπτώσεων στους Τουρκοκύπριους στο 2,7%, το πλαίσιο των θετικών επιδράσεων στο 15,2% και το πλαίσιο των θετικών επιπτώσεων στους Τουρκοκύπριους στο 0,9%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 16: ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ ΜΕ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ ΣΧΗΜΑΤΑ – ΜΕΡΟΣ Β

	Πλαίσιο Θετικών Επιδράσεων	Πλαίσιο Θετικών Επιδράσεων σε Τ/Κ	Πλαίσιο Αρνητικών Επιδράσεων	Πλαίσιο Αρνητικών Επιδράσεων σε Τ/Κ
Κυπριακό - Συνομιλίες	39 - 7,4%	37 - 7,0%	263 - 49,8%	235 - 44,5%
Κυπριακό - Διακοινοτικές δραστηριότητες και τεχνικές επιτροπές	36 - 83,7%	36 - 83,7%	6 - 14,0%	5 - 11,6%
Σχέσεις Ελληνοκυπρίων με χώρες, θεσμούς και αξιωματούχους της ΕΕ	4 - 7,4%	3 - 5,6%	23 - 42,6%	17 - 31,5%
Σχέσεις Τουρκοκυπρίων με χώρες, θεσμούς και αξιωματούχους της ΕΕ	0 - 0,0%	0 - 0,0%	9 - 90,0%	9 - 90,0%
Σχέσεις Ελληνοκυπρίων με Τρίτες Χώρες εκτός ΕΕ	8 - 12,3%	4 - 6,2%	8 - 12,3%	3 - 4,6%
Σχέσεις Τουρκοκυπρίων με Τρίτες Χώρες εκτός ΕΕ	0 - 0,0%	0 - 0,0%	4 - 44,4%	1 - 11,1%
Εσωτερική πολιτική Ελληνοκυπρίων	3 - 4,8%	0 - 0,0%	30 - 48,4%	21 - 33,9%
Εσωτερική Πολιτική Τουρκοκυπρίων	2 - 8,7%	1 - 4,3%	15 - 65,2%	14 - 60,9%
Οικονομία Ελληνοκυπρίων	17 - 15,2%	1 - 0,9%	42 - 37,5%	3 - 2,7%
Οικονομία Τουρκοκυπρίων	0 - 0,0%	0 - 0,0%	1 - 33,3%	1 - 33,3%
Τουρκία και ΕΕ	0 - 0,0%	0 - 0,0%	1 - 100,0%	1 - 100,0%
Ελλάδα και Ελληνοκύπριοι	1 - 3,0%	1 - 3,0%	11 - 33,3%	0 - 0,0%
Τουρκία και Τουρκοκύπριοι	3 - 20,0%	3 - 20,0%	6 - 40,0%	6 - 40,0%
Αθλητικά Ελληνοκυπρίων	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%
Διάφορα	23 - 14,6%	21 - 13,4%	78 - 49,7%	35 - 22,3%
Αγνοούμενοι	7 - 18,4%	7 - 18,4%	12 - 31,6%	4 - 10,5%
ΣΥΝΟΛΟ	143 - 12,4%	114 - 9,9%	509 - 44,1%	355 - 30,8%

Τα πιο πάνω στοιχεία μπορούν να ερμηνευθούν από το γεγονός ότι ο μηχανισμός παραγωγής ειδήσεων έχει μια εγγενή μεροληψία υπέρ των αρνητικών, δραματικών και συγκρουσιακών καταστάσεων. Επομένως, οι Τουρκοκύπριοι βλέπουν τα τεκταινόμενα στην εσωτερική πολιτική και την οικονομία των Ελληνοκυπρίων με όρους σύγκρουσης, προβλήματος και αρνητικών επιπτώσεων. Και στις δύο θεματικές κατηγορίες, αλλά ειδικά στην οικονομία των Ελληνοκυπρίων το πλαίσιο του φόβου συγκεντρώνει ένα σχετικά υψηλό ποσοστό, κάτι που αντικατοπτρίζει το γεγονός ότι η οικονομία της Κυπριακής Δημοκρατίας αντιμετωπίζει κρίση.

Στη θεματική κατηγορία «εσωτερική πολιτική των Τουρκοκυπρίων» εμφανίζονται κυρίως τα πλαίσια του προβλήματος (30,4%), των αρνητικών επιπτώσεων στους

Τουρκοκύπριους (60,9%) και των αρνητικών επιπτώσεων στους Ελληνοκύπριους (65,2%). Τα στοιχεία δείχνουν μια δυσαρέσκεια των Τουρκοκυπρίων από την εσωτερική πολιτική τους ζωή²⁰⁵ θεωρώντας ότι η εσωτερική πολιτική τους κατάσταση επηρεάζει αρνητικά τόσο τους ίδιους όσο και τους Ελληνοκύπριους και συνιστά πρόβλημα.

Στη θεματική κατηγορία «οικονομία των Τουρκοκυπρίων» εμφανίζονται και πάλι τα ανωτέρω πλαίσια έχοντας όμως αντίστροφα ποσοστά. Το πλαίσιο του προβλήματος εμφανίζεται στο 66,7% των δημοσιευμάτων, το πλαίσιο των αρνητικών επιπτώσεων στους Τουρκοκύπριους στο 33,3% και το πλαίσιο των αρνητικών επιπτώσεων στους Ελληνοκύπριους επίσης στο 33,3%. Επομένως, οι Τουρκοκύπριοι θεωρούν ότι είναι προβληματική η κατάσταση που επικρατεί στην οικονομία τους και ότι επηρεάζει αρνητικά τόσο τους ίδιους όσο και τους Ελληνοκύπριους.

Στη θεματική κατηγορία «αγνοούμενοι» κυρίαρχο πλαίσιο είναι το μελοδραματικό (84,2%), ακολουθούμενο από το πλαίσιο του προβλήματος (36,8%), το πλαίσιο των αρνητικών επιπτώσεων (31,6%), το πλαίσιο των θετικών επιδράσεων (18,4%), το πλαίσιο των θετικών επιδράσεων στους Τουρκοκύπριους (18,4%), το πλαίσιο της σύγκρουσης (15,8%) και το πλαίσιο των θετικών επιδράσεων για τους Τουρκοκύπριους (10,5%). Τα στοιχεία αυτά δείχνουν ότι οι Τουρκοκύπριοι θεωρούν το ζήτημα αυτό τραγικό και πρόβλημα με αρνητικές επιπτώσεις, αλλά βλέπουν και μερικές θετικές εξελίξεις που αφορούν τις προσπάθειες της ΔΕΑ για ανεύρεση των αγνοουμένων και ταυτοποίηση των λειψάνων τους. Το υψηλό ποσοστό μελοδραματικής πλαισίωσης σε αυτή την θεματική κατηγορία οφείλεται στις συχνά συναισθηματικά φορτισμένες, προσωποποιημένες ανθρώπινες ιστορίες που αφορούν τόσο Ελληνοκύπριους όσο και Τουρκοκύπριους αγνοούμενους και δημοσιεύονται όταν εντοπίζεται κάποιος ομαδικός τάφος ή ταυτοποιούνται τα λείψανα κάποιου αγνοούμενου.

Η ανωτέρω συζήτηση απαντά στο ερευνητικό ερώτημα που αφορά το κατά πόσον διαφοροποιούνται τα ερμηνευτικά σχήματα των Ελληνοκυπρίων ανάλογα με το θέμα.

²⁰⁵ Η απογοήτευση ειδικά από την εσωτερική τους πολιτική φάνηκε και από το υψηλό ποσοστό αποχής από την πρόσφατη ψηφοφορία ανάδειξης του νέου Τουρκοκύπριου ηγέτη. Παρατηρήθηκε προσέλευση 62.5% στον πρώτο γύρο και 64,12% στο δεύτερο, που αποτελεί τη χαμηλότερη προσέλευση από κάθε προηγούμενη αναμέτρηση. (Ιστοσελίδα «Ανωτάτου Συμβουλίου Εκλογών της ΤΔΒΚ», Διεύθυνση: <http://ysk.mahkemeler.net/secim.aspx?skod=40>)

Η απάντηση είναι ότι διαφοροποιούνται τα ερμηνευτικά σχήματα των Ελληνοκυπρίων ανάλογα με το θέμα. Στη θεματική κατηγορία «Κυπριακό – συνομιλίες», για παράδειγμα, κυριαρχούν ερμηνευτικά σχήματα που συνεισφέρουν με αρνητικό τρόπο στην συγκρότηση της εικόνας, όπως το πλαίσιο της σύγκρουσης και το πλαίσιο του προβλήματος. Αντίθετα στην θεματική κατηγορία «δικαιοδικές δραστηριότητες/τεχνικές επιτροπές» πιο συχνά εμφανίζονται τα πλαίσια των θετικών επιδράσεων και των θετικών επιδράσεων για τους Τουρκοκύπριους, ενώ στην κατηγορία «αγνοούμενοι» κυρίαρχο πλαίσιο είναι το μελοδραματικό.

5.3.6 Θεματολογία και Απόδοση Αιτιότητας

Στην παρούσα υποενότητα παρουσιάζεται η συσχέτιση της ειδησεογραφικής θεματολογίας με τη συνολική απόδοση αιτιότητας.

Απόδοση υπαιτιότητας υπάρχει στο 19,3% των δημοσιευμάτων στη θεματική κατηγορία «Κυπριακό – συνομιλίες», στην οποία η αμιγώς εσωτερική ή η κυρίως εσωτερική απόδοση αιτιότητας εμφανίζεται στο 62,7% και 4,9% των δημοσιευμάτων αντίστοιχα, ενώ η αμιγώς εξωτερική ή κυρίως εξωτερική απόδοση αιτιότητας περιέχεται στο 29,4% και 2,9% των δημοσιευμάτων. Δεδομένου ότι το Κυπριακό αποτελεί πρόβλημα και σύγκρουση ανάμεσα στις δύο εθνικές κοινότητες, τα υψηλότερα ποσοστά εσωτερικής απόδοσης υπαιτιότητας οφείλονται στο φαινόμενο της «ομαδοεξυπηρετικής ή εθνοκεντρικής μεροληψίας», κατά το οποίο η αρνητική συμπεριφορά των μελών της έξω-ομάδας αποδίδεται εσωτερικά αίτια, δηλαδή «φταίνει αυτοί» για το πρόβλημα που βιώνουν ή που υφίσταται.

Στις άλλες δύο θεματικές κατηγορίες που αφορούν το Κυπριακό, δηλαδή στις τεχνικές επιτροπές και στους αγνοούμενους στις πλείστες των περιπτώσεων αποφεύγεται η απόδοση ευθύνης στους Ελληνοκύπριους, αφού παρουσιάζονται με ψηλά ποσοστά οι περιπτώσεις της εξωτερικής απόδοσης αιτιότητας, οι οποίες αποτελούν το 66,7% του συνόλου των δημοσιευμάτων όπου υπάρχει απόδοση αιτιότητας στην κατηγορία των τεχνικών επιτροπών για το Κυπριακό και το 50% στην κατηγορία των αγνοουμένων. Τα ποσοστά των κειμένων στα οποία δεν υπάρχει απόδοση αιτιότητας στις δύο αυτές κατηγορίες είναι 93% και 84,2% αντίστοιχα.

Οι περιπτώσεις της εσωτερικής απόδοσης αιτιότητας πλειοψηφούν στα δημοσιεύματα στις θεματικές κατηγορίες: 1) «εσωτερική ζωή Ελληνοκυπρίων» όπου στο 77,4% δεν υπάρχει απόδοση αιτιότητας, αλλά στο 100% δημοσιευμάτων στα οποία υπάρχει απόδοση αιτιότητας αυτή αποδίδεται σε εσωτερικά αίτια, 2) «οικονομία Ελληνοκυπρίων» όπου στο 75,9% των δημοσιευμάτων δεν υπάρχει απόδοση αιτιότητας και στο 70,4% των υπολοίπων δημοσιευμάτων αποδίδεται αιτιότητα είτε αμιγώς είτε κυρίως εσωτερικά, 3) «Ελλάδα και Ελληνοκύπριοι» όπου το 66,7% των δημοσιευμάτων δεν περιέχει απόδοση αιτιότητας, το 54,5% περιέχει εσωτερική απόδοση αιτιότητας και το 45,5% αποδίδει τα προβλήματα είτε σε αμιγώς εξωτερικά είτε σε κυρίως εξωτερικά αίτια, 4) «Τουρκία και Τουρκοκύπριοι» όπου το 86,7% των δημοσιευμάτων δεν υπάρχει απόδοση αιτιότητας, ενώ στο σύνολο των υπολοίπων κειμένων (2 δημοσιεύματα) η απόδοση αιτιότητας είναι αμιγώς εσωτερική και 5) «Διάφορα», όπου στο 89,8% των δημοσιευμάτων δεν υπάρχει απόδοση αιτιότητας, ενώ σε όλα τα υπόλοιπα (16) αποδίδεται αμιγώς εσωτερική αιτιότητα.

Αξιοσημείωτα είναι τα ποσοστά της εσωτερικής απόδοσης αιτιότητας στις κατηγορίες «εσωτερική ζωή Ελληνοκύπριων» και «οικονομία Ελληνοκυπρίων» τα οποία φανερώνουν ότι οι Ελληνοκύπριοι θεωρούνται υπεύθυνοι 100% για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν στην εσωτερική πολιτική τους ζωή και κατά 70,4% υπεύθυνοι για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν στην οικονομία. Η εσωτερική απόδοση αιτιότητας για παθογενείς καταστάσεις που αντιμετωπίζουν έξω ομάδες, δηλαδή το «φταίνε αυτοί για τα προβλήματά τους», αποτελεί δείγμα εθνοκεντρικής μεροληψίας εκ μέρους του τουρκοκυπριακού Τύπου.

Επίσης, το υψηλό ποσοστό απόδοσης εσωτερικής αιτιότητας στην κατηγορία «διάφορα» οφείλεται στο γεγονός ότι σε αυτή την κατηγορία συμπεριελήφθησαν κείμενα θέματα που αφορούν εξιστορήσεις γεγονότων της περιόδου του πραξικοπήματος και της εισβολής του 1974.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 17: ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ ΜΕ
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΥΠΑΙΤΙΟΤΗΤΑΣ**

	Δεν Υπάρχει Απόδοση Υπαιτιότητας*	Αμιγώς Εξωτερική Απόδοση Αιτιότητας**	Κυρίως Εξωτερική Απόδοση Αιτιότητας**	Κυρίως Εσωτερική Απόδοση Αιτιότητας**	Αμιγώς Εσωτερική Απόδοση Αιτιότητας**	ΣΥΝΟΛΟ ***
Κυπριακό - Συνομιλίες	426 - 80,7%	30 - 29,4%	3 - 2,9%	5 - 4,9%	64 - 62,7%	102 - 100,0%
Κυπριακό - Διακοινοτικές δραστηριότητες και τεχνικές επιτροπές	40 - 93,0%	2 - 66,7%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	1 - 33,3%	3 - 100,0%
Σχέσεις ΚΔ με χώρες, θεσμούς και αξιωματούχους της ΕΕ	49 - 90,7%	4 - 80,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	1 - 20,0%	5 - 100,0%
Σχέσεις Τ/Κ με χώρες, θεσμούς και αξιωματούχους της ΕΕ	10 - 100,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	10 - 100,0%
Σχέσεις Κυπριακής Δημοκρατίας με Τρίτες Χώρες εκτός ΕΕ	57 - 87,7%	4 - 50,0%	1 - 12,5%	0 - 0,0%	3 - 37,5%	8 - 100,0%
Σχέσεις Τ/Κ με Τρίτες χώρες, εκτός ΕΕ	9 - 100,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	9 - 100,0%
Εσωτερική πολιτική Ελληνοκυπρίων	48 - 77,4%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	14 - 100,0%	14 - 100,0%
Εσωτερική Πολιτική Τουρκοκυπρίων	22 - 95,7%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	1 - 100,0%	1 - 100,0%
Οικονομία Ελληνοκυπρίων	85 - 75,9%	5 - 18,5%	3 - 11,1%	2 - 7,4%	17 - 63,0%	27 - 100,0%
Οικονομία Τουρκοκυπρίων	3 - 100,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	3 - 100,0%
Τουρκία και ΕΕ	0 - 0,0%	1 - 100,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	1 - 100,0%
Ελλάδα και Ελληνοκύπριοι	22 - 66,7%	3 - 27,3%	2 - 18,2%	0 - 0,0%	6 - 54,5%	11 - 100,0%
Τουρκία και Τουρκοκύπριοι	13 - 86,7%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	2 - 100,0%	2 - 100,0%
Αθλητικά Ελληνοκυπρίων	1-100,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	1-100,0%
Διάφορα	141 - 89,8%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	16 - 100,0%	16 - 100,0%
Αγνοούμενοι	32 - 84,2%	3 - 50,0%	0 - 0,0%	2 - 33,3%	1 - 16,7%	6 - 100,0%
Σύνολο	958 - 83,0%	52 - 26,5%	9 - 4,6%	9 - 4,6%	126 - 64,3%	196 - 100,0%

* Τα ποσοστά σε αυτή την ενότητα προκύπτουν σε σχέση με το σύνολο των δημοσιευμάτων.

** Τα ποσοστά σε αυτή την ενότητα προκύπτουν σε σχέση με το σύνολο των δημοσιευμάτων στα οποία υπάρχει απόδοση αιτιότητας

*** Σύνολο δημοσιευμάτων στα οποία καταγράφεται απόδοση αιτιότητας.

Συνοπτικά αναφέρεται ότι στο 83% το σύνολο των κειμένων δεν διαπιστώθηκε οποιασδήποτε μορφής απόδοση υπαιτιότητας. Απόδοση υπαιτιότητας εμφανίζεται μόνο σε 193 κείμενα ή στο 17% του συνόλου των 1154 δημοσιευμάτων που μελετήθηκαν. Στο 68,9% (135) αυτών των 193 κειμένων εμφανίζεται είτε κυρίως είτε αμιγώς εσωτερική απόδοση αιτιότητας. Αυτό υποδηλώνει ύπαρξη του φαινομένου της «ομαδοεξυτηρητικής ή εθνοκεντρικής μεροληψίας» ανάμεσα στην τουρκοκυπριακή κοινότητα, αφού στις περισσότερες περιπτώσεις αποδίδει στην

ελληνοκυπριακή κοινότητα (στον «άλλο») την ευθύνη για προβληματικές καταστάσεις που συμβαίνουν.

Η προηγηθείσα συζήτηση οδηγεί στην απάντηση της πέμπτης υπόθεσης εργασίας (5A) που υποστηρίζει ότι υπάρχει διαφοροποίηση του είδους της απόδοσης υπαιτιότητας ανάλογα με το θέμα.

Τα ευρήματα κατέδειξαν ότι το είδος απόδοσης υπαιτιότητας διαφοροποιείται ανάλογα με το θέμα. Στη θεματική κατηγορία του Κυπριακού, για παράδειγμα, κυριαρχεί η αμιγώς ή κυρίως εσωτερική απόδοση υπαιτιότητας, ενώ στην κατηγορία δικοινοτικές δραστηριότητες/τεχνικές επιτροπές για το Κυπριακό η αμιγώς εξωτερική απόδοση υπαιτιότητας. Στις πλείστες των υπόλοιπων θεματικών κατηγοριών αποδίδεται κυρίως ή αμιγώς εσωτερική απόδοση υπαιτιότητας.

5.4. Κομματική Τοποθέτηση Εφημερίδας και Εικόνα Ελληνοκυπρίων

Στην παρούσα υποενότητα εξετάζεται η εικόνα των Ελληνοκυπρίων σε συνάρτηση με την τοποθέτηση της εφημερίδας στο ιδεολογικοπολιτικό φάσμα.

Τα στοιχεία κατέδειξαν ότι δεν υπάρχει διαφοροποίηση ανάμεσα στην συχνότητα αναφοράς των απλών Ελληνοκυπρίων και του τρόπου με τον οποίο αποκαλούνται οι Ελληνοκύπριοι ανάλογα με την τουρκοκυπριακή εφημερίδα. Το μόνο αξιοπρόσεκτο στοιχείο που προέκυψε είναι ότι από τις 7 αναφορές στον αρνητικό όρο «γκιαούρηδες»²⁰⁶ οι 5 ή ποσοστό 71.6% είναι στην ακροδεξιά Volkan. Αυτό συνάγεται από την συνολικά αρνητική στάση της εν λόγω εφημερίδας έναντι της ελληνοκυπριακής κοινότητας.

Επίσης, κατά την έρευνα δεν βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση στην χρήση ενδιάμεσων πολιτικών υποκειμένων ανάλογα με την εφημερίδα. Το μόνο στοιχείο που θα μπορούσε να επισημανθεί είναι το ότι η Afrika διαφοροποιείται από τις άλλες λόγω του γεγονότος ότι έχει τις περισσότερες αναφορές στους «απλούς Ελληνοκύπριους» (77 ή 28.9% του συνόλου) και τις λιγότερες στην «Κυπριακή Δημοκρατία» (44 ή 17.7% του συνόλου). Αυτό ερμηνεύεται σε συνδυασμό με το ότι

²⁰⁶ Η λέξη «gavur» στην τουρκική γλώσσα σημαίνει ο αλλόθρησκος, ο ετερόθρησκος, ο γκιαούρης και εμφανώς δεικνύει την ύπαρξη διαχωριστικής γραμμής ανάμεσα στην «έσω» και την «έξω» ομάδα, δηλαδή τους Τουρκοκύπριους και τους Ελληνοκύπριους στην προκειμένη περίπτωση.

η αξιολόγηση της ελληνοκυπριακής κοινότητας στην εν λόγω εφημερίδα είναι πιο θετική σε σύγκριση με τα υπόλοιπα υπό μελέτη έντυπα. Στην Afrika παρατηρείται ουσιαστικά μια αποθεσμοποίηση της απεικόνισης των Ελληνοκυπρίων και μία προσωποποίηση της όχι σε όρους ηγεσιών αλλά σε όρους απλού πολίτη. Αυτό μπορεί να συσχετισθεί με στρατηγικής διαπολιτιστικής επικοινωνίας οι οποίες αποβλέπουν στην επαναπροσέγγιση των δύο κοινοτήτων. Ωστόσο, υπογραμμίζεται ότι η προαναφερθείσα διαφοροποίηση δεν θεωρείται στατιστικά σημαντική. Και αυτό μπορεί να οφείλεται ότι λειτουργεί σε ένα ευρύτερο συμβολικό πλαίσιο που ορίζεται σε όρους ετερότητας μεταξύ των δύο κοινοτήτων και η οποία δεν επιτρέπει την ουσιαστικότερη διαφοροποίηση των απεικονίσεων ένεκα των στρατηγικών επαναπροσέγγισης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 18: ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΕ Ε/Κ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑ Τ/Κ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

	Volkan	Kıbrıs	Yeni Düzen	Afrika	Σύνολο
Ελληνοκυπριακή Διοίκηση/ πλευρά/ Κυβέρνηση	132 - 67,3%	146 - 64,0%	86 -66,2%	61-45,2%	425- 61,7%
Ελληνοκυπριακή Διοίκηση της Νότιας Κύπρου	8 - 4,1%	5 - 2,2%	7 - 5,4%	2 - 1,5%	22 - 3,2%
Νότια Κύπρος/ Ελληνοκυπριακός Τομέας	48 - 24,5%	72 - 31,6%	27 -20,8%	58 -43,0%	205 - 29,8%
Κυπριακή Δημοκρατία	7 - 3,6%	5 - 2,2%	10 - 7,7%	13 - 9,6%	35 - 5,1%
Λεγόμενη Κυπριακή Δημοκρατία	1 - 0,5%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	1 - 0,7%	2 - 0,3%
Σύνολο	196 - 100%	228 - 100%	130 -100%	135-100%	689-100%

Εντοπίστηκαν 689 αναφορές στο διαμεσολαβών πολιτικό υποκείμενο «ελληνοκυπριακή κοινότητα» (Βλ. Πίνακα 18). Στο 61,7% αυτών των αναφορών η ελληνοκυπριακή κοινότητα χαρακτηρίζεται ως «Ελληνοκυπριακή διοίκηση / πλευρά/ κυβέρνηση». Ο όρος αυτός χρησιμοποιείται περισσότερο από κάθε άλλον και από τις τέσσερις υπό μελέτη εφημερίδες για περιγραφή της «ελληνοκυπριακής κοινότητας». Οι τρεις από τις τέσσερις εφημερίδες - οι Volkan, Kıbrıs και Yeni Düzen - χρησιμοποιούν τον όρο αυτό στην συντριπτική πλειοψηφία των δημοσιευμάτων τους στα οποία περιέχεται αναφορά στο διαμεσολαβών υποκείμενο «ελληνοκυπριακή κοινότητα» (67,3%, 64% και 66,2% του συνόλου αντίστοιχα). Η εφημερίδα Afrika έχει τις λιγότερες αναφορές σε αυτό τον όρο αφού τον χρησιμοποιεί στο 45,2% (61

δημοσιεύματα) των συνολικά 135 δημοσιευμάτων της που αναφέρονται στο διαμεσολαβών υποκείμενο «ελληνοκυπριακή κοινότητα».

Επομένως, παρατηρείται ότι η Afrika χρησιμοποιεί τον όρο αυτό σε ποσοστό πολύ χαμηλότερο από τη μέση συχνότητα χρήσης του στα τέσσερα υπό μελέτη έντυπα. Ο όρος αυτός χρησιμοποιείται στο πλαίσιο της πολιτικής «μη αναγνώρισης» ή «αποαναγνώρισης» της Κυπριακής Δημοκρατίας, η οποία με αυτό τον όρο υποβιβάζεται σε «διοίκηση» που δεν εκπροσωπεί τους Τουρκοκύπριους, αφού είναι μόνον «ελληνοκυπριακή». Αυξημένα ποσοστά χρήσης αυτού του όρου δεικνύουν αυξημένη αποδοχή της πιο πάνω θέσης.

Ο δεύτερος σε συχνότητα όρος που χρησιμοποιείται για να περιγράψει το διαμεσολαβών υποκείμενο «ελληνοκυπριακή κοινότητα» είναι το «Νότια Κύπρος/ελληνοκυπριακός τομέας», ο οποίος εμφανίζεται σε 205 δημοσιεύματα (29,8% του συνόλου των αναφορών σε ελληνοκυπριακή κοινότητα). Το ποσοστό συχνότητας της χρήσης του εν λόγω όρου κυμαίνεται γύρω στον μέσο όρο (29,8%) στις εφημερίδες Volkan, Kıbrıs και Yeni Düzen,. Πολύ ψηλότερο είναι το ποσοστό χρήσης του όρου από την εφημερίδα Afrika (43%).

Η σημασία της διαφοροποίησης στην χρήση των όρων «ελληνοκυπριακή διοίκηση/κυβέρνηση» και «Νότια Κύπρος/ελληνοκυπριακός τομέας» έγκειται στο γεγονός ότι ο πρώτος όρος εκφράζει κυρίως μια πολιτική στάση, η οποία δεν αναγνωρίζει την ύπαρξη της Κυπριακής Δημοκρατίας, υποστηρίζει ότι έπαψε να υπάρχει η Δημοκρατία που ιδρύθηκε το 1960 ως δικοινοτικό κράτος και ότι το υφιστάμενο κράτος είναι μόνο ελληνοκυπριακό. Η μειωμένη χρήση του όρου από την Afrika δείχνει ότι η εφημερίδα δεν ενστερνίζεται πλήρως την επίσημη αυτή θέση της τουρκικής πλευράς, αλλά προτιμά ταυτόχρονα να χρησιμοποιεί και τον δεύτερο όρο που εκφράζει κυρίως γεωγραφικό προσδιορισμό ή και διαχωρισμό, αλλά χωρίς να απονομιμοποιεί την ύπαρξη της Κυπριακής Δημοκρατίας. Εξάλλου, η ίδια εφημερίδα κάνει τις περισσότερες αναφορές στον όρο «Κυπριακή Δημοκρατία» (9,6% των δημοσιευμάτων της, ποσοστό που είναι σχεδόν διπλάσιο από το μέσο όρο χρήσης του όρου και στις τέσσερις εφημερίδες) για να περιγράψει το διαμεσολαβών υποκείμενο «ελληνοκυπριακή κοινότητα». Σχετικά ψηλό ποσοστό χρήσης του όρου «Κυπριακή Δημοκρατία» παρουσιάζεται και στα δημοσιεύματα της Yeni Düzen, η οποία αναφέρεται στον όρο στο 7,7% του συνόλου, που αποτελεί υπερδιπλάσιο του

ποσοστού χρήσης το όρου στις εφημερίδες Volkan και Kıbrıs. Αυτό το γεγονός καταδεικνύει μια θετικότερη στάση των εφημερίδων της αριστεράς και της κεντροαριστεράς προς την «Κυπριακή Δημοκρατία».

5.4.1. Αξιολόγηση Ανά Εφημερίδα

Ο Πίνακας 19 καταδεικνύει ότι η μέση αξιολόγηση των Ελληνοκυπρίων στις τέσσερις υπό μελέτη εφημερίδες είναι αρνητική (-0,40). Φαίνεται επίσης ότι όσο πιο δεξιά του ιδεολογικοπολιτικού φάσματος βρίσκεται μία τουρκοκυπριακή εφημερίδα τόσο πιο αρνητικά αξιολογεί την ελληνοκυπριακή κοινότητα. Έτσι, βλέπουμε ο μέσος όρος αξιολόγησης να είναι -0,72 στην ακροδεξιά Volkan, -0,44 στην κεντροδεξιά Kıbrıs, -0,20 στην κεντροαριστερή Yeni Düzen και -0,08 στην ακροαριστερή Afrika.

ΠΙΝΑΚΑΣ 19: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Ε/Κ ΑΝΑ Τ/Κ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

	ΜΟ	--	-	0	+	++	Σύνολο
Volkan	-0,72	72 - 22,6%	92 - 28,9%	147 - 46,2%	7 - 2,2%	0	318- 100%
Kıbrıs	-0,44	44-12,0%	96-26,1%	207 - 56,2%	21 - 5,7%	0	368 -100%
Yeni Düzen	-0,20	6 - 2,8%	53 - 24,3%	138 - 63,3%	21 - 9,6%	0	218-100%
Afrika	-0,08	7 - 2,8%	35 - 14,0%	180 - 72,0%	28 - 11,2%	0	250-100%
ΣΥΝΟΛΟ	-0,40	129 - 11,2%	276- 23,9%	672-58,2%	77-6,7%	0	1154-100%

Αξιοσημείωτο αποτελεί το γεγονός ότι το ποσοστό της αρνητικής και πολύ αρνητικής αξιολόγησης αυξάνεται όσο πιο δεξιά του ιδεολογικοπολιτικού φάσματος βρίσκεται μια εφημερίδα. Στην ουδέτερη και θετική αξιολόγηση η τάση παρουσιάζεται αντίστροφη, δηλαδή όσο πιο δεξιά βρίσκεται μια εφημερίδα τόσο πιο μειωμένο είναι το ποσοστό των δημοσιευμάτων με ουδέτερες και θετικές αξιολογήσεις.

Στον Πίνακα 20 παρουσιάζεται η αξιολόγηση του διαμεσολαβούντος πολιτικού υποκειμένου ανά τουρκοκυπριακή εφημερίδα. Το συμπέρασμα που εξάγεται από τον εν λόγω πίνακα είναι ότι η μέση αξιολόγηση των διαμεσολαβούντων υποκειμένων είναι αρνητικότερη από τη μέση αξιολόγηση της ελληνοκυπριακής κοινότητας (-0,53 έναντι -0,40) και ότι όσο πιο δεξιά του ιδεολογικοπολιτικού φάσματος βρίσκεται μία τουρκοκυπριακή εφημερίδα τόσο πιο αρνητικά αξιολογεί το διαμεσολαβών υποκείμενο. Έτσι, η μέση αξιολόγηση των διαμεσολαβούντων υποκειμένων παρουσιάζεται -0,83 στην ακροδεξιά Volkan, -0,56 στην κεντροδεξιά Kıbrıs, -0,38 στην κεντροαριστερή Yeni Düzen και -0,21 στην ακροαριστερή Afrika.

Επιβεβαιώνονται και στον Πίνακα 20 τα ευρήματα που παρατίθενται στον Πίνακα 19. Έτσι, όσο πιο δεξιά του ιδεολογικοπολιτικού φάσματος βρίσκεται μια εφημερίδα αυξάνεται το ποσοστό της αρνητικής και πολύ αρνητικής αξιολόγησης για το διαμεσολαβών πολιτικό υποκείμενο και μειώνεται το ποσοστό των δημοσιευμάτων με ουδέτερες και θετικές αξιολογήσεις.

ΠΙΝΑΚΑΣ 20: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΟΥΝΤΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΑΝΑ Τ/Κ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

	MO	--	-	0	+	++	Σύνολο
Volkan	-0,83	75 - 23,6%	122 - 38,4%	114-35,8%	7-2,2%	0-0,0%	318-100%
Kıbrıs	-0,56	53-14,4%	126-34,2%	162-44,0%	27-7,3%	0-0,0%	368-100%
Yeni Düzen	-0,38	15 - 6,9%	73-33,5%	110 - 50,5%	20 - 9,2%	0 - 0,0%	218 - 100%
Afrika	-0,21	16 - 6,4%	50 - 20,0%	156 - 62,4%	27 - 10,8%	1 - 0,4%	250 - 100%
ΣΥΝΟΛΟ	-0,53	159 - 13,8%	371 - 32,1%	542 - 47,0%	81 - 7,0%	1 - 0,1%	1154 - 100%

Στον Πίνακα 21 παρουσιάζεται η μέση αξιολόγηση των Ελληνοκυπρίων γενικά ανά τουρκοκυπριακή εφημερίδα και τύπο δημοσιεύματος. Τα στοιχεία δείχνουν ότι η συνολική αξιολόγηση είναι πολύ πιο αρνητική στα σχόλια και στις συνεντεύξεις παρά στις ειδήσεις. Στις ειδήσεις η συνολική αξιολόγηση παρουσιάζεται -0,26, ενώ στις συνεντεύξεις και στα σχόλια εκτοξεύεται στο -0,84 και -0,89. Αυτό το στοιχείο οδηγεί στο συμπέρασμα ότι στις ειδήσεις καταβάλλεται προσπάθεια εφαρμογής της αρχής της αντικειμενικότητας που προϋποθέτει σαφή διαχωρισμό ανάμεσα στην παρουσίαση των γεγονότων και στον σχολιασμό τους, αλλά και παντελή έλλειψη προσωπικών, κοινωνικών και πολιτικών μεροληψιών. Στα δε σχόλια εκφράζονται πιο άνετα οι απόψεις του συντάκτη και του Μέσου. Υψηλότερος βαθμός εθνοκεντρισμού εμφανίζεται στο σχολιαστικό μέρος σε σύγκριση με το ειδησεογραφικό. Αυτό συνάγεται από τις αρνητικότερες αναφορές στους Ελληνοκύπριους που υπάρχουν στον σχολιασμό, καθότι ο εθνοκεντρισμός εμπεριέχει την τάση να σχηματίζει και να διατηρεί αρνητικές αξιολογήσεις και εχθρότητα έναντι πολλών και διαφορετικών έξω ομάδων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 21: ΜΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Ε/Κ ΑΝΑ Τ/Κ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΚΑΙ ΤΥΠΟ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΟΣ

	Ειδήσεις	Σχόλια	Συνεντεύξεις	ΣΥΝΟΛΟ
Volkan	-0,42 (237)	-1,64 (73)	-1,12 (8)	-1,06 (318)
Kıbrıs	-0,31 (303)	-1,10 (49)	-0,87 (16)	-0,76 (368)
Yeni Düzen	-0,18 (177)	-0,10 (29)	-0,75 (12)	-0,34 (218)
Afrika	-0,07 (190)	-0,14 (58)	0,00 (2)	-0,07 (250)
ΣΥΝΟΛΟ	-0,26 (907)	-0,89 (209)	-0,84 (38)	-0,66 (1154)

Σε όλους τους τύπους δημοσιευμάτων η αξιολόγηση των Ελληνοκυπρίων γίνεται αρνητικότερη όσο πιο δεξιά του ιδεολογικοπολιτικού φάσματος βρίσκεται η εφημερίδα. Μικρή διαφοροποίηση από τον εν λόγω κανόνα παρατηρείται στα σχόλια, όπου ο μέσος όρος αξιολόγησης της κεντροαριστερής Yeni Düzen (-0,10) είναι ελαφρώς θετικότερος από εκείνον της ακροαριστερής Afrika (-0,14). Αυτή η μικρή διαφοροποίηση βεβαίως μπορεί να οφείλεται και στο γεγονός ότι η δεύτερη δημοσιεύει διπλάσιο αριθμό σχολίων από την πρώτη σε σχέση με την ελληνοκυπριακή κοινότητα κατά την υπό μελέτη περίοδο.

Στις αριστερές εφημερίδες η μέση αξιολόγηση για τους Ελληνοκύπριους είναι θετικότερη (Afrika -0,07 και Yeni Düzen -0,34) από το συνολικό μέσο όρο (-0,66), ενώ στις δεξιές εφημερίδες είναι πολύ αρνητικότερη (Volkan -1,06 και Kıbrıs -0,76).

Ενδιαφέρουσα είναι και η διαπίστωση ότι πιο αρνητικός μέσος όρος αξιολόγησης για τους Ελληνοκύπριους εμφανίζεται στα σχόλια της Volkan όπου η μέση αξιολόγηση είναι πολύ αρνητική (-1,64), ενώ ο πιο θετικός μέσος όρος παρουσιάζεται στις συνεντεύξεις της Afrika όπου η αξιολόγηση είναι ουδέτερη (0,00). Βεβαίως, πρέπει να επισημανθεί ότι η εν λόγω εφημερίδα δημοσιεύει μόνο δύο συνεντεύξεις.

Στον Πίνακα 22 παρουσιάζεται η μέση αξιολόγηση του διαμεσολαβούντος πολιτικού υποκειμένου ανά τουρκοκυπριακή εφημερίδα και τύπο δημοσιεύματος. Τα ευρήματα συνάδουν με τους δυο προηγούμενους πίνακες, αφού η μέση αξιολόγηση των διαμεσολαβούντων υποκειμένων γίνεται αρνητικότερη όσο πιο δεξιά του πολιτικού φάσματος βρίσκεται μια εφημερίδα και παρουσιάζεται θετικότερη στις ειδήσεις παρά στα σχόλια και στις συνεντεύξεις. Εξαίρεση από το πρώτο συμπέρασμα αποτελούν οι

περιπτώσεις των συνεντεύξεων στις εφημερίδες Afrika και Yeni Düzen, όπου ο μέσος όρος παρουσιάζεται αρνητικότερος στην ακροαριστερή Afrika (-1,00) από την κεντροαριστερή Yeni Düzen (-0,75).

ΠΙΝΑΚΑΣ 22: ΜΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΟΥΝΤΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΑΝΑ Τ/Κ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΚΑΙ ΤΥΠΟ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΟΣ

	Ειδήσεις	Σχόλια	Συνεντεύξεις	ΣΥΝΟΛΟ
Volkan	-0,57 (237)	-1,64 (73)	-1,12 (8)	-1,11 (318)
Κίβρις	-0,43 (303)	-1,22 (49)	-0,94 (16)	-0,86 (368)
Yeni Düzen	-0,37 (177)	-0,31 (29)	-0,75 (12)	-0,47 (218)
Afrika	-0,18 (190)*	-0,28 (58)	-1,00 (2)	-0,48 (250)
ΣΥΝΟΛΟ	-0,40 (907)	-0,98 (209)	-0,92 (38)	-0,76 (1154)

*Στατιστικά σημαντικό εύρημα

Ωστόσο το στατιστικά πιο σημαντικό εύρημα στον πίνακα αυτό είναι η διαφορά που φαίνεται στην κατηγορία ειδήσεις ανάμεσα στην Afrika και στις υπόλοιπες τρεις εφημερίδες. Ο μέσος όρος αξιολόγησης των διαμεσολαβούντων υποκειμένων στην Afrika, αν και έχει αρνητικό πρόσημο (-0,18), είναι πολύ θετικότερος από τον αντίστοιχο μέσο όρο τόσο στην κεντροαριστερή Yeni Düzen (-0,37) όσο και στις δεξιές Κίβρις (-0,43) και Volkan (-0,57).

Η μέση αξιολόγηση του διαμεσολαβούντος υποκειμένου ανέρχεται στο -0,76. Παρουσιάζεται δηλαδή αρνητικότερη από την μέση αξιολόγηση των Ελληνοκυπρίων που είναι -0,66 (Βλ. Πίνακα 25). Ο αρνητικότερος μέσος όρος παρουσιάζεται στα σχόλια (-0,98) και ακολουθούν οι συνεντεύξεις (-0,92) και οι ειδήσεις (-0,40).

Στις αριστερές εφημερίδες η μέση αξιολόγηση για το διαμεσολαβών υποκείμενο είναι θετικότερη (Afrika -0,48 και Yeni Düzen -0,47) από το συνολικό μέσο όρο (-0,76), ενώ στις δεξιές εφημερίδες είναι πολύ αρνητικότερη (Volkan -1,11 και Κίβρις -0,86).

Τα ανωτέρω στοιχεία οδηγούν την συζήτηση στην απάντηση των ισχυρισμών της ένατης και της δέκατης υπόθεσης εργασίας που αναφέρουν ότι η αξιολόγηση των

Ελληνοκυπρίων στο ειδησεογραφικό μέρος είναι θετικότερη σε σχέση με την αξιολόγησή τους στα σχόλια και στα άρθρα και ότι η αρνητικότητα της αξιολόγησης των Ελληνοκυπρίων στα σχόλια αυξάνεται όσο πιο δεξιά του ιδεολογικοπολιτικού φάσματος τοποθετείται μια εφημερίδα.

Η αξιολόγηση των Ελληνοκυπρίων στο ειδησεογραφικό μέρος είναι πολύ θετικότερη ή λιγότερο αρνητική από την αξιολόγησή τους στο σχολιαστικό μέρος. Εξαίρεση αποτελεί η εφημερίδα Yeni Düzen στην οποία η αξιολόγηση στις ειδήσεις είναι ελαφρώς αρνητικότερη από την αξιολόγηση στα σχόλια (-0,18 με -0,10). Αυτό δεν είναι άσχετο με το γεγονός ότι η συγκεκριμένη εφημερίδα δημοσιεύει μικρότερο αριθμό σχολίων από τις υπόλοιπες τρεις. Επομένως, η ένατη υπόθεση εργασίας επαληθεύεται σε μεγάλο βαθμό. Η δέκατη υπόθεση εργασίας, όμως, επαληθεύεται πλήρως, αφού η αξιολόγηση των Ελληνοκυπρίων στα σχόλια γίνεται αρνητικότερη όσο πιο δεξιά του ιδεολογικοπολιτικού φάσματος τοποθετείται μια εφημερίδα.

5.4.2. Εικόνα Ανά Εφημερίδα

Ο Πίνακας 23 παρουσιάζει την κυρίαρχη εικόνα των Ελληνοκυπρίων ανά τουρκοκυπριακή εφημερίδα.

Στο 25,1% του συνόλου των 1154 δημοσιευμάτων δεν εμφανίζεται οποιαδήποτε εικόνα. Η πιο αξιοσημείωτη παρατήρηση στον εν λόγω Πίνακα αποτελεί η διαφοροποίηση της Afrika από τις υπόλοιπες τρεις εφημερίδες, κυρίως όσον αφορά στο ποσοστό απουσίας εικόνας ετερότητας για τους Ελληνοκύπριους. Συγκεκριμένα, στο 37,6% των δημοσιευμάτων της Afrika δεν υπάρχει καμία εικόνα, ενώ τα ποσοστά για τις άλλες εφημερίδες στην κατηγορία αυτή κυμαίνονται στα ίδια περίπου επίπεδα (Yeni Düzen 20,2%, Kıbrıs 23,1% και Volkan 21,1%).

Η εικόνα του εχθρού εμφανίζεται σε 589 δημοσιεύματα (68,2%). Τα υψηλότερα ποσοστά γι' αυτή την εικόνα παρουσιάζονται στην ακροδεξιά Volkan (83,3%). Όσο αριστερότερα του ιδεολογικοπολιτικού φάσματος βρίσκεται μια εφημερίδα τόσο χαμηλότερο γίνεται το ποσοστό εμφάνισης της εικόνας του εχθρού στα δημοσιεύματά της. Έτσι, στην κεντροδεξιά Kıbrıs εμφανίζεται στο 71,7% των δημοσιευμάτων, στην κεντροαριστερή Yeni Düzen στο 59,2% και στην αριστερή Afrika στο 47,4%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 23: ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΕΙΚΟΝΑ Ε/Κ ΑΝΑ Τ/Κ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

	Δεν Υπάρχει Εικόνα*	Εικόνα Εχθρού**	Εικόνα Συμμάχου**	Εικόνα ** Εξαρτώμενου	Εικόνα ** Φιλανδοποίησης	Σύνολο
Volkan	67 - 21,1%	209 - 83,3%	33 - 13,1%	9 - 3,6%	0 - 0,0%	251 - 100,0%
Kıbrıs	85 - 23,1%	203 - 71,7%	68 - 24,0%	12 - 4,2%	0 - 0,0%	283 - 100,0%
Yeni Düzen	44 - 20,2%	103 - 59,2%	61 - 35,1%	8 - 4,6%	2 - 1,1%	174 - 100,0%
Afrika	94 - 37,6%	74 - 47,4%	61 - 39,1%	20 - 12,8%	1 - 0,6%	156 - 100,0%
Σύνολο	290 - 25,1%	589 - 68,2%	223 - 25,8%	49 - 5,7%	3 - 0,3%	864 - 100,0%

* Τα ποσοστά σε αυτή την ενότητα προκύπτουν σε σχέση με το σύνολο των δημοσιευμάτων.

** Τα ποσοστά σε αυτή την ενότητα προκύπτουν σε σχέση με το σύνολο των δημοσιευμάτων στα οποία υπάρχει καταγράφεται εικόνα Ε/Κ ως ετερότητα

*** Σύνολο δημοσιευμάτων στα οποία καταγράφεται εικόνα Ε/Κ ως ετερότητα.

Αντίθετη είναι η τάση που παρατηρείται στην περίπτωση της εικόνας του συμμάχου, η οποία υπάρχει σε 223 δημοσιεύματα (25,8%). Το υψηλότερο ποσοστό εμφανίζεται στην Afrika (39,1%). Όσο δεξιότερα του ιδεολογικοπολιτικού φάσματος τοποθετείται μια εφημερίδα το ποσοστό αυτό γίνεται χαμηλότερο. Έτσι, στην Yeni Düzen παρουσιάζεται στο 35,1% των δημοσιευμάτων, στην Kıbrıs στο 24% και στην Volkan στο 13,1%.

Η εικόνα του εξαρτώμενου εμφανίζεται στο 5,7% των 864 δημοσιευμάτων στα οποία υπάρχει εικόνα ετερότητας. Οι περισσότερες περιπτώσεις εμφανίζονται στην Afrika (20 ή 12,8%) και ακολουθούν σε συχνότητα εμφάνισης της εν λόγω εικόνας η Yeni Düzen με 4,6%, η Kıbrıs με 4,2% και η Volkan με 3,6%.

Η εικόνα της φιλανδοποίησης υπάρχει μόνο σε 3 δημοσιεύματα (0,3%), από τα οποία το ένα εμφανίζεται στην Afrika (0,6%) και τα άλλα δύο στη Yeni Düzen (1,1%).

Στον Πίνακα 24 παρουσιάζεται η κυρίαρχη εικόνα των Ελληνοκυπρίων ανά τουρκοκυπριακή εφημερίδα και τύπο δημοσιεύματος.

Αξιοσημείωτο αποτελεί το γεγονός ότι εικόνα εμφανίζεται σε όλα τα σχόλια της Volkan (100%) και ότι η εικόνα αυτή είναι η εικόνα του εχθρού σε όλες τις

περιπτώσεις. Εξάλλου, εικόνα δεν υπάρχει στο 20,7% των σχολίων της Afrika, στο 13,8% των σχολίων της Yeni Düzen και στο 4,1% των σχολίων της Kıbrıs.

ΠΙΝΑΚΑΣ 24: ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΕΙΚΟΝΑ Ε/Κ ΑΝΑ Τ/Κ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΚΑΙ ΤΥΠΟ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΟΣ

Εφημερίδα	Τύπος Είδησης	Χωρίς Εικόνα	Εικόνα Εχθρού**	Εικόνα Συμμάχου**	Εικόνα ** Εξαρτώμενου	Εικόνα ** Φιλανδ.	Σύνολο ***
Volkan	Ειδήσεις	67 - 28,3%	128 - 75,3%	33 - 19,4%	9 - 5,3%	-	170 - 100,0%
	Σχολιασμός	0 - 0,0%	73 - 100,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	-	73 - 100,0%
	Συνεντεύξεις	0 - 0,0%	8 - 100,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	-	8 - 100,0%
Kıbrıs	Ειδήσεις	83 - 27,4%	151 - 68,6%	60 - 27,3%	9 - 4,1%	-	220 - 100,0%
	Σχολιασμός	2 - 4,1%	37 - 78,7%	7 - 14,9%	3 - 6,4%	-	47 - 100,0%
	Συνεντεύξεις	0 - 0,0%	15 - 93,8%	1 - 6,2%	0 - 0,0%	-	16 - 100,0%
Yeni Düzen	Ειδήσεις	40 - 22,6%	80 - 58,4%	47 - 34,3%	8 - 5,8%	2 - 1,5%	137 - 100,0%
	Σχολιασμός	4 - 13,8%	13 - 52,0%	12 - 48,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	25 - 100,0%
	Συνεντεύξεις	0 - 0,0%	10 - 83,3%	2 - 16,7%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	12 - 100,0%
Afrika	Ειδήσεις	82 - 43,2%	54 - 50,0%	40 - 37,0%	14 - 13,0%	0 - 0,0%	108 - 100,0%
	Σχολιασμός	12 - 20,7%	18 - 39,1%	21 - 45,7%	6 - 13,0%	1 - 2,2%	46 - 100,0%
	Συνεντεύξεις	0 - 0,0%	2 - 100,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	2 - 100,0%
Σύνολο	Ειδήσεις	272 - 29,9%	413-45,53%	180-19,84%	40 - 4,41%	2 - 0,22%	907 - 100,0%
	Σχολιασμός	18 - 8,61%	141 - 67,46%	40 - 19,13%	9 - 4,3%	1 - 0,47%	209 - 100,0%
	Συνεντεύξεις	0 - 0,0%	35 - 92,10%	3 - 7,89 %	0 - 0,0%	0 - 0,0%	38 - 100,0%

* Τα ποσοστά σε αυτή την ενότητα προκύπτουν σε σχέση με το σύνολο των δημοσιευμάτων.

** Τα ποσοστά σε αυτή την ενότητα προκύπτουν σε σχέση με το σύνολο των δημοσιευμάτων στα οποία υπάρχει καταγράφεται εικόνα Ε/Κ ως ετερότητα

*** Σύνολο δημοσιευμάτων στα οποία καταγράφεται εικόνα Ε/Κ ως ετερότητα.

Στο ειδησεογραφικό μέρος των εφημερίδων παρατηρείται μεγαλύτερη έλλειψη οποιασδήποτε εικόνας ετερότητας σε σύγκριση με το σχολιαστικό μέρος. Η σχέση αυτή, η οποία είναι στατιστικά σημαντική σε όλες τις εφημερίδες με εξαίρεση τη Yeni Düzen, προκύπτει από την λειτουργία της αρχής της ειδησεογραφικής αντικειμενικότητας ως τρόπου κατασκευής των ειδήσεων. Σύμφωνα με την αρχή αυτή υπάρχει διαχωρισμός του αμιγώς ειδησεογραφικού μέρους και του σχολιασμού. Ο σχολιασμός παράγει ερμηνείες και κατασκευάζει εικόνα ετερότητας σε υψηλότερα ποσοστά από την απλή καταγραφή γεγονότων.

Οι εφημερίδες της αριστεράς παρουσιάζουν χαμηλότερα ποσοστά εμφάνισης της εικόνας του εχθρού τόσο στα άρθρα όσο και στα σχόλια. Όσο πιο δεξιά του πολιτικού φάσματος τοποθετείται μια εφημερίδα, τόσο μεγαλύτερη είναι η συχνότητα εμφάνισης της εικόνας αυτής στα δημοσιεύματά της. Η εικόνα του εχθρού εμφανίζεται με την ακόλουθη συχνότητα στις ειδήσεις των υπό μελέτη εφημερίδων: Afrika 50% Yeni Düzen 58,4%, Kıbrıs 68,6% και Volkan 75,3%. Στα σχόλια τα ποσοστά εμφάνισης της εικόνας του εχθρού είναι υψηλότερα στις δεξιές εφημερίδες και χαμηλότερα στις αριστερές εφημερίδες. Συγκεκριμένα η εικόνα του εχθρού διαπιστώνεται στο 39,1% των σχολίων στην Afrika, στο 52% στη Yeni Düzen, στο 78,7% στην Kıbrıs και στο 100% στην Volkan. Πάντως, στις δεξιές εφημερίδες παρατηρούνται ψηλότερα ποσοστά της εικόνας του εχθρού στα σχόλια, ενώ στις αριστερές εφημερίδες η εικόνα αυτή εμφανίζεται συχνότερα στο ειδησεογραφικό μέρος.

Στην περίπτωση της εικόνας του συμμάχου οι εφημερίδες της αριστεράς παρουσιάζουν υψηλότερα ποσοστά από τα αντίστοιχα των εφημερίδων της δεξιάς τόσο στο ειδησεογραφικό τους μέρος όσο και στο σχολιαστικό. Στις ειδήσεις η εικόνα του συμμάχου εμφανίζεται στο 37% των δημοσιευμάτων της Afrika και στο 34,3% των δημοσιευμάτων της Yeni Düzen, ενώ μειώνεται σε 27,3% και 19,4% στην Kıbrıs και στην Volkan αντίστοιχα. Η εικόνα του συμμάχου εμφανίζεται στο 45,7% των σχολίων της Afrika και στο 48% των σχολίων της Yeni Düzen. Το ποσοστό εμφάνισης της εν λόγω εικόνας μειώνεται δραστικά στα σχόλια της Kıbrıs (14,9%) και εξαφανίζεται εντελώς στα σχόλια της Volkan (0,0%). Από το τελευταίο εύρημα μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι το 19,4% των ειδήσεων της Volkan που περιέχουν την εικόνα του συμμάχου αφορούν δηλώσεις πολιτικών προσώπων, τις οποίες οι εφημερίδα παρέθεσε ως είχαν σε μια προσπάθεια τήρησης της αρχής της αντικειμενικότητας.

Η πιο πάνω συζήτηση οδηγεί στην απάντηση της υπόθεσης εργασίας 4B για το κατά πόσον στις αριστερές εφημερίδες η απεικόνιση των Ελληνοκυπρίων είναι λιγότερο αρνητική σε σύγκριση με τις δεξιές. Απαντάται επίσης το όγδοο ερώτημα που αφορά την ύπαρξη διαφοροποίησης της εικόνας των Ελληνοκυπρίων ανάλογα με το αν το δημοσίευμα είναι ειδησεογραφικό ή σχολιαστικό.

Η ορατότητα της ελληνοκυπριακής κοινότητας είναι ψηλότερη στις εφημερίδες της τουρκοκυπριακής δεξιάς (Kıbrıs N=368 και Volkan N=318, Afrika N=250 και Yeni Düzen N=218), στις οποίες η αξιολόγηση των Ελληνοκυπρίων εμφανίζεται αρνητικότερη σε σύγκριση με την αξιολόγηση στον Τύπο της αριστεράς. Σε όλες τις εφημερίδες η κυρίαρχη εικόνα είναι η εικόνα του εχθρού. Όσο δεξιότερα του ιδεολογικοπολιτικού φάσματος βρίσκεται μια εφημερίδα τόσο ψηλότερο γίνεται το ποσοστό εμφάνισης της εικόνας του εχθρού στα δημοσιεύματά της. Η εικόνα που εμφανίζεται συχνότερα μετά από αυτήν του εχθρού είναι η εικόνα του συμμάχου, η οποία παρουσιάζεται με ψηλότερα ποσοστά όσο αριστερότερα του ιδεολογικοπολιτικού φάσματος τοποθετείται μια εφημερίδα. Επομένως, διαφοροποιείται η εικόνα των Ελληνοκυπρίων ανάλογα με το αν το δημοσίευμα είναι ειδησεογραφικό ή σχολιαστικό και επαληθεύεται η υπόθεση εργασίας 4B.

Οι εφημερίδες της δεξιάς παρουσιάζουν ψηλότερα ποσοστά της εικόνας του εχθρού στο σχολιαστικό τους μέρος σε σύγκριση με το ειδησεογραφικό. Εμφανίζουν επίσης χαμηλότερα ποσοστά της εικόνας του συμμάχου στο σχολιαστικό τους μέρος σε σύγκριση με το ειδησεογραφικό. Η κατάσταση στις αριστερές εφημερίδες είναι η αντίθετη. Στο σχολιαστικό τους μέρος παρουσιάζεται με ψηλότερα ποσοστά η εικόνα του συμμάχου και στο ειδησεογραφικό τους μέρος η εικόνα του εχθρού. Επομένως, η απεικόνιση των Ελληνοκυπρίων δεν είναι η ίδια σε όλες της εφημερίδες ανεξαρτήτως της θέσης τους στο ιδεολογικοπολιτικό φάσμα. Η απεικόνιση παρουσιάζεται θετικότερη στις αριστερές εφημερίδες σε σύγκριση με τις δεξιές.

5.4.3. Ερμηνευτική Πλαισίωση

Στην παρούσα υποενότητα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που αφορούν την κυρίαρχη στρατηγική πλαισίωση και την ερμηνευτική πλαισίωση των Ελληνοκυπρίων ανά τουρκοκυπριακή εφημερίδα.

Το συμπέρασμα που εξάγεται από τον Πίνακα 26 είναι ότι δεν υπάρχει σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στις τουρκοκυπριακές εφημερίδες όσον αφορά την χρήση της στρατηγικής πλαισίωσης. Απλώς σημειώνεται ότι η Afrika παρουσιάζει το μεγαλύτερο ποσοστό απουσίας στρατηγικής πλαισίωσης από τα δημοσιεύματά της, ενώ εμφανίζει το χαμηλότερο ποσοστό σε όλες σχεδόν τις μορφές πλαισίωσης εκτός

από το πλαίσιο της διαπλοκής, το οποίο χρησιμοποιεί περισσότερο από τις υπόλοιπες τρεις εφημερίδες. Επισημαίνεται ακόμη ότι η Volkan παρουσιάζει το χαμηλότερο ποσοστό απουσίας στρατηγικής πλαισίωσης από τα δημοσιεύματά της σε σύγκριση με τις υπόλοιπες τρεις εφημερίδες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 25: ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ Ε/Κ ΑΝΑ Τ/Κ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

	Τύπος				
	Volkan	Kırbis	Yeni Düzen	Afrika	Σύνολο
Δεν Υπάρχει	281 - 88,4%	336 - 91,3%	198 - 90,8%	230 - 92,0%	1045 - 90,6%
Γεωστρατηγικό Πλαίσιο	5 - 1,6%	3 - 0,8%	2 - 0,9%	2 - 0,8%	12 - 1,0%
Μικροκομματικό Πλαίσιο	4 - 1,3%	4 - 1,1%	4 - 1,8%	1 - 0,4%	13 - 1,1%
Πλαίσιο Διαπλοκής	1 - 0,3%	1 - 0,3%	1 - 0,5%	2 - 0,8%	5 - 0,4%
Πλαίσιο Ξένου Δακτύλου	7 - 2,2%	5 - 1,4%	3 - 1,4%	3 - 1,2%	18 - 1,6%
Απλό Στρατηγικό Πλαίσιο	20 - 6,3%	19 - 5,2%	10 - 4,6%	12 - 4,8%	61 - 5,3%
Total	318 - 100,0%	368 - 100,0%	218 - 100,0%	250-100,0%	1154 -100,0%

Ένα γενικό συμπέρασμα που εξάγεται από τον Πίνακα 26 – Μέρος Α και Μέρος Β είναι ότι στα δημοσιεύματα των υπό μελέτη τουρκοκυπριακών εφημερίδων κυριαρχούν τα ερμηνευτικά σχήματα που συνεισφέρουν με αρνητικό τρόπο στην συγκρότηση της εικόνας για τους Ελληνοκύπριους. Ιδιαίτερα ψηλά ποσοστά εμφανίζουν και στις τέσσερις εφημερίδες δημοσιεύματα που περιέχουν το συγκρουσιακό πλαίσιο, το πλαίσιο του προβλήματος, το πλαίσιο των αρνητικών επιδράσεων και το πλαίσιο των αρνητικών επιδράσεων για τους Τουρκοκύπριους. Τα πιο πάνω στοιχεία επιβεβαιώνουν την μεροληψία του μηχανισμού παραγωγής ειδήσεων υπέρ των αρνητικών, δραματικών και συγκρουσιακών καταστάσεων. Επίσης, αποτελούν αποτύπωση των ιστορικών γεγονότων, των συγκρούσεων και του δράματος που βίωσε και συνεχίζει να βιώνει το νησί. Όλα αυτά δημιουργούν στερεότυπα και προκαταλήψεις που αναπόφευκτα αναπαράγονται στα ειδησεογραφικά κείμενα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 26: ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ Ε/Κ ΑΝΑ Τ/Κ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ – ΜΕΡΟΣ Α

	Συγκρουσιακό πλαίσιο *	Πλαίσιο Προβλήματος*	Μελοδραματικό Πλαίσιο**	Πλαίσιο Προπαγάνδας *	Πλαίσιο Φόβου*	Πλαίσιο Ελπίδας *	ΣΥΝΟΛΟ
Volkan	108 - 34,0%	119 - 37,4%	12 - 3,8%	6 - 1,9%	21 -6,6%	5 - 1,6%	318
Kıbrıs	98 - 26,6%	137 - 37,2%	14 - 3,8%	6 - 1,6%	26 - 7,1%	2 - 0,5%	368
Yeni Düzen	59 - 27,1%	94 - 43,1%	26 - 11,9%	2 - 0,9%	12 - 5,5%	0 - 0,0%	218
Afrika	78 - 31,2%	104 - 41,6%	22 - 8,8%	4 - 1,6%	15 - 6,0%	1 - 0,4%	250
ΣΥΝΟΛΟ	343 - 29,7%	454 - 39,3%	74 - 6,4%	18 - 1,6%	74 - 6,4%	8 - 0,7%	1154

* δεν είναι στατιστικά σημαντική η διαφοροποίηση ανάμεσα στα αποτελέσματα των εφημερίδων.

** είναι στατιστικά σημαντική η διαφοροποίηση.

Διαφοροποίηση ανάμεσα στις εφημερίδες εμφανίζεται και στην πλαίσιωση των Ελληνοκυπρίων με όρους αρνητικών επιδράσεων και αρνητικών επιδράσεων στους Τουρκοκύπριους. Η τάση που διαφαίνεται και στις δύο περιπτώσεις είναι ότι όσο πιο δεξιά του ιδεολογικοπολιτικού φάσματος βρίσκεται μια εφημερίδα τόσο πιο ψηλά ποσοστά προκύπτουν σε αυτές τις δύο κατηγορίες. Η διακύμανση από το χαμηλότερο στο υψηλότερο ποσοστό ανάμεσα στις εφημερίδες είναι 15 περίπου ποσοστιαίες μονάδες στο πλαίσιο των αρνητικών επιδράσεων (37,6% στην Afrika και 52,8% στη Volkan) και 23 περίπου ποσοστιαίες μονάδες στο πλαίσιο αρνητικών επιδράσεων για τους Τουρκοκύπριους (18,4% στην Afrika και 41,2% στη Volkan). Η κεντροδεξιά Kıbrıs και η κεντροαριστερή Yeni Düzen παρουσιάζουν τα ίδια περίπου ποσοστά και στις δύο κατηγορίες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 26 : ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ Ε/Κ ΑΝΑ Τ/Κ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ – ΜΕΡΟΣ Β

	Πλαίσιο Θετικών Επιδράσεων**	Πλαίσιο Θετικών Επιδράσεων σε Τ/Κ**	Πλαίσιο Αρνητικών Επιδράσεων**	Πλαίσιο Αρνητικών Επιδράσεων σε Τ/Κ**	ΣΥΝΟΛΟ
Volkan	24 - 7,5%	19 - 6,0%	168 - 52,8%	131 - 41,2%	318
Kıbrıs	50 - 13,6%	36 - 9,8%	155 - 42,1%	114 - 31,0%	368
Yeni Düzen	27 - 12,4%	26 - 11,9%	92 - 42,2%	64 - 29,4%	218
Afrika	42 - 16,8%	33 - 13,2%	94 - 37,6%	46 - 18,4%	250
ΣΥΝΟΛΟ	143 - 12,4%	114 - 9,9%	509 - 44,1%	355 - 30,8%	1154

Αξιοσημείωτο είναι το ποσοστό 18,4% της Afrika στο σχήμα αρνητικές επιδράσεις σε Τουρκοκύπριους. Το ποσοστό αυτό δείχνει ότι η εφημερίδα αποδίδει αρνητικές καταστάσεις που βίωσαν ή βιώνουν οι Τουρκοκύπριοι σε πολύ χαμηλότερο βαθμό στους Ελληνοκύπριους σε σύγκριση με τις υπόλοιπες τρεις εφημερίδες και κυρίως με τη Volkan, η οποία πλαισιώνει τους Ελληνοκύπριους με όρους αρνητικών επιπτώσεων στους Τουρκοκύπριους συχνότερα από κάθε άλλη εφημερίδα.

Η προαναφερθείσα στάση των εφημερίδων επιβεβαιώνεται και στον τρόπο πλαισίωσης των Ελληνοκυπρίων με όρους θετικών επιδράσεων και θετικών επιδράσεων στους Τουρκοκύπριους. Έτσι, στις δύο αυτές κατηγορίες παρατηρείται ότι τα ποσοστά πλαισίωσης με τέτοιους όρους μειώνονται όσο πιο δεξιά του ιδεολογικοπολιτικού φάσματος βρίσκεται μια εφημερίδα. Η κεντροδεξιά Kıbrıs και η κεντροαριστερή Yeni Düzen παρουσιάζουν και πάλι παρόμοια περίπου ποσοστά και στις δύο κατηγορίες. Η μεγάλη διαφοροποίηση παρατηρείται στα ποσοστά των δημοσιευμάτων στα οποία οι εφημερίδες Afrika και Volkan πλαισιώνουν τους Ελληνοκύπριους με όρους θετικών επιδράσεων και θετικών επιδράσεων στους Τουρκοκύπριους. Τα ποσοστά της Afrika είναι υπερδιπλάσια από αυτά της Volkan και στις δύο κατηγορίες (16,8% - 7,5% και 13,2% - 6,0% αντίστοιχα). Τα ευρήματα αυτά συνάδουν με το εύρημα ότι η αξιολόγηση των Ελληνοκυπρίων αλλά και των διαμεσολαβούντων πολιτικών υποκειμένων γι' αυτούς είναι θετικότερη στην Afrika και αρνητικότερη στη Volkan από τις άλλες υπό μελέτη εφημερίδες.

Τα στοιχεία απαντούν στο ερευνητικό ερώτημα που αφορά την ύπαρξη διαφοροποίησης στα ερμηνευτικά σχήματα των Ελληνοκυπρίων ανάλογα με την ιδεολογικοπολιτική τοποθέτηση της τουρκοκυπριακής εφημερίδας.

Στα δημοσιεύματα των υπό μελέτη τουρκοκυπριακών εφημερίδων κυριαρχούν τα ερμηνευτικά σχήματα που συνεισφέρουν με αρνητικό τρόπο στην συγκρότηση της εικόνας για τους Ελληνοκύπριους, όπως το συγκρουσιακό πλαίσιο (29,7%), το πλαίσιο του προβλήματος (39,3%), το πλαίσιο των αρνητικών επιδράσεων (44,1%) και το πλαίσιο των αρνητικών επιδράσεων για τους Τουρκοκύπριους (30,8%). Ωστόσο, παρατηρείται μια διαφοροποίηση σε κάποιες μορφές πλαισίωσης. Για παράδειγμα, το ποσοστό εμφάνισης του πλαισίου αρνητικών επιπτώσεων για τους Τουρκοκύπριους παρουσιάζει σημαντικά χαμηλότερο ποσοστό στα δημοσιεύματα της Afrika (18,4%) σε σύγκριση με τις υπόλοιπες εφημερίδες (29,4%, 31% και 41,2% σε

Yeni Düzen, Kıbrıs και Volkan αντίστοιχα). Επίσης, στις αριστερές Afrika και Yeni Düzen εμφανίζονται ελαφρώς ψηλότερα ποσοστά πλαισίωσης των Ελληνοκυπρίων με όρους θετικών επιδράσεων στους Τουρκοκύπριους (13,2% και 11,9%) σε σύγκριση με την κεντροδεξιά Kıbrıs (9,8%) και σημαντικά ψηλότερα σε σύγκριση με την ακροδεξιά Volkan (6%).

5.4.4 Απόδοση Υπαιτιότητας Ανά Εφημερίδα

Στον Πίνακα 27 παρουσιάζονται οι περιπτώσεις κυρίαρχης απόδοσης υπαιτιότητας ανά τουρκοκυπριακή εφημερίδα.

Το ποσοστό απουσίας απόδοσης υπαιτιότητας παρουσιάζεται στα ίδια περίπου επίπεδα σε όλες τις υπό μελέτη εφημερίδες, αφού κυμαίνεται από το 82,6% μέχρι και το 83,4% του συνόλου των δημοσιευμάτων τους. Απόδοση υπαιτιότητας διαπιστώθηκε στο 17% του συνόλου των δημοσιευμάτων. Τα περισσότερα απ' αυτά εμφανίζονται στην Kıbrıs (31,1% N=61) και στην Volkan (28,06% N=55). Τα λιγότερα δημοσιεύματα που περιέχουν απόδοση υπαιτιότητας υπάρχουν στην Yeni Düzen (19,38% N=38) και ακολουθεί η Afrika (22,1% N=42). Από αυτά τα ευρήματα εξάγεται το συμπέρασμα ότι η απόδοση υπαιτιότητας γενικά συναντάται συχνότερα στις εφημερίδες της δεξιάς από ό,τι στις εφημερίδες της αριστεράς.

Η εσωτερική απόδοση υπαιτιότητας εμφανίζεται με πολύ μεγαλύτερη συχνότητα από την εξωτερική απόδοση υπαιτιότητας σε όλες τις εφημερίδες. Αν συμψηφιστούν τα ποσοστά της κυρίως και της αμιγώς εσωτερικής απόδοσης υπαιτιότητας, αυτό το είδος απόδοσης υπαιτιότητας εμφανίζεται στο 70,9% των δημοσιευμάτων της Volkan, στο 75,4% των δημοσιευμάτων της Kıbrıs, στο 63,2% των δημοσιευμάτων της Yeni Düzen και στο 61,9% των δημοσιευμάτων της Afrika.

Εξωτερική απόδοση υπαιτιότητας εμφανίζεται στο 29,1% των δημοσιευμάτων της Volkan, στο 24,6% των δημοσιευμάτων της Kıbrıs, στο 36,8% των δημοσιευμάτων της Yeni Düzen και στο 38,1% των δημοσιευμάτων της Afrika.

ΠΙΝΑΚΑΣ 27: ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΥΠΑΙΤΙΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ Τ/Κ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

	Δεν Υπάρχει Απόδοση Υπαιτιότητας*	Αμιγώς Εξωτερική Απόδοση Αιτιότητας**	Κυρίως Εξωτερική Απόδοση Αιτιότητας**	Κυρίως Εσωτερική Απόδοση Αιτιότητας**	Αμιγώς Εσωτερική Απόδοση Αιτιότητας**	ΣΥΝΟΛΟ ***
Volkan	263 - 82,7%	15 - 27,3%	1 - 1,8%	2 - 3,6%	37 - 67,3%	55 - 100,0%
Kıbrıs	307 - 83,4%	13 - 21,3%	2 - 3,3%	5 - 8,2%	41 - 67,2%	61 - 100,0%
Yeni Düzen	180 - 82,6%	11 - 28,9%	3 - 7,9%	1 - 2,6%	23 - 60,5%	38 - 100,0%
Afrika	208 - 83,2%	13 - 31,0%	3 - 7,1%	1 - 2,4%	25 - 59,5%	42 - 100,0%
ΣΥΝΟΛΟ	958 - 83,0%	52 - 26,5%	9 - 4,6%	9 - 4,6%	126 - 64,3%	196 - 100,0%

* Τα ποσοστά αφορούν την απουσία απόδοσης υπαιτιότητας στο σύνολο των δημοσιευμάτων που μελετήθηκαν

** Τα ποσοστά αφορούν το σύνολο των δημοσιευμάτων στα οποία υπάρχει απόδοση υπαιτιότητας

*** Το σύνολο των δημοσιευμάτων στα οποία υπάρχει απόδοση υπαιτιότητας

Συνεπώς παρατηρείται ότι οι δεξιές εφημερίδες εμφανίζουν υψηλότερα επίπεδα εσωτερικής υπαιτιότητας και οι αριστερές υψηλότερα ποσοστά εξωτερικής υπαιτιότητας. Αυτό το γεγονός οφείλεται στην ύπαρξη μεγαλύτερου βαθμού εθνοκεντρισμού στις δεξιές εφημερίδες και συνάδει με τα αποτελέσματα που προαναφέρθηκαν σε σχέση με την αξιολόγηση και την εικόνα της ελληνοκυπριακής κοινότητας και στις τέσσερις εφημερίδες. Υπενθυμίζεται ότι στα δημοσιεύματα των εφημερίδων της δεξιάς αξιολογείται αρνητικότερα η ελληνοκυπριακή κοινότητα και παρουσιάζεται συχνότερα με την εικόνα του εχθρού σε σύγκριση με τα δημοσιεύματα των εφημερίδων της αριστεράς. Αυτό αποτελεί μια ένδειξη για ύπαρξη εθνοκεντρισμού, ο οποίος σχηματίζει και διατηρεί αρνητικές αξιολογήσεις και εχθρότητα έναντι πολλών και διαφορετικών έξω ομάδων και θεωρείται ως τμήμα ενός πιο ευρύ δεξιού ιδεολογικού προσανατολισμού. Όλες οι εφημερίδες αποδίδουν με μεγάλη πλειοψηφία σε εσωτερικά αίτια τα προβλήματα που βιώνουν οι Ελληνοκύπριοι, κάτι που δείχνει την ύπαρξη ενός βαθμού εθνοκεντρισμού σε όλες, αν και αυτός ο βαθμός διαφέρει στην κάθε εφημερίδα χωριστά.

Η πιο πάνω συζήτηση απαντά στο κατά πόσον διαφοροποιείται ανάλογα με την ιδεολογικοπολιτική τοποθέτηση της εφημερίδας το είδος απόδοσης αιτιότητας για παθογένειες που αντιμετωπίζουν οι Ελληνοκύπριοι, καθώς και στην έκτη υπόθεση εργασίας που υποστηρίζει ότι όσο πιο δεξιά του ιδεολογικοπολιτικού φάσματος

βρίσκεται μια τουρκοκυπριακή εφημερίδα τόσο πιο πολύ τείνει να αποδίδει σε εσωτερικά αίτια παθογένειες που αντιμετωπίζουν οι Ελληνοκύπριοι.

Η εσωτερική απόδοση υπαιτιότητας εμφανίζεται με πολύ μεγαλύτερη συχνότητα από την εξωτερική απόδοση υπαιτιότητας σε όλες τις εφημερίδες και δεν υπάρχει σημαντική διαφοροποίηση στα ποσοστά σε σχέση με το είδος απόδοσης υπαιτιότητας για παθογένειες που αντιμετωπίζουν οι Ελληνοκύπριοι. Αυτό καταδεικνύει την ύπαρξη εθνοκεντρικής μεροληψίας στα δημοσιεύματα του τουρκοκυπριακού Τύπου. Επομένως, δεν επαληθεύεται η έκτη υπόθεση εργασίας, αφού η ιδεολογική τοποθέτηση της εφημερίδας δεν φαίνεται να διαδραματίζει ρόλο στο είδος απόδοσης υπαιτιότητας.

Κλείνοντας την παρούσα ενότητα ελέγχονται οι δύο βασικές ανταγωνιστικές υποθέσεις εργασίας οι οποίες έχουν ως ανεξάρτητη μεταβλητή την πολιτική στάση της εφημερίδας και ως εξαρτημένη μεταβλητή την απεικόνιση των Ελληνοκυπρίων: την υπόθεση της δαιμονοποιημένης ετερότητας και την υπόθεση της επαλληλίας. Οι δύο υποθέσεις εργασίας είναι ανταγωνιστικές μεταξύ τους και η επιβεβαίωση ης μίας θα οδηγήσει σε διάψευση της άλλης. Σύμφωνα με την πρώτη οι Ελληνοκύπριοι έχουν αρνητικές αναπαραστάσεις στον τουρκοκυπριακό Τύπο, οι οποίες δεν διαφοροποιούνται από την πολιτική τοποθέτηση των εφημερίδων. Σύμφωνα με την δεύτερη, όσο πιο δεξιά του ιδεολογικοπολιτικού φάσματος βρίσκεται μια τουρκοκυπριακή εφημερίδα, τόσο πιο αρνητικά απεικονίζει στα δημοσιεύματά της την ελληνοκυπριακή κοινότητα. Όσο πιο αριστερά στο ιδεολογικοπολιτικό φάσμα βρίσκεται μια τουρκοκυπριακή εφημερίδα τόσο πιο θετική (ή λιγότερο αρνητική) είναι η απεικόνιση των Ελληνοκυπρίων στα δημοσιεύματά της.

Η «Υπόθεση της Επαλληλίας» επαληθεύεται από τα ευρήματα της έρευνας, αφού όσο πιο δεξιά του ιδεολογικοπολιτικού φάσματος βρίσκεται μια τουρκοκυπριακή εφημερίδα, τόσο πιο αρνητικά απεικονίζει στα δημοσιεύματά της την ελληνοκυπριακή κοινότητα. Η ορατότητα της ελληνοκυπριακής κοινότητας είναι ψηλή και η αξιολόγησή της αρνητική σε όλες τις εφημερίδες. Ωστόσο το -0,08, που είναι η μέση αξιολόγηση της ελληνοκυπριακής κοινότητας στην εφημερίδα Afrika, δεν θεωρείται αρνητική αξιολόγηση, αλλά μάλλον ουδέτερη. Ήπια αρνητική είναι η αξιολόγηση για τους Ελληνοκύπριους στην Yeni Düzen (-0,20), ενώ στην κεντροδεξιά Kıbrıs και στην ακροδεξιά Volkan η αξιολόγηση είναι πολύ

αρνητικότερη. Η κυρίαρχη εικόνα σε όλες τις εφημερίδες είναι η εικόνα του εχθρού, η οποία παρουσιάζει υψηλότερα ποσοστά στις δεξιές εφημερίδες σε σύγκριση με τις αριστερές. Δεύτερη σε συχνότητα εμφάνισης είναι η εικόνα του συμμάχου, η οποία παρουσιάζεται συχνότερα στις αριστερές εφημερίδες σε σύγκριση με τις δεξιές.

Όλες οι εφημερίδες πλαισιώνουν τους Ελληνοκύπριους κυρίως με όρους σύγκρουσης, προβλήματος και αρνητικών επιπτώσεων τόσο στους ίδιους όσο και στους Τουρκοκύπριους. Ωστόσο, παρατηρείται μια διαφοροποίηση στην πλαισίωση με όρους αρνητικών και θετικών επιπτώσεων στους Τουρκοκύπριους αφού η εφημερίδα Afrika στην πρώτη περίπτωση και οι εφημερίδες Afrika και Yeni Düzen στη δεύτερη περίπτωση διαφοροποιούνται από τις δύο δεξιές εφημερίδες.

Επίσης, στην πλειοψηφία των δημοσιευμάτων όπου υπάρχει απόδοση υπαιτιότητας, όλες οι εφημερίδες αποδίδουν σε εσωτερικά αίτια τις παθογένειες που αντιμετωπίζουν οι Ελληνοκύπριοι, γεγονός που φανερώνει την ύπαρξη εθνοκεντρισμού σε όλες τις εφημερίδες. Πάντως, τα στοιχεία καταδεικνύουν ότι ο βαθμός εθνοκεντρισμού είναι ψηλότερος στις δεξιές εφημερίδες σε σύγκριση με τις αριστερές. Επομένως, επαληθεύεται το πρώτο μέρος της Υπόθεσης της Δαιμονοποιημένης Ετερότητας, αλλά όχι και το δεύτερο, αφού οι αρνητικές αναπαραστάσεις των Ελληνοκυπρίων ως ετερότητα στον τουρκοκυπριακό Τύπο διαφοροποιούνται ανάλογα με την ιδεολογική τοποθέτηση της εφημερίδας.

5.5. Η Επίδραση των Αναδημοσιεύσεων από Ελληνοκυπριακές Εφημερίδες στην Εικόνα των Ελληνοκυπρίων

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της επίδρασης των αναδημοσιεύσεων από τις ελληνοκυπριακές εφημερίδες στην εικόνα των Ελληνοκυπρίων στον τουρκοκυπριακό Τύπο.

Επισημαίνεται ότι το 45% (515) των συνολικά 1154 δημοσιευμάτων που αναλύθηκαν προέρχεται από μεταφράσεις από τον ελληνοκυπριακό Τύπο, το 42,4% (489) από υλικό της ίδιας της εφημερίδας και το 12,7% (146) από άλλο Μέσο ή πρακτορείο.

Η συντριπτική πλειοψηφία των ανταποκρίσεων/ ρεπορτάζ που αφορούν τους Ελληνοκύπριους στον τουρκοκυπριακό Τύπο στηρίζονται σε μεταφράσεις των

δημοσιευμάτων από τον ελληνοκυπριακό Τύπο. Το 56,8% (515) των 907 δημοσιευμάτων που βρέθηκαν σε αυτή την κατηγορία προέρχονται από τον ελληνοκυπριακό Τύπο. Αυτό σημαίνει ότι αποδίδεται μεγάλη δημοσιογραφική αξία στα δημοσιεύματα του ελληνοκυπριακού Τύπου και στα τεκταινόμενα εντός της ελληνοκυπριακής κοινότητας, λόγω του ενδιαφέροντος που έχουν για την τουρκοκυπριακή κοινότητα, αλλά και της γεωγραφικής και πολιτιστικής εγγύτητας των δύο κοινοτήτων. Τα υπόλοιπα δημοσιεύματα σε αυτή την κατηγορία είναι είτε κείμενα που προέρχονται από την ίδια την εφημερίδα (30,5% - 277) ή στηρίζονται σε υλικό από άλλο Μέσο ή πρακτορείο (12,7% - 115).

Στην κατηγορία «σχολιασμός/ άρθρα γνώμης/αναλύσεις» εντοπίστηκαν 209 δημοσιεύματα, το 97,6% (204) των οποίων είναι κείμενα που προέρχονται από την ίδια την εφημερίδα. Αυτό θεωρείται ως φυσιολογικό φαινόμενο αφού τα σχόλια και τα άρθρα γνώμης είναι εκείνα τα δημοσιεύματα που αποτελούν τον χώρο έκφρασης απόψεων μέσα στις εφημερίδες, παρέχουν ισχυρότερες αξιολογικές κρίσεις από το ειδησεογραφικό κομμάτι των εφημερίδων και δίδουν καθαρή ένδειξη για την οπτική τους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 28: ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΠΗΓΗΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΟΣ

	Τύπος Δημοσιεύματος			ΣΥΝΟΛΟ
	Ανταπόκριση/ Ρεπορτάζ	Σχολιασμός/ Άρθρα Γνώμης/Αναλύσεις	Συνέντευξη	
Κείμενο προέρχεται από την ίδια την εφημερίδα	277 - 30,5%	204 - 97,6%	8 - 21,1%	489 - 42,4%
Στηρίζεται σε υλικό από άλλο μέσο, ειδησεογραφικό πρακτορείο	115 - 12,7%	3 - 1,4%	28 - 73,7%	146 - 12,7%
Στηρίζεται σε μεταφράσεις δημοσιευμάτων από τον Ε/Κ τύπο	515 - 56,8%	2 - 1,0%	2 - 5,3%	519 - 45,0%
ΣΥΝΟΛΟ	907 - 100%	209 - 100%	38 - 100%	1154 - 100%

Στην κατηγορία «συνεντεύξεις», η συντριπτική πλειοψηφία (73,7% - 28) των δημοσιευμάτων στηρίζεται σε υλικό από άλλο Μέσο ή πρακτορείο, ενώ μόνο δύο συνεντεύξεις (5,3%) στηρίζονται σε μεταφράσεις δημοσιευμάτων από τον ελληνοκυπριακό Τύπο.

Όπως φαίνεται από τον συσχετισμό του θέματος με την πηγή της είδησης, το 57% των 528 δημοσιευμάτων που αφορούν τις συνομιλίες για το Κυπριακό προέρχεται από την ίδια την εφημερίδα, το 26,1% από μεταφράσεις δημοσιευμάτων του ελληνοκυπριακού Τύπου και το 16,1% από άλλο Μέσο ή ειδησεογραφικό

πρακτορείο. Το υψηλό ποσοστό των δημοσιευμάτων με πηγή την ίδια την εφημερίδα καταδεικνύει τη σημασία που αποδίδεται από τον Τύπο στο κυπριακό πρόβλημα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 29: ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΘΕΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΗΓΗΣ ΕΙΔΗΣΗΣ

	Πηγή Κειμένου Συνολικά Στοιχεία			ΣΥΝΟΛΟ
	Κείμενο προέρχεται από την ίδια την εφημερίδα	Στηρίζεται σε υλικό από άλλο μέσο, ειδησεογραφικό πρακτορείο	Στηρίζεται σε μεταφράσεις δημοσιευμάτων από τον Ε/Κ τύπο	
Κυπριακό - Συνομιλίες	305 - 57,8%	85 - 16,1%	138 - 26,1%	528 - 100%
Κυπριακό - Διακοινοτικές δραστηριότητες και τεχνικές επιτροπές	26 - 60,5%	4 - 9,3%	13 - 30,2%	43 - 100%
Σχέσεις Ε/Κ με χώρες, θεσμούς και αξιωματούχους της ΕΕ	15 - 27,8%	7 - 13,0%	32 - 59,3%	54 - 100%
Σχέσεις Τ/Κ με χώρες, θεσμούς και αξιωματούχους της ΕΕ	5 - 50,0%	5 - 50,0%	0 - 0,0%	10 - 100%
Σχέσεις Ε/Κ με Τρίτες Χώρες εκτός ΕΕ	10 - 15,4%	2 - 3,1%	53 - 81,5%	65 - 100%
Σχέσεις Τ/Κ με Τρίτες Χώρες εκτός ΕΕ	7 - 77,8%	1 - 11,1%	1 - 11,1%	9 - 100%
Εσωτερική πολιτική Ελληνοκυπρίων	1 - 1,6%	7 - 11,3%	54 - 87,1%	62 - 100%
Εσωτερική Πολιτική Τουρκοκυπρίων	19 - 82,6%	3 - 13,0%	1 - 4,3%	23 - 100%
Οικονομία Ελληνοκυπρίων	2 - 1,8%	10 - 8,9%	100 - 89,3%	112 - 100%
Οικονομία Τουρκοκυπρίων	3 - 100%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	3 - 100%
Τουρκία και ΕΕ	0 - 0,0%	1 - 100 %	0 - 0,0%	1 - 100 %
Ελλάδα και Ελληνοκύπριοι	2 - 6,1%	4 - 12,1%	27 - 81,8%	33 - 100%
Τουρκία και Τουρκοκύπριοι	10 - 66,7%	5 - 33,3%	0 - 0,0%	15 - 100%
Αθλητικά Ελληνοκυπρίων	1 - 100%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	1 - 100%
Διάφορα	66 - 42,0%	9 - 5,7%	82 - 52,2%	157 - 100%
Αγνοούμενοι	17 - 44,7%	3 - 7,9%	18 - 47,4%	38 - 100%
Σύνολο	489 - 42,4%	146 - 12,7%	519 - 45,0%	1154 - 100%

Υψηλό παρουσιάζεται το ποσοστό των δημοσιευμάτων με πηγή την ίδια την εφημερίδα και στη θεματική κατηγορία «διακοινοτικές δραστηριότητες/ τεχνικές επιτροπές για το Κυπριακό», όπου το 60,5% των κειμένων προέρχεται από αυτή την πηγή. Το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό σε αυτή την κατηγορία εμφανίζεται στα δημοσιεύματα που προέρχονται από μεταφράσεις του ελληνοκυπριακού Τύπου (30,2%), ενώ μόνο τέσσερα δημοσιεύματα (9,3%) έχουν ως πηγή άλλο Μέσο ή πρακτορείο.

Οι άλλες θεματικές κατηγορίες στις οποίες το μεγαλύτερο μέρος των δημοσιευμάτων προέρχονται από την ίδια την εφημερίδα είναι εκείνες που αφορούν αποκλειστικά τους Τουρκοκύπριους. Έτσι από την ίδια την εφημερίδα προέρχονται το 50% των

δημοσιευμάτων στην κατηγορία σχέσεις των Τουρκοκυπρίων με τις χώρες της ΕΕ, το 77,8% των δημοσιευμάτων στις σχέσεις των Τουρκοκυπρίων με χώρες εκτός ΕΕ, το 82,6% των δημοσιευμάτων στην κατηγορία εσωτερική πολιτική των Τουρκοκυπρίων, το 100% των δημοσιευμάτων για την οικονομία των Τουρκοκυπρίων και το 66,7% των δημοσιευμάτων στην κατηγορία σχέσεις Τουρκίας-Τουρκοκυπρίων.

Στις θεματικές κατηγορίες οι οποίες αφορούν αποκλειστικά τους Ελληνοκύπριους το μεγαλύτερο μέρος των δημοσιευμάτων προέρχονται από μεταφράσεις κειμένων του ελληνοκυπριακού Τύπου. Από μεταφράσεις κειμένων από τον ελληνοκυπριακό Τύπο προέρχονται το 59,3% των δημοσιευμάτων που αφορούν τις σχέσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας με την ΕΕ, το 81,5% των δημοσιευμάτων που αφορούν τις σχέσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας με τρίτες χώρες, το 87,1% των κειμένων για την εσωτερική πολιτική των Ελληνοκυπρίων, το 89,3% των κειμένων για την οικονομία των Ελληνοκυπρίων, το 81,8% των δημοσιευμάτων για τις σχέσεις Ελλάδας-Ελληνοκυπρίων και το 52,2% των κειμένων στην κατηγορία διάφορα.

Τα δημοσιεύματα στην κατηγορία «αγνοούμενοι» παρουσιάζονται σχεδόν μοιρασμένα σε σχέση με την πηγή προέλευσής τους. Επομένως, και σε αυτή την κατηγορία επιβεβαιώνονται τα δεδομένα που ισχύουν για τις υπόλοιπες θεματικές κατηγορίες του ίδιου Πίνακα, ότι δηλαδή μια είδηση αντλείται από τα μέσα ενημέρωσης της κοινότητας την οποία αφορά. Άρα, επειδή το θέμα των αγνοουμένων αφορά και τις δύο κοινότητες, τα δημοσιεύματα για την κατηγορία αυτή προέρχονται τόσο από τον ελληνοκυπριακό όσο και από τον τουρκοκυπριακό Τύπο. Η άντληση μιας είδησης από τα μέσα ενημέρωσης της κοινότητας την οποία αφορά οφείλεται σε ιστορικούς, πρακτικούς και οικονομικούς λόγους. Ο μακρόχρονος γεωγραφικός διαχωρισμός και ο περιορισμός της ελεύθερης διακίνησης στο νησί λόγω της κατοχής ανάγκαζαν επί σειρά δεκαετιών τα μέσα ενημέρωσης και στις δύο κοινότητες να ενημερώνονται για τα τεκταινόμενα στην άλλη πλευρά του συρματοπλέγματος από τα δημοσιεύματα του Τύπου της άλλης κοινότητας. Η κατάσταση αυτή αλλάζει σιγά-σιγά μετά τη μερική άρση των περιορισμών στην ελεύθερη διακίνηση, αλλά δεν έχουν ομαλοποιηθεί εντελώς τα πράγματα, αφού επί τόπου καλύπτονται μόνο θέματα που αφορούν τις εξελίξεις στο Κυπριακό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 30: ΠΗΓΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟΥΣ Ε/Κ

	Πηγή Κειμένου Συνολικά Στοιχεία			ΣΥΝΟΛΟ
	Κείμενο προέρχεται από την ίδια την εφημερίδα	Στηρίζεται σε Υλικό από άλλο μέσο, ειδησεογραφικό πρακτορείο	Στηρίζεται σε μεταφράσεις δημοσιευμάτων από τον Ε/Κ τύπο	
Ελληνοκυπριακή Διοίκηση/πλευρά/ Κυβέρνηση	166 - 66,9%	80 - 73,4%	179 - 53,9%	425 - 61,7%
Ελληνοκυπριακή Διοίκηση της Νότιας Κύπρου	11 - 4,4%	8 - 7,3%	3 - 0,9%	22 - 3,2%
Νότια Κύπρος/ Ελληνοκυπριακός Τομέας	41 - 16,5%	19 - 17,4%	145 - 43,7%	205 - 29,8%
Κυπριακή Δημοκρατία	28 - 11,3%	2 - 1,8%	5 - 1,5%	35 - 5,1%
Λεγόμενη Κυπριακή Δημοκρατία	2 - 0,8%	0 - 0,0%	0 - 0,0%	2 - 0,3%
Total	248 - 100%	109 - 100%	332 - 100%	689 - 100%

Ο Πίνακας 30 συσχετίζει την πηγή του κειμένου και την αναφορά που γίνεται σε αυτό στους Ελληνοκύπριους. Αξιοσημείωτο είναι το εύρημα ότι στην πλειοψηφία των κειμένων που προέρχονται από μεταφράσεις δημοσιευμάτων από τον ελληνοκυπριακό Τύπο οι Ελληνοκύπριοι αναφέρονται ως «ελληνοκυπριακή διοίκηση/κυβέρνηση/πλευρά» (53,6% - 179) και «Νότια Κύπρος/ελληνοκυπριακός τομέας» (43,7% - 145). Προφανώς το ελληνοκυπριακό έντυπο δεν χρησιμοποιεί τους εν λόγω όρους για να περιγράψει τους Ελληνοκύπριους ή την Κυπριακή Δημοκρατία. Επομένως γίνεται ένα είδος «ελέγχου νοήματος των λέξεων» (game of terministic control) είτε από το τουρκοκυπριακό πρακτορείο ΤΑΚ, το οποίο κάνει τις μεταφράσεις από τον ελληνοκυπριακό Τύπο, είτε από τις ίδιες τις εφημερίδες, είτε έχουμε έναν συνδυασμό των δύο περιπτώσεων. Στα κείμενα με πηγή προέλευσης τον ελληνοκυπριακό Τύπο, οι Ελληνοκύπριοι αναφέρονται επίσης ως Κυπριακή Δημοκρατία (1,5%) και «Ελληνοκυπριακή Διοίκηση της Νότιας Κύπρου» (0,9%). Ειδικά το ποσοστό των αναφορών στον όρο «Κυπριακή Δημοκρατία» είναι πολύ χαμηλό αν ληφθεί υπόψη ότι λογικά η πρωτογενής πηγή (το κείμενο της ελληνοκυπριακής εφημερίδας) αυτό τον όρο χρησιμοποιεί. Αυτό το εύρημα ερμηνεύεται ως ένδειξη ύπαρξης αρνητικής προσέγγισης έναντι της ελληνοκυπριακής κοινότητας και επιβεβαίωση της ύπαρξης εθνοκεντρικής συμπεριφοράς που διαπιστώθηκε στις προηγούμενες ενότητες. Η χρήση όρων που εμπεδώνουν την διχοτόμηση με κανέναν τρόπο δεν μπορεί να σημαίνει επιθυμία συνεργασίας με την έξω-ομάδα. Αντιθέτως, φανερώνει μια τάση αποφυγής συνεργασίας με αυτήν και επιθυμία απομόνωσης εντός των ορίων της έσω ομάδας.

Στα κείμενα που προέρχονται από την ίδια την εφημερίδα τα ποσοστά χρήσης του κάθε όρου όταν γίνεται αναφορά στους Ελληνοκύπριους έχουν ως εξής: «ελληνοκυπριακή διοίκηση/κυβέρνηση/πλευρά» 66,9%, «Νότια Κύπρος/ελληνοκυπριακός τομέας» 16,5%, «Κυπριακή Δημοκρατία» 11,3%, «Ελληνοκυπριακή Διοίκηση της Νότιας Κύπρου» 4,4% και «λεγόμενη Κυπριακή Δημοκρατία» 0,8%. Εντύπωση προκαλούν δύο ποσοστά στην συγκεκριμένη κατηγορία: το σχετικά ψηλό 11,3% των κειμένων που γίνεται αναφορά σε «Κυπριακή Δημοκρατία» παρά το γεγονός ότι πηγή του δημοσιεύματος είναι η ίδια η εφημερίδα και το σχετικά χαμηλό 16,5% των δημοσιευμάτων που αναφέρονται σε «νότια Κύπρος/ελληνοκυπριακό τομέα». Η πρώτη περίπτωση μπορεί να ερμηνευθεί ως μια προσπάθεια αντικειμενικότητας και αμεροληψίας στην παρουσίαση της είδησης. Η δεύτερη αναφορά υποβαθμίζεται επειδή προφανώς προτιμάται ο όρος «ελληνοκυπριακή διοίκηση/κυβέρνηση/πλευρά», που εκφράζει περισσότερα πολιτικά μηνύματα.

Συνοψίζοντας αναφέρεται ότι το 45% των συνολικά 1154 δημοσιευμάτων που αναλύθηκαν προέρχεται από μεταφράσεις από τον ελληνοκυπριακό Τύπο, το 42,4% από υλικό της ίδιας της εφημερίδας και το 12,7% από άλλο Μέσο ή πρακτορείο. Η πλειοψηφία των ανταποκρίσεων/ρεπορτάζ στηρίζονται σε μεταφράσεις των δημοσιευμάτων από τον ελληνοκυπριακό Τύπο. Το σύνολο σχεδόν των σχολίων έχουν ως πηγή προέλευσης την ίδια την εφημερίδα, ενώ οι περισσότερες συνεντεύξεις προέρχονται από ειδησεογραφικά πρακτορεία. Η μεγάλη σημασία που αποδίδεται από τον τουρκοκυπριακό Τύπο στο Κυπριακό αποτυπώνεται από το γεγονός ότι η πηγή προέλευσης των ειδήσεων στις θεματικές κατηγορίες που αφορούν το εν λόγω πρόβλημα είναι η ίδια η εφημερίδα. Στις ίδιες κατηγορίες συγκριτικά υψηλό ποσοστά εμφανίζουν και τα κείμενα με πηγή προέλευσης τον ελληνοκυπριακό Τύπο. Γενικά σημειώνεται ότι μια είδηση αντλείται από τα μέσα ενημέρωσης της κοινότητας την οποία αφορά και ότι οι όροι που χρησιμοποιούνται κατά τη μετάδοση ειδήσεων από τον ελληνοκυπριακό Τύπο για να περιγραφούν οι Ελληνοκύπριοι καταδεικνύουν ένα είδος «ελέγχου νοήματος των λέξεων» εκ μέρους των τουρκοκυπριακών μέσων ενημέρωσης και ύπαρξης εθνοκεντρικών συμπεριφορών.

5.5.1 Αξιολόγηση Ανά Πηγή Δημοσιεύματος

Ο Πίνακας 31 παρουσιάζει την αξιολόγηση των Ελληνοκυπρίων ανά πηγή δημοσιεύματος. Παρατηρείται ότι στα δημοσιεύματα που προέρχονται από την ίδια την εφημερίδα η μέση αξιολόγηση είναι αρνητικότερη από τις υπόλοιπες δύο κατηγορίες (-0,65).

Η θετικότερη αξιολόγηση παρατηρείται στα δημοσιεύματα που στηρίζονται σε μεταφράσεις του ελληνοκυπριακού Τύπου (-0,15).

Ο μέσος όρος αξιολόγησης στα κείμενα με πηγή προέλευσης άλλο Μέσο ή πρακτορείο (-0,45) προσεγγίζει πολύ τον συνολικό μέσο όρο (-0,40).

Από τα πιο πάνω απαντάται το ερευνητικό ερώτημα που αφορά το κατά πόσον διαφοροποιείται η αξιολόγηση των Ελληνοκυπρίων ανάλογα με την πηγή από την οποία προέρχεται το δημοσίευμα. Η απάντηση είναι ότι αξιολόγηση των Ελληνοκυπρίων μεταβάλλεται ανάλογα με την πηγή του δημοσιεύματος. Αρνητικότερη αξιολόγηση εμφανίζεται στα δημοσιεύματα που προέρχονται από την ίδια την εφημερίδα και λιγότερο αρνητική στα δημοσιεύματα που αποτελούν μεταφράσεις από τον ελληνοκυπριακό Τύπο. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι πηγή προέλευσης την ίδια την εφημερίδα έχουν τα περισσότερα δημοσιεύματα στην κατηγορία του σχολιασμού και σε θεματικές κατηγορίες με έντονο το στοιχείο του αρνητισμού, του προβλήματος και της σύγκρουσης, όπως για παράδειγμα οι συνομιλίες για το Κυπριακό, οι σχέσεις των Τουρκοκυπρίων με την ΕΕ και τρίτες χώρες και η εσωτερική ζωή των Τουρκοκυπρίων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 31: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Ε/Κ ΑΝΑ ΠΗΓΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΟΣ

	ΜΟ	--	-	0	+	++	Σύνολο
Κείμενο προέρχεται από την ίδια την εφημερίδα	-0,65	114 - 23,3%	140 - 28,6%	183 - 37,4%	52 - 10,6%	0	489 -100%
Στηρίζεται σε υλικό από άλλο μέσο, ειδησεογραφικό πρακτορείο	-0,45	9 - 6,2%	56 - 38,4%	72 - 49,3%	9 - 6,2%	0	146-100%
Μεταφράσεις δημοσιευμάτων από τον Ε/Κ τύπο	-0,15	6 - 1,2%	80 - 15,4%	417 - 80,3%	16 - 3,1%	0	519-100%
ΣΥΝΟΛΟ	-0,40	129-11,2%	276 - 23,9%	672 - 58,2%	77 - 6,7%	0	1154 -100%

5.5.2. Ερμηνευτική Πλαισίωση Ανά Πηγή Δημοσιεύματος

Ο Πίνακας 32 (Μέρος Α) δείχνει ότι η πλειοψηφία των κειμένων που προέρχονται από μεταφράσεις δημοσιευμάτων από τον ελληνοκυπριακό Τύπο πλαισιώνουν τους Ελληνοκύπριους πρωτίστως με όρους σύγκρουσης (35,3%), προβλήματος (47,6%) και δευτερευόντως φόβου (8,5%)²⁰⁷. Επομένως, μέσω των δημοσιευμάτων του τουρκοκυπριακού Τύπου, παρατηρείται ότι οι Ελληνοκύπριοι βλέπουν τον εαυτό τους ως μέρος μιας σύγκρουσης, πηγή πρόκλησης ή μέρος κάποιου προβλήματος και κοινότητα που βιώνει ή προκαλεί φόβο είτε λόγω των προβλημάτων που αντιμετωπίζει είτε λόγω ισχύος ή και αδυναμίας.

Οι συγκεκριμένες μορφές ερμηνευτικής πλαισίωσης παρουσιάζουν τα χαμηλότερά τους ποσοστά στα κείμενα που προέρχονται από την ίδια την τουρκοκυπριακή εφημερίδα. Το πλαίσιο της σύγκρουσης, του προβλήματος και του φόβου εμφανίζονται στο 23,7%, 29,9% και 4,1% αντίστοιχα των δημοσιευμάτων που εμπίπτουν σε αυτή την κατηγορία. Το εύρημα ερμηνεύεται με το ότι η αυτό-εικόνα των Ελληνοκυπρίων είναι πιο τοξική από την εικόνα που συγκροτούν γι' αυτούς οι Τουρκοκύπριοι εξ ιδίων μέσων. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η ελληνοκυπριακή κοινότητα συγκροτεί την εικόνα της μέσα σε συνθήκες κρίσης, όπου οι εν λόγω μορφές πλαισίωσης παρουσιάζουν υψηλότερα ποσοστά. Ενδεικτικά σημειώνονται τα αποτελέσματα από την έρευνα της Μηνά (2015) για την εικόνα της Κύπρου πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την τραπεζική κρίση, όπου το πλαίσιο της σύγκρουσης εμφανίζεται στο 14,3%, 19,5% και 17,1% των περιπτώσεων, το πλαίσιο του προβλήματος στο 26,1%, 50,3% και 20,1% και το πλαίσιο του φόβου/απειλής στο 8,2%, 23,6% και 7,3%.

Το σύνολο των δημοσιευμάτων που παρουσιάζουν τους Ελληνοκύπριους ως πηγή προπαγάνδας προέρχονται από την ίδια την τουρκοκυπριακή εφημερίδα (8 – 1,6%). Το εύρημα ερμηνεύεται ως προσπάθεια δαιμονοποίησης του «άλλου», του «εχθρού» αποδίδοντάς του κακές προθέσεις και ευθύνη για συγκεκριμένες παθογένειες.

²⁰⁷ Τα ποσοστά αφορούν το σύνολο των κειμένων που προέρχονται από μεταφράσεις δημοσιευμάτων του ελληνοκυπριακού Τύπου

**ΠΙΝΑΚΑΣ 32: ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ Ε/Κ ΑΝΑ ΠΗΓΗ
ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΟΣ – ΜΕΡΟΣ Α**

	Συγκρουσιακό πλαίσιο **	Πλαίσιο Πρόβλημα**	Μελοδραματικό Πλαίσιο*	Πλαίσιο Προπαγάνδας **	Πλαίσιο Φόβου**	Πλαίσιο Ελπίδας*	Σύνολο
Κείμενο από την ίδια την εφημερίδα	116 - 23,7%	146 - 29,9%	37 - 7,6%	8 - 1,6%	20 - 4,1%	8 - 1,6%	489
Στηρίζεται σε υλικό από άλλο μέσο ή πρακτορείο	44 - 30,1%	61 - 41,8%	8 - 5,5%	0 - 0,0%	10 - 6,8%	5 - 3,4%	146
Μεταφράσεις δημοσιευμάτων από τον Ε/Κ τύπο	183 - 35,3%	247 - 47,6%	29 - 5,6%	0 - 0,0%	44 - 8,5%	5 - 1,0%	519
ΣΥΝΟΛΟ	343 - 29,7%	454 - 39,3%	74 - 6,4%	8 - 0,7%	74 - 6,4%	18 - 1,6%	1154

* δεν είναι στατιστικά σημαντική η διαφοροποίηση

** είναι στατιστικά σημαντική η διαφοροποίηση.

Την ίδια πηγή προέλευσης έχει και η πλειοψηφία των δημοσιευμάτων που παρουσιάζουν τους Ελληνοκύπριους με όρους αρνητικών επιδράσεων (56%) και αρνητικών επιδράσεων στους Τουρκοκύπριους (51,9%) (Πίνακας 32 - Μέρος Β). Σημαντική διαφορά σε αυτές τις κατηγορίες ερμηνευτικής πλαισίωσης παρατηρείται μεταξύ των κειμένων που αποτελούν μεταφράσεις δημοσιευμάτων από τον ελληνοκυπριακό Τύπο και εκείνων που προέρχονται από την ίδια την εφημερίδα, αφού στην πρώτη κατηγορία οι Ελληνοκύπριοι παρουσιάζονται σε πλαίσιο αρνητικών επιδράσεων ή αρνητικών επιδράσεων στους Τουρκοκύπριους στο 31,2% και 8,5% των δημοσιευμάτων αντίστοιχα, έναντι 56% και 51,9% που καταμετρήθηκαν στην δεύτερη περίπτωση.

Σημαντική διαφορά παρατηρείται επίσης στην κατηγορία πλαίσιο θετικών επιδράσεων στους Τουρκοκύπριους στα ποσοστά των δημοσιευμάτων που προέρχονται από την ίδια την εφημερίδα (13,5%) και των κειμένων που στηρίζονται σε μεταφράσεις από τον ελληνοκυπριακό Τύπο (6,9%). Αυτό ερμηνεύεται με την επιλογή των δημοσιευμάτων για μετάφραση από τον ελληνοκυπριακό Τύπο. Η λογική του μέσου και η ανάδειξη αρνητικών ειδήσεων, καθώς και ο εθνοκεντρισμός που διακρίνει τα τουρκοκυπριακά Μέσα επηρεάζει αυτή την επιλογή, με αποτέλεσμα μειωμένο ποσοστό ειδήσεων που οι Ελληνοκύπριοι πλαισιώνονται με όρους θετικών επιδράσεων για τους Τουρκοκύπριους.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 32: ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ Ε/Κ ΑΝΑ ΠΗΓΗ
ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΟΣ – ΜΕΡΟΣ Β**

	Πλαίσιο Θετικών Επιδράσεων*	Πλαίσιο Θετικών Επιδράσεων σε Τ/Κ**	Πλαίσιο Αρνητικών Επιδράσεων**	Πλαίσιο Αρνητικών Επιδράσεων σε Τ/Κ**	ΣΥΝΟΛΟ
Κείμενο προέρχεται από την ίδια την εφημερίδα	69 - 14,1%	66 - 13,5%	274 - 56,0%	254 - 51,9%	663
Στηρίζεται σε υλικό από άλλο μέσο, ειδησεογραφικό πρακτορείο	13 - 8,9%	12 - 8,2%	73 - 50,0%	57 - 39,0%	155
Στηρίζεται σε μεταφράσεις δημοσιευμάτων από τον Ε/Κ τύπο	61 - 11,8%	36 - 6,9%	162 - 31,2%	44 - 8,5%	303
ΣΥΝΟΛΟ	143 - 12,4%	114 - 9,9%	509 - 44,1%	355 - 30,8%	1,121

* δεν είναι στατιστικά σημαντική η διαφοροποίηση

** είναι στατιστικά σημαντική η διαφοροποίηση.

Συνοψίζοντας αναφέρεται ότι λόγω της επίδρασης της οικονομικής κρίσης που βιώνει η Κυπριακή Δημοκρατία, η πλειοψηφία των κειμένων που προέρχονται από μεταφράσεις δημοσιευμάτων του ελληνοκυπριακού Τύπου πλαισιώνουν τους Ελληνοκύπριους πρωτίστως με όρους σύγκρουσης και προβλήματος και δευτερευόντως φόβου. Η αυτο-εικόνα των Ελληνοκυπρίων πιο τοξική από την εικόνα που συγκροτούν γι' αυτούς οι Τουρκοκύπριοι εξ ιδίων μέσων, αφού τα ποσοστά των ανωτέρω μορφών πλαισίωσης εμφανίζονται χαμηλότερα στα δημοσιεύματα με πηγή προέλευσης την ίδια την τουρκοκυπριακή εφημερίδα. Πηγή προέλευσης την ίδια την τουρκοκυπριακή εφημερίδα έχουν όλα τα κείμενα που πλαισιώνουν τους Ελληνοκύπριους με όρους προπαγάνδας εμφανίζοντάς τους ως «δαιμονοποιημένη ετερότητα». Σε αυτό συντείνουν και τα υψηλά ποσοστά πλαισίωσης με όρους αρνητικών επιπτώσεων για τους Τουρκοκύπριους που εμφανίζονται στα δημοσιεύματα που προέρχονται από την ίδια πηγή.

5.5.3 Κυρίαρχη Εικόνα Ανά Πηγή Δημοσιεύματος

Στον Πίνακα 33 παρουσιάζεται η κυρίαρχη εικόνα ανά πηγή δημοσιεύματος.

Στο 25% των δημοσιευμάτων δεν υπάρχει εικόνα ετερότητας. Η πλειοψηφία των δημοσιευμάτων που δεν περιέχουν εικόνα (44,5%) προέρχονται από τον ελληνοκυπριακό Τύπο. Στα δημοσιεύματα με πηγή προέλευσης πρακτορείο ή άλλη

εφημερίδα το ποσοστό απουσίας εικόνας ετερότητας είναι 15,1%, ενώ στην περίπτωση που η πηγή προέλευσης των δημοσιευμάτων είναι η ίδια την εφημερίδα εικόνα δεν εμφανίζεται στο 7.6% των δημοσιευμάτων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 33: ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΕΙΚΟΝΑ ΕΤΕΡΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ ΠΗΓΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΟΣ

	Κυρίαρχη Εικόνα					Total
	Δεν υπάρχει	Εικόνα Εχθρού	Εικόνα Συμμάχου	Εικόνα Εξαρτώμενου	Εικόνα Φιλανδοποίησης	
Ίδια Πηγή: Κείμενο της εφημερίδας που προέρχεται από την ίδια την εφημερίδα	37 - 7,6%	303 - 62,0%	139 - 28,4%	9 - 1,8%	1 - 0,2%	489 - 100,0%
Χρήση υλικού από πρακτορεία και άλλες εφημερίδες	22 - 15,1%	89 - 61,0%	29 - 19,9%	5 - 3,4%	1 - 0,7%	146 - 100,0%
Στηρίζεται σε μεταφράσεις δημοσιευμάτων από τον Ελληνοκυπριακό Τύπο	231 - 44,5%	197 - 38,0%	55 - 10,6%	35 - 6,7%	1 - 0,2%	519 - 100,0%
Σύνολο	290 - 25,1%	589 - 51,0%	223 - 19,3%	49 - 4,2%	3 - 0,3%	1154 - 100,0%

Η εικόνα του εχθρού εμφανίζεται συχνότερα από όλες τις άλλες στα δημοσιεύματα που περιέχουν κάποια εικόνα ανεξάρτητα από την πηγή από την οποία προέρχονται τα δημοσιεύματα αυτά. Αυτό αποτελεί αξιοσημείωτο εύρημα ειδικά στην κατηγορία κειμένων που προέρχονται από μεταφράσεις του ελληνοκυπριακού Τύπου, όπου η εν λόγω εικόνα εμφανίζεται στο 38% των περιπτώσεων, ακολουθούμενη από την εικόνα του συμμάχου στο 10,6% του συνόλου, την εικόνα του εξαρτώμενου στο 6,7% και την εικόνα της φιλανδοποίησης στο 0,2%. Η ερμηνεία για το ψηλό ποσοστό της εικόνας του εχθρού με πηγή τις ελληνοκυπριακές εφημερίδες είναι ότι τα δημοσιεύματα αυτά περιέχουν δηλώσεις, αναφορές ή αρνητικές ειδήσεις για τους Τουρκοκύπριους, επειδή, για παράδειγμα, αφορούν θέματα στα οποία θεωρούνται αντικρουόμενα τα συμφέροντα των δύο κοινοτήτων ή επειδή επιλέγονται για μετάφραση δημοσιεύματα του ελληνοκυπριακού Τύπου που ως επί το πλείστον είναι φορτισμένα με το στοιχείο του αρνητισμού και της σύγκρουσης.

Στα κείμενα που προέρχονται από την ίδια την εφημερίδα η εικόνα του εχθρού εμφανίζεται στο 62% των δημοσιευμάτων, ακολουθούμενη σε συχνότητα εμφάνισης από την εικόνα του συμμάχου στο 28,4%. Η εικόνα του εξαρτώμενου περιέχεται στο

1,8% των δημοσιευμάτων στην εν λόγω κατηγορία και η εικόνα της φιλανδοποίησης στο 0,2%.

Η εικόνα του συμμάχου εμφανίζεται συχνότερα στα δημοσιεύματα με πηγή την ίδια εφημερίδα (28,4%) και λιγότερο συχνά στα κείμενα από πρακτορεία (19,9%) και στις μεταφράσεις του ελληνοκυπριακού Τύπου (10,6%). Η ερμηνεία γι' αυτό είναι ότι τα κείμενα από την ίδια την εφημερίδα που περιέχουν αυτή την εικόνα αποτελούν γεγονότα που συνέβησαν εντός της τουρκοκυπριακής κοινότητας και μεταφέρουν κυρίως δηλώσεις Τουρκοκυπρίων αξιωματούχων, οι οποίοι εκφράζουν επιθυμία για λύση του Κυπριακού και συνεργασία με τους Ελληνοκύπριους.

Συνοπτικά αναφέρεται ότι η εικόνα του εχθρού είναι η κυρίαρχη εικόνα ανεξαρτήτως της πηγής προέλευσης του κειμένου, γεγονός που φανερώνει ότι η εικόνα αυτή είναι ισχυρή. Το σχετικά ψηλό ποσοστό της εικόνας του συμμάχου στα δημοσιεύματα με πηγή προέλευσης την ίδια την εφημερίδα οφείλεται στο γεγονός ότι η κατηγορία αυτή συμπεριλαμβάνει κείμενα που μεταφέρουν γεγονότα που συνέβησαν μέσα στην τουρκοκυπριακή κοινότητα.

5.5.4. Κυρίαρχη Απόδοση Υπαιτιότητας Ανά Πηγή Δημοσιεύματος

Στον Πίνακα 34 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που αφορούν την κυρίαρχη απόδοση υπαιτιότητας ανά πηγή δημοσιεύματος.

Αμιγώς εξωτερική ή κυρίως εξωτερική απόδοση αιτιότητας εμφανίζεται στο 2,9% των δημοσιευμάτων που προέρχονται από την ίδια την εφημερίδα, στο 4,8% των δημοσιευμάτων που έχουν ως πηγή πρακτορεία ή άλλες εφημερίδες και στο 7,7% των κειμένων που αποτελούν μετάφραση δημοσιευμάτων του ελληνοκυπριακού Τύπου.

Αμιγώς εσωτερική ή κυρίως εσωτερική απόδοση αιτιότητας περιέχεται στο 9,2% των δημοσιευμάτων που έχουν ως πηγή την ίδια την εφημερίδα, στο 19,9% των δημοσιευμάτων που προέρχονται από πρακτορεία ή άλλες εφημερίδες και στο 11,7% των κειμένων που είναι μεταφράσεις δημοσιευμάτων του ελληνοκυπριακού Τύπου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 34: ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΥΠΑΙΤΙΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ ΠΗΓΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΟΣ

	Κυρίαρχη Απόδοση αιτιότητας					Total
	Δεν Υπάρχει	Αμιγώς Εξωτερική Απόδοση Αιτιότητας	Κυρίως Εξωτερική Απόδοση Αιτιότητας	Κυρίως Εσωτερική Απόδοση Αιτιότητας	Αμιγώς Εσωτερική Απόδοση Αιτιότητας	
Ίδια Πηγή: Κείμενο της εφημερίδας που προέρχεται από την ίδια την εφημερίδα	430 - 87,9%	12 - 2,5%	2 - 0,4%	3 - 0,6%	42 - 8,6%	489 - 100,0%
Χρήση υλικού από πρακτορεία και άλλες εφημερίδες	110 - 75,3%	5 - 3,4%	2 - 1,4%	2 - 1,4%	27 - 18,5%	146 - 100,0%
Στηρίζεται σε μεταφράσεις δημοσιευμάτων από τον Ελληνοκυπριακό Τύπο	418 - 80,5%	35 - 6,7%	5 - 1,0%	4 - 0,8%	57 - 11,0%	519 - 100,0%
Σύνολο	958 - 83,0%	52 - 4,5%	9 - 0,8%	9 - 0,8%	126 - 10,9%	1154 - 100,0%

Στον Πίνακα 35 παρουσιάζονται τα συνολικά στοιχεία όσον αφορά την κυρίαρχη απόδοση αιτιότητας ανά δημοσίευμα, αφού πρώτα αφαιρέθηκαν όλες οι περιπτώσεις στις οποίες δεν υπάρχει απόδοση αιτιότητας. Συναθροίστηκαν οι κατηγορίες «αμιγώς» και «κυρίως» τόσο στην περίπτωση της εσωτερικής απόδοσης αιτιότητας όσο και στην εξωτερική απόδοση αιτιότητας. Στόχος είναι να φανεί ξεκάθαρα η σχέση ανάμεσα στην πηγή του δημοσιεύματος και την απόδοση υπαιτιότητας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 35: ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΥΠΑΙΤΙΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ ΠΗΓΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΟΣ - ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

	Εξωτερική Απόδοση Αιτιότητας	Εσωτερική Απόδοση Αιτιότητας	Total
Ίδια Πηγή: Κείμενο της εφημερίδας που προέρχεται από την ίδια την εφημερίδα	14 - 23,7%	45 - 76,3%	59 - 100,0%
Χρήση υλικού από πρακτορεία και άλλες εφημερίδες	7 - 19,4%	29 - 80,6%	36 - 100,0%
Στηρίζεται σε μεταφράσεις δημοσιευμάτων από τον Ελληνοκυπριακό Τύπο	40 - 39,6%	61 - 60,4%	101 - 100,0%
Total	61 - 31,1%	135 - 68,9%	196 - 100,0%

Στον εν λόγω πίνακα παρατηρείται ότι η εσωτερική απόδοση αιτιότητας παρουσιάζει τα ψηλότερά της ποσοστά στα κείμενα που προέρχονται από πρακτορεία ή άλλες εφημερίδες (80,6%) και στα δημοσιεύματα που έχουν ως πηγή προέλευσης την ίδια την εφημερίδα (76,3%). Η δε εξωτερική απόδοση αιτιότητας εμφανίζει σημαντικά ψηλότερο ποσοστό (39,6%) στα κείμενα που αποτελούν μεταφράσεις από δημοσιεύματα του ελληνοκυπριακού Τύπου. Στα δημοσιεύματα με πηγή την ίδια την εφημερίδα εξωτερική απόδοση υπαιτιότητας παρουσιάζεται στο 23,7% των

περιπτώσεων και στα κείμενα που προέρχονται από πρακτορεία ή άλλες εφημερίδες στο 19,4%.

Η σημαντικά υψηλότερη συχνότητα εμφάνισης εξωτερικής απόδοσης αιτιότητας στα δημοσιεύματα που προέρχονται από τον ελληνοκυπριακό Τύπο σε σύγκριση με τα κείμενα που έχουν ως πηγή την ίδια την τουρκοκυπριακή εφημερίδα ή πρακτορείο εξηγείται με την ύπαρξη του φαινομένου της «ομαδοεξυτηρητικής ή εθνοκεντρικής μεροληψίας», κατά το οποίο η αρνητική συμπεριφορά μελών της έσω ομάδας αποδίδεται σε εξωτερικά αίτια και η αρνητική συμπεριφορά των μελών της έξω-ομάδας σε εσωτερικά αίτια. Το φαινόμενο αυτό οφείλεται στο ότι η ικανότητα να προβαίνει κανείς σε αξιόπιστες αποδόσεις ευθύνης καθορίζεται από την ποσότητα και την καθαρότητα της διαθέσιμης πληροφόρησης, η οποία όμως συνήθως φιλτράρεται μέσω των φίλτρων αντίληψης των προδιαθέσεων του ατόμου, με αποτέλεσμα όχι μόνο την προκατειλημμένη κατανόηση της πληροφορίας, αλλά και την προκατειλημμένη απόδοση αιτιακής ευθύνης.

5.5.5. Κυρίαρχη Στρατηγική Πλαισίωση Ανά Πηγή Δημοσιεύματος

Ο Πίνακας 36 παρουσιάζει τη συσχέτιση της κυρίαρχης στρατηγικής πλαισίωσης με την πηγή του δημοσιεύματος.

Απουσία στρατηγικής πλαισίωσης παρατηρείται στο 94,1% των δημοσιευμάτων (460 κείμενα) με πηγή προέλευσης την ίδια την εφημερίδα, στο 86,3% των δημοσιευμάτων (126 κείμενα) που προέρχονται από πρακτορείο ή άλλη εφημερίδα και στο 88,4% των κειμένων (459 δημοσιεύματα) που αποτελούν μεταφράσεις από τον ελληνοκυπριακό Τύπο.

Κυρίαρχη στρατηγική πλαισίωση στα περισσότερα δημοσιεύματα με πηγή την ίδια την εφημερίδα είναι το πλαίσιο του ξένου δακτύλου με κυρίαρχη παρουσία σε 13 δημοσιεύματα (2,7%). Στα ίδια περίπου επίπεδα κυμαίνεται ο αριθμός των δημοσιευμάτων (2,5%) στα οποία κυρίαρχη μορφή στρατηγικής πλαισίωσης είναι το απλό στρατηγικό πλαίσιο στην κατηγορία αυτή. Πολύ χαμηλότερα είναι τα ποσοστά των κειμένων τα οποία έχουν ως κυρίαρχη στρατηγική πλαισίωση το μικροπολιτικό πλαίσιο (0,6%) και το γεωστρατηγικό πλαίσιο (0,2%).

Στις κατηγορίες με πηγή προέλευσης πρακτορείο ή άλλη εφημερίδα και στα κείμενα που προέρχονται από μεταφράσεις δημοσιευμάτων του ελληνοκυπριακού Τύπου, στην πλειοψηφία των δημοσιευμάτων στα οποία εμφανίζεται στρατηγική πλαισίωση, η κυρίαρχη μορφή είναι το απλό στρατηγικό πλαίσιο με 6,2% (9) και 7,7% (40) αντίστοιχα.

Δεύτερη σε συχνότητα εμφάνισης ως κυρίαρχη μορφή στρατηγικής πλαισίωσης στην κατηγορία κειμένων με πηγή προέλευσης πρακτορείο ή άλλη εφημερίδα είναι το μικροκομματικό πλαίσιο (4,1% - 6), τρίτη το γεωστρατηγικό πλαίσιο (2,1% - 3) και τέταρτη το πλαίσιο του ξένου δακτύλου (1,4% - 2).

ΠΙΝΑΚΑΣ 36: ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ ΑΝΑ ΠΗΓΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΟΣ

	Δεν Υπάρχει	Γεωστρατηγικό Πλαίσιο	Μικροκομματικό Πλαίσιο	Πλαίσιο Διαπλοκής	Πλαίσιο Ξένου Δακτύλου	Απλό Στρατηγικό Πλαίσιο	Total
Ίδια Πηγή: Κείμενο της εφημερίδας που προέρχεται από την ίδια την εφημερίδα	460 - 94,1%	1 - 0,2%	3 - 0,6%	0 - 0,0%	13 - 2,7%	12 - 2,5%	489 - 100%
Χρήση υλικού από πρακτορεία και άλλες εφημερίδες	126 - 86,3%	3 - 2,1%	6 - 4,1%	0 - 0,0%	2 - 1,4%	9 - 6,2%	146 - 100%
Στηρίζεται σε μεταφράσεις δημοσιευμάτων από τον Ελληνοκυπριακό Τύπο	459 - 88,4%	8 - 1,5%	4 - 0,8%	5 - 1,0%	3 - 0,6%	40 - 7,7%	519 - 100%
Total	1045 - 90,6%	12 - 1,0%	13 - 1,1%	5 - 0,4%	18 - 1,6%	61 - 5,3%	1154 - 100%

Στα κείμενα που στηρίζονται σε μεταφράσεις δημοσιευμάτων του ελληνοκυπριακού Τύπου δεύτερο σε συχνότητα εμφάνισης ως κυρίαρχη μορφή στρατηγικής πλαισίωσης παρουσιάζεται το γεωστρατηγικό πλαίσιο με 1,5% (8 δημοσιεύματα), τρίτο το πλαίσιο της διαπλοκής με 1% (5), τέταρτο το μικροκομματικό πλαίσιο με 0,8% (4) και πέμπτο το πλαίσιο του ξένου δακτύλου με 0,6% (3).

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα μελέτη διερευνάται η εικόνα των Ελληνοκυπρίων μέσα στην τουρκοκυπριακή κοινότητα όπως αυτή απεικονίζεται στα δημοσιεύματα του τουρκοκυπριακού Τύπου. Βασικό εργαλείο είναι η θεωρία της εικόνας, ενώ βασικοί πυλώνες του εννοιολογικού της πλαισίου αποτελούν οι θεωρίες του εθνοκεντρισμού, της ταυτότητας και της ημερήσιας διάταξης των ΜΜΕ.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο τέθηκαν και τα ερευνητικά ερωτήματα για διαπίστωση των στοιχείων που αφορούν την εικόνα της ελληνοκυπριακής κοινότητας στα δημοσιεύματα του τουρκοκυπριακού Τύπου. Κάποια γενικής φύσεως ερωτήματα που συνοψίζουν το βασικό ζητούμενο της παρούσας μελέτης τέθηκαν στην εισαγωγή:

Ποια είναι η εικόνα των Ελληνοκυπρίων στον τουρκοκυπριακό Τύπο σήμερα; Είναι ενιαία σε όλες τις εφημερίδες ή διαφοροποιείται ανάλογα με τον ιδεολογικό προσανατολισμό του κάθε εντύπου; Είναι ενιαία για όλους τους Ελληνοκύπριους ή διαφέρει η εικόνα των κυβερνητικών, κρατικών και κομματικών αξιωματούχων από εκείνη των απλών Ελληνοκυπρίων; Είναι κατάλληλη για την οικοδόμηση σχέσεων εμπιστοσύνης μεταξύ των δύο κοινοτήτων η γενική εικόνα που επικρατεί για τους Ελληνοκύπριους στον τουρκοκυπριακό Τύπο;

Κατά τη διάρκεια της ερευνητικής διαδικασίας τα γενικής φύσεως ερωτήματα μετατράπηκαν σε συγκεκριμένα **ερευνητικά ερωτήματα** και υποθέσεις εργασίας, και αναζητήθηκαν απαντήσεις. Ακολούθως παρατίθενται οι υποθέσεις εργασίας, η επαλήθευση ή η διάψευση των οποίων αναζητήθηκε κατά την έρευνα.

Υπόθεση Εργασίας 1 ή Υπόθεση της Δαιμονοποιημένης Ετερότητας:

Οι Ελληνοκύπριοι ως ετερότητα για τον τουρκοκυπριακό Τύπο έχουν αρνητικές αναπαραστάσεις, οι οποίες δεν διαφοροποιούνται από την πολιτική τοποθέτηση των εφημερίδων.

Υπόθεση Εργασίας 2 ή Υπόθεση της Επαλληλίας: Όσο πιο δεξιά του ιδεολογικοπολιτικού φάσματος βρίσκεται μια τουρκοκυπριακή εφημερίδα, τόσο πιο αρνητικά απεικονίζει στα δημοσιεύματά της την ελληνοκυπριακή κοινότητα. Όσο πιο αριστερά στο ιδεολογικοπολιτικό φάσμα βρίσκεται μια τουρκοκυπριακή εφημερίδα τόσο πιο θετική (ή λιγότερο αρνητική) είναι η απεικόνιση των Ελληνοκυπρίων στα δημοσιεύματά της.

Το πρώτο ζήτημα που διερευνήθηκε αφορά το κατά πόσον είναι ενιαία χωρίς καμία σημαντική διαφοροποίηση η απεικόνιση των Ελληνοκυπρίων σε όλες τις τουρκοκυπριακές εφημερίδες ή υπάρχουν διαφορές ανάλογα με την ιδεολογική τοποθέτηση της εφημερίδας. Τα στοιχεία κατέδειξαν ότι δεν υπάρχει διαφοροποίηση ανάμεσα στην συχνότητα αναφοράς των απλών Ελληνοκυπρίων και του τρόπου με τον οποίο αποκαλούνται οι Ελληνοκύπριοι ανάλογα με την τουρκοκυπριακή εφημερίδα. Επίσης, δεν βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση στην χρήση ενδιάμεσων πολιτικών υποκειμένων ανάλογα με την εφημερίδα.

Ωστόσο, τα δεδομένα κατέδειξαν ότι οι θεωρούμενες ως δεξιές εφημερίδες απεικονίζουν συχνότερα τους Ελληνοκύπριους με την εικόνα του «εχθρού», η οποία συνεισφέρει με αρνητικό τρόπο στη συγκρότηση της εικόνας. Εξάλλου, σύμφωνα με τα ευρήματα, οι θεωρούμενες ως αριστερές εφημερίδες τείνουν να παρουσιάζουν τους Ελληνοκύπριους ως συμμάχους συχνότερα από τις δεξιές εφημερίδες, γεγονός που συνεισφέρει με θετικό τρόπο στην συγκρότηση της εικόνας. Τα ευρήματα αποδεικνύουν επίσης την ύπαρξη υψηλότερων επιπέδων εθνοκεντρισμού όσο δεξιότερα του ιδεολογικοπολιτικού φάσματος τοποθετείται μια εφημερίδα, επιβεβαιώνοντας ότι ο εθνοκεντρισμός εμπεριέχει την τάση να σχηματίζει και να διατηρεί αρνητικές αξιολογήσεις και εχθρότητα έναντι των έξω ομάδων.

Η απεικόνιση των Ελληνοκυπρίων στον θεωρούμενο ως πιο εθνοκεντρικό δεξιό τουρκοκυπριακό Τύπο είναι αρνητική, αλλά δεν μπορεί να χαρακτηριστεί θετική η απεικόνισή τους στον αριστερό Τύπο, αφού τα ποσοστά εμφάνισης της εικόνας του εχθρού στις εφημερίδες Afrika και Yeni Düzen είναι υψηλότερα στην πρώτη και πολύ υψηλότερα στη δεύτερη σε σχέση με αυτά της εικόνας του συμμάχου. Επομένως, η υπόθεση εργασίας της επαλληλίας ισχύει μεν αλλά εν μέρει περιορίζεται η ισχύ της από την υπόθεση εργασίας της δαιμονοποιημένης ετερότητας. Οι αριστερές εφημερίδες χτίζουν μία λιγότερο αρνητική εικόνα για τους Ελληνοκύπριους από τον δεξιό Τύπο, αλλά δεν ανατρέπουν την σχέση ετερότητας με τους Ελληνοκύπριους.

***Υπόθεση Εργασίας 3:** Ο τουρκοκυπριακός Τύπος παρουσιάζει τους Ελληνοκύπριους ως τον «άλλο», τον «εχθρό».*

***Υπόθεση Εργασίας 4:** Ο τουρκοκυπριακός Τύπος παρουσιάζει τους Ελληνοκύπριους αξιωματούχους με πιο αρνητικό τρόπο σε σύγκριση με τον*

*τρόπο που παρουσιάζει τους απλούς Ελληνοκύπριους. **Υπόθεση Εργασίας 4A:** Η εικόνα που υπερισχύει τόσο για τους απλούς Ελληνοκύπριους όσο και για τους Ελληνοκύπριους αξιωματούχους είναι η εικόνα του εχθρού. **Υπόθεση Εργασίας 4B:** Στις αριστερές εφημερίδες η απεικόνιση των Ελληνοκυπρίων είναι λιγότερο αρνητική σε σύγκριση με τις δεξιές.*

Βασικό ζητούμενο στην παρούσα μελέτη ήταν το «ποια είναι η εικόνα της ελληνοκυπριακής κοινότητας στον τουρκοκυπριακό Τύπο». Οι Ελληνοκύπριοι απασχολούν τον τουρκοκυπριακό Τύπο κυρίως λόγω Κυπριακού και δευτερευόντως λόγω θεμάτων που αφορούν την οικονομία τους, τις διεθνείς τους σχέσεις και την εσωτερική πολιτική τους ζωή. Η σημαντικότητα που αποδίδεται στους Ελληνοκύπριους είναι υψηλή και παρουσιάζονται κυρίως ως εχθροί, τους οποίους τα τουρκοκυπριακά ΜΜΕ αξιολογούν αρνητικά και θεωρούν ότι η συμπεριφορά τους προκαλεί αρνητικές επιπτώσεις στην ίδια την ελληνοκυπριακή κοινότητα αλλά και στους Τουρκοκύπριους, οδηγεί σε σύγκρουση και είναι προβληματική. Η υψηλή ορατότητα συμβάλλει στην δημιουργία μιας πλούσιας εικόνας, αλλά το πρόσημο αυτής της εικόνας είναι αρνητικό. Στις αριστερές εφημερίδες η απεικόνιση των Ελληνοκυπρίων είναι λιγότερο αρνητική από τον δεξιό Τύπο, αλλά δεν μετατρέπεται σε θετική, παρά το γεγονός ότι η αξιολόγηση στην αριστερή Αφρική είναι οριακά αρνητική (σχεδόν ουδέτερη) και στην κεντροαριστερή Yeni Düzen ήπια αρνητική.

Κατά τη διερεύνηση του ερωτήματος για το ποια είναι η εικόνα του απλού Ελληνοκύπριου στον τουρκοκυπριακό Τύπο και ποια η εικόνα των Ελληνοκυπρίων πολιτικών και πολιτειακών αξιωματούχων, αλλά και του κατά πόσον υπάρχουν αξιολογικές διαφορές ανάμεσα στις δύο απεικονίσεις, διαπιστώθηκε ότι η αξιολόγηση των εν λόγω διαμεσολαβούντων υποκειμένων είναι αρνητική και παρουσιάζεται πάντοτε αρνητικότερη από την συνολική αξιολόγηση της ελληνοκυπριακής κοινότητας, γεγονός που συμβάλλει στην ενίσχυση της εικόνας του εχθρού που διαμορφώνεται για την ελληνοκυπριακή κοινότητα στα δημοσιεύματα του τουρκοκυπριακού Τύπου. Οι απλοί Ελληνοκύπριοι αξιολογούνται το ίδιο αρνητικά με τα κόμματα, θετικότερα από τους πρώην Προέδρους της Δημοκρατίας και την Κυπριακή Δημοκρατία και αρνητικότερα από κρατικούς και κυβερνητικούς αξιωματούχους και τους θεσμούς της Δημοκρατίας.

***Υπόθεση Εργασίας 5:** Ο τουρκοκυπριακός Τύπος αποδίδει κυρίως σε εσωτερικά αίτια τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Ελληνοκύπριοι.*

***Υπόθεση Εργασίας 5Α:** Διαφοροποιείται ανάλογα με το θέμα το είδος απόδοσης αιτιότητας .*

***Υπόθεση Εργασίας 6:** Όσο πιο δεξιά του ιδεολογικοπολιτικού φάσματος βρίσκεται μια τουρκοκυπριακή εφημερίδα τόσο πιο πολύ τείνει να αποδίδει σε εσωτερικά αίτια παθογένειες που αντιμετωπίζουν οι Ελληνοκύπριοι.*

Κατά την έρευνα διαπιστώθηκε ότι στην πλειοψηφία των δημοσιευμάτων που περιέχουν απόδοση αιτιότητας, ο τουρκοκυπριακός αποδίδει την παθογένεια σε εσωτερικά αίτια. Το είδος απόδοσης αιτιότητας δεν διαφοροποιείται ανάλογα με την ιδεολογικοπολιτική τοποθέτηση της εφημερίδας. Η εθνοκεντρική αυτή προσέγγιση συμβάλλει στη δαιμονοποίηση των Ελληνοκυπρίων ως έξω ομάδας οδηγώντας τους Τουρκοκύπριους αναγνώστες στην περιχαράκωση εντός των ορίων της δικής τους έξω ομάδας. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι στις εφημερίδες που θεωρούνται ως δεξιές τα ποσοστά της εσωτερικής απόδοσης υπαιτιότητας παρουσιάζονται υψηλότερα σε σύγκριση με τις αριστερές εφημερίδες.

Η απόδοση υπαιτιότητας διαφοροποιείται ανάλογα με το θέμα. Έτσι, υψηλά επίπεδα εσωτερικής απόδοσης υπαιτιότητας παρατηρούνται σε θεματικές κατηγορίες όπως οι συνομιλίες για το Κυπριακό, όπου το στοιχείο της σύγκρουσης και της αντιπαράθεσης είναι έντονο και οι Ελληνοκύπριοι πλαισιώνονται κυρίως με όρους αρνητικών επιπτώσεων (για τους ίδιους και τους Τουρκοκύπριους), σύγκρουσης και προβλήματος.

***Υπόθεση Εργασίας 7:** Η απεικόνιση των Ελληνοκυπρίων διαφοροποιείται ανάλογα με το ειδησεογραφικό θέμα.*

***Υπόθεση Εργασίας 8:** Διαφοροποιείται η αξιολόγηση τόσο των Ελληνοκυπρίων γενικά όσο και των διαμεσολαβούντων υποκειμένων ανάλογα με το θέμα. Σε δημοσιεύματα που αφορούν το Κυπριακό η αξιολόγηση των Ελληνοκυπρίων είναι αρνητικότερη.*

Διαπιστώθηκε ότι τα ειδησεογραφικά θέματα επηρεάζουν την εικόνα των Ελληνοκυπρίων. Θέματα που ενέχουν το στοιχείο της σύγκρουσης, του αρνητισμού και του προβλήματος επηρεάζουν σαφώς αρνητικότερα την εικόνα των Ελληνοκυπρίων. Έτσι, η εικόνα του εχθρού παρουσιάζεται σε υψηλότερα ποσοστά σε θεματικές κατηγορίες που αφορούν, για παράδειγμα, τις συνομιλίες για το Κυπριακό και τις σχέσεις των Ελληνοκυπρίων και των Τουρκοκυπρίων με την ΕΕ. Ο επηρεασμός της εικόνας από τη θεματολογία αποδεικνύεται, για παράδειγμα, και από

το ότι η εικόνα του εξαρτώμενου είναι η κυρίαρχη στην θεματική κατηγορία «οικονομία Ελληνοκυπρίων» και περιέχεται στην συντριπτική πλειοψηφία των δημοσιευμάτων της κατηγορίας αυτής. Αυτό το εύρημα μαρτυρεί βεβαίως ότι η οικονομική κρίση στις ελεγχόμενες από τη Δημοκρατία περιοχές επέδρασε σημαντικά πάνω στα τουρκοκυπριακά δημοσιεύματα για τους Ελληνοκύπριους κατά την υπό μελέτη περίοδο.

Από την έρευνα συμπεραίνεται ότι διαφοροποιείται η αξιολόγηση των Ελληνοκυπρίων και των διαμεσολαβούντων υποκειμένων ανάλογα με το θέμα. Σε όλα σχεδόν τα θέματα η αξιολόγηση των Ελληνοκυπρίων είναι αρνητική. Η μόνη θεματική κατηγορία με θετικό αξιολογικό πρόσημο είναι εκείνη των «δικαιοδικών επαφών και των τεχνικών επιτροπών για το Κυπριακό». Αυτή είναι και η θεματική κατηγορία με τη θετικότερη αποφασιστική αξιοποίηση για τους Ελληνοκύπριους, λόγω κυρίως του έργου που παρήγαγαν οι επιτροπές αυτές από την μέρα ίδρυσής τους. Δεν είναι τυχαίο που η εικόνα του συμμάχου πλειοψηφεί σε αυτή την κατηγορία, αλλά και στην κατηγορία «αγνοούμενοι», για παράδειγμα, έναν άλλο τομέα στον οποίο υπάρχει κάποιος βαθμός συνεργασίας ανάμεσα στις δύο κοινότητες.

***Υπόθεση εργασίας 9:** Η αξιολόγηση των Ελληνοκυπρίων στο ειδησεογραφικό μέρος είναι θετικότερη σε σχέση με την αξιολόγησή τους στα σχόλια και στα άρθρα.*

***Υπόθεση εργασίας 10:** Η αξιολόγηση των Ελληνοκυπρίων στα σχόλια είναι αρνητικότερη όσο πιο δεξιά του ιδεολογικοπολιτικού φάσματος τοποθετείται μια εφημερίδα.*

Η έρευνα διαπίστωσε σημαντική διαφοροποίηση της εικόνας των Ελληνοκυπρίων ανάμεσα στο ειδησεογραφικό και στο σχολιαστικό μέρος των τουρκοκυπριακών εφημερίδων. Η συνολική αξιολόγηση είναι πολύ πιο αρνητική στα σχόλια και στις συνεντεύξεις παρά στις ειδήσεις. Αυτό το στοιχείο οδηγεί στο συμπέρασμα ότι στις ειδήσεις καταβάλλεται προσπάθεια εφαρμογής της αρχής της αντικειμενικότητας που προϋποθέτει σαφή διαχωρισμό ανάμεσα στην παρουσίαση των γεγονότων και στον σχολιασμό τους, καθώς και παντελή έλλειψη προσωπικών, κοινωνικών και πολιτικών μεροληψιών. Στα δε σχόλια υπάρχει αυξημένος βαθμός μεροληψίας με την έκφραση θέσεων και απόψεων και ενίοτε με την άσκηση μιας κάποιας μορφής προπαγάνδας.

Οι δεξιές εφημερίδες αξιολογούν αρνητικότερα τους Ελληνοκύπριους στα σχόλια τους από τις αριστερές. Όσο δεξιότερα του ιδεολογικοπολιτικού φάσματος τοποθετείται μια εφημερίδα τόσο πιο αρνητική είναι η αξιολόγηση στα σχόλια. Οι αριστερές εφημερίδες εμφανίζουν ψηλότερα ποσοστά της εικόνας του συμμάχου και χαμηλότερα της εικόνας του εχθρού τόσο στο σχολιαστικό όσο και στο ειδησεογραφικό τους μέρος. Στις δεξιές εφημερίδες οι Ελληνοκύπριοι παρουσιάζονται συχνότερα ως εχθρός τόσο στο σχολιαστικό όσο και στο ειδησεογραφικό μέρος.

***Ερώτημα 10:** Διαφοροποιείται η αξιολόγηση των Ελληνοκυπρίων ανάλογα με την πηγή από την οποία προέρχεται το δημοσίευμα;*

Η έρευνα κατέδειξε ότι διαφοροποιείται η απεικόνιση των Ελληνοκυπρίων ανάλογα με την πηγή από την οποία προέρχεται το δημοσίευμα. Η πλειοψηφία των δημοσιευμάτων που αναλύθηκαν προέρχεται από μεταφράσεις από τον ελληνοκυπριακό Τύπο ή από υλικό της ίδιας της εφημερίδας, ενώ μόνο μικρή μερίδα προέρχεται από άλλο Μέσο ή πρακτορείο. Οι μεταφράσεις από τον ελληνοκυπριακό Τύπο πλειοψηφούν στην κατηγορία ειδήσεις/ρεπορτάζ, ενώ τα κείμενα που προέρχονται από την ίδια την εφημερίδα στο είδος του σχολιασμού. Τα αποτελέσματα δείχνουν διαφοροποίηση της αξιολόγησης στα ειδησεογραφικά κείμενα ανάλογα με την πηγή από την οποία προέρχονται. Η μέση αξιολόγηση για τους Ελληνοκύπριους στα δημοσιεύματα που προέρχονται από την ίδια την εφημερίδα είναι αρνητικότερη από τις υπόλοιπες δύο κατηγορίες. Η λιγότερο αρνητική αξιολόγηση παρατηρείται στα δημοσιεύματα που στηρίζονται σε μεταφράσεις του ελληνοκυπριακού Τύπου. Η εικόνα του εχθρού εμφανίζεται συχνότερα από όλες τις άλλες στα δημοσιεύματα που περιέχουν κάποια εικόνα ανεξάρτητα από την πηγή από την οποία προέρχονται τα δημοσιεύματα αυτά. Η συχνότητα εμφάνισης της εικόνας του εχθρού στα δημοσιεύματα που προέρχονται από τον ελληνοκυπριακό Τύπο καταδεικνύει ένα είδος μεροληπτικής παρουσίασης των δημοσιευμάτων αυτών στον τουρκοκυπριακό Τύπο.

Καταλήγοντας, αναφέρεται συμπερασματικά ότι ο τουρκοκυπριακός Τύπος παρουσιάζει τους Ελληνοκύπριους ως εχθρούς στην πλειοψηφία των δημοσιευμάτων του. Η συχνότητα της εμφάνισης της εικόνας του εχθρού διαφοροποιείται ανάλογα με την ιδεολογική τοποθέτηση της εφημερίδας, την πηγή του κειμένου αλλά και το θέμα. Έτσι, παρατηρείται ότι σε θεματικές κατηγορίες που αφορούν την προώθηση της

συνεργασίας ανάμεσα στις δύο κοινότητες, οι Ελληνοκύπριοι αξιολογούνται με θετικό πρόσημο και παρουσιάζονται με πιο θετικές μορφές πλαισίωσης και με την εικόνα του συμμάχου στις πλείστες των περιπτώσεων. Οι θεματικές κατηγορίες με την πιο θετική αποφασιστική αξιοποίηση για τους Ελληνοκύπριους είναι οι «δικοινοτικές επαφές/τεχνικές επιτροπές για το Κυπριακό» και οι «αγνοούμενοι». Επομένως νομιμοποιείται κάποιος να συμπεράνει ότι έμφαση, για παράδειγμα, σε μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης και ζητήματα χαμηλής πολιτικής, που συζητούνται στις εν λόγω επιτροπές, αλλά και περαιτέρω ενίσχυση της συνεργασίας σε θέματα διακρίβωσης της τύχης των αγνοουμένων θα μπορούσαν να δημιουργήσουν θετικότερο κλίμα ανάμεσα στις δύο κοινότητες. Έμφαση σε τέτοια θέματα εκ μέρους της πολιτικής ηγεσίας σημαίνει και μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης σχετικών ειδήσεων στα ΜΜΕ και επομένως αύξηση των ποσοστών θετικότερης παρουσίας της μίας κοινότητας στον Τύπο της άλλης και συνεπακόλουθη βελτίωση του κλίματος μεταξύ τους, με μεγάλο στόχο βεβαίως την επίτευξη μιας βιώσιμης λύσης στο Κυπριακό.

Η παρούσα έρευνα άρχισε με την φιλοδοξία να βάλει ένα μικρό λιθαράκι στην αντίληψη του τρόπου με τον οποίο οι Τουρκοκύπριοι βλέπουν τους Ελληνοκύπριους σήμερα και στην αλληλοκατανόηση μεταξύ των δύο κοινοτήτων της Κύπρου. Για επίτευξη αυτού του φιλόδοξου στόχου αναζητήθηκαν στα δημοσιεύματα του τουρκοκυπριακού Τύπου οι βασικές εικόνες που διαπιστώθηκαν μέχρι σήμερα για τους πολιτικούς δρώντες στη διεθνή σκηνή και επιχειρήθηκε μια ελάχιστη συμβολή στη διεθνή βιβλιογραφία με τη διερεύνηση της εικόνας της «φιλανδοποίησης» στην περίπτωση της Κύπρου, έχοντας υπόψη το μέγεθος, τη γεωγραφική θέση και την ιστορία του νησιού.

Βεβαίως, η έρευνα καλύπτει μόνο την μία όψη του νομίσματος και μια σχετικά μικρή χρονική περίοδο. Η λέξη «αλληλοκατανόηση» σημαίνει αμοιβαία κατανόηση και άρα αποτελεί προϋπόθεση να γίνονται παρόμοιες μελέτες και για το πώς οι Ελληνοκύπριοι βλέπουν τους Τουρκοκύπριους μέσα από τα δημοσιεύματα του ελληνοκυπριακού Τύπου. Επιπλέον, με δεδομένο ότι η εικόνα ενός πολιτικού δρώντος αποτελεί συνάρτηση μιας σειράς παραγόντων και γεγονότων που τον αφορούν, η διαχρονική μελέτη της εικόνας των Ελληνοκυπρίων στον τουρκοκυπριακό Τύπο θα παρείχε μέτρο σύγκρισης και εξαγωγής πιο έγκυρων συμπερασμάτων. Ταυτόχρονα, βοηθά στο να αντιληφθούμε καλύτερα το ποιοι παράγοντες και πώς επηρεάζουν αυτή την

εικόνα, ούτως ώστε να προγραμματιστούν ενέργειες που θα μπορούσαν να τροποποιήσουν προς το θετικότερο αντιλήψεις, συναισθήματα και συμπεριφορές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Abelson, R. P. (1986), "Beliefs Are Like Possessions", *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 16 (3): 223-250
- Adorno, T. W., Frenkel-Brunswik, E., Levinson, D. J., & Sanford, R. N. (1950), *The Authoritarian Personality*. New York: Harper
- Aksu, F. & Guder, S. (2014), *A Long-Lasting Foreign Policy Crisis: Turkey's Military Intervention to Cyprus in Its 40th Anniversary*, Μελέτη Υποστηριζόμενη από το Τμήμα Συντονισμού Ερευνητικών Επιστημονικών Έργων του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Yıldız (YTU), <http://ecpr.eu/Filestore/PaperProposal/4e491b70-4ed6-44ea-a259-3a59b0a3863f.pdf>
- Alexander, M. G., Levin, S. & Henry P. (2005), Image Theory, Social Identity, and Social Dominance: Structural Characteristics and Individual Motives Underlying International Images, *Political Psychology*, 26 (1): 27-45
- Alexander, M. G., Brewer, M. B. & Livingston, R. W. (2005), Putting Stereotype Content in Context: Image Theory and Interethnic Stereotypes, *Personality Social Psychology Bulletin* 31: 781-794
- An, A. (1999), *Kıbrıs Türk Kültürü Üzerinde Yazılar*, Λευκωσία: Kınılıcım
- An, A. (2013), *Kıbrıs Türk Basın Tarihi II: Kıbrıs'ta Türkçe Basılmış Gazete ve Dergiler Listesi (1878-2013)*, Λευκωσία: Kıbrıs Türk Kütüphaneciler Derneği
- Anderson, B. (1991), *Imagined Communities: Reflections of the Origins and Spread of Nationalism*, London: Verso
- Ansolabehere, S. & Iyengar, S. (1994), Riding the Wave and Claiming Ownership over Issues: The Joint Effects of Advertising and News Coverage in Campaigns, *Public Opinion Quarterly*. 58 (3): 335-357
- Arpalıklı, F. (2014) Dünden Bugüne Gazeteler, *Medya Dergisi* (Kasım 2014) Sayı 10, Λευκωσία: Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği
- Axelrod, R. & Hammond, R. A. (2003), *The Evolution of Ethnocentric Behavior*, Αναθεωρημένη εκδοχή εγγράφου που ετοιμάστηκε για υποβολή στο Midwest Political Science Convention, April 3-6, 2003, Chicago, http://www-personal.umich.edu/~axe/research/AxHamm_Ethno.pdf
- Baum, M. (2002), The Constituent Foundations of the Rally-Around-the-Flag Phenomenon, *International Studies Quarterly*, 46: 263-298
- Berelson, B. (1952), *Content analysis in communications research*, New York: Free Press

- Berlet, Ch. (2009), *Toxic to Democracy, Conspiracy Theories, Demonization and Scapegoating*, Political Research Associates, <http://www.publiceye.org/conspire/toxic2democracy/Toxic-2D-all-rev-04.pdf>
- Bilali, R. (2010), Assessing the Internal Validity of Image Theory in the Context of Turkey-U.S. Relations, *Political Psychology*, Boston, University of Massachusetts, 31 (2): 275-304
- Billig, M. (1995) *Banal Nationalism*, London: Sage Publications Ltd
- Block, J., & Block, J. (1951). An Investigation of the Relationship Between Intolerance of Ambiguity and Ethnocentrism, *Journal of Personality*, 19 (3): 303-311.
- Boulding, K. (1959), National Images and International Systems, *Journal of Conflict Resolution*, 3 (2): 120–131
- Boulding K. (1956), *The Image: Knowledge in Life and Society* (Ann Arbor, MI: University of Michigan Press, P.7, Στο: Jenkins T. (2013) Reflections on Kenneth E. Boulding's *The Image: Glimpsing the Roots of Peace Education Pedagogy*, *In Factis Pax*, 7 (1): 27-37, <http://www.infactispax.org/journal/>
- Bratta, Ph. M. (2009), Flag Display Post-9/11: A Discourse on American Nationalism, *The Journal of American Culture*, 32, (3): 232-243
- Brewer, M. B., (2001), “The Many Faces of Social Identity: Implications for Political Psychology,” *Political Psychology*, 22, (1): 115-125
- Cappella, J.N. & Jamieson K.H., (1997), *Spiral of Cynicism: The Press and the Public Good*, New York: Oxford University Press
- Castelló, En. (2009), The Nation as a Political Stage : A Theoretical Approach to Television Fiction and National Identities, *The International Communication Gazette*, 71 (4): 304-320
- Cobb, R. W. & Elder, C.D. (1983/1972). *Participation in American Politics: The Dynamics of Agenda-building*. Boston: Allyn & Bacon; Baltimore: Johns Hopkins University Press
- Cunningham, W. A., Nezelek, J. B. & Banaji, M. R. (2004), Implicit and Explicit Ethnocentrism: Revisiting the Ideologies of Prejudice, *Personality Social Psychology Bulletin*; 30: 1332-1346
- Dearing, J. W. & Rogers, E. M., (2005), *Ορίζοντας τα Θέματα, τα ΜΜΕ, οι Πολιτικοί και το Κοινό*, Αθήνα: Παπαζήσης
- Demetriou, OI. (2004), The EU and the Cyprus Conflict, The View of Political Actors in Cyprus, *Working Papers Series in EU Border Conflicts Studies* No. 9, Nicosia: Intercollege

Dovidio, J. F., Hewstone M., Glick P., & Esses V. M. (2010) *Prejudice, Stereotyping and Discrimination: Theoretical and Empirical Overview*, Στο: Dovidio, J. F., Hewstone M., Glick P., & Esses V. M. (2010) (pp. 3-29) *The SAGE Handbook of Prejudice, Stereotyping and Discrimination* London: Sage

Duckitt, J. & Parra, C. (2004), Dimensions of Group Identification and Outgroup Attitudes in Four Groups in New Zealand, *Basic and Applied Social Psychology*, 26 (4): 237–247

Eilders, Chr. (2002), Conflict and Consonance in Media Opinion: Political Positions of Five German Quality Newspapers, *European Journal of Communication*, 17: 25-63

Entman, R. M. (2007). Framing Bias: Media in the Distribution of Power, *Journal of Communication*, International Communication Association, 57: 163–173

Entman, R. M. (1993). Framing: Towards Clarification of a Fractured Paradigm, *Journal of Communication*, 43 (4): 51-58

Etnman, R. (1991). Framing US Coverage of International News: Contrasts in Narrative of the KAL and Iran Air Incidents, *Journal of Communication* 41 (4): 6-27

Eznack, L. (2011), Crises as Signals of Strength: The Significance of Affect in Close Allies' Relationships, *Security Studies*, 20 (2): 238-265

Feklyunina, V. (2008), Battle for Perceptions: Projecting Russia in the West, *Europe-Asia Studies*, 60 (4): 605-629

Gamson, W. A. & Modigliani, A. (1987), "The Changing Culture of Affirmative Action", *Research in Political Sociology* 3: 137-177

Goddard, P., Robinson, P. & Parry, K. (2008), Patriotism meets plurality: reporting the 2003 Iraq War in the British press, *Media, War & Conflict*, Los Angeles, London, New Delhi and Singapore, SAGE, 1(1): 9–30

Gomez, Br. T & Wilson, J. M. (2001), Political Sophistication and Economic Voting in the American Electorate: A Theory of Heterogeneous Attribution, *American Journal of Political Science*, 45 (4): 899-914

Gudykunst, W.B. (1991), *Bridging Differences, Effective Intergroup Communication*, Newbury Park and London: Sage

Hallin, D. C. & Mancini, P. (2004), *Comparing media systems: Three models of media and politics*, England: Cambridge University Press, Cambridge

Hammond, R. A. & Axelrod R. (2006), The Evolution of Ethnocentrism, *Journal of Conflict Resolution*, Sage, 50 (6): 926-936

Hançer, E. (2006), Kıbrıs Türk Basınında Sahiplik Yapısı ve Haber Üzerindeki Etkileri, *Küresel İletişim Dergisi*, sayı 1, Bahar-2006, Λευκωσία: DAÜ İletişim Fakültesi

Hastürer, H., Kıbrıs Türk Siyaseti Nereye Kaçıyor? (3), *Kıbrıs gazetesi*, 01/08/2014, <http://www.kibrisgazetesi.com/?p=506824>

Heider, Fr. (1958), *The Psychology of Interpersonal Relations*, *Psychology Press*, http://books.google.com.cy/books/about/The_Psychology_of_Interpersonal_Relation.html?id=Zh6TDMayL0AC&redir_esc=y

Heiduk, F. (2013), *Conflicting Images: Germany and the Rise of China*, Ετοιμάστηκε για το Ετήσιο Συνέδριο της Ένωσης Πολιτικών Σπουδών το 2013 στο Cardiff, University of Birmingham

Herrmann, R. K. & Fischerkeller, M. P. (1995), Beyond the Enemy Image and Spiral Model: Cognitive–Strategic Research after the Cold War. *International Organization*, 49: 415-450

Herrmann, R. K., Isernia, P. & Segatti, P. (2009), Attachment to the Nation and International Relations: Dimensions of Identity and Their Relationship to War and Peace, *Political Psychology*, 30 (5): 721-754

Herrmann, R. K., Voss, J. F., Schooler, T.Y. E., & Ciarrochi, J. (1997), Images in International Relations: An Experimental Test of Cognitive Schemata. *International Studies Quarterly*, 41: 403–433

Hobsbawm, E. (1996), Identity Politics and the Left, *New Left Review*: 38-47.

Huntington, S. P. (2004). Who are we? The challenge to America’s national identity, New York: Simon & Schuster. Στο: Herrmann, R. K., Isernia, P. & Segatti, P. (2009) Attachment to the Nation and International Relations: Dimensions of Identity and Their Relationship to War and Peace, *Political Psychology*, 30 (5): 721-754

Hymans, J. E. C. (2002) *Applying Social Identity Theory to the Study of International Politics: A Caution and an Agenda*, Παρουσίαση στη Σύνοδο της Ένωσης Διεθνών Μελετών, New Orleans, Louisiana, March 24-27

Jordanidou, S., Samaras, Ath. N. & Dimitriou M (2014), “*The Impact of Syrian Conflict upon Journalistically Mediated Images of Nations*”, Παρουσίαση στο διεθνές συνέδριο «ΜΜΕ και Κρίσεις: Η Τέχνη της Διαστρέβλωσης, Εκμετάλλευσης και Προπαγάνδας» που διοργανώθηκε από το Τμήμα Μαζικής Επικοινωνίας του Κολλεγίου Τεχνών και Επιστημών του Πανεπιστημίου του Κατάρ, (Doha, Qatar, April)

Iyengar, S. (1990), Framing Responsibility for Political Issues: The Case of Poverty, *Political Behavior, Cognition and Political Action*, 12 (1): 19-40

Iyengar, S. (1991), *Is anyone responsible? How Television Frames Political Issues*, Chicago: University of Chicago Press

Kasımoğlu, E. (2014), *Medya Dergisi*, Temmuz 2014, Sayı 9, Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği, Λευκωσία: Mesarya Ajans,

Kemmelmeier, M. & Winter, D. G. (2008), Sowing Patriotism, but Reaping Nationalism? Consequences of Exposure to the American Flag, *Political Psychology*, International Society of Political Psychology, 29 (6): 859-879

Kepplinger, H.M., Brosius H.B & Staab J.F. (1991), Instrumental Actualization: A Theory of Mediated Conflicts, *European Journal of Communication*, London, Newbury Park and New Delhi, Sage, 6: 263-290

Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği (2012), *Kıbrıs Türk Basın Tarihi*, Eylül 2012, Λευκωσία: Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği

Krippendorff, Kl. (2004), *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology*, USA: Sage

Lasswell, H. D. (1948), *The Structure and Function of Communication in Society*, Στο: Lyman Bryson (1948) (επιμ.) *The Communication of Ideas*, New York: The Institute for Religious and Social Studies

Levinson D.J. (1950), Politico-Economic Ideology and Group Memberships in Relation to Ethnocentrism, Κεφάλαιο 5, Στο: Adorno T.W., Frenkel-B. E., Levinson D. J. & Sanford R. N. (1950), *The Authoritarian Personality, Studies in Prejudice Series*, Volume 1, Harper & Brothers, Copyright American Jewish Committee, <http://www.ajcarchives.org/main.php?GroupingId=6490>

Lippmann W. (1988), *Η Κοινή Γνώμη*, Αθήνα: Κάλβος

Mayring, Ph. (2000), Qualitative Content Analysis, *Forum: Qualitative Social Research*, 1 (2), Art. 20, <http://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/1089/2385>

Mc Quail, D. (1992), *Media Performance: Mass Communication and the Public Interest*, London: Sage

Mercer, J. (1995), Anarchy and Identity, *International Organization*, 49 (2): 229–252

Migdal, J. S. (2004), Mental Maps and Virtual Checkpoints: Struggles to Construct and Maintain State and Social Boundaries (pp. 2–23). Στο: Migdal, J. S. (επιμ.), *Boundaries and Belonging: States and Societies in the Struggle to Shape Identities and Local Practices*, Cambridge: Cambridge University Press

Nosseck, H. (2004), “Our News and Their News; The Role of National Identity in the Coverage of Foreign News”, *Journalism* 5(3): 343-368

- Özkeçeci, T. B. (Autumn 2012), From Allies to Frenemies and Inconvenient Partners: Image Theory and Turkish-Israeli Relations, *Perceptions*, 17 (3): 105-129
- Paletz, D. & Entman, R. (1981), *Media, Power, Politics*. By the Free Press, a Division of Macmillan Publishing Co., Inc. Στο: Παπαθανασόπουλος Στ. (1997), Η δύναμη της τηλεόρασης, Η λογική του Μέσου και η αγορά, Αθήνα: Καστανιώτης
- Pan, Z. & Kosicki, G. M. (1993), Framing Analysis: An Approach to News Discourse, *Political Communication*, 10: 55-75
- Papadakis, Y. (2004), Discourses of “the Balkans” in Cyprus: Tactics, Strategies and Constructions of “Others”, *History and Anthropology*, 15 (1): 15–27
- Park, R. E. (1922), *The Immigrant Press and its Control*, Publishers, New York and London, Harper and Brothers
<https://archive.org/stream/immigrantpressits00park#page/n7/mode/2up>
- Paşaoğulları, P. (2014), Kıbrıs Postası'nın Serüveni, *Medya Dergisi* (Mart 2014) Sayı 8, Λευκωσία: Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği
- Perreault, St. & Bourhis, R. Y. (1999), Ethnocentrism, Social Identification, and Discrimination, *Pers Soc Psychol Bull*; 25(92): 92-103
- Polson, E. & Kahle, Sh. (2010), Limits of National Discourse on a Transnational Phenomenon: A Case Study of Immigration Framing in the BBC Online, *International Communication Gazette*, 72 (251): 251-268
- Press and Information Office (1989), *The Turkish Cypriot Political Parties*, Nicosia: Press and Information Office
- Rokeach, M. (1948), Generalized Mental Rigidity as a Factor in Ethnocentrism, *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 43 (3): 259-278.
- Rosati, J. (1995), “A Cognitive Approach to the Study of Foreign Policy”, Στο: Neack, L., Haney, P. J., & Hey J.A.K. (επιμ.), *Foreign Policy Analysis: Continuity and Change in its Second Generation*, Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall
- Rosides, G. (2014), *Kissinger & Cyprus: A study in lawlessness*, Washington D.C.: American Hellenic Institute Foundation,
- Rusciano, Fr. L. (2003), The Construction of National Identity—A 23-Nation Study, *Political Research Quarterly*; 56 (3): 361-366
- Samaras, Ath. N. (2002), Frames and Framing in International Relations, *Defensor Pacis*, Athens, 11: 71-96
- Samaras A. N. (2005), *Counterframing the War on Terrorism Master Frame. Framing the Combat Phase of Iraq War in the Greek Press*, Παρουσιάστηκε σε Συνέδριο του Τμήματος Πολιτικής Επικοινωνίας της Αμερικανικής Ένωσης

Πολιτικών Επιστημών για τη Διεθνή Επικοινωνία και Σύγκρουση (Washington D.C., 31 Αυγούστου 2005)

Samaras, Ath. N & Venizelos, C. (2013), *Strategic Framing in the Greek-Cypriot Presidential Debates of 2013 and in the Framing of the Debates in Social Media*, Παρουσιάστηκε στο Διεθνές Συνέδριο «Νέες Τάσεις στην Πολιτική Επικοινωνία» στο Τμήμα Πολιτικής Επικοινωνίας ECREA (Μιλάνο, Ιταλία, 19-20 Σεπτεμβρίου)

Scheufele, D. A. (1999), "Framing as a Theory of Media Effects", *Journal of Communication*, 103-122

Shoemaker P. J., Eichholz M., Kim E., & Wrigley Br. (2001), Individual and Routine Forces in Gatekeeping, *J&MC Quarterly*, 78 (2): 233-246

Smith, T. J., (1989) Propaganda and the Techniques of Deception, In: *Propaganda a Pluralistic Perspective*, 80, III New Yor: Praeger,

Strömbäck, J. (2008), Four Phases of Mediatization: An Analysis of the Mediatization of Politics, *Press/Politics*, Sage Publications 13(3): 228-246

Sumner W. G (1906), *Folkways, A Study of the Sociological Importance of Usages, Manners, Customs, Mores, and Morals*, The Athenaeum Press, BOSTON · U.S.A., Release Date: January 11, 2008 [eBook #24253]

Tajfel, H. (1969). "Cognitive Aspects of Prejudice", *Journal of Social Issues* 25(4): 79-97

Tuğyan, T., Bir Kuruluş Yıldönümü; Kıbrıs Cumhuriyeti, *Yeni Düzen gazetesi*: 19/02/2015, <http://www.yeniduzen.com/Yazarlar/tumay-tugyan/bir-kurulus-yildonumu-kibris-cumhuriyeti/5843>)

Türkkan, A. (2013) Turizmin Kralı Medya Patronluğuna Soyundu, *Medya Dergisi* (Kasım 2013) Sayı 8, Λευκωσία: Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği,

Van Dijk, T. A. (1993), Principles of Critical Discourse Analysis, *Discourse and Society*, Sage Publications, London Newbury Park and New Delhi, 4 (2): 249-283

Van Dijk T. A. (2000), *New(s) Racism: A Discourse Analytical Approach* Στο: Ethnic Minorities and the Media, Open University Press, Buckingham: 33-49, [http://www.discourses.org/OldArticles/New\(s\)%20racism%20-%20A%20discourse%20analytical%20approach.pdf](http://www.discourses.org/OldArticles/New(s)%20racism%20-%20A%20discourse%20analytical%20approach.pdf),

Van Kempen, H. (2007), Media-Party Parallelism and Its Effects: A Cross-National Comparative Study, *Political Communication*, Routledge, 24: 303-320

Way, L. C. S. (2010), How Turkish Cypriot Radio News Works Against a Cyprus Solution: The Opening of the Lokmacı/Ledra Street Border Crossing, *GMJ: Mediterranean Edition* 5(1/2): 29-39

Wendt, A. (1999), *Social Theory of International Politics*, Cambridge: Cambridge University Press

Xiufang, L. & Narren, Ch. (2009), Reframing National Image: A Methodological Framework, *Conflict & Communication online*, 8 (2): 1-11

Αθανασιάδης, Σπ. (1998), *Φάκελος TMT*, Λευκωσία: Τυπογραφία Βιολάρης

Αναγνωστοπούλου, Σ. (2004), *Τουρκικός Εκσυγχρονισμός, Ισλάμ και Τουρκοκύπριοι στη Δαιδαλώδη Διαδρομή του Κεμαλισμού*, Αθήνα: Βιβλιόραμα

Ατταλίδης, Μ. (1981), Οι Σχέσεις των Ελληνοκυπρίων με τους Τουρκοκυπρίους, Στο: Τενεκίδης Γ. & Κρανιδιώτης Γ. (επιμ.) *Κύπρος: Ιστορία, Προβλήματα και Αγώνες του Λαού της*, Αθήνα: Γ. Εστία

Γεωργιάς, Δ. (1990), *Κοινωνική Ψυχολογία*, Τόμος Α, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Γιαλλουρίδης, Χρ. (2001), *Η Ελληνοτουρκική Σύγκρουση, Από την Κύπρο ως τα Ίμια, τους S-300 και το Ελσίνκι 1955-2000, Η Οπτική του Τύπου*, Αθήνα: Σιδέρης

Γρηγοριάδης, Σ. (1979), *Ελλάδα-Τουρκία-Κύπρος 1830-1979*, Αθήνα: Ρίζες

Δημητρίου, Δ. & Θεοχάρους, Α. (2008), *Το Τουρκοκυπριακό Εργατικό Κίνημα Μέσα από τον Τουρκοκυπριακό Τύπο*, https://www.academia.edu/4590763/%CE%A4%CE%BF_%CE%A4%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%BA%CE%BF%CE%BA%CF%85%CF%80%CF%81%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CF%8C_%CE%95%CF%81%CE%B3%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C_%CE%9A%CE%AF%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%B1_%CE%BC%CE%AD%CF%83%CE%B1_%CE%B1%CF%80%CF%8C_%CF%84%CE%BF%CE%BD_%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%BA%CE%BF%CE%BA%CF%85%CF%80%CF%81%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CF%8C_%CF%84%CF%8D%CF%80%CE%BF_%CE%BC%CE%B1%CE%B6%CE%AF_%CE%BC%CE%B5_%CF%84%CE%B7%CE%BD_%CE%86%CE%BD%CF%84%CF%81%CE%B7_%CE%98%CE%B5%CE%BF%CF%87%CE%AC%CF%81%CE%BF%CF%85%CF%82_, Λευκωσία, σελ. 1-55

Δογάνη, Μ. (2014), Πρωτόκολλο Κωδικοποίησης «Η Ρητορική Κατασκευή του Φόβου στις Εικόνες Κρατών στον Αγγλικό Τύπο - 2012».

Δρουσιώτης, Μ. (2005), *Η Πρώτη Διχοτόμηση, Κύπρος 1963-1964*, Αθήνα: Αλφάδι

Θεοδωρακόπουλος Π. Χ. (2006), *Προπαγάνδα η Ενδοξη*, Αθήνα: Σιδέρη

Κακουλλής, Λ. (2003) *Από τη Διασκεπτική στο Σχέδιο Ανάν (Εξήντα Χρόνια Κυπριακού)*, Λευκωσία: Στ. Λειβαδιώτης

Κιζίλιγιορεκ, Ν. (1993), *Η Κύπρος Πέραν του Έθνους*, Λευκωσία: Κασουλίδης

- Κτωρής, Σ. (2013), *Τουρκοκύπριοι: Από το Περιθώριο στο Συνεταιρισμό (1923-1960)*, Αθήνα: Παπαζήσης
- Κυριαζή, Ν. (2011), *Η Κοινωνιολογική Έρευνα, Κριτική Επισκόπηση των Μεθόδων και των Τεχνικών*, Αθήνα: Πεδίο
- Λιλλήκας, Γ. (2014), Η Εικόνα της Κυπριακής Δημοκρατίας Πριν και Μετά το Σχέδιο Ανάν, Στο: Σαμαράς Αθ. (2014), *Εικόνες κρατών, Στρατηγική Επικοινωνία, Ήπια Ισχύς και Μέσα Ενημέρωσης*, Αθήνα: Καστανιώτης, σελ. 149-164
- Μαδιανού, Μ. (2007), *Έθνος, Ταυτότητες και Τηλεόραση στη Σύγχρονη Ελλάδα*, Αθήνα: Πατάκης
- ΜακΚουέλ, Ντ. (2003), *Η θεωρία της Μαζικής Επικοινωνίας για τον 21ο Αιώνα*, Αθήνα: Καστανιώτης
- Μάνινγκ, Π. (2007), *Κοινωνιολογία της Ενημέρωσης, Ειδήσεις και Πηγές Ειδήσεων*, Αθήνα: Καστανιώτης
- Μηνά Α. (Φεβρουάριος 2015), *Η Διεθνής Εικόνα του Τραπεζικού Τομέα της Κύπρου και ο Βαθμός Αλληλεπίδρασής της με τη Συνολική Εικόνα της Κύπρου σε Περίοδο Κρίσης*, Μεταπτυχιακή Διατριβή, Λευκωσία: ΑΠΚΥ
- Neveu, E. (2010), *Κοινωνιολογία των Κοινωνικών Κινημάτων και Ιστορίες Κινημάτων από το Μεσαίωνα Μέχρι Σήμερα*, Αθήνα: Σαβάλλας
- Ξενικού Α. (2008). «Η Κοινωνική Απόδοση», Στο: Παπαστάμου, Σ. (επιμ.), *Εισαγωγή στην Κοινωνική Ψυχολογία*, Τόμος Β΄: Η Παράδοση, Αθήνα: Πεδίο
- Παπαθανασόπουλος, Στ. (1997), *Η Δύναμη της Τηλεόρασης, η Λογική του Μέσου και η Αγορά*, Αθήνα: Καστανιώτης,
- Πλειός, Γ. (2011), *Η Κοινωνία της Ενημέρωσης, Ειδήσεις και Νεωτερικότητα*, Αθήνα: Καστανιώτης,
- Πλειός, Γ. & Φραγκονικολόπουλος Χρ. Α. (2010), *Τα «Εθνικά Θέματα» στη Δίνη των ΜΜΕ: Το Μακεδονικό, οι Ελληνοτουρκικές Σχέσεις και το Κυπριακό στην Τηλεόραση και τον Τύπο*, Αθήνα: Ι. Σιδέρης,
- Σαμαράς, Αθ. Ν. (2002), «Περί Αντικειμενικότητας και Αμεροληψίας στις Ειδήσεις», *Παρεμβολές* (περιοδική έκδοση Ινστιτούτου Αμυντικών Αναλύσεων), Τεύχος 25, σελ. 1-11
- Σαμαράς, Αθ. Ν. (2002) “*Εθνική Ασφάλεια – Ένοπλες Δυνάμεις, Πολιτικές και Κοινωνικές Διαστάσεις της Εικόνας τους*”, Έρευνα για Διαβαθμισμένη Χρήση του ΕΠ.Υ.ΕΘ.Α., Αθήνα: Ίδρυμα Μεσογειακών Μελετών
- Σαμαράς, Αθ. Ν. (2007), "Εθνοκεντρισμός και Ευρωκεντρισμός στις Αναπαραστάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Ζητήματα Πολιτικής Επικοινωνίας", Στο:

Παπαθανασόπουλος, Σ. (επιμ.) *Ανάλεκτα*, Ινστιτούτο Οπτικοακουστικών Μέσων, Αθήνα, σελ. 234-269

Σαμαράς, Αθ. Ν. (2008) *Τηλεοπτική Πολιτική Διαφήμιση στην Ελλάδα 1993-2007*, Αθήνα: Καστανιώτης

Σαμαράς, Αθ. Ν. (2009), «Μέσα μαζικής επικοινωνίας και η εικόνα των κρατών: Η περίπτωση των ΗΠΑ μετά την 11/9 εποχή», στο: Χ. Γιαλλουρίδης (επιμ.), *Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών από την Αμφικτιονία έως τον 21ο Αιώνα*, Αθήνα, Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών – Λιβάνης, σελ. 455-480

Σαμαράς, Αθ. Ν. (2011), «Φιλανδοποίηση: Ένα Ερμηνευτικό Σχήμα για τα Ελληνοτουρκικά;», *Περιοδικό Άμυνα και Διπλωματία*, Τεύχος 124

Σαμαράς, Αθ. (2014), *Εικόνες κρατών, Στρατηγική Επικοινωνία, Ήπια Ισχύς και Μέσα Ενημέρωσης*, Αθήνα: Καστανιώτης

Σαμαράς, Αθ. Ν. & Ιορδανίδου, Σ. (2014), Οικονομική Κρίση και Διεθνής Εικόνα της Γερμανίας – Μια συγκριτική Διαπολιτιστική Ανάλυση Περιεχομένου, Στο: Σαμαράς Α. Ν. (2014) *Εικόνες Κρατών, Στρατηγική Επικοινωνία, Ήπια Ισχύς και Μέσα Ενημέρωσης*, Αθήνα: Καστανιώτης, σελ. 225-247

Σαμαράς Αθ. Ν. (2015), *Θεωρίες Κράτους - Μέσων Ενημέρωσης σε Ένα Ζήτημα Εξωτερικής Πολιτικής, Περιπτωσιολογική Μελέτη: Η Αναγνώριση των Σκοπίων ως Μακεδονία*, Διαλέξεις 9η και 10η: Θεωρίες Κράτους - Μέσων Ενημέρωσης στο Ενδοκρατικό Επίπεδο και στην Διεθνή Επικοινωνία, Πειραιάς, Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Σάντσον, Μ. (2009), Η Κοινωνιολογία της Παραγωγής Ειδήσεων, Στο: Curran J. & Gurevitch M. (2009), *ΜΜΕ και Κοινωνία*, Μετάφραση Δ. Κίκιζας, Αθήνα: Πατάκης

Σεραφετινίδου, Μ. (2005), *Κοινωνιολογία των Μέσων Μαζική Επικοινωνίας, Ο Ρόλος των Μέσων στην Αναπαραγωγή του Σύγχρονου Καπιταλισμού*, Αθήνα: Gutenberg

Στέλγιας, Ν. (2014), *Ο Αγώνας της ΕΟΚΑ 1955-59 στα Πρωτοσέλιδα του Τουρκοκυπριακού Τύπου*, Λευκωσία: Ινστιτούτο Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας

Τενεκίδης, Γ. Κ. (1981), Διεθνοποίηση και Αποδιεθνοποίηση του Κυπριακού Πριν και Μετά την Τουρκική Εισβολή, Στο: Τενεκίδης Γ. & Κρανιδιώτης Γ. (Επιμ.) *Κύπρος: Ιστορία, Προβλήματα και Αγώνες του Λαού της*, Αθήνα: Γ. Εστία, σελ. 195-327

Φισκ, Τζ. (2011), *Η Ανατομία του Τηλεοπτικού Λόγου*, Αθήνα: Παπαζήσης

Χαντζή, Α. (2008), Κοινωνικά Στερεότυπα και Διομαδικές Σχέσεις, σελ.223-258, Στο: Παπαστάμου, Σ. (επιμ.) *Εισαγωγή στη Κοινωνική Ψυχολογία*, Τόμος Β., Αθήνα: Εκδόσεις Πεδίο

Χατζηδημητρίου, Κ. (1987), *Ιστορία της Κύπρου*, Λευκωσία: Συνεργατικό Τυπογραφείο,

Χρυσάνθου, Χρ. (2005), *Μαθήματα Δημοσιογραφίας, Τα Κριτήρια για την Αξιολόγηση, την Ιεράρχηση και την Επιλογή των Ειδήσεων*, Αθήνα: Έλλην

Διαδικτυακές Πηγές

<http://www.afrikagazetesi.net/>

<http://www.arti392.com/>

<http://www.birlesikkibris.com>

<http://www.brtk.net/>

<http://www.ctp-bg.org/>

<http://www.demokratbakis.net/index.php>

<http://detaykibris.com/>

<http://www.devplan.org/Frame-tr.html>

<http://www.diyaloggazetesi.com/>

<http://www.dp-ug.com>

http://farukozkan.com/haber_detay.asp?haberID=322

<http://www.gazete360.com>

<http://www.gundemkibris.com>

<http://www.haberalkibrisli.net/>

<http://halkinsesikibris.com/>

<http://www.havadiskibris.com/>

<http://www.kibrisfirstfm.net/>

<http://www.kibrisgazetesi.com/>

<http://www.kibrisgenctv.com/>

<http://www.kibrispostasi.com>

<http://www.kibristime.com/>

<http://www.moi.gov.cy>

<http://www.philenews.com/>

<http://www.starkibris.net/>

www.turkajansikibris.org

<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unficyp/background.shtml>

<http://www.volkangazetesi.net>

<http://www.yenibakisgazetesi.com/>

<http://www.yenicag.com.cy>

<http://www.yeniduzen.com/>

<http://ysk.mahkemeler.net/secim.aspx?skod=40>

Εφημερίδες

Afrika 01/07/2014 - 31/07/2014

Kıbrıs 01/07/2014 -31/07/2014

Volkan 01/07/2014 - 28/07/2014

Yeni Düzen 01/07/2014 - 31/07/2014

Havadis, 14/02/2009, Έτος 1, Φύλλο 1

Yeni Düzen, 17/04/2015, σελ. 22